

Begroting 2026

Kunt u dit document niet goed lezen of gebruiken? Bekijk dan de toegankelijke versie van dit document op <https://zeeland.begrotingsapp.nl/begroting-2026>

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Inleiding begroting	7
Begroting 2026 in één oogopslag.....	8
1 Grote projecten	9
Inleiding Grote projecten	9
Natuurpakket Westerschelde	10
Zanddijk	12
Traverse Kapellebrug	15
Deltaweg.....	17
Vervanging schepen Westerschelde Ferry.....	18
2 Programma Woonplaats Zeeland.....	21
3 Programma Balans in landelijk gebied	34
4 Programma Ondernemend Zeeland.....	50
5 Programma Mobiliteit op maat	61
6 Programma Iedereen telt!.....	70
7 Programma Bestuur	79
8 Programma Energie op klimaat!	88
9-1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.....	100
9-2 Kosten van overhead	103
Paragrafen.....	106
Paragraaf Provinciale heffingen	106
Paragraaf Duurzaamheid	108
Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.....	115
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	124
Paragraaf Financiering	130

Paragraaf Bedrijfsvoering	134
Paragraaf Verbonden partijen	141
Verbonden partijen	141
Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD).....	143
Zanddijk B.V.	146
Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. (ZEH)	148
Stedin Netwerkbeheer B.V.	151
North Sea Port SE	153
N.V. Westerscheldetunnel (WST).....	155
N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)	158
Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB).....	161
GBE Aqua B.V.	163
Westerschelde Ferry B.V. (WSF)	165
Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ).....	168
Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.	170
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO).....	172
Huis van de Nederlandse Provincies.....	174
Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland	176
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District.....	178
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Geopark Schelde Delta	180
Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinstreek.....	183
Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst ...	185
Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A.	187
Paragraaf Grondbeleid	190
Paragraaf Openbaarheid (Wet open overheid)	193
Paragraaf Wind in de Zeilen	195

Financiële begroting 2026	197
Lasten en baten en toelichting per programma	197
Meerjarenperspectief en toelichting	203
Uiteenzetting van de financiële positie	209
Geprognosticeerde balans	209
Investerings	210
Mutaties reserves, voorzieningen en overlopende passiva	214
Incidentele en structurele lasten en baten per programma	231
Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	234
Lasten en baten per taakveld	236
EMU saldo	238

Inleiding begroting

Inleiding

Met Zeeland, voor Zeeland! Dat is de titel van ons coalitieakkoord, en blijft ook de wijze waarop we in 2026 richting willen geven aan Zeeland.

We blijven werken aan grote maatschappelijke vraagstukken. Dat kan alleen samen: met bedrijven, met instellingen, met inwoners. Samen met gemeenten en het waterschap. In nauwe samenwerking met het Rijk. Samenwerkend met het besef dat we er als overheden zijn voor onze inwoners.

We zijn ervan overtuigd dat Zeeland een grote bijdrage kan leveren aan landelijke vraagstukken. In de energietransitie, in het minder afhankelijk worden van het buitenland, in de versterking van defensie, in het oplossen van ruimtelijke vraagstukken. We werken daarom met het Rijk aan plannen hoe wij elkaar kunnen versterken. Voor Zeeland zal dit een impuls geven, die ook van belang is voorzieningen in stand te kunnen houden.

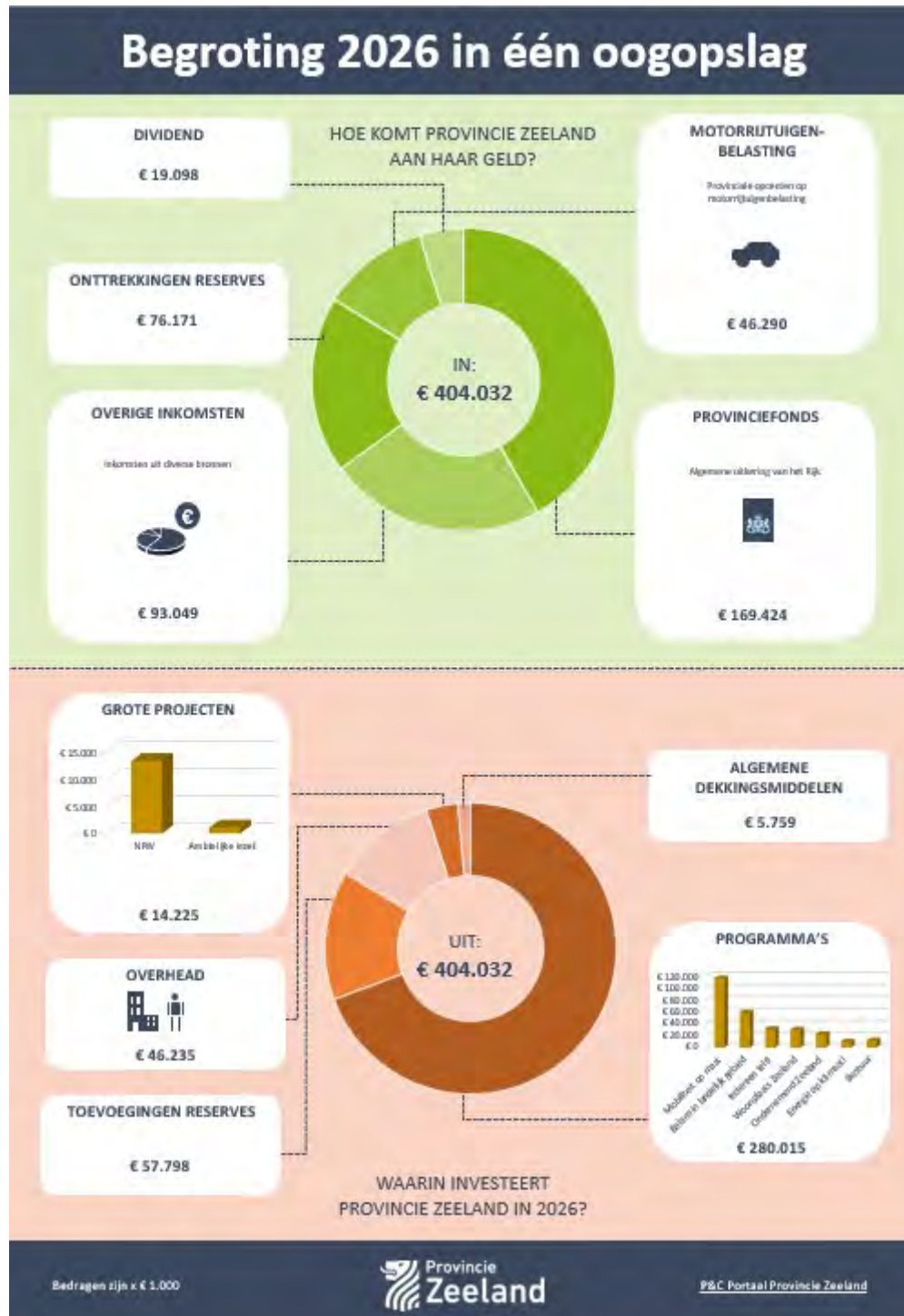
Verder blijven we in 2026 werken aan vraagstukken en projecten die al eerder in gang gezet zijn. Bijvoorbeeld op het gebied van wonen & bereikbaarheid, cultuur & leefbaarheid en landelijk gebied.

In de najaarsnota 2025 doen wij een aantal bijstellingen en andere voorstellen en geven we een doorkijk op het financiële meerjarenperspectief. De begroting 2026 dient daarom in samenhang met de najaarsnota 2025 gelezen te worden.

Onze financiële positie is gezond. Hoe deze zich in de toekomst zal ontwikkelen, hangt van verschillende factoren af. Bijvoorbeeld de ontwikkeling van het provinciefonds, onze belangrijkste inkomstenbron. En het niveau van de inflatie. Positief is dat we ook in 2026 dividendinkomsten verwachten vanuit de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH). Dat geeft kansen om samen met het Rijk strategische investeringen te doen. Zo blijven we bouwen aan Zeeland. Met Zeeland, voor Zeeland!

Begroting 2026 in één oogopslag

Begroting 2026 in één oogopslag

1 Grote projecten

Inleiding Grote projecten

Inleiding

Met verschillende grote projecten geven we invulling aan de opgaven van de Provincie Zeeland. De grote projecten bedienen meestal meerdere maatschappelijke doelen en zijn vaak complexer dan andere projecten. De grote projecten zijn op zichzelf uniek. Wel hebben ze als overeenkomst dat het gaat om belangrijke projecten voor de provincie. De projecten zijn ook groot in termen van geld. Daarom worden de grote projecten en de daarbij behorende baten en lasten apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

De beheersing van risico's vindt bij de grote projecten plaats volgens het provinciaal risicomanagementbeleid. De financiële risico's van de projecten vangen we op binnen het budget van een groot project. Als dit niet mogelijk is benoemen we de risico's in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Grote projecten

In deze begroting lichten we 5 grote projecten toe. Het betreft de projecten:

- Natuurpakket Westerschelde
- N673 Zanddijk
- N290 Traverse Kapellebrug
- Deltaweg
- Vervanging schepen Westerschelde Ferry

Mijlpalen 2026

- NPW: opvolging en monitoring afgeronde deelprojecten.
- N673 Zanddijk: voortzetting werkzaamheden van de voorbereidingsfase.
- N290 Traverse Kapellebrug: afronding van de uitvoerende werkzaamheden.
- Deltaweg: start van de ontwerpfase.
- Vervanging schepen Westerschelde: start van de voorbereidingsfase.

Uitgangspunten grote projecten

In het Kader Grote Projecten zijn de afspraken vastgelegd over de invulling van het versterken van de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten. Onderstaande punten zijn met name van belang:

- Provinciale Staten besluiten of een project als "groot project" wordt aangemerkt.
- De opdracht wordt in een startnotitie vastgelegd.
- We rapporteren vier keer per jaar over de voortgang van het groot project.
- Besluitvorming vindt plaats door Provinciale Staten bij afronding van verschillende projectfasen.

Kader grote projecten

Het Kader Grote Projecten moet de kaderstellende en controlerende rol van Provinciale Staten voor de grote projecten versterken. Met dit kader kan eenduidig worden vastgesteld of een project kan worden gezien als groot. Verder zorgt het kader voor duidelijke besluitvorming per projectfase. De voortgangsrapportages grote projecten zijn hier een resultaat van en worden vier keer per jaar aan de Staten voorgelegd. In 2026 zal de uitkomst van de tweejaarlijkse evaluatie van het Kader Grote Projecten aan PS voorgelegd worden.

Naast het kader is er een Handboek Projectmanagement. Zowel het Kader als het Handboek zijn leidend bij de sturing op grote projecten. Het Handboek is een leidraad en hulpmiddel voor medewerkers die betrokken zijn bij projecten en programma's.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
010102 Natuur Pakket Westerschelde	13.197
019999 Ambtelijke inzet	1.029
Totaal Lasten	14.225
Baten	
010102 Natuur Pakket Westerschelde	12.697
Totaal begrote baten en lasten	-1.529
Onttrekkingen	
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	-500
Totaal begroot	-1.029

Natuurpakket Westerschelde

Omschrijving

Met het programma Natuurpakket Westerschelde (NPW) maken we ten minste 600 hectare estuariene natuur. Dit is getijdennatuur waar eb en vloed zorgt voor een landschap van schorren, kreken, zandplaten en slikken. Provincie Zeeland voert dit programma volgens afspraak met de Rijksoverheid uit. Het doel van het programma is natuurherstel van de Westerschelde. Binnen het NPW-programma werken we daarnaast aan de volgende afspraken die ook van meerwaarde voor Zeeland zijn:

- De ontwikkeling van het Grenspark Groot Saeftinghe, met onder meer de realisatie van de panoramatoren met recreatieve voorzieningen in de Hedwigepolder.
- De ontwikkeling van het Landschapspark Zwinstreek.
- Bij de ontwikkeling van (getijden)natuur volgen we meerdere jaren de ontwikkeling van de natuur. We meten dit door diverse (monitorings)onderzoeken.

Genomen besluiten

- Besluit 7 oktober 2005 Voorstel PS invulling Schelde Estuarium.
- Besluit 30 januari 2006 Convenant Rijk en Provincie Natuurpakket Westerschelde.
- Brief van 8 november 2016 over de voortgang van het Natuurpakket Westerschelde aan PS.
- Brief van 7 november 2017 Nota herijking Natuurpakket Westerschelde aan PS.

Risico's

- Het overdragen van eigendom en beheer (inclusief monitoring en nazorg) van de gerealiseerde projecten is nog niet (volledig) afgerond. Er kan verschil van inzicht zijn, waardoor niet tot volledige afspraken kan worden gekomen. Ook is het mogelijk dat er meerkosten zijn.
- Mogelijk kunnen juridische en financiële risico's ontstaan die de realisatie van de laatste projecten in het kader van het Grenspark in gevaar kunnen brengen. Denk aan het niet krijgen van verlengingen van vergunningen en/of het niet voldoen aan vergunningsvoorwaarden en onvoorziene kosten.
- Meningsverschillen tussen betrokkenen kunnen ontstaan.

Doelstelling

Realiseren van ten minste 600 ha estuariene natuur conform de Herijking Natuurpakket Westerschelde en versterking identiteit en ontwikkeling van en samen met de regio

Met het realiseren van ruim 600 hectare estuariene natuur is de kerndoelstelling van het NPW behaald. In 2026 ligt de nadruk op het bouwen en in gebruik nemen van de panoramatoeren. Daarnaast zetten we activiteiten in het Grenspark Groot Saeftinghe en het Landschapspark Zwinstreek voort en ronden we NPW als groot project af.

Acties

Invulling geven aan de overige afspraken (grensoverschrijdende samenwerking Landschapspark Zwinstreek, Grenspark)

- Met de betrokken partners samenwerken in een parkbureau voor het Landschapspark Zwinstreek.
Streven is samen met stakeholders invulling geven aan de realisatie van projecten binnen een Interreg-aanvraag. Voorbeelden van projecten zijn:
 - Pilot voedselhub.
 - Onthaalpoort Veerplein Breskens.
 - Belevingspunt(en) langs de Staats Spaanse linies.
- Grenspark Groot Saeftinghe: voor het Grenspark is een lijst met uitvoeringsprojecten opgesteld. Die gaan we samen met mensen en organisaties uit de streek uitvoeren (binnen het beschikbare budget). Voorbeelden van deze projecten zijn:
 - Versterk de Scheldekust.
 - Realisatie onthaalpoort Groeve Nieuw-Namen.
 - Innovatie in de landbouw.

Mogelijk maken van recreatief medegebruik in de Hedwigepolder (panoramaheuvel en bijbehorende infrastructuur)

In 2025 is de overdracht van de panoramaheuvel aan Rijkswaterstaat gerealiseerd. Provincie Zeeland behield recht van opstal om een recreatieve voorziening ten behoeve van de streek te vestigen. In

2026 wordt de bouw van de panoramatoren, inclusief toegangsvoorzieningen, afgerond en wordt deze als voorziening in gebruik genomen.

Na afronding van de natuurherstelprojecten inregelen van het beheer en het opvolgen van projecten door middel van monitoring.

Ook nu het Rijk het NPW officieel heeft goedgekeurd, wordt de natuurontwikkeling gevolgd. De Provincie zal de monitoring zelf begeleiden.

Afronden overdracht eigendom en beheer gerealiseerde projecten

Resterende openstaande zaken rondom eigendom en beheer zullen worden afgerond.

Zanddijk

Omschrijving

De Zanddijk-Molendijk (N673) is de belangrijkste toegangsweg van en naar Yerseke en de bedrijventerreinen. De weg is onveilig: smal en onvoldoende geschikt voor de huidige verkeersdruk. De N673 is een gebiedsontsluitingsweg. Dat wil zeggen één rijstrook per rijrichting en er geldt 60km/u (was eerst 80km/u). De weg is van groot belang voor de ontsluiting van Yerseke en de (groeierende) bedrijvigheid daar. Provincie Zeeland wil daarom dit oplossen en de verkeersveiligheid en doorstroming verbeteren.

Onveilige, drukke weg

De N673 is niet ingericht volgens de ontwerprichtlijnen Basiskennmerken Wegontwerp van het CROW. De weg en bermen zijn te smal, bochten zijn te krap en op delen is sprake van een te steil talud. In september 2019 is daarom een maximumsnelheid van 60 km/h ingevoerd.

De N673 is ook een drukke weg. Per dag passeren ruim 9.500 motorvoertuigen de Zanddijk volgens de verkeersstromenkaart 2018. Waaronder ruim 1.400 vrachtwagens (ongeveer 15%). Volgens de verkeersprognose neemt het verkeer tot 2030 toe tot 12.000 motorvoertuigen per dag. Dit komt vooral door de verdere uitbreiding van de bedrijventerreinen.

Verder is de N673 niet overal meer in goede staat. Op diverse plekken zitten er scheuren in het wegdek en in de fundering. Dit leidt tot hoge onderhoudskosten.

Gedeputeerde Staten hebben daarom in 2017 de N673 in de top drie geplaatst van Zeeuwse wegen die met voorrang moeten worden opgeknapt. Doel is de veiligheid, bereikbaarheid en onderhoudssituatie van de weg te verbeteren.

Eind juni 2023 is de project BV opgericht. De Zanddijk BV* voert in opdracht van de provincie Zeeland de verdere voorbereiding voor het (laten) uitvoeren van de reconstructie van de N673 met aansluitende wegen en rotondes en bijbehorende werken uit.

*zie paragraaf verbonden partijen

Voortgang algemeen

Zanddijk BV heeft een aantal optimalisaties voorgesteld in het huidige technisch ontwerp van het project Zanddijk – Molendijk (N673). In het eerdere bestemmingsplantraject zijn er zienswijzen binnen gekomen, onder andere van de ZLTO en de Fietzersbond in het bijzonder over de fietsveiligheid. Hiermee heeft de BV rekening gehouden bij de optimalisaties. Zo zullen de fietsverbindingen verbeterd worden door een extra tunnel onder de Molendijkseweg aan te leggen en een fietspad langs de Olzendedijk. Ook zal, naar aanleiding van de ingekomen reacties, het landbouwverkeer gescheiden worden van het fietsverkeer. Dit komt overeen met de huidige situatie en is vergelijkbaar met andere provinciale wegen. Tot slot komt de noordelijke parallelweg te vervallen, waardoor aankoop van woonhuizen niet nodig is en die van percelen tot een minimum kan worden beperkt. In de optimalisaties is ook rekening gehouden een calamiteitenroute, gebruik makend van de zuidelijke parallelweg en de Capelleweg.

De BV heeft een plan neergelegd waarin optimalisaties zijn opgenomen. Zowel Provincie Zeeland als de gemeente Reimerswaal en het waterschap Scheldestromen, kunnen zich vinden in de optimalisaties en hebben in gezamenlijkheid afspraken gemaakt over de uitvoering van het project. Verder verwacht Zanddijk BV met het uitvoeren van het vastgestelde plan inclusief de optimalisaties binnen de door Provinciale Staten vastgestelde budgettaire kaders te blijven en ook de vastgestelde tijdlijn te blijven. Dit laatste is uiteraard afhankelijk van eventuele beroepsprocedures en looptijd hiervan tegen de projectprocedure.

Er zijn in samenspraak met de betrokken partners binnen het project Zanddijk nieuwe afspraken gemaakt over de uitvoering van de werkzaamheden. Er is afgesproken dat de deelnemende partijen hun werkzaamheden zullen scheiden. Er zal daarom voor het provinciale deel van het tracé een projectprocedure als bedoeld onder artikel 5.2 van de Omgevingswet worden ingezet. Dit om als provinciaal bestuur daadkrachtig te kunnen optreden, om de realisatie van de doelen te kunnen halen.

Risico's

De vijf belangrijkste risico's van de project Zanddijk BV tijdens de voorbereidings- en uitvoeringsfase zijn:

- Bezwaren op bestemmingsplan/omgevingsplan en vergunningen.
- Het tijdig verleggen van kabels en leidingen is een belangrijk aandachtspunt om de overige werkzaamheden uit te kunnen voeren.
- Grondverwerving. Het tijdig verwerven van percelen blijft een belangrijk aandachtspunt. Er is op een aantal dossiers overeenstemming. Echter heeft een aantal perceeleigenaren aangegeven pas in gesprek te willen na vaststelling van het omgevingsplan.
- Stikstofdepositie. Voor het project is een Aeries berekening gemaakt. Recente uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft ook gevolgen voor het intern salderen bij het Zanddijk project, waardoor nader onderzoek en vergunningaanvraag nodig is.
- Bodemgesteldheid. De milieutechnische staat van de bodem is een risico voor de uitvoeringsfase.

Met deze risico's is rekening gehouden in de projectraming. Het risico van de bandbreedte van 15% in de raming is een provinciaal risico en is meegenomen in het provinciale weerstandsvermogen.

Genomen besluiten

Gedeputeerde Staten (GS):

- GS hebben op 27 september 2017 plan voor uitvoering van een eerste fase volgens tracé 3c vastgesteld.
- In 2018 hebben GS besloten fase 1 vooralsnog niet uit te voeren en eerst een verdiepende studie uit te voeren naar de mogelijkheden van een totaaloplossing.
- De eindrapportage van deze verdiepingsstudie is door GS op 21 mei 2019 vastgesteld.
- In september 2019 hebben GS besloten om nog geen voorkeur alternatief vast te stellen maar eerst in overleg te gaan met het ministerie van infrastructuur en Waterstaat over cofinanciering door het Rijk.
- Op 3 december 2019 hebben GS besloten dat alternatief Bruin het voorgenomen voorkeursalternatief is en te starten met een informele inspraakprocedure.
- Op 9 juni 2020 hebben GS besloten om aan PS een Startnotitie voor het tracé Roze-Zwart aan te bieden.
- Op 14 juni 2022, hebben GS het projectplan vastgesteld en aangeboden aan de Staten.
- Op 8 november 2022 hebben GS het Definitieve Ontwerp, inclusief kredietaanvraag aangeboden aan PS.
- Op 24 januari 2023 hebben GS de wensen- en bedenkingprocedure gestart, middels een brief aan PS.
- Op 23 juni 2023 is de Zanddijk BV opgericht.
- Op 17 juni 2025 hebben GS besloten om nieuwe afspraken te maken met de partners.

Provinciale Staten (PS):

- Beschikbaarstelling voorbereidingskrediet van € 1,1 miljoen (PS 10 november 2017 € 800.000 en PS 8 juni 2018 aanvulling met € 300.000).
- PS hebben op 3 juli 2020 een extra Commissie Economie gehouden, om met belanghebbenden in gesprek te gaan.
- Op 6 november 2020 hebben PS de startnotitie Zanddijk vastgesteld.
- Op 5 februari 2021 hebben Provinciale Staten een totaal voorbereidingskrediet van € 8 miljoen beschikbaar gesteld voor de aankoop van grond en panden. Dit is inclusief de eerder beschikbaar gestelde € 1,1 miljoen.
- Op 22 juli 2022 hebben PS besloten over te gaan naar de ontwerpfase.
- Op 16 december 2022 hebben PS ingestemd met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project N673 Zanddijk-Molendijk en de start van de voorbereidingsfase middels goedkeuring van het eindfase document definitie- en ontwerpfase N673 Zanddijk-Molendijk inclusief de daarin opgenomen scope, looptijd en beheers aspecten (inclusief financiën) van het project. Hiermee is aanvullend € 60 miljoen beschikbaar gesteld voor uitvoering, waarmee het totale investeringskrediet € 68 miljoen bedraagt.

Doelstelling

De verkeersveiligheid is verbeterd, de bereikbaarheid van Yerseke is vergroot en er is minder onderhoud nodig voor de N673.

De directe verkeersveiligheid is verbeterd, de bereikbaarheid van Yerseke is vergroot en er is minder onderhoud nodig voor de N673.

Doelstelling

Samenwerkingsmogelijkheden zijn benut, de zogenaamde meekoppelkansen, ter verbetering van de spoorveiligheid en de behartiging van de belangen van de omgeving.

Samenwerkingsmogelijkheden zijn benut, de zogenaamde meekoppelkansen, ter verbetering van de spoorveiligheid en de behartiging van de belangen van de omgeving.

Traverse Kapellebrug

Omschrijving

De Provinciale weg N290 is een gebiedsontsluitingsweg in Oost Zeeuws-Vlaanderen. Een gebiedsontsluitingsweg is een weg die de schakel vormt tussen woongebied en een hoofdweg. De N290 sluit aan op de N61 en N62 ten zuiden van Terneuzen. De weg leidt via Zaamslag en Hulst naar de Nederlands-Belgische grens bij Kapellebrug.

Het project is het deel van de N290 door Kapellebrug en heet de Gentsevaart. De Gentsevaart gaat door de bebouwde kom en noemen we daarom ook wel de Traverse Kapellebrug. De weg is aan het einde van zijn levensduur. Daarom pakken we de Gentsevaart volledig aan. Er komt een nieuwe weg op de bestaande plek. We richten de weg binnen de bebouwde kom van Kapellebrug ook meteen opnieuw in.

De Gentsevaart is een drukke weg door Kapellebrug met veel woningen en bedrijven aan beide kanten. Door de verkeersdrukke en het vrachtverkeer, ervaren omwonenden regelmatig hinder. Er ontstaan ook onveilige situaties voor fietsers en voetgangers. Met een nieuw ontwerp van de weg verbeteren we de verkeersveiligheid. Ook beperken we de hinder zonder dat dit ten koste gaat van de doorstroming (binnen de maximum snelheid). Bovendien zullen deze verbeteringen een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid in het dorp.

De kern van het project bestaat uit de volgende onderdelen:

- Aanleg fiets- en voetpaden aan beide kanten van de weg.
- Aanleg van een nieuwe rotonde bij de aansluiting Molenstraat.
- Aanleg verkeerseilanden voor veiligere oversteekplaatsen.
- Aanleg overige snelheidsbeperkende maatregelen.
- Verbeteren van de aansluitingen met de Roskamstraat en Brouwerijstraat.
- Vernieuwing van het gemeentelijk riool.

Voortgang algemeen

De aannemer Boskalis is de werkzaamheden gestart. De werkzaamheden duren tot zomer 2026. Gemeente Hulst draagt ook bij aan de reconstructie en betaalt de kosten voor de vernieuwing van het riool. De afspraken hierover staan in een samenwerkingsovereenkomst. Een samenwerkingsovereenkomst legt afspraken vast over de samenwerking tussen partijen over een samen te realiseren doel.

Risico's

Het beheersen van de risico's doen we door regelmatig risicoanalyses uit te voeren. Dit doen we minimaal één keer per drie maanden. Hierbij horen ook de beheersmaatregelen. We bespreken die tijdens een bijeenkomst met het projectteam. Per beheersmaatregel is er een actiehouder. Het projectteam bewaakt de voortgang waarbij we ons vooral richten op het beheersen van de risico's met de grootste (financiële) gevolgen.

De grootste risico's zijn momenteel de omleidingen, de afwikkeling van het verkeer en onvoorziene zaken in de grond.

Een project is steeds in beweging. Onzekerheden kunnen afnemen, maar er kunnen altijd risico's optreden die gevolgen hebben voor de planning.

Genomen besluiten

Door PS genomen besluiten:

- 29 mei 2020: Vaststellen voorjaarsnota 2020 en daarmee project N290 Traverse Kapellebrug benoemen als groot project. Een krediet ter hoogte van € 5,6 miljoen beschikbaar stellen.
- 23 juli 2021: Instemmen met de startnotitie 'Reconstructie Traverse Kapellebrug N290' en het gelijktijdig doorlopen van zowel de definitiefase als de ontwerpfase.
- 11 maart 2022 (commissie Economie): GS heeft PS na onderzoek naar de mogelijkheden geïnformeerd dat een fietstunnel niet in het definitief ontwerp komt.
- 20 mei 2022: Goedkeuren definitief ontwerp N290 Traverse Kapellebrug. Instemmen met de afronding van de definitie- en ontwerpfase van het project. Daarnaast de start van de voorbereidingsfase door goedkeuring van het eindfasedocument "definitie- en ontwerpfase N290 Traverse Kapellebrug". In dat document staan de scope, looptijd en de beheeraspecten uit het Projectplan N290 Traverse Kapellebrug.
- 11 november 2022: Instemmen met voorstel in Najaarsnota 2022 om € 1,45 miljoen te reserveren in de investeringsagenda voor de verhoging van het projectkrediet.
- 9 februari 2024: Instemmen met:
 - Afronding van de voorbereidingsfase van het project N290 Traverse Kapellebrug.
 - Start realisatiefase na goedkeuring van het eindfasedocument "voorbereidingsfase N290 Traverse Kapellebrug".
 - Voortzetting van het project volgens het definitieve ontwerp inclusief de daarin aangebrachte kleine verbeteringen.
 - Beschikbaar stellen van het benodigde aanvullend projectkrediet van drie miljoen euro voor de uitvoering van het project.

Doelstelling

Reconstructie Traverse Kapellebrug

Herinrichting van de Traverse Kapellebrug moet zorgen voor meer ruimte voor fietsers en voetgangers. Ook zijn er maatregelen om auto's aan de maximumsnelheid te laten houden, waardoor de verkeersveiligheid en leefbaarheid verbeteren.

Acties

Uitvoering van de reconstructie door de aannemer

Op 17 april 2025 hebben gedeputeerde Harry van de Maas en Wethouder Gino de Pauw het werk feestelijk gestart. Nadat de voorbereidende werkzaamheden waren afgerond zijn op 16 juni 2025 de werkzaamheden gestart. De aannemer zal in 2026 de werkzaamheden voltooien.

Deltaweg

Omschrijving

De Deltaweg is één van de belangrijkste verkeersaders van Zeeland voor het personen- en goederenvervoer. In het zomerseizoen is het extra druk door het toeristenverkeer. De Deltaweg is daarmee één van de drukste wegen van Zeeland. Alleen op de A58 en N62 rijdt meer verkeer.

In 2021 en 2022 is uitgebreid onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de verkeersveiligheid en doorstroming op de Deltaweg N256 te verbeteren. De oplossingsrichtingen uit dit onderzoek zijn uitgewerkt in een werkdocument, dat in juli 2022 aan Provinciale Staten is verzonden. Gedeputeerde Staten hebben bij het werkdocument het advies gegeven om als vertrekpunt oplossingsrichting B te kiezen.

Oplossingsrichting B stelt verschillende maatregelen voor om de verkeersveiligheid en doorstroming op de weg te verbeteren. Deze maatregelen zijn het vertrekpunt voor de definitie- en ontwerpfase van dit project. We houden rekening met de mogelijkheid om de weg in de toekomst uit te kunnen breiden. Het project Deltaweg sluit daarmee aan op het toekomstbeeld van de Midden-Zeeland Route (MZR).

Voortgang algemeen

Aan het einde van de definitiefase in het jaar 2025 zijn het projectplan en voorlopig ontwerp opgeleverd. In het jaar 2026 wordt de ontwerpfase doorlopen om te komen tot een definitief ontwerp.

Risico's

Voor de ontwerpfase zien we met name de volgende risico's:

- Als we de omgeving of betrokken partijen niet genoeg meenemen, kan het ontwerp later alsnog moeten worden aangepast. Dat zorgt voor extra kosten of vertraging. Daarom besteden we in de definitie- en ontwerpfase veel aandacht aan het betrekken van de omgeving en alle belanghebbenden. Het doel is dat het ontwerp breed wordt gesteund en op tijd bekend is bij iedereen die belangrijk is voor het project.
- Er kan te weinig capaciteit zijn bij de provincie en/of het ingenieursbureau. Daardoor kan het projectteam niet goed genoeg bemenst worden. Het gevolg kan zijn dat werkzaamheden langer duren of niet de gewenste kwaliteit hebben. Dit risico is duidelijk in beeld. Om dit te beperken zorgen we voor extra ondersteuning en wordt bij personele wisselingen, zowel intern als extern, actief en met prioriteit nieuw personeel geworven.

Bij deze risico's gaat het vooral om inzicht krijgen: hoe groot is de kans dat ze gebeuren en welke maatregelen kunnen we alvast nemen. Het kernteam beschouwt deze risico's als laag.

Via de voortgangsrapportages voor grote projecten rapporteren we over de totale voortgang, waaronder de grootste risico's van het project.

Genomen besluiten

GS:

- 16 april 2024: Vaststellen Startnotitie Deltaweg en aanbieden aan Provinciale Staten.

PS:

- 7 juni 2024: Vaststellen van de Voorjaarsnota 2024 . Daarbij is € 2 miljoen beschikbaar voor het project Deltaweg als voorbereidingsbudget voor de definitiefase en ontwerpfasen.
- 5 juli 2024: Vaststellen van de Startnotitie voor het project Deltaweg waarmee de definitiefase is gestart en het project Deltaweg als groot project is bestempeld.

Doelstelling

Doelstelling Deltaweg

De Deltaweg, tussen de A256 en N255, is veilig voor alle verkeersdeelnemers, op de kruispunten stroomt het verkeer door en er is rekening gehouden met een mogelijke uitbreiding van de weg in de toekomst.

Een verkeersveilige inrichting van de weg is de eerste prioriteit. We werken toe naar een vergevingsgezinde weg. Dit is een weg, die is ingericht om schade aan mensen en goederen bij ongevallen te voorkomen of te beperken. Ook worden er maatregelen genomen om de doorstroming te verbeteren op de kruispunten. Bij de nieuwe inrichting blijft het mogelijk om in de toekomst een keuze te maken voor uitbreiding van de weg naar 2x2 rijstroken.

Vervanging schepen Westerschelde Ferry

Omschrijvingen

De (brom)fiets- en voetveerverbinding tussen Vlissingen en Breskens is van essentieel belang voor de bereikbaarheid in Zeeland, zowel voor forenzen, scholieren en studenten als voor toeristen.

De huidige twee schepen die gebruikt worden voor de veerverbinding Vlissingen-Breskens bereiken het einde van hun technische levensduur, met oplopende onderhoudskosten en grotere risico's op uitval als gevolg. Ook is het dieselverbruik en daarmee de uitstoot van de schepen relatief hoog, wat in combinatie met de gestegen brandstofprijzen, een negatieve impact heeft op het exploitatieresultaat, het milieu en de stikstofruimte.

Om die reden is het voornemen van Gedeputeerde Staten om voor 1 januari 2029 te komen tot vervanging van de huidige schepen door een nieuwe vloot van zero-emissie schepen, waarmee het aanbod beter afgestemd wordt op de behoeften van de reizigers. Door de inzet van nieuwe schepen met aanlandvoorzieningen en laadinfrastructuur wordt gestreefd naar een betrouwbare, veilige en toekomstbestendige verbinding die ook financieel verantwoord geëxploiteerd kan worden.

Voortgang algemeen

Met het vaststellen van de startnotitie op 15 november 2024 door Provinciale Staten is het project Vervanging Schepen Westerschelde Ferry gestart en aangemerkt als groot project.

Op het moment van schrijven is het projectplan met bijbehorende bijlagen goedgekeurd door Gedeputeerde Staten en geagendeerd ter behandeling door Provinciale Staten op 19 september

2025. Na instemming door Provinciale staten wordt de definitiefase afgesloten en de ontwerpfase gestart.

In deze fase wordt op basis van de vastgestelde Nota van Uitgangspunten voor de (brom)fiets en voetveerverbinding Vlissingen-Breskens de omvang en samenstelling van de toekomstige vloot bepaald, inclusief de bijbehorende functionele en technische eisen. De ontwerpfase is gepland gereed einde 2e kwartaal 2026 waarna de Voorbereidingsfase start die loopt tot 1 januari 2027. In de voorbereidingsfase wordt de gedetailleerde investeringsbegroting verder uitgewerkt.

Risico's

De belangrijkste risico's op dit moment voor het project zijn:

1. Wijzigingen in wet- en regelgeving, die kunnen leiden tot noodzakelijke alternatieve oplossingsrichtingen en een langere doorlooptijd van het project.
2. Beperkte capaciteit bij scheepswerven, wat de bouwtijd kan verlengen. Met een inkoopstrategie gericht op een zo groot mogelijke kans op brede interesse van de markt, kunnen we dit risico verkleinen.
3. Beperkingen in de interne capaciteit binnen de provinciale organisatie in latere fases van het project, wat de voortgang kan beïnvloeden. Externe inhuur van expertise kan dit risico mitigeren indien het zich voordoet.

Van de genoemde risico's zijn de eerste twee meer afhankelijk van externe factoren, waardoor ze moeilijker te beheersen zijn dan het derde risico.

Genomen besluiten

GS:

- 4 juli 2024: Brief van GS aan PS over Zero Emissie schepen, met voornemen groot project voor te bereiden en handhaving van de status als Dienst van Algemeen Economisch Belang voor de exploitatie.
- 9 juli 2024: Instemmen met 'Inzet ZEH dividend 2024' vastgesteld inclusief het instellen van een nieuwe bestemmingsreserve 'Zero emissie schepen WSF' en het toevoegen hieraan van het vrije deel van het ZEH-dividend van € 9,4 miljoen.
- 17 september 2024: Vaststellen Startnotitie "Vervanging schepen Westerschelde Ferry"; het Statenvoorstel "Vervanging schepen Westerschelde Ferry" verzenden naar Provinciale Staten om voor het project "Vervanging schepen Westerschelde Ferry" de Startnotitie vast te stellen en als Groot Project te benoemen.
- 1 juli 2025: Goedkeuring van het Projectplan Vervanging schepen Westerschelde Ferry en het eindfasedocument definitiefase groot project Vervanging schepen Westerschelde Ferry.

PS:

- 27 september 2024: Statenvoorstel 'Inzet ZEH dividend 2024' vastgesteld inclusief het instellen van een nieuwe bestemmingsreserve 'Zero emissie schepen WSF' en het toevoegen hieraan van het vrije deel van het ZEH-dividend van € 9,4 miljoen.
- 15 november 2024: Vaststellen van de Startnotitie voor het project 'Vervanging schepen WSF' zodat de Definitiefase van het project kan starten. Daarnaast is het project op basis van de uitkomsten van het adviesmodel grote projecten bestempeld als groot project en is € 1,5 miljoen onttrokken aan de bestemmingsreserve 'Zero emissie schepen WSF' en toegevoegd

aan de nieuwe dekkingsreserve ZE-schepen als voorbereidingskrediet ten behoeve van de definitie- en ontwerpfase.

Doelstelling

Vervanging schepen Westerschelde Ferry

Het project heeft als doel om voor 1 januari 2029 met een nieuwe zero-emissievloot voor de veerverbinding tussen Vlissingen en Breskens het aanbod beter af te stemmen op de behoeften van reizigers. Door de inzet van nieuwe schepen met aanlandvoorzieningen en laadinfrastructuur wordt gestreefd naar een betrouwbare, veilige en toekomstbestendige verbinding die ook financieel verantwoord geëxploiteerd kan worden.

2 Programma Woonplaats Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland heeft een unieke ligging tussen water en land. Dit maakt Zeeland tot een bijzondere plek om te wonen, te werken en te recreëren. Onze delta zorgt voor rijkdom en vormt onze leefomgeving. Het programma Woonplaats Zeeland richt zich op het behoud en het versterken van onze leefomgeving. We zorgen voor voldoende ruimte en mogelijkheden om te wonen, werken en recreëren. Daarnaast vraagt het Rijk een bijdrage van Zeeland aan de landelijke doelen, zoals bijvoorbeeld voor de energievoorziening. Dat zorgt soms voor spanningen. We moeten ons steeds afvragen welke ontwikkelingen gewenst zijn en in Zeeland passen. Waar kunnen woningen, bedrijven, recreatieactiviteiten en infrastructuur hun plaats vinden, en waar niet? Wat is nodig om de leefbaarheid en voorzieningen op korte en langere termijn te behouden en verbeteren? Wat zijn de effecten op milieu, landschap en leefbaarheid op korte en langere termijn? Aan dit soort vragen en opgaven werken we in het programma Woonplaats Zeeland en dit doen we niet alleen. We werken hierbij samen met andere overheden, maatschappelijke organisaties en marktpartijen.

De doelen en de ambities voor de lange termijn staan in de Zeeuwse Omgevingsvisie. Dit vormt samen met het Milieuprogramma het belangrijkste beleidskader van het programma Woonplaats Zeeland.

Speerpunten

Recreatie en Toerisme

- Opleveren van nieuw beleid voor logiesaccommodaties.
- Het realiseren van meer groene recreatieruimte voor zowel inwoners als bezoekers, Bijvoorbeeld om te wandelen en fietsen, ook rondom nieuwe woonwijken.
- Stimuleren van een divers vrijetijdsaanbod voor spreiding van toerisme in ruimte en tijd.
- Uitvoering toeristische promotie volgens de toeristische marketingstrategie Bestemming Zeeland 2035/Zeeland 2050.
- Innovatie en verduurzaming van de vrijetijdssector door het 'Aanjaagprogramma Innovatie/Verduurzaming 2025-2027'.
- Doorontwikkeling data en kennis over de vrijetijdssector en dit breed delen met overheden, ondernemers, inwoners en volksvertegenwoordigers.

Milieu

- Permanente verbetering van luchtkwaliteit.
- Het zoveel mogelijk beperken van risico's die verbonden zijn aan de opslag, productie, bewerking en het transport van gevaarlijke stoffen, binnen de grenzen van onze bevoegdheid.
- Het verbeteren van de waterkwaliteit door reguleren indirecte lozingen.
- Zeer zorgwekkende stoffen/ PFAS.
- Uitvoering geven aan het plan van aanpak Robuuste RUD.

Omgevingswet en ruimtelijke ordening

- De organisatie werkt "omgevingswetbewust".
- Digitalisering die inwoners en initiatiefnemers helpt.

Wonen en bedrijventerreinen

- Realiseren ambities en doelen Woonagenda en Woondeal met gemeenten, Rijk en marktpartijen.
- Met gemeenten werken aan voldoende ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen en verduurzamen van bestaande bedrijventerreinen.

Beleidskader

- [Zeeuwse Omgevingsvisie](#)
- [Omgevingsverordening Zeeland](#)
- [Verordening kwaliteit vergunningverlening, toezicht en handhaving omgevingsrecht Zeeland 2016](#)
- [Milieuprogramma 2023-2027](#)
- [VTH Programma Schoon, gezond en veilig Zeeland \(operationeel beleid Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving\) 2021](#)
- [Woondeal 2023 en Zeeuwse woonagenda](#)
- [Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030](#)

Reguliere taken

Milieu

- Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven en activiteiten waarvoor de Provincie bevoegd gezag is en taken die daarmee samenhangen.
- Accounthouderschap van de RUD Zeeland en de DCMR.
- Interbestuurlijk toezicht Omgevingsrecht.
- Nazorg gesloten stortplaatsen.
- Coördinatie uitvoering VTH-taken binnen Zeeland.

Ruimtelijke kwaliteit

- Overleg over ruimtelijke plannen met betrokken bestuursorganen.
- Toezicht op huisvesting statushouders.

Toerisme en recreatie: bestemming in balans

Recreatie en toerisme: Bestemming Zeeland 2035/Zeeland 2050

De vrijetijdssector is belangrijk voor welzijn en geluk van inwoners en gasten en de leefomgeving én economie van Zeeland

De vrijetijdssector is en blijft ook in de toekomst belangrijk voor Zeeland. Toeristische voorzieningen, horeca en infrastructuur zijn beschikbaar voor onze inwoners. Door toerisme is het voorzieningenniveau in Zeeland hoog en daarvan profiteren onze inwoners het hele jaar door. Ook economisch profiteert Zeeland van recreatie en toerisme. De vrijetijdssector biedt veel werkgelegenheid. De totale bestedingen in Zeeland voor verblijf en dagactiviteiten bedragen ongeveer € 3,4 miljard per jaar. De directe werkgelegenheid omvat 17.895 banen. Daarmee is de vrijetijdssector één van de topsectoren in Zeeland.

Meer recreatieruimte, kwaliteit in vrijetijdsaanbod en balans tussen levendigheid en rust

De druk op de ruimte neemt toe, onder andere door een toename van het aantal inwoners en bezoekers. Dat heeft grote gevolgen. Zowel inwoners als bezoekers hebben behoefte aan meer

(groene) recreatieruimte. Bijvoorbeeld om te wandelen en fietsen, ook rondom nieuwe woonwijken. Daarom benoemden provincies en de Landelijke Raad voor Recreatie en Toerisme het creëren van meer recreatieruimte, een kerndoel. Het creëren van meer (groene) recreatieruimte nemen we mee in gebiedsontwikkelingen. Daarbij richten we ons op het versterken van niet-beschermde natuur (natuurinclusiviteit) én landschap dat door inwoners en gasten kan worden beleefd.

We voeren het nieuwe 'Aanjaagprogramma Innovatie/Duurzaamheid 2025-2027' voor recreatiebedrijven uit om de kwaliteit in het vrijetijdsaanbod verder te versterken. Hieraan koppelen we duidelijk beleid voor logiesaccommodaties. Kwaliteit en niet kwantiteit, staat wederom voorop. Dit vraagt ook om toekomstbestendige bedrijfsplannen voor de vrijetijdssector. We hebben, gelet op de behoeften van ondernemers, hierin aandacht voor optimaal ruimtegebruik, financieringsmogelijkheden, een onderscheidend en divers aanbod, klimaatadaptatie, aanpak van netcongestie en personeelstekort.

De verwachting tot 2035 is dat vooral dagbezoekers en recreatieactiviteiten door eigen inwoners de komende jaren blijven groeien. Groei van recreatieactiviteiten heeft invloed op infrastructuur, voorzieningen, natuur en landschap. In sommige kustgebieden is er in bepaalde perioden veel recreatie, waardoor de druk op de omgeving of natuur te hoog kan worden. Het stimuleren van een breder en over Zeeland verspreid aanbod van vrijetijdsvoorzieningen kan bezoekers verleiden om ook plekken buiten de kust te bezoeken. Dit verbetert de leefbaarheid voor onze inwoners, voorziet in de behoefte aan goede vrijetijdsbeleving en draagt bij aan bescherming van gevoelige natuur. We hanteren daarom een toeristische marketingstrategie waarin we meer van Zeeland laten zien dan alleen de kust.

Samenwerkingskansen met veel andere opgaven

Door de hierboven beschreven punten uit te werken kunnen we Zeeland ook als aantrekkelijke woonprovincie versterken. We verwachten een bijdrage van de vrijetijdssector aan transitie zoals: klimaatadaptatie, energietransitie, afvalreductie en circulair bouwen, natuurinclusiviteit en biodiversiteit en de zoetwateropgave

Nieuwe Zeeuwse Kennisagenda 2025-2027

De complexiteit van opgaven vraagt om goede dataverzameling, kennis en vaardigheden om daarop in te spelen. Dit doen we met een 'Zeeuwse Kennisagenda 2025-2027'. Het Kenniscentrum Kusttoerisme deelt belangrijke onderzoeksresultaten met overheden, ondernemers en volksvertegenwoordigers.

Doelstellingen Bestemming Zeeland 2035/Zeeland 2050

Met onze Zeeuwse partners werken we aan de opgaven voor recreatie en toerisme vanuit een nieuw programma: Bestemming Zeeland 2035. We werken daarmee toe naar Zeeland 2050, met als tussenstap 2035. Daarbij letten we op de toeristische prognoses die beschikbaar zijn tot 2035. Het nieuwe programma voor recreatie en toerisme gaat uit van een positieve bijdrage aan omgeving en samenleving, een toekomstbestendige en duurzame vrijetijdssector en een divers en breed verspreid aanbod aan vrijetijdsvoorzieningen voor een optimale jaarrond beleving, zowel in de verschillende regio's als in de Zeeuwse steden.

Omgevingswet en Ruimtelijke Ordening

In 2026 werken we twee jaar onder de Omgevingswet. De Omgevingswet maakt het makkelijker voor inwoners en bedrijven om een vergunning aan te vragen en om te zien wat er op een bepaalde plek wel en niet mag. Dit kan via het (digitale) Omgevingsloket. Daarin laten de overheden samen aan de buitenwereld zien dat ze één overheid vormen.

Hiervoor is het belangrijk dat:

- De overheden onderling goed samenwerken.
- De overheden samen beleid voor de omgeving opstellen.

- Alle regels en beleid voor de fysieke leefomgeving in het Omgevingsloket staan en makkelijk vindbaar zijn.
- De functionaliteit van het Omgevingsloket verder wordt verbeterd.

Het Rijk geeft een belangrijke rol aan de provincies bij de ruimtelijke inpassing van nationale belangen in de regio. We stemmen dit met het Rijk af en maken afspraken over uitvoering en investeringsbeslissingen. In het ruimtelijk arrangement en de uitvoeringsagenda van het NOVEX-gebied North Sea Port District zijn afspraken gemaakt over de ruimtelijke keuzes die nodig zijn om regionale en nationale doelen te behalen. Hierbij gaat het om afspraken over belangrijke zaken zoals de ruimtelijke gevolgen van de energietransitie, de inrichting van het landelijk gebied, wonen en mobiliteit.

Wonen

Een passende duurzame woning en een prettige woonomgeving

De Zeeuwse Woondeal en de Zeeuwse Woonagenda vormen de gezamenlijke uitvoeringsagenda voor Rijk, Provincie en gemeenten voor nieuwbouw en voor het verbeteren van de bestaande woningvoorraad. De opgave is aanzienlijk en verschilt per regio. Dit is in beeld gebracht in het Kwalitatief Woononderzoek 2024. De opgaven in de Zeeuwse Woonagenda en Woondeal pakken we samen met gemeenten, corporaties en marktpartijen aan. De Provincie ondersteunt dit met de inzet van een aantal subsidieregelingen. Dit zijn:

- Subsidie voor hergebruik van leegstaande panden voor wonen.
- Ondersteuning voor flexibele woonvormen.
- Subsidie voor gebiedsgerichte projecten voor wonen.
- Subsidies voor voorbereiding van woningbouwplannen.

Met de subsidie voor hergebruik van leegstaande panden gaan we de leegstand in commercieel en maatschappelijk vastgoed tegen. Ondersteuning voor flexibele woonvormen is gericht op specifieke doelgroepen als starters of voor tijdelijke woonbehoeften. Door gebiedsgerichte projecten versnellen we de bouw van woningen en verbeteren we de ruimtelijke kwaliteit in de bebouwde omgeving. Om de voorbereiding van woningbouwplannen te versnellen ondersteunen we gemeenten bij de tijdelijke inhuur van deskundigheid.

Voldoende ruimte voor toekomstbestendige bedrijventerreinen

We werken aan het beschikbaar hebben van voldoende ruimte voor havenontwikkeling en bedrijven. De Provincie stelt hiervoor regelmatig een behoefteprognose voor bedrijventerreinen op. Deze vormt de basis voor de regionale bedrijventerreinenprogrammering van de gemeenten. We zetten ons met de gemeenten in voor het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. In samenwerking met Impuls Zeeland en met steun van de Rijksoverheid werken we aan een meerjarig programma voor de verduurzaming van bedrijventerreinen. De Provincie ondersteunt de gemeenten hierbij met twee subsidieregelingen voor het opstellen en uitvoeren van plannen voor de kwaliteitsverbetering en de verduurzaming van bedrijventerreinen.

Milieu

In Zeeland werken we aan een schone, gezonde en veilige leefomgeving. In het Milieuprogramma 2023-2027 staat wat we willen bereiken en hoe we dat gaan doen. Daarbij voeren we niet alleen

acties uit die direct op milieu gericht zijn. Ook bij andere onderwerpen zoals verkeer, economie en landbouw letten we op de effecten op het milieu. Want alles wat mensen doen, heeft invloed op de natuur en onze leefomgeving.

We werken hierin nauw samen met onze omgevingsdiensten en andere partijen, zodat we samen de doelen kunnen behalen.

Maatschappelijk effect

In 2030 is de milieukwaliteit van de fysieke leefomgeving beschermd en versterkt.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025
Aantal overnachtingen toeristische gasten	13,4 miljoen	12,8 miljoen	Nog niet bekend
Aantal overnachtingen vaste gasten	8,4 miljoen	8,0 miljoen	8,0 miljoen
Draagvlak voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners (Gemeten steun voor toerisme onder de Zeeuwse inwoners)	Geen vergelijk op provinciaal niveau nog mogelijk. Aan de kust en in het binnenland is het draagvlak verschillend.	Geen vergelijk op provinciaal niveau nog mogelijk. Aan de kust en in het binnenland is het draagvlak verschillend.	Geen vergelijk op provinciaal niveau nog mogelijk. Aan de kust en in het binnenland is het draagvlak verschillend.
Tevredenheid over beleving van Zeeland	Niet bekend	8,4 (CBS vakantieonderzoek)	Niet bekend
Aantal banen	17.360	17.950	Nog niet bekend

Met het milieuprogramma (2023-2027) ontwikkelen wij de monitoring en verantwoording hiervan. De resultaten worden jaarlijks in een monitoringsrapportage opgenomen. Deze wordt ter informatie met de Staten gedeeld.

Doelindicatoren

Doelindicator	Indicator	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Streefwaarde 2026	Einddoel
Toeristische bestedingen	De bestedingen gedaan door toeristen of ten behoeve van toeristen voor, tijdens en na de reis en het verblijf op de plaats van bestemming voor Zeeland	€ 1,13 miljard (toeristische bestedingen)	€ 800 miljoen	Nog niet bekend	€ 800 miljoen	Behoud niveau bestedingen

Vrijtijdsactiviteiten (dagbezoek)	De bestedingen gedaan door Nederlanders (incl. Zeeuwen), Belgen en Duitsers tijdens vrijetijdsactiviteiten in Zeeland, langer dan een uur, zonder verblijf.	€ 2,87 miljard	€ 2,6 miljard	Nog niet bekend	€ 2,6 miljard	Behoud niveau bestedingen
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) (Informatiehuis Water)	% van de waterlichamen met een goede ecologische kwaliteit	0%	niet bekend	0%	niet bekend	100% (2027)
Waterkwaliteit (oppervlaktewater) (Informatiehuis Water)	% van de waterlichamen met een goede toestand voor vissen	44%	niet bekend	56%	niet bekend	100% (2027)
Milieubelasting door uitstoot bedrijven waarvoor de Provincie de milieuvergunning verleent, is verminderd ten opzichte van 2006	Gemeten en berekende emissiegegevens	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006 met uitzondering van de component methaan, deze is vrijwel gelijk gebleven	Emissiegegevens zijn lager dan in 2006 met uitzondering van de component methaan, deze is vrijwel gelijk gebleven	Verminderde uitstoot ten opzichte van 2006. Permanente verbetering van Luchtkwaliteit.
Gezondheidswinst door vermindering van concentraties luchtvervuilende stoffen.	Daling van concentraties vervuilende stoffen in de lucht in het algemeen, en richting WHO-advieswaarden voor die stoffen waarvoor deze advieswaarden zijn vastgesteld.	De uitstoot van vervuilende stoffen naar de lucht is gedaald. Concentraties van gemeten stoffen op de (Zeeuwse) meetstations in Zeeland laten een dalende trend zien en bovendien wordt voldaan aan de (wettelijke) Europese grenswaarden.	De uitstoot van vervuilende stoffen naar de lucht is verder gedaald. Concentraties van gemeten stoffen op de (Zeeuwse) meetstations in Zeeland laten een dalende trend zien en bovendien wordt voldaan aan de (wettelijke) Europese grenswaarden. Uit de indicator en voortgangsrapportage van het Schone Lucht Akkoord (SLA) blijkt dat uitvoeren van de (voorgenomen) SLA maatregelen in kader van klimaat en energie leiden tot gezondheidswinst	Verdere vermindering van concentraties van luchtvervuilende stoffen waar monitoring op plaatsvindt richting WHO advieswaarden.	Verdere vermindering van concentraties van luchtvervuilende stoffen waar monitoring op plaatsvindt richting WHO advieswaarden en voldoen aan de nieuwe wettelijke grenswaarden zoals vastgesteld in de Europese Richtlijn Luchtkwaliteit 2024/2881. Gezondheidswinst op basis van de indicator en voortgangsrapportage van het Schone Lucht akkoord (SLA).	Permanente verbetering van luchtkwaliteit met gezondheidswinst tot gevolg.?
Het zoveel mogelijk beperken van risico's die verbonden zijn aan de opslag, productie en bewerking van gevaarlijke stoffen.	Aantal ongevallen met effecten buiten de inrichting	De gegevens over 2023 worden door het Ministerie van I&W openbaar gemaakt in de Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2023. Dit zal in het	De gegevens over 2024 worden door het Ministerie van I&W openbaar gemaakt in de Staat van de Veiligheid Brzo-bedrijven 2024. Dit	Er zijn geen ongevallen met gevaarlijke stoffen met effecten buiten de inrichting geweest.	Er zijn geen ongevallen met gevaarlijke stoffen met effecten buiten de inrichting geweest.	Er zijn geen ongevallen met gevaarlijke stoffen met effecten buiten de inrichting geweest.

		najaar van 2024 zijn.	zal in het najaar van 2025 zijn.			
Verbeteren van de waterkwaliteit door reguleren indirecte lozingen.	Vermindering emissies van verontreinigende stoffen (incl. (p)ZZS) in indirecte lozingen	In de werkgroep Emissies en waterkwaliteit werken de verschillende Zeeuwse overheden samen aan het versterken van de VTH op indirecte lozingen.	In de werkgroep Emissies en waterkwaliteit werken de verschillende Zeeuwse overheden samen aan het versterken van de VTH op indirecte lozingen.	Actueel en volledig inzicht in bronnen. Prioritering en strategie vaststellen voor controlebemonsteringen.	Actueel overzicht indirecte lozingen in Zeeland, KRW-proof vergunningen. Betere waterkwaliteit en grip op indirecte lozingen	Actueel overzicht indirecte lozingen in Zeeland, KRW-proof vergunningen. Betere waterkwaliteit en grip op indirecte lozingen
Voorkomen van (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in het milieu	Totaal vergunde emissies van pZZS en ZZS per bedrijf met bestaande emissies	De omgevingsdiensten hebben de inventarisatie van (p)ZZS emissies afgerond. In 2023 zijn er geen nieuwe vergunningen verleend met emissies boven het MTR-niveau.	De inventarisatie van VRP's bij Seveso-bedrijven loopt nog; bij 10 van de 19 bedrijven is het plan afgerond. In 2024 is een nieuwe inventarisatie gestart en in 2025 wordt gewerkt aan het inzichtelijk maken van de voortgang.	Voorkomen van nieuwe (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in het milieu en verminderen van bestaande emissies.	Voorkomen van nieuwe (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in het milieu en verminderen van bestaande emissies.	Voorkomen van nieuwe (potentieel) zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) in het milieu en verminderen van bestaande emissies.
De RUD Zeeland is robuust	Het oordeel van de visitatiecommissie over de robuustheid van de RUD Zeeland	In 2023 is gewerkt aan het opstellen van een plan van aanpak voor het robuust maken van de RUD Zeeland.	De staatssecretaris heeft ingestemd met het plan van aanpak. In 2024 is gestart met de uitvoering. Er is door de deelnemers budget beschikbaar gesteld om in 2025 het plan verder te kunnen uitvoeren.	Indienen van een door het Algemeen Bestuur van de RUD Zeeland vastgesteld plan van aanpak voor het robuust maken van de RUD Zeeland bij het ministerie.	Implementatie plan van aanpak robuustheid RUD Zeeland ligt op schema.	De RUD Zeeland is per 1 april 2026 robuust, overeenkomstig een positief rapport van de visitatiecommissie.

Met de herijking van het 'Toekomstbeeld Bestemming Zeeland 2030' naar 2035, zullen naar verwachting nieuwe doelindicatoren worden benoemd voor de doelen voor recreatie en toerisme.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies

Door een jaarlijkse ronde van aanpassingen en verbeteringen blijven de Zeeuwse Omgevingsvisie en Omgevingsverordening Zeeland actueel.

Acties

Ruimtelijke Arrangement en NOVEX

Het nationale programma NOVEX is bedoeld om nationale belangen in de regio ruimtelijk in te passen. In 2025 hebben Rijk en regio bestuurlijke afspraken gemaakt over ruimtelijke ontwikkelingen in heel Zeeland. Er is bijzondere aandacht voor ontwikkelingen in het grensoverschrijdende NOVEX-gebied North Sea Port District (NSPD). De afspraken tussen Rijk en Provincie zijn opgenomen in een

Ruimtelijk Arrangement en in een Uitvoerings- en Investeringsagenda voor het North Sea Port District. In 2026 worden de afspraken in het arrangement uitgevoerd en waar nodig aangepast en aangevuld.

Omgevingsvisie en en Regionale Samenwerking

In de Zeeuwse Omgevingsvisie staat wat de Provincie op lange termijn belangrijk vindt voor de leefomgeving in Zeeland. Om de doelen uit de visie te bereiken zetten we middelen in zoals de omgevingsverordening. Om visie en verordening actueel te houden passen we deze jaarlijks aan. De Provincie werkt samen met gemeenten om de regels goed te laten passen in hun plannen en vergunningen.

WIZ Law Delta

De uitvoering van het pakket Wind in de Zeilen volgen we met veel aandacht. Een van de onderdelen uit dit pakket is het bouwen van een justitieel complex bij Vlissingen. Naast een extra beveiligde gevangenis zal ook een rechtbank deel uitmaken van het complex. Net als een ondersteunende faciliteit voor transport. Dit complex wordt gebouwd in een nog te bepalen stadslandgoed. Rijk en regio werken samen om dit complex te bouwen. Met name Rijk en gemeente Vlissingen zijn hiervoor verantwoordelijk.

North Seaport District NOVEX

In het North Sea Port District werken we aan een goede balans tussen de ontwikkeling van de haven en de leefbaarheid van het gebied. We nemen een actieve regierol gericht op de goede samenwerking met alle partners in het gebied. We hebben met alle partners een uitvoeringsagenda opgesteld en werken aan het uitvoeren van de acties en de projecten. De uitvoeringsagenda wordt voortdurend bijgewerkt. De afspraken tussen het North Sea Port District, Vlaanderen en Nederland zijn in het strategisch nota vastgelegd, waarvan de uitvoeringsagenda een bijlage is.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen

We zorgen voor voldoende ruimte voor havenontwikkeling en regionale bedrijventerreinen. We houden daarbij rekening met de omgeving. We zetten in op goed gebruik van de ruimte, verbetering van de kwaliteit en de duurzaamheid van bedrijventerreinen.

Acties

Impuls Bedrijventerreinen

Met het Investeringsbudget impuls bedrijventerreinen geven we subsidie aan het voorbereiden en uitvoeren van projecten voor herstructurering en verduurzaming van bedrijventerreinen.

Toekomstbestendige bedrijventerreinen

Het Rijk heeft middelen beschikbaar gesteld voor het verduurzamen van bedrijventerreinen. De Provincie voert met Impuls Zeeland en VNO-NCW Co-creatie een provinciaal programma uit voor verduurzaming van de Zeeuwse bedrijventerreinen. Doel is om t/m 2027 in totaal 37 bedrijventerreinen te ondersteunen bij het versterken van de organisatiegraad en het opstellen van een plan van aanpak.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet

De organisatie is bekend met de belangrijkste instrumenten die de Provincie heeft binnen de Omgevingswet en gebruikt die bij het maken en uitvoeren van beleid voor de leefomgeving. Het Digitale Stelsel Omgevingswet achter de het omgevingsloket wordt verder ontwikkeld en gevuld met beleid en regels over de fysieke leefomgeving.

Acties

De organisatie “Omgevingswetbewust”: een nieuwe werkwijze

De Omgevingswet vraagt om een andere werkwijze binnen de organisatie. Als Provincie hebben we verschillende instrumenten voor het opstellen en uitvoeren van dit beleid voor de leefomgeving. Deze instrumenten zijn onder andere de omgevingsvisie, de omgevingsverordening, het programma en het projectbesluit. In 2026 zijn er in onze organisatie afspraken over de inzet van deze instrumenten. Ook werken we aan kennisbevordering.

Doorontwikkeling Digitale Stelsel Omgevingswet

Het Omgevingsloket is de website waar inwoners makkelijk alle informatie en regels van de overheid kunnen vinden. Hier kunnen ze ook controleren of ze een omgevingsvergunning nodig hebben, deze aanvragen of een melding maken. Wij vullen het Omgevingsloket verder met onze regels en beleid. Dit doen we zo dat deze informatie makkelijk terug te vinden is door iedereen.

Het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) is de techniek achter het Omgevingsloket. Het DSO en het Omgevingsloket werken, maar het moet nog beter. Alle overheden werken nu onder de Omgevingswet, maar ze hebben nog behoefte aan deskundige ondersteuning. De Provincie draagt via het IPO financieel bij aan het beheer en de doorontwikkeling van DSO, inclusief de benodigde ondersteuning. Hiervoor zijn in 2023 meerjarige interbestuurlijke afspraken gemaakt. Deze afspraken lopen door tot en met 2029. In 2026 gaan we deze afspraken opnieuw bekijken.

Doelstelling

Toerisme en recreatie: bestemming in balans

We werken aan een optimale beleving voor inwoners en bezoekers. Daarnaast bouwen we aan een toekomstbestendige vrijetijdssector die duurzaam is en positief bijdraagt aan de omgeving en samenleving in Zeeland.

Acties

Effecten op leefomgeving betrekken bij recreatieve ontwikkelingen

- We voeren de belangrijkste aanbevelingen uit de evaluatie Kustvisie uit. Dit gaat onder andere over de realisering van 2 resterende aandachtsgebieden, Oranjezon en Domburg West.
- We adviseren over (gemeentelijke) ruimtelijke plannen en ontwikkelingen.
- We maken de landelijke “Leidraad Ruimte voor Recreatie en Toerisme” concreet voor Zeeland en gebruiken deze in de trajecten van het Ruimtelijk Arrangement en de gebiedsaanpak.

- We verbinden deze leidraad met een meerjarenplan voor een duurzame vrijetijdssector en de Groeiagenda Natuurinclusief Zeeland. In de gebieden voeren we dit uit via concrete projecten.

Stimuleren spreiden toerisme in tijd en ruimte

We zorgen met gemeenten voor het beheer, onderhoud én de productontwikkeling van het Routenetwerk Zeeland en de aansluiting met de landelijke netwerken.

Zorgen voor een toekomstbestendige sector met vitale bedrijven en ontwikkeling met kwaliteit

- Met subsidie aan Economische Impuls Zeeland helpen we recreatiebedrijven vitaler te worden door het bieden van kennis, inspiratie en hulp bij innovatie en verduurzaming. Dat doen we met het 'Aanjaagprogramma Innovatie/Duurzaamheid 2025-2027'.
- We helpen bij het opzetten van een 'Kennis- en Innovatienetwerk Toerisme'. Binnen dit netwerk werken ondernemers, overheden en kennisinstellingen samen aan het behalen van de doelen van Bestemming Zeeland 2035.

Zorgen voor divers aanbod

- We realiseren nieuw Zeeuws breed beleid voor logiesaccommodaties, dat past bij de aanbevelingen uit de Kustvisie.
- We brengen in kaart waar buiten de kustzone kansen liggen voor (kleinschalige vormen van) logies en vrijetijdsbesteding.

Verbreden Zeeuwse identiteit en imago

- We realiseren een toeristische marketingstrategie voor 2026.
- We dragen bij aan de uitvoering van toeristische marketing binnen de Merk Organisatie Zeeland (MOZ). Hierbij letten we op wat inwoners en bezoekers nodig hebben.

Zorgen dat de meerwaarde van de vrijetijdssector breed bekend is en wordt ervaren

- Met het Kenniscentrum Kusttoerisme bouwen we verder aan kennis over de waarde van de vrijetijdssector. Met onze Zeeuwse partners spreken we af hoe we die kennis zo goed mogelijk kunnen delen met overheden, ondernemers en volksvertegenwoordigers.
- We zorgen dat alle data over de vrijetijdssector goed beheerd, beschikbaar en toegankelijk is.

Doelstelling

Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland

Het doel voor wonen is om een toekomstbestendige en duurzame woningvoorraad te creëren die voldoet aan de vraag in kwaliteit en aantallen.

Acties

Leegstaande Pandenregeling Investeringsagenda

Met de provinciale regeling Hergebruik Leegstaande Panden (HELP) geven we subsidie aan projecten die leegstaande panden hergebruiken voor wonen. Het gaat om panden zoals kantoren, bankgebouwen, kerken en bedrijfsgebouwen, die voor wonen geschikt gemaakt worden. Het kan ook gaan om sloop van een vervallen gebouw, waar woningen voor in de plaats komen.

Woonfonds Gebiedsgerichte Aanpak

Met de provinciale regeling gebiedsgerichte aanpak wonen (GAW) geven we subsidie aan projecten in de bebouwde omgeving. Gebouwen en openbare ruimte worden door sloop of herstructurering omgezet in nieuwe woningbouwprojecten. Dit zorgt voor een aantrekkelijker woon- en leefomgeving.

Advies, onderzoek en monitoring wonen

De Provincie onderzoekt hoe de bevolking verandert, hoe mensen wonen en wat de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad is. Dat gebruiken we om te bepalen hoeveel en wat voor soort woningen nodig zijn. Dat doen we onder andere met de bevolkingsprognose en het kwalitatief woononderzoek. We houden ook bij hoeveel woningen er gepland en gebouwd worden. Deze informatie delen we met andere betrokken partijen in Zeeland.

Realisatie Woondeal/Woonagenda

In de Woondeal zijn afspraken gemaakt om sneller nieuwe woningen te bouwen. De Provincie helpt gemeenten en andere partijen daarbij. Dit doen we onder andere door kennisontwikkeling, onderzoek, bijeenkomsten en hulp bij het aanvragen van subsidies van de Rijksoverheid. Omdat gemeenten soms te weinig personeel of kennis hebben lopen projecten soms vertraging op. Daarom biedt de Provincie financiële steun om tijdelijk extra mensen of experts in te huren.

Versnelling Flexwoningen

We helpen de Zeeuwse gemeenten met kennis, proefprojecten en projecten voor het bouwen van flexwoningen. Deze woningen zijn bedoeld voor starters, mensen die snel een woning nodig hebben (spoedzoekers) en tijdelijke huisvesting van buitenlandse werknemers.

Doelstelling

Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt

De Provincie zet zich in voor een schone en gezonde leefomgeving. Dit doen we met milieubeleid en door het uitvoeren van milieutaken. Daarbij zorgen we voor bescherming en verbetering van de kwaliteit van onze leefomgeving.

We werken hierbij samen met andere overheden en maatschappelijke organisaties. De uitvoering van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving is ondergebracht bij de RUD Zeeland en de DCMR.

Het Milieuprogramma en het Uitvoerings- en Handavingsprogramma (voorheen VTH-programma) helpen ons om Zeeland schoner, gezonder en veiliger te maken.

Acties

Uitvoeren Milieuprogramma 2023-2027

Het Milieuprogramma 2023-2027 is in februari 2023 vastgesteld door Provinciale Staten. In dit programma staat wat we de komende jaren doen voor een beter milieu. Voor elk jaar is er een planning met acties. In 2026 voeren we de acties uit die voor dat jaar gepland zijn.

We houden bij wat we doen en wat het oplevert. Dit staat elk jaar in een monitoringsrapportage. Deze verschijnt in het tweede kwartaal van het jaar.

Elk onderdeel van het Milieuprogramma heeft eigen doelen en acties. In 2026 besteden we extra aandacht aan de acties hieronder. Die helpen ons om de doelen per thema te bereiken:

Permanente verbetering van de Luchtkwaliteit

We blijven werken aan een betere luchtkwaliteit. In 2026 voeren we verschillende acties uit die onderdeel zijn van het Schone Lucht Akkoord (SLA). Denk aan metingen van de luchtkwaliteit en projecten op scholen over fijnstof. Door actief mee te doen aan het landelijke Schone Lucht Akkoord (SLA), helpen we om gezondheidswinst te behalen.

Omgevingsveiligheid

Omgevingsdiensten houden toezicht op bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken, zoals Seveso-bedrijven. Er is extra aandacht voor nieuwe risico's, zoals waterstof en ammoniak.

De energietransitie zorgt voor nieuwe typen opslag en transport. Dat brengt andere veiligheidsaspecten met zich mee. Door nu onderzoek te doen, op basis daarvan beleidskaders, vergunningverlening en toezicht op orde te hebben of brengen, voorkomen we incidenten.

Waterkwaliteit en afvalwater

Omgevingsdiensten voeren toezicht uit op bedrijven die stoffen lozen in het water. Zij richten zich met name op de lozing van Zeer Zorgwekkende stoffen. In samenwerking met omgevingsdiensten, gemeenten, Waterschap en Rijkswaterstaat versterken we het toezicht op de indirecte lozingen.

De Kaderrichtlijn Water verplicht ons om uiterlijk in 2027 water van goede kwaliteit te hebben. 2026 is het laatste volledige jaar om noodzakelijke maatregelen te nemen en vervuiling bij de bron aan te pakken.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

ZZS kunnen schadelijk zijn voor mens, dier en milieu. PFAS is een bekend voorbeeld: deze stoffen breken nauwelijks af en kunnen zich ophopen in de bodem en het water. In Zeeland pakken we de PFAS-problematiek aan.

Omgevingsdiensten houden toezicht op bedrijven die met ZZS werken. In vergunningen moet de uitstoot van deze stoffen worden beperkt. Omgevingsdiensten zien toe op de totstandkoming en uitvoering van vermijdings- en reductieprogramma's van bedrijven om ZZS terug te dringen.

Vanuit Europa en het Rijk komt steeds strengere regelgeving. Door hier tijdig op in te spelen, zijn we voorbereid op komende regels en werken we aan een steeds betere kwaliteit van onze leefomgeving.

RUD Zeeland – Robuuste RUD

We investeren in meer capaciteit en kennis en voeren de toekomstvisie voor de RUD Zeeland verder uit. We blijven ons inzetten voor een robuuste RUD en doen dat samen met de RUD en gemeenten. De RUD zet de komende jaren grote stappen naar een robuuste omgevingsdienst. Het verder professionaliseren van de uitvoering van de PIOFAC-taken en de verhuizing eind 2025 helpen hierbij.

De Commissie Van Aartsen oordeelde dat de uitvoering VTH-taken landelijk verbetering behoeft.

Robuuste omgevingsdiensten zijn noodzakelijk om de risico's voor het milieu zo veel mogelijk te voorkomen. Hierom is het investeren in de RUD Zeeland van belang.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
020105 Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	179
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	16.465
020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	6.843
020108 Toerisme en recreatie: bestemming in balans	1.207
020109 Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies	603
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	2.065
029999 Ambtelijke inzet	2.865
Totaal Lasten	30.227
Baten	
020105 Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	24
020106 Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	1.327
020107 Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	795
020109 Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies	54
020110 Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	400
Totaal Baten	2.599
Totaal begrote baten en lasten	-27.627
Onttrekkingen	
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	-8.768
Toevoegingen	
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	172
Totaal begrote reserves	8.596
Totaal begroot	-19.032

3 Programma Balans in landelijk gebied

Inleiding en ontwikkelingen

Het Zeeuws Gebiedsprogramma, natuurbeheerplan, uitvoeringsprogramma landelijk gebied en het Programma Natuur vormen de basis voor ons natuur- en landbouwbeleid. Hierin staat beschreven hoe we de natuur binnen en buiten de Natura 2000-gebieden verbeteren. De uitvoering van maatregelen doen we via het Programma uitvoering landelijk gebied. Daarmee versterken we de interne uitvoeringskracht, onder andere door meer gebiedsgericht te werken.

Met het Programma Natuur en het Zeeuws Gebiedsprogramma zetten we in op een volhoudbare landbouw en een verbetering van de kwaliteit van onze natuur. Beide programma's zijn aanvullend op het bestaande landbouw- en natuurbeleid. Die richten zich op volhoudbare landbouw, natuurbescherming, -beheer en -herstel.

Landbouw

Binnen de het landbouwbeleid richten wij ons op een verbeterde zoet water beschikbaarheid, het verbeteren van de bodemkwaliteit en het verder ontwikkelen van de gewasbescherming in relatie met de functionele agrobiodiversiteit. Als wij dit samen met de sector kunnen invullen en verzilveren zal dat tegelijkertijd leiden tot het terugdringen van verliezen van veldemissies en uitspoeling (waterkwaliteit). Daarnaast zullen wij ons inspannen de keten intensiever te betrekken bij het verder ontwikkelen van dit perspectief. Verdienvermogen van de agrarische ondernemer is namelijk een onlosmakelijk onderdeel van een volhoudbare landbouw.

Natuur

De natuur in Zeeland is verweven met de verschillende Zeeuwse waardevolle landschappen. De natuur binnen deze landschappen is in kwaliteit en omvang nog niet op orde. Met name de staat van instandhouding van soorten en habitats van buitendijkse gebieden (kust- en deltawateren), delen van de duinen en het agrarisch gebied zijn matig tot zeer ongunstig. De Zeeuwse natuurmonitor laat zien dat de huidige beleidsinspanningen effect hebben. Maar een extra inspanning is noodzakelijk. We blijven daarom inzetten op:

- Het op orde houden van de basis: bescherming van de natuur en inzet op een actief natuurbeheer, faunabeheer en soortenbeleid.
- Het nakomen van de gemaakte afspraken voor natuurherstel en –ontwikkeling.
- Het benutten van kansen voor herstel van de biodiversiteit (Vogel- en Habitat Richtlijn).

Om tot echt herstel van de biodiversiteit te komen is meer nodig dan alleen bescherming van de bestaande natuur. Dat wat verdwenen is vraagt, waar mogelijk, om herstel. Binnen de wettelijke kaders onderzoeken we of we elke soort of habitat tot elke prijs in Zeeland moeten behouden, zonder afbreuk te doen aan de biodiversiteit.

Stikstof en natuurherstel

Omdat er eind 2024 en begin 2025 juridische uitspraken waren rondom stikstof hebben we een crisisteam natuurherstel en stikstof opgericht. Dit heeft eind 2025 tot een stikstofplan geleid wat in een nieuwe versie van het Zeeuws Gebiedsprogramma is/ zal worden opgenomen. Hiermee willen we in 2026 verder werken aan de opgaven voor stikstofreductie, natuurherstel, zoet water beschikbaarheid en biodiversiteit. Bij het uitvoeren van acties in 2026 zijn we afhankelijk van de koers van het nieuwe kabinet. Met het verdwijnen van het transitiefonds voor het landelijk gebied in 2024 zijn er minder middelen beschikbaar dan nodig. Het stikstofplan met bijbehorende propositie moet ons helpen financiering voor uitvoering mogelijk te maken. Samen met onze gebiedspartners, bewoners, ondernemers en toeristen. We blijven samen investeren in de aantrekkelijkheid en de beleefbaarheid

van het landelijk gebied. Wij staan daarbij een integrale, brede aanpak van het landelijk gebied voor. De Zeeuwse integrale gebieden aanpak speelt daarbij een vooraanstaande rol.

De Zeeuwse Gebiedenaanpak

Deze 'horizontale' manier van werken is er op gericht om de top down overheidsdoelen en opgaven - die in een specifiek gebied samen komen - zo veel mogelijk af te stemmen met en te koppelen aan wensen en initiatieven van de mensen die in de gebieden wonen, werken, leven en/of ondernemen (bottom-up). Deze aanpak overstijgt dan ook eigenlijk het programma Balans in Landelijk gebied, want raakt ook ieder ander programma.

De insteek is dat stakeholders zelf een belangrijke stem en actieve rol kunnen hebben in het samen nadenken over de toekomst van hun eigen leefomgeving, het maken van concrete plannen en het uitvoeren van projecten die passen bij een gezamenlijke ambitie.

Dat samen nadenken over de toekomst vertrekt ten allen tijde vanuit de specifieke identiteit van de plek: hoe ziet deze specifieke plek er geografisch uit, welke kenmerken heeft het, wat is de historie, wat is de sociaaleconomische samenhang en welk gevoel heeft de plek. De geest van de plek – de genius loci – blijkt telkens weer een bindmiddel te zijn tussen diverse groepen inwoners, ondernemers en organisaties. Het geeft een vruchtbare basis om eigen belangen te overstijgen en na te denken over hogere doelen voor het gebied.

Nieuwe ontwikkelingen

In 2027 loopt het Natuurpact uit 2013 af. In het natuurpact is het natuurbeleid naar provincie gedecentraliseerd. In 2026 zetten wij daarom, binnen IPO verband, in om de voorbereidingen te treffen op een nieuw natuurpact. In de afgelopen jaren zijn er meer taken bijgekomen (zoals bossen) zonder middelen, en nemen de instandhoudingsdoelen toe. Ook de Natuurherstelverordening heeft in 2026 onze aandacht, zodat duidelijk is wat dit voor de provincie betekent. Tot slot werken we in 2026 aan het zoveel mogelijk beperken van de toenemende beheer- en schadelasten. Onder andere nieuwe faunabeheerplannen moeten hier aanknopingspunten voor bieden.

Speerpunten

In 2026 ligt de nadruk op het uitvoeren en gebiedsgericht werken aan maatregelen om stikstof te reduceren en natuurherstel te bevorderen. Dit doen we via het gebiedsprogramma, programma natuur en uitvoeringsprogramma landelijk gebied. Hierin hebben de uitvoering van de projecten uit het Programma Natuur en de koplopersmaatregelen, waaronder het project zoetwater Reimerswaal, uit het gebiedsprogramma een belangrijke plek. Daarnaast focussen we ons op de opgaven van de komende jaren zoals doelsturing, de natuurherstelverordening, de beperking van faunaschade, vergroting van het areaal Agrarisch Natuurbeheer en het voorbereiden op een vervolg op het natuurpact.

Beleidskader

- [*Uitvoeringsprogramma Landelijk gebied 2021 - 2030*](#)
- [*Omgevingsvisie 2021*](#)
- [*Natuurbeheerplan Zeeland*](#)
- [*Beheerplannen Natura2000*](#)
- [*Nota Natuurbeleving en -branding*](#)
- [*Natuurlijk genieten in Zeeland ! Nota Toegankelijkheid Zeeuwse Natuurgebieden*](#)
- [*Beleidsnota Natuurwetgeving*](#)

- [Economische Agenda](#)
- [Nota Grondbeleid](#)
- [Natuurrapportage Zeeland](#)
- [Actieplan behoud Zeeuwse soorten](#)
- [Plan van aanpak Exotenbestrijding](#)
- [Zeeuws Gebiedsprogramma](#)
- [Programma Natuur 1e en 2e fase](#)
- [Natuurdoelanalyses](#)

Reguliere taken

- Subsidieverlening voor natuurbeheer.
- Subsidieverlening agrarisch natuurbeheer aan Collectief Poldernatuur, die vergoedingen aan agrariërs uitkeert.
- Subsidieverlening aan de Faunabeheer Eenheid, die faunabeheerplannen opstelt en uitvoert.
- Het opstellen en/of actualiseren van Natura 2000 beheerplannen.
- Het verder realiseren van het Natuurwerk Zeeland.
- Uitvoering van de wettelijke taken en vergunningverlening in het kader van de omgevingswet voor gebiedsbescherming en soortenbescherming, waaronder ook het fauna- en exotenbeleid.
- Opstellen en evalueren van beleidsregels voor gebieds- en soortenbescherming.
- Integrale Kosten Subsidie verstrekken aan IVN/De Zeeuwse Natuur, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en Terra Maris.
- Zelfrealisatie, verwerving en vervreemding van gronden en tijdelijk beheer van gronden in combinatie met landbouwkundige structuurverbetering.
- Monitoring en beoordeling van natuurkwaliteit.
- Rapportage aan de Minister, de Tweede Kamer en Provinciale Staten via de jaarlijkse Voortgangsrapportage Natuur.

Maatschappelijk effect

Versterken van de biodiversiteit, het realiseren van een volhoudbare landbouw en een kwalitatief hoogwaardige voedselvoorziening, samen met andere partijen. Dit zorgt ervoor dat Zeeuwen en bezoekers aan Zeeland hier prettig kunnen wonen en werken of van kunnen genieten.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025
Natuurbeheer Aantal ha natuurareaal in beheer met contract	23.825	23.941	24.391

Doelindicatoren

en2,8Doel	Indicator	Stand 2024	Stand 2025	Streefwaarde 2025	Streefwaarde 2026	Einddoel
Volhoudbare landbouw	Aantal ondernemers betrokken bij nieuwe kennistrjecten.	200	niet bekend	niet bekend	300	500
	Aandeel biologische boeren	*	2,7%	2,8%	3%	5%
	Aandeel eiwitgewassen in bouwplan	*	4,5%	4,5%	4,7%	7%
	Helft van de boeren actief met doelsturing	*	*	*	10%	50%
	Organische stof gehalte in de bodem	*	2%	2%	2%	3%
	Nieuwe Rusthoeve operationeel	*	*	*	*	in 2030
Natuurontwikkeling	Aantal ha nog te realiseren nieuwe natuur. <i>De ontwikkeling van nieuwe natuurwaarden uitgedrukt in hectare binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN).</i>	431	370	375	300	0
Natuurontwikkeling	Aantal ha nog in te richten nieuwe natuur	619	582	580	530	0

Natuurbescherming	Actuele natuurbeheerplannen voor alle Natura2000 gebieden.	7	7	7	7	7
Natuurbeheer	Percentage areaal waarbij instandhoudingsdoelen bereikt zijn	*	3%	3%	5%	100%
Natuurbeheer	Aantal ha agrarisch natuurbeheer	1.348	1.410	1.410	2.500	3.000
Natuurbeheer	Aantal waargenomen soorten lijst A unie	27	21	21	19	19 (alleen 19b exoten; gevestigd maar niet meer uit te roeien)
Fauna	Uitgekeerde landbouwschade	€ 2,2 miljoen	€ 3,6 miljoen	€ 3,8 miljoen	€ 3,5 miljoen	€ 1,5 miljoen
Natuurherstel	Aantal uitgevoerde natuurherstelprojecten (realisatie tov doel)	*	85%	85%	85%	100% (elk jaar bestaat de lijst uit ca 90 projecten)

* Nieuwe indicatoren waarvan geen stand in 2024 en was er geen doel voor 2025 is.

Doelstelling

Natuurontwikkeling

In het natuurfact is afgesproken met het Rijk dat provincies het Natuurnetwerk Nederland afronden in 2027. We doen dit om de biodiversiteit te verbeteren. Hierbij richten wij ons met name op de typisch Zeeuwse natuur die bestaat uit zout/brakke natuur en natuur die hoort bij het typisch Zeeuwse krekken- en duingebied. De begrenzing van het natuurnetwerk en de inrichting zijn dan ook zodanig dat soorten die bij deze natuurdoelen horen er hun plek kunnen vinden.

Acties

Vrijwillige verwerving van (landbouw)gronden ten behoeve van het Natuurnetwerk Zeeland door onder andere inzet kavelruilbureau en grondbank

Starten met de verkoop van de eerste hectares ingerichte natuur.

Realisatie van resterende hectares ontwikkelingsopgave Natuurwerk Zeeland via onder andere de Subsidieregeling Kwaliteitsimpuls Natuur en Landschap (SKNL) en de Subsidieregeling Grondverwerving Natuurnetwerk Zeeland (SGNZ)

- Provinciale inzet: afronden realisatie 30 hectare nieuwe natuur Smitsschorre (Axel), realiseren van 16 ha nieuwe natuur Boschkreek Axel, realiseren 20 ha nieuwe natuur Passageule. Via SKNL staat daarnaast nog ca 30 hectare op de planning.
- Provinciale inzet: voorbereiden realisatie circa 70 hectare nieuwe natuur (diverse terreinen). Via SKNL wordt daarnaast nog ca. 30 hectare voorbereid.
- Versnellen verwerving via actief benaderen van eigenaren. Via SGNZ staat ca 15 hectare op de planning.

Vervreemden door provincie verworven en ingerichte natuur

Overdragen van verworven en ingerichte gronden aan een particuliere beheerder of een terreinbeheerder. De aktes voor de daadwerkelijke vervreemding (Smitschorre) passeren naar verwachting in 2026 en volgende jaren, bij de notaris.

Doelstelling

Natuurbeheer

Het Zeeuwse natuurbeleid richt zich op het behouden en versterken van natuur en biodiversiteit in Zeeland. Dit doen we onder andere door het stimuleren en ondersteunen van eigenaren en beheerders via subsidies, het uitvoeren van soortenprojecten en het beheer van fauna en invasieve exoten. Ook werken we aan het verder integreren van natuurinclusiviteit in beleid en uitvoering en investeren we in kennisontwikkeling en monitoring.

Voor het natuurbeheer beschikt de provincie over het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL). Het Natuurbeheerplan Zeeland vormt hiervoor de basis en beschrijft waar de natuurgebieden van het Natuurnetwerk Zeeland (NNZ) liggen, welke leefgebieden en soorten centraal staan en welk natuurtype waar voorkomt. Op basis hiervan worden subsidies verstrekt voor natuurbeheer.

Het faunabeheer wordt gecoördineerd door de Faunabeheereenheid Zeeland. In het geval van schade door fauna kan onder voorwaarden een tegemoetkoming worden verstrekt. Voor het beheer en de bestrijding van invasieve exoten voeren we een Plan van Aanpak uit dat periodiek wordt geactualiseerd. Hierbij is ook ruimte voor nieuwe soorten en innovatieve bestrijdingsmethoden.

Monitoring en evaluatie zijn vaste onderdelen van de beleidscyclus. Met terreinbeheerders, soortenorganisaties en kennisinstellingen verzamelen en analyseren we data over de staat van de Zeeuwse natuur en biodiversiteit. In het Monitoringsplan Zeeland is opgenomen hoe dit wordt gedaan en welke informatie nodig is om bijvoorbeeld de natuurkwaliteit en biodiversiteit te kunnen beoordelen.

Acties

Het Subsidiestelsel Natuur- en Landschapsbeheer (SNL) toepassen om natuurbeheer in natuurgebieden te vergoeden en aan te sturen volgens het vastgestelde beleidskader uit het Natuurbeheerplan

- Anticiperen op de stijging van de geëvalueerde SKP: budget natuurbeheer op orde brengen.
- Uitbreiden natuurgebieden, waarvoor subsidiebeschikkingen worden afgegeven, potentieel 50 – 80 hectare. Het betreft enkele (nieuwe) particuliere natuurbeheerders die zijn aangesloten bij het Natuurcollectief Zeeland, Stichting Heerlijkheden Oosterland, Unie van Bosgroepen, Staatsbosbeheer, Het Zeeuwse Landschap en Natuurmonumenten.
- Actualiseren Natuurbeheerplan Zeeland.

Het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) toepassen voor agrarisch natuurbeheer op landbouwgronden via het collectief Poldernatuur

- Collectief Poldernatuur Zeeland realiseert met extra rijksmiddelen een forse uitbreiding van het ANLb voor alle leefgebieden en water in de periode 2026-2028.
- Het budget uit de koplopersmaatregel Versterking Agrarisch Natuurbeheer wordt in ingezet voor meer capaciteit, uitbreiding van monitoring en aanvullend beheer. Daarnaast verkennen we de mogelijkheden voor experimenteerruimte ANB-maatregelen en aanleg van landschapselementen.
- In 2026 werken we de korte termijn ambities uit het in juni 2025 vastgestelde ambitiedocument Agrarisch Natuurbeheer Zeeland verder uit.

Bestrijding van schade veroorzaakt door beschermde soorten en zorgdragen voor de uitkering van schadevergoedingen voor fauna

- In samenwerking met IPO en LVVN werken we in 2026 verder aan een transparanter en duidelijker landelijk stelsel voor jacht, beheer en schadebestrijding.
- We dragen in IPO-verband en samen met LVVN actief bij aan de Landelijke Aanpak Wolven (LAW) om het duurzaam samenleven met wolven mogelijk te maken.
- In 2026 stellen we een nieuw Faunabeheerplan Jacht & Schadebestrijding op en onderzoeken we de (on)mogelijkheden om faunabeheerplan Ree hierin op te nemen.
- In samenwerking met de Faunabeheereenheid starten we een pilot voor intensieve verjaging en bejaging van ganzen op Schouwen-Duiveland, gecombineerd met de ontwikkeling van een agrarische subsidie voor ganzenland.
- Ruimte bieden aan pilots met innovatieve, preventieve maatregelen tegen schade door faunasoorten in Zeeland.

Monitoring van natuurgebieden volgens landelijke afspraken en het provinciaal monitoringsplan 'Monitoring natuur en biodiversiteit'

- Opstellen monitoringsplan Zeeland Breed, inclusief monitoring van abiotische factoren, met een horizon tot 2032.
- Ontwikkelen van specifieke monitoringsplannen voor de Natura 2000-gebieden waarvoor de Provincie Zeeland verantwoordelijk is.

Aanpak van invasieve exoten door middel van preventie, eliminatie en beheer

- We voeren in 2026 bestrijdingsacties uit van de Aziatische hoornaar en de Rosse stekelstaart.

- We laten een onderzoek uitvoeren naar effectieve bestrijdingsmethoden voor watercrassula en gele bieslelie. Daarnaast inventariseren we mogelijke nieuwe onderzoekslijnen in samenwerking met kennisinstellingen.
- Het exotendossier blijft dynamisch, zo kunnen er nieuwe invasieve exoten in Zeeland gemeld worden. Deze soorten worden direct geëlimineerd.
- We organiseren in minimaal drie bijeenkomsten van de provinciale werkgroep Invasieve Exoten, gericht op kennisuitwisseling en participatie met overheden, terreinbeheerders en andere belanghebbenden.
- We actualiseren en publiceren het Plan van Aanpak Exotenbestrijding voor de Provincie Zeeland.

Actueel houden van N2000 beheerplannen

- Publicatie van het definitieve beheerplan Manteling van Walcheren na goedkeuring door het ministerie van I&W.
- Opstarten van het proces voor het nieuwe beheerplan Zwin en Kievittenpolder, met als doel vaststelling eind 2026.
- Rijkswaterstaat werkt aan nieuwe beheerplannen voor de Deltawateren. Voor enkele plannen is de nota Reikwijdte en Detailniveau al gepubliceerd. De afronding van het totale proces staat gepland voor 2028.

Uitwerken van bijzondere onderwerpen via onder andere beleidsregels activiteiten binnen N2000

- Vaststellen van beleidsregels voor proceswater en tarra, inclusief een doorkijk naar de toekomst.
- Vaststellen van het toekomstperspectief voor het snijden van zeegroenten.
- Vaststellen van nieuw beleid voor het beroepsmatig rapen van schelpdieren.
- Opstellen van kokkelbeleid voor Zeeland.

Voeren van actief soortenbeleid via onder andere realisatie van projecten

- Uitvoering van maatregelen via projecten, onderzoek en het delen van kennis en praktijkervaring.
- Opzetten van een project voor breder gebruik van autochtoon plantmateriaal i.s.m. kwekers.
- Start van het meerjarige bloemdijkenproject (na goedkeuring EU-bijdrage), met focus op inzet van begrazing.
- Verkenning van mogelijkheden voor maatregelen ten behoeve van de levendbarende hagedis op dijken, in samenwerking met HAS-studenten.
- Onderzoek en uitvoering van maatregelen voor boerenlandvogels (zoals patrijs) en kustbroedvogels (zoals scholekster, visdief en grote stern).

Doelstelling

Natuurherstel

Voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor soorten en habitats uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, moeten herstelmaatregelen getroffen worden in de Natura 2000-gebieden (en deels ook daarbuiten). Deze maatregelen zijn gericht op het herstel van natuurwaarden in de stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Gezien de uitkomsten van natuurdoelanalyses, de maatschappelijke discussie rond het stikstofdossier en de afstand tot het doelbereik vraagt dit in ieder geval een voortzetting van de focus op natuurherstel.

Acties

Uitvoeren van natuurherstelmaatregelen in of nabij Natura2000-gebieden zoals vastgelegd in de (ontwerp) Natura 2000-beheerplannen en Natuurdoelanalyses

- Uitvoeren van de natuurherstelmaatregelen en maatregelen uit het programma natuur.
- Bestrijden exoten in diverse natuurgebieden.
- Maatregelen treffen om de waterhuishouding in diverse natuurgebieden te verbeteren.
- Aanvullend maaibeheer en begrazing in diverse natuurgebieden.
- Maatregelen treffen ter bevordering van het broedsucces.

Uitvoeren van nazorgprojecten in of nabij Natura 2000-gebieden na de uitvoering van herstelmaatregelen

Verlenen van nazorg na verwerving en inrichting van gronden voor het Natuurnetwerk Zeeland. Dit zijn projecten die voorkomen uit gewenste aanpassingen, bijvoorbeeld als een systeem niet werkt zoals verwacht werd.

Uitvoeren maatregelenpakketten uit het Zeeuwse gebiedsprogramma, startende met de koploperprojecten

Starten met de uitvoering van maatregelen uit het gebiedsprogramma In 2024, 2025 en 2026 worden de koplopermaatregelen uitgevoerd:

- Cursus en coaching bodemverbetering (technische inhoudelijke coaching op bodemverbetering).
- Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) aanpak uitwerken, Biodiversiteitsmonitoring Akkerbouw Zuidwestelijke Delta.
- Ontwikkelen regionale keten eiwit- en biobased teelten en stimuleren eiwit-en biobased teelten in Grenspark Groot Saeflinghe.
- Uitwerken stimuleringsplan biologische landbouw.
- Groenbeheer openbare ruimte.
- Slim real-time meetnetwerk.
- Regelbare drainage.
- Plaatsen van zoet / zout stuw en aanpassing systeem.
- Erfplus.
- Opleiden veldcoördinatoren.

Opzetten en uitbouwen van gebiedenaanpak

- Verder implementeren van de integrale aanpak in de vijf aangewezen gebieden, inclusief het uitwerken van gebiedsplannen met een dynamische uitvoeringsagenda.
- Verkennen op welke andere gebieden/opgaven en netwerken de Zeeuwse aanpak een bijdrage kan leveren.
- Onderzoeken in welke andere gebieden een gebiedenaanpak uitgerold kan worden.

Opstellen en uitwerken van Natuurdoelanalyses

In 2026 wordt gewerkt aan de laatste projecten van de 1e fase van programma natuur. Alle beschikbare middelen zullen naar verwachting worden opgemaakt. Voor 2026 wordt daarnaast gewerkt aan de 2e fase programma natuur waarbij prioriteit wordt gegeven aan de maatregelen in de

Kop van Schouwen en de Manteling van Walcheren. Dit zijn gebieden met de hoogste prioriteit voor de natuurherstelprojecten. Daarnaast zullen projecten worden uitgevoerd in de Yerseke en Kapelse Moer, de Grevelingen, De drie Kreken, de Oosterschelde, de Westerschelde en Seaftinghe en Zwin en Kievittenpolder. Het zijn diverse natuurherstelprojecten zoals het aanbrengen van meer dynamiek in de duingebieden, de bestrijding van exoten, het treffen van hydrologische maatregelen. Daarnaast wordt extra onderzoek gedaan naar bijvoorbeeld de begrazingsdynamiek in de duinen, de kwaliteit van de eikenbossen in de manteling van Walcheren en de hydrologische condities.

Uitvoeren projecten en onderzoeken uit het Programma Natuur

- Starten met uitvoering SPUK 2 van het programma natuur.
- Uitvoeren van resterende maatregelen van SPUK 1. Hierbij gaat het om kwaliteitsverbetering binnen bestaande N2000 gebieden en daarnaast maatregelen buiten bestaande natuur zoals groen blauwe dooradering of maatregelen om het natuurnetwerk Zeeland te versterken. Hydrologische maatregelen, versnelling van verwerving en inrichting, aandacht voor de gebieden rondom natuurgebieden en verbinding tussen gebieden hebben hierbij onder andere de aandacht.

De planning van uitvoering wordt jaarlijks door GS vastgesteld. Een uitputtende lijst van maatregelen is onderdeel van de aanvraag Programma Natuur. Conform die lijst wordt de uitvoering vormgegeven.

Doelstelling

Natuurbeleving, -verbreding en -verbinding

We gaan de natuur en het landschap in Zeeland beter bekend en beleefbaar maken. Dit doen we door een betere spreiding van bezoekers over de natuurgebieden in Zeeland. Daarbij houden we rekening met de kwetsbaarheid van gebieden en natuurwaarden. Ook zoeken we naar verbindingen tussen mens en natuur en werken we toe naar een natuur-inclusieve samenleving.

Acties

Realiseren 90% toegankelijkheid en/of beleefbaarheid van natuurgebieden

- Toekennen van openstellingsbijdragen aan terreinbeheerders voor de gebieden die toegankelijk en/of beleefbaar zijn.
- Monitoren via jaargesprekken met beheerders of 90% van de gebieden op die manier beleefbaar of toegankelijk is.
- Realiseren van fysieke maatregelen om te voorzien in de beleefbaarheid van natuurgebieden. Entrepunten rond de Oosterschelde zijn daarvan een voorbeeld.

In 2026 wordt de huidige openstelling gecontinueerd en wordt bij nieuwe gebieden de toegankelijkheid en/of beleefbaarheid geborgd middels de openstellingsbijdrage.

- Bijdragen aan projecten rond beleefbaarheid via de uitbouw van het Geopark en de IKS subsidie voor het Nationaal Park Oosterschelde en de Zeeuwse Natuur.

In de praktijk brengen van de ontwikkelde brandingstrategie, samen met natuur- en toeristisch-recreatieve organisaties

- Versterken van de toegankelijkheid en beleefbaarheid van de Zeeuwse natuur via bestaande samenwerkingsverbanden, zoals "de Zeeuwse Natuur", Geopark of gebiedenbeleid.

- Inzetten op promotie van natuur en landschap in Zeeland via team Zeeland Marketing (zeelandvisit.com) en het kernteam Toeristisch Zeeland, de social media kanalen van de Provincie en de Zeeuwse natuurorganisaties.
- Natuurbeleving aanmoedigen in die gebieden in Zeeland die meer bezoekers kunnen gebruiken (spreiding van bezoekers in tijd en ruimte over Zeeland) via marketingcampagnes, natuuractiviteiten en excursies. De ontwikkelde brandingstrategie wordt hierbij als uitgangspunt genomen.

Vormgeven van UNESCO Geopark status

Verder vormgeven aan de status Geopark door gebieden voor inwoners en bezoekers beter zichtbaar te maken. We doen dat onder andere door:

- Het ontwikkelen van algemene communicatiematerialen.
- Het organiseren van partnerbijeenkomsten, themabijeenkomsten, werkgroepbijeenkomsten.
- Informatievoorziening aan de Zeeuwse geosites (UNESCO erkende plekken), educatief materiaal en beleefobjecten om zo integraal het verhaal van ontstaan, natuur en de mens daar te vertellen. Dit gezamenlijk met de beheerende organisaties.
- Het realiseren van een entrepunt met thema getij langs de Oosterschelde nabij de stormvloedkering.
- Cofinanciering van de officiële Geopark onthaalpoorten in Zeeland (Terra Maris, Watersnoodmuseum) om echt als onthaalpoort te kunnen gaan fungeren.
- Uitrol van twee lespakketten voor basisonderwijs via de Zeeuwse NME centra en de Zeeuwse scouting verenigingen gericht op Geopark en SDG's.
- Het voorzien van het bestaande wandel- en fietsnetwerk van het UNESCO keurmerk.
- Het verzorgen bijscholingscursussen voor bestaande gidsen van partnerorganisaties.

Via bestaande organisatievormen, zoals gebiedenbeleid of instellingen, betrekken van bewoners en vrijwilligers bij de natuur

- Bewoners en toeristen betrekken via de reguliere subsidies aan Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Terreinbeheerders en Nationaal Park Oosterschelde. Dit gebeurt onder meer via gastheerschappen van het Nationaal Park Oosterschelde of projecten op boerenerven via SLZ.
- Invullen van het project Erfplus via het NPLG.
- Vormgeven aan het gebiedenbeleid. Het doel hierbij is om zoveel mogelijk bewoners en andere belanghebbenden erbij te betrekken. Het gebiedenbeleid wordt gebruikt om de koplopersprojecten uit het gebiedsprogramma en projecten uit het programma natuur uit te voeren.

Ondersteunen van het Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Landschapsbeheer Zeeland en de Zeeuwse Natuur bij hun taken

Financieel ondersteunen van De Zeeuwse Natuur en Stichting Landschapsbeheer Zeeland via de integrale kostensubsidie. Het Nationaal Park Oosterschelde krijgt jaarlijks een financiële provinciale bijdrage om hun bestedingenplan te kunnen uitvoeren. Daarnaast levert de Provincie capaciteit aan het Nationaal Park Oosterschelde (secretariaat). Binnen de IKS/jaarlijkse subsidie dienen deze organisaties provinciale doelen, zoals natuurbeleving, versterking van biodiversiteit, educatie en landschapsbeheer en -onderhoud.

Invulling geven aan de agenda Natuurinclusief

- Gesprekken voeren met externe stakeholders over kansen en ambities om van onderop te werken aan een natuurinclusieve samenleving. We doen dit aan de hand van de Kansenkaart Natuurinclusief Zeeland. Deze gesprekken resulteren in een gezamenlijk ambitedocument of een advies aan GS.
- Uitkomsten van gesprekken implementeren. Daarbij wordt, waar mogelijk, aansluiting gezocht bij landelijke initiatieven voortvloeiende uit de Agenda Natuurinclusief 2.0.

Doelstelling

Een volhoudbare landbouw

Zeeland kent op de lange termijn een volhoudbare landbouw. Een sector die economisch gezond is en produceert in evenwicht met de natuurlijke omgeving. Hiervoor ondersteunen we ondernemers en organisaties die aan de slag willen met belangrijke thema's als bodem, water, biodiversiteit, innovatie etc. Het GLB/NSP programma is hiervoor een belangrijke financieringsbron. De beleidsmatige basis is ons Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied. Dit programma is in 2025 herijkt en bevat de concrete doelen en acties van ons landbouwbeleid met een looptijd tot 2030.

De indicatoren:

- In 2030 de Nieuwe Rusthoeve operationeel.
- In 2050 het gehalte organische stof in de bodem verhoogd tot 3%.
- In 2030 is de helft van de Zeeuwse boeren actief bezig met doelsturing.
- In 2030 is het aandeel eiwitgewassen gestegen tot 7%.
- In 2030 is het aandeel biologische boeren gestegen tot 5%.

Acties

Ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan het herstel en beter benutten van functionele agrobiodiversiteit

Het versterken van biodiversiteit in het landelijk gebied is essentieel voor een toekomstbestendige landbouw, een robuust ecosysteem en het behalen van klimaat- en waterdoelen. Functionele agrarische biodiversiteit (FAB) richt zich op het bevorderen van natuurlijke processen die landbouw ondersteunen en tegelijkertijd bijdragen aan maatschappelijke opgaven zoals waterkwaliteit, bodemgezondheid en klimaatadaptatie.

Drie sporen staan hierin centraal: agrarisch natuurbeheer, groenblauwe dooradering en natuurinclusieve landbouw. Via agrarisch natuurbeheer worden concrete maatregelen uitgevoerd op landbouwgrond, zoals bloemrijke akkerranden, vogelakkers of het beheer van dijken en poelen, gericht op behoud van soorten en versterking van de ecologische kwaliteit. Groenblauwe dooradering, bestaande uit kleine landschapselementen als hagen, sloten, kruidenrijke bermen en houtwallen, verbindt natuurgebieden en maakt het landschap leefbaarder voor planten, dieren én mensen. Natuurinclusieve landbouw integreert biodiversiteit in teeltplannen en bedrijfsvoering, bijvoorbeeld via strokenteelt, agroforestry of natuurvriendelijk slootbeheer.

Met deze aanpak werkt Zeeland aan een veerkrachtig platteland waar natuur en landbouw elkaar versterken. De Provincie zet hierbij in op gebiedsgerichte samenwerking, kennisdeling en het benutten van Europese en nationale middelen, zodat agrariërs een volwaardige rol kunnen vervullen als beheerder van het landschap.

Activiteiten in 2026:

- Ondersteunen van ten minste twee initiatieven waarbij het herstel en beter benutten van (functionele) agrobiodiversiteit centraal staat. Dit in nauwe samenwerking met natuur en agrarische organisaties.

- Inzicht krijgen in de huidige status (nul punt) van (functionele) agrobiodiversiteit in Zeeland, dit om de jaarlijkse voortgang bij te houden.
- Stimuleren van minimaal 1 campagne welke (functionele) agrobiodiversiteits landbouwpraktijken bevordert.

Ondersteunen van initiatieven die zich richten op voedselzekerheid

De landbouw- en voedselsector speelt een belangrijke rol in Nederland en is van bijzonder belang voor Zeeland, als grootste akkerbouwprovincie van Nederland. Deze sector vormt het karakter van ons (cultuur)landschap, levert voedsel, uitgangsmateriaal, planten en biobased grondstoffen, en draagt bij aan agrarisch natuurbeheer. Daarnaast versterkt zij de sociale samenhang in landelijke gebieden en heeft zij een aanzienlijke economische waarde. Provincies zetten zich in om vanuit deze sector een positieve bijdrage te leveren aan de economie, het landschap, de samenleving en het welzijn van mensen.

De behoefte is om - aansluitend op de landelijke Interprovinciale toekomstvisie voor voedsel en de visie van het Rijk - een Zeeuwse voedselstrategie op te stellen, waarbij ingegaan wordt op thema's als; voedsel uit de regio, voedselverwerkende industrie, Zeeland als proeftuin, gezond eten door inwoners en minimalisering van verspilling.

Activiteit in 2026

- Ontwikkelen van een Zeeuwse voedselvisie- en strategie, inclusief een infographic over de Zeeuwse ambities in het kader van voedsel.

Ondersteunen van initiatieven die bijdragen aan de doelstellingen voor een betere bodemstructuur en bodemvruchtbaarheid

In Zeeland wordt actief gezocht naar manieren om de kwaliteit van landbouwbodems te behouden en te verbeteren. Verbetering en verhoging van het organische stofgehalte is daarbij cruciaal vanwege de invloed op bodemleven, structuur en chemie. Daarnaast kunnen alternatieve bewerkingstechnieken en lichtere machines bodemverdichting tegengaan.

Het bevorderen van het organische stofgehalte versterkt de bodemkwaliteit en draagt bij aan betere water- en nutriëntenhuishouding. Dit biedt niet alleen ecologische voordelen, maar ook economische kansen via nieuwe verdienmodellen, zoals koolstofcertificering. Regeneratieve landbouw draagt bij aan een vitale, vruchtbare bodem en een weerbare teelt met minder chemische input, wat essentieel is voor duurzame voedselproductie in Zeeland. Voor de stimulering van koolstofopslag in de bodem en nauwere samenwerking met andere instrumenten zoals doelsturing/KPI's en contracten voor koolstofvastlegging hebben we meerdere koplopermaatregelen in het Zeeuws Gebiedsprogramma opgenomen. Ook zullen we de totstandkoming van één of meerdere compostcoöperaties in Zeeland gaan verkennen met een initiatief als Agricycling.

Ondanks dat we inmiddels veel kennis hebben over de bodem, blijven er vragen bestaan. Het inzetten op kennisopbouw en -verspreiding op het gebied van bodem in de agrarische sector blijft hierdoor uiterst belangrijk.

Activiteiten:

- In 2026 actief uitvoeren van twee initiatieven op het gebied van regeneratieve landbouw, in samenwerking met organisaties als ZLTO, Proefboerderij Rusthoeve en FarmPlus.
- In 2026 tenminste één project ten behoeve van stimulering KPI/doelsturing in relatie tot het verbeteren van het organische stofgehalte in de bodem.
- In 2026 ondersteuning van minimaal twee initiatieven op het vlak van kennisopbouw en -verspreiding van bodemverbetering.

Ondersteunen van initiatieven die zich richten op de doelstelling voor het versterken van de positie van de boer in de keten

Zeeland is een Provincie met sterke agrarische ketens (onder andere aardappelen, uien, suikerbieten, eiwitgewassen en biobased gewassen), waar vaak alle schakels van de ketens van aanwezig zijn (van de veredeling, de agrarische producent, de collecteur en de verwerker tot aan de eindconsument/retail). Voor de agrarische sector zijn deze ketens van groot belang om een goed verdienmodel te behouden en afspraken over de afzet van de teelten te garanderen. We stimuleren daarom ketenontwikkeling en nieuwe innovaties om de keten te verbeteren.

Tevens werken veel agrariërs naast deze agrarische ketens ook aan multifunctionele landbouw. Korte ketens wordt vaak als onderdeel gezien van multifunctionele landbouw. Hieronder worden diverse nevenactiviteiten van agrariërs naast de reguliere bedrijfsvoering verstaan. De Europese definitie van een korte keten luidt als volgt; 'geen of maximaal één ketenpartij tussen de landbouwpartij en de consument aanwezig'. Voorbeelden van deze nevenactiviteiten zijn directe/huis-aan-huis verkoop, verkoopautomaten- of stallen en boerderijwinkels.

Eiwittransitie is de overgang van dierlijke eiwitten naar meer plantaardige eiwitten, met name wat mensen eten en drinken. Samen met de andere Nederlandse provincies kijken naar ondersteuning van keteninitiatieven op landelijk niveau en de ondersteuning van netwerken die daaraan bijdragen via het Interprovinciaal Eiwitnetwerk NL. Tevens blijven we de kansen verkennen via de Protein Delta Zeeland (de Zeeuwse ambitie voor eiwittransitie) en Zeeuwse en Europese subsidieopenstellingen. Cross-sectorale ketensamenwerking voor eiwitketens zou nog meer gestimuleerd kunnen worden. Daarom zetten we expliciet in op één project per jaar voor de ketenontwikkeling van eiwitgewassen met als doel de afzet te bevorderen.

Activiteiten in 2026:

- Ondersteunen van ten minste twee initiatieven, waarbij het ontwikkelen van nieuwe ketens (of het verbeteren van ketensamenwerking) centraal staat. We doen dit o.a. samen met diverse ketenorganisaties en het K&I-netwerk FoodDelta Zeeland.
- Minimaal twee initiatieven per jaar voor biobased teelten, met minimaal één project in het kader van ketenontwikkeling.
- Minimaal twee initiatieven per jaar die zich richten op de ontwikkelingen van de eiwittransitie voor humane consumptie, waarvan minimaal één initiatief dat zich richt op ketenontwikkeling voor eiwitgewassen (afzetbevordering).

Ondersteunen van initiatieven die zich richten op de doelstellingen voor de biologische sector

De biologische sector is in Zeeland goed georganiseerd maar de ontwikkeling van het areaal biologische landbouw loopt achter op het landelijke gemiddelde. Middels subsidieopenstellingen als het NSP en de koplopermaatregelen binnen het NPLG ondersteunen we innovatie voor de biologische sector. We zoeken daarbij ook naar koppelingen met het landelijke stimuleringsbeleid, waaronder de verwachte regelingen voor het ontwikkelen van biologische regio's (Bioregio's) en innovatieve programma's van het Ministerie van LNV (onder andere als onderdeel van het Actieprogramma Biologisch).

Activiteit:

- Ondersteunen van ten minste twee initiatieven die bijdragen aan de (door)ontwikkeling van de biologische sector, mede in samenwerking met/ op initiatief van de ketenregisseur biologische landbouw.

Ondersteunen van programma's ter bevordering van kennis en innovatie in de agrarische sector

De Zeeuwse landbouwsector staat bekend om haar innovatiekracht en ondernemerschap. Om ook in de toekomst economisch en ecologisch vitaal te blijven, is verdere ontwikkeling naar een volhoudbare

bedrijfsvoering noodzakelijk. De provincie ondersteunt agrariërs actief bij deze transitie, met nadruk op de thema's bodem, water en biodiversiteit.

Kennisontwikkeling en -deling spelen hierin een sleutelrol. Proefboerderij De Rusthoeve fungeert als praktijkgericht kenniscentrum, waar onderzoek, experimenten en demonstraties plaatsvinden op het gebied van onder meer gewasdiversificatie, bodembeheer en duurzame teeltsystemen. Nieuwe, bij Zeeland passende gewassen en teelten, bijvoorbeeld voor biobased toepassingen, worden hier getest en doorontwikkeld.

De provincie zet in op het stimuleren van innovaties die bijdragen aan de klimaat- en milieudoelen, en zorgt dat kennis en toepassingen toegankelijk zijn voor een brede groep ondernemers. Zo bouwen we samen aan een veerkrachtige, toekomstgerichte landbouwsector in Zeeland.

Activiteiten in 2026:

- Ondersteunen van minimaal twee projecten op het gebied kennis en innovatie in de agrarische sector door middel van het openstellen van subsidieregelingen in het kader van het GLB/NSP.
- Start uitvoering project 'de Nieuwe Rusthoeve'.

Doelsturing

In Zeeland hebben we de afgelopen jaren een pilot uitgevoerd naar de implementatie van kritische prestatie indicatoren voor de landbouwsector in het kader van het project Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw Zuidwestelijke Delta. In het Zeeuws Gebiedsprogramma zetten we de implementatie van doelsturing en KPI's in Zeeland voort en werken we er naartoe dat een groot deel van de agrariërs in Zeeland wordt beloond voor hun maatschappelijke prestaties middels een gedragen systematiek door overheden, vertegenwoordigers, banken en ketenpartijen.

Activiteiten in 2026:

- Ondersteunen van ten minste twee projecten op het gebied van doelsturing en KPI's voor de Zeeuwse akkerbouw, waarvan ten minste één project met de focus op ketensamenwerking gericht op Zeeuwse gewassen.

Doelstelling

Natuurbescherming

De provincie is vanuit de Omgevingswet het bevoegde gezag voor natuurbescherming, met als doel de aanwezige gebieden en soorten te beschermen op grond van wet- en regelgeving. Een belangrijk instrument daarbij is het verlenen van omgevingsvergunningen in het kader van:

- Gebiedsbescherming (Natura 2000-gebieden en stikstof).
- Soortenbescherming (ruimtelijke ingrepen en schadebestrijding).
- Maatwerkvoorschriften herplantplicht houtopstanden.

Acties

Jaarlijks samen met de RUD een handavingsuitvoeringsprogramma (zowel n 2000 als soorten) opstellen met de speerpunten voor het komende jaar

Provincie en RUD maken samen jaarlijks een handavings- en uitvoeringsplan, daarin komen onze speerpunten. De RUD maakt vervolgens een HUP in samenwerking met de groene toezicht houdende organisaties. Hierin worden concrete uitvoeringsacties aan speerpunten gekoppeld.

De RUD heeft hierbij het voortouw. Medio augustus komen partijen bij elkaar voor het jaarplan 2026.

Het is door non-compatibiliteit met de browser niet mogelijk om het uitvoeringsprogramma 2025 en het HUP 2025 in te voegen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
030103 Natuurherstel	24.824
030105 Natuurbeleving: verbreding en verbinding	3.508
030106 Een volhoudbare landbouw	1.665
030107 Natuurbeheer	19.056
030108 Natuurontwikkeling	3.772
030109 Natuurbescherming	255
039999 Ambtelijke inzet	5.373
Totaal Lasten	58.451
Baten	
030103 Natuurherstel	16.571
030107 Natuurbeheer	52
030108 Natuurontwikkeling	1.165
030109 Natuurbescherming	344
Totaal Baten	18.132
Totaal begrote baten en lasten	-40.319
Onttrekkingen	
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	-5.212
Toevoegingen	
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	83
Totaal begrote reserves	5.128
Totaal begroot	-35.191

4 Programma Ondernemend Zeeland

Inleiding en ontwikkelingen

Zeeland scoort op dit moment goed op economische cijfers zoals het bruto regionaal product, het werkloosheidscijfer en het inkomen per hoofd van de bevolking. Tegelijkertijd staat de Zeeuwse economie voor grote uitdagingen, zoals de krappe arbeidsmarkt, de plannen voor twee nieuwe kerncentrales en de transitie naar een klimaat neutrale economie. Sommige gebieden binnen Zeeland scoren niet hoog op brede welvaart en er zijn aspecten waar heel Zeeland laag scoort. Economische structuurversterking blijft dus belangrijk. Hiervoor is meer massa nodig. Met Zeeland 2050 is de ambitie uitgesproken om dit te realiseren.

Drie grote uitdagingen vormen de basis voor onze economische inzet:

- Het trekken en ontwikkelen van talent: de arbeidsmarkt in Zeeland is al decennialang erg krap en er is in Zeeland een gebrek aan universitair onderwijs en onderzoek. Vergrijzing en ontgroening zijn bedreigingen voor een vitale economie.
- Een vitaal economisch “ecosysteem”. Door gebrek aan massa is het in Zeeland geen vanzelfsprekendheid dat bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties met wederzijds profijt kunnen samenwerken. Innovaties, stevige kennisnetwerken maar ook ruimte voor bedrijven en bereikbaarheid zijn belangrijk.
- De energietransitie: Bedrijven krijgen te maken met andere grondstoffen en energievormen. Hier te laat op inspelen kan leiden tot grote schade in de toekomst. Anderzijds is het ook een kans voor veel bedrijven en (nieuwe) sectoren om op in te spelen.

Speerpunten

Het versterken van de regionale economie doen we door in te zetten op:

Europa, Rijk en Regio

De opgaven in Zeeland zijn groot. Dat kan de provincie niet alleen dragen, daarvoor is financiële hulp van en samenwerking nodig met Europa, het Rijk en de regio. Daarnaast is investeren in economische ontwikkeling op zichzelf niet voldoende om concurrerend te blijven en Zeeland te behouden als aantrekkelijke leef- en werkomgeving. Ook hiervoor is samenwerking nodig met het Rijk en de regio gericht op sociaal-economische ontwikkeling, brede welvaart, leefbaarheid en vestigingsklimaat. Onze inzet:

- Het voeren van een gezamenlijke lobby.
- De inzet van een groot aantal subsidies en financieringen op Europees, nationaal en regionaal niveau.
- Het aangaan van regionale en/of grensoverstijgende samenwerkingen die de aanpak van Zeeuwse transitie helpen versnellen.

De belangrijke onderleggers hiervoor zijn de RIS-3, Zeeland in Stroomversnelling, het Missiegedreven Topsectoren- en Innovatiebeleid en mogelijke in de toekomst de uitkomsten van Elke Regio Telt.

Vestigingsklimaat, talent en kennis:

Een gezonde economie heeft een passende infrastructuur voor onderwijs, gekwalificeerd personeel en bedrijven/ ondernemers nodig. Onze inzet:

- Het versterken van het imago van Zeeland als regio om te leven en te werken. Het behouden van het sterke imago als toeristische bestemming.

- Samen met publieke en private partners (ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden) te zorgen dat de arbeidsmarkt voldoende goed gekwalificeerde arbeidskrachten biedt.
- Het doorontwikkelen van Campus Zeeland, met focus op de thema's water, energie en voedsel.
- De onderwijs- en kennisinfrastructuur versterken door het aantrekken van universitair onderwijs op onderwerpen die het DNA van Zeeland raken.

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

Zeeland heeft een goed klimaat voor vindingrijke ondernemers die innovaties omzetten in concrete producten of diensten. Tegelijk blijven we nog achter bij de rest van Nederland. Onze inzet:

- Het verstevigen en uitbouwen van het regionale innovatie-ecosysteem.
- Het versterken van de financieringsketen en door middel van revolverend financieren een bijdrage leveren aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie.
- Het realiseren en versterken van Kennis- en Innovatienetwerken binnen iedere Zeeuwse economische sector, met speciale aandacht voor het toekomstbestendig maken van het mkb in Zeeland op het gebied van digitalisering.
- De concurrentiepositie te verbeteren en werkgelegenheid te behouden.
- Inzetten op kansen voor het mkb binnen de sectoren (maritieme) maakindustrie en defensie en daardoor bijdragen aan de strategische autonomie van Nederland.

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Voor de Zeeuwse economie zijn vernieuwing en duurzamer maken van onze sectoren belangrijk. Onze inzet:

- Verduurzaming industrie (zie ook programma 'Energie en klimaat').
- Het goed inpassen van de kernenergieambities van het Rijk.
- Verandering naar een circulaire en biobased economie door het sluiten van kringlopen en het benutten van groene grondstoffen.

Reguliere taken

De Provincie zet zich in voor een sterke regionale economie en duurzame economische groei. Om dit te bereiken werkt de Provincie aan het vestigingsklimaat voor bedrijven en werknemers. Een sterke regionale economie kan niet zonder kennis en innovatie. De Provincie zorgt daarom voor goede randvoorwaarden en samenwerking met onderwijs- en onderzoeksinstituten.

Beleidskader

- [*Economisch Uitvoeringsprogramma 2024-2028*](#)
- [*MKB Samenwerkingsagenda en MKB Actieplan \(Rijk-Provincies\)*](#)
- [*Implementatieagenda Smart Industries \(Rijk\)*](#)
- [*Regionale Innovatie Strategie 2021 - 2027*](#)
- [*Campus Zeeland*](#)
- [*Strategische agenda Economic Board Zeeland*](#)
- [*Regio Deal North Sea Port District*](#)
- [*Nationaal Programma Circulaire Economie 2023-2030*](#)

Maatschappelijk effect

De Provincie Zeeland zet in op versterking van de Zeeuwse economie en de brede welvaart van de Zeeuwen. Dit betekent een combinatie van:

- Het versterken van de innovatiekracht van het Zeeuwse bedrijfsleven met focus op de Zeeuwse economische sectoren.
- Het verhogen van het Bruto Regionaal Product.
- Voldoende werkgelegenheid én voldoende arbeidsaanbod op alle niveaus (van laaggeschoold tot wetenschappelijk).
- Een sterk imago van Zeeland dat ervoor zorgt dat mensen hier graag komen leven, werken en ondernemen.
- Inzetten op de transitie naar een duurzame en circulaire economie.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2022	2023	2024	2025	streefwaarde 2026
Beroepsbevolking (CBS)	199.000	207.000	212.000	212.000 (Q1)	210.000
Werkgelegenheid (arbeidsplaatsen bron: LISA)	191.600	196.028	199.466	nmb	198.000
Werkgelegenheid in groei (LISA)	1,2%	0,2%	-0,7%	nmb	1%
Werkloosheid (CBS)	2,9%	2,5%	2,8%	3,3% (Q1)	2,7%
Bruto-arbeidsparticipatie %	74%	74,2%	74%	75%	75%
Spanningsindicator vraag/aanbod arbeidsmarkt (UWV)	6,52 zeer krap (Q4)	5,23 zeer krap (Q4)	4,55 zeer krap (Q4)	4,63 zeer krap (Q1)	4 krap
Regionaal economische groei in % (CBS): Zeeuws-Vlaanderen Overige Zeeland	-3% +5%	-5,5% 1,1%	1,3% 2%	nmb nmb	1% 3%
Bruto regionaal product (verplicht) Betreft % toename van het bruto regionaal product (BRP) ten opzichte van het voorgaande jaar.	nmb	nmb	nmb	nmb	Onduidelijkheid over beschikbaarheid van dit cijfer, maar wel verplicht
Verleende Europese subsidies (2021-2027, cumulatief)	nmb	nmb	30.478.64	86.000.000 (Q1)	werken niet met streefwaarden

Doelindicatoren

Doelindicator	Stand 2023	Stand 2024	Stand 2025	Streefwaarde 2026
Nieuwe bedrijfsvestigingen (via Impuls)		6	2 (tot nu toe)	Stroomgebrek maakt voorspelling lastig
Innovatie-index (2-jaarlijkse EU-cijfer waarbij regio's worden vergeleken ten opzichte van EU-27 landen)		2-jaarlijkse cijfers, niet in 2024	107, strong	2-jaarlijkse cijfers, niet in 2026
Aantal Europese programma's waarbij we in de governance betrokken zijn	8	7 POP3/NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea	7 POP3/NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea	7 POP3/NSP OP-zuid JTF Interreg Vlaanderen-Nederland Interreg NWE Interreg Europe Interreg North Sea
Totaal beschikbaar bedrag in de 5 investeringsprogramma's (Wind in de Zeilen, Gebiedsinvesteringen Netten op Zee 1e en 2e tranche, Regiodeal North Sea Port District, Zeeland/Zeeuws-Vlaanderen (nieuwe Regiodeal).		€ 687,5 miljoen	€ 737,5 miljoen	€ 793 miljoen
Imago (ranking Nederlandse provincies, Beerda Consultancy)	9	9	5	5
Vissersvloot	135	135	130	130

Doelstelling

Europa, Rijk en Regio

Om innovatie te stimuleren zijn subsidies nodig (Europees, nationaal en provinciaal). Ook fondsen die geld lenen helpen bij innovatie. Dit doen we door:

- Deelname aan de governance structuur van de Europese subsidieprogramma's OP Zuid, Just Transition Fund, Interreg Vlaanderen-Nederland en Interreg B en C, NSP-GLB (Inclusief LEADER).
- Aanjagen en ondersteuning bieden aan Zeeuwse organisaties bij het verwerven van (Europese) fondsen, samenwerken en kennisdelen met organisaties over de grens; we willen de mogelijkheden van deze programma's maximaal benutten voor Zeeland. Via onder andere het Straits Comité en Euregio Scheldemonde.
- Voorbereiding en inzet Zeeland voor Toekomstig Cohesiebeleid na 2027. Grensoverstijgende samenwerking en de lobby in Brussel wordt ingezet om Zeeuwse uitdagingen sneller, effectiever of efficiënter aan te pakken en innovatie te stimuleren en innovaties te implementeren.
- Verschillende organisaties te ondersteunen die onderdeel uitmaken van de economische basisinfrastructuur. Bijvoorbeeld NV Economische Impuls Zeeland, EN-Zuid, het Roosevelt Institute for American Studies, Dockwize en Economic Board Zeeland. En het implementeren van diverse regelingen zoals Zeeland in Stroomversnelling (ZIS) en MIT Zuid.

Acties

De inzet van subsidies en financiering op Europees, nationaal en regionaal niveau

Zeeuwse transitie versnellen door het aangaan van grensoverstijgende samenwerkingen en het verwerven van Europese middelen. Door:

- Zo veel mogelijk bekendheid genereren voor de Europese programma's waar provincie Zeeland een rol in kan vervullen.
- Onze betrokkenheid bij de beoordeling van subsidie aanvragen en de monitoring van de subsidie programma's.
- Ondersteuning bieden en informatie verstrekken aan initiatiefnemers om kwalitatief goede projecten ingediend te krijgen bij de Europese programma's.
- Initiatiefnemers aan elkaar verbinden middels het organiseren van inspiratiemomenten en het faciliteren van partnersearch.
- Betrokkenheid bij het opstellen van het nieuwe cohesiebeleid voor de nieuwe programma periode vanaf 2027.
- Een aanpak voor het aanboren van "nieuwe" subsidieprogramma's.

Het aangaan van regionale en/of grens-overstijgende samenwerking die de aanpak van Zeeuwse transitie helpen te versnellen

We bevorderen brede welvaart, vestigingsklimaat en leefbaarheid door regiodeals en andere gebiedspakketten met het Rijk op te stellen en uit te voeren. Concreet:

- Uitvoering geven aan de Regio Deals North Sea Port District en Zeeland en Zeeuws-Vlaanderen, Gebiedsinvesteringen Netten op Zee en het compensatiepakket Wind in de Zeilen.
- Samenwerking met BZK – regionaal beleid BZK.
- Coördineren, ondersteuning bieden of informatie verstrekken aan initiatiefnemers voor nieuwe regionale investeringsprogramma/Regio Deals met het Rijk.
- Verkennen (kansen voor) nieuwe deals voor brede welvaart, vestigingsklimaat en leefbaarheid.

Doelstelling

Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht

Bedrijven moeten innoveren om concurrerend te blijven. Om te kunnen innoveren, hebben ze kennis, technologische infrastructuur en investeringsmiddelen nodig. We ondersteunen bedrijven door deze basisvoorwaarden te bieden. Specifiek richten we ons ook op de concurrentiepositie van het mkb, met speciale aandacht voor familiebedrijven en digitalisering en werken we aan het versterken van de mkb-dienstverlening. Op het gebied van visserij willen we stappen zetten in de richting van een economisch gezonde en duurzaam opererende visserijsector. We zetten in op een sector die goed en modern is toegerust en in zijn bedrijfsvoering rekening houdt met natuurwaarden.

Elders in deze begroting vindt u onze doelen ten aanzien van toerisme (programma 2) en landbouw (programma 3).

Acties

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse logistiek & maintenance sector

- We bieden ondersteuning aan logistieke bedrijven, bijvoorbeeld door het bundelen van uitvoeringskracht via onderzoek en kennis, en we helpen bedrijven met het verwerven van Europese en landelijke subsidies. Ook ontwikkelen we met landelijke partners een implementatiestrategie voor laad- en vulinfrastructuur voor weg en water.
- Het Zeeuwse mkb in de logistieke en de maintenance sector hebben vaak onvoldoende capaciteit en financiële middelen om zelfstandig bij te blijven bij grote innovatieve ontwikkelingen die nu aan de gang zijn. Via de K&I-netwerken kunnen bedrijven gezamenlijk het wiel uitvinden. Diverse innovatie Europese projecten zijn uitgevoerd of zijn nu onderhanden. Dit beleid is succesvol en wordt gecontinueerd.
- Voor de maintenance sector is er K&I-netwerk KIC|MPI, waarmee we samenwerken aan o.a. projectontwikkeling en kennisdeling rond robotisering en digitalisering van de maintenance- en procesindustrie. De Provincie neemt ook deel aan diverse landelijke innovatieoverleggen, om informatie te verkrijgen die weer gedeeld kan worden met onze regionale partners. Voor de logistieke sector is K&I-netwerk Zeeland Connect belangrijk, met vier innovatieprogramma's in uitvoering: logistieke stromen en verbindingen, zero emissie logistiek, digitalisering & robotisering en autonoom transport. De Provincie neemt desgewenst deel aan deze plannen en kan via lobby of subsidiëring ook voor financiële ondersteuning zorgen.

Innovatiefinanciering; Een financieringsketen met voldoende ondersteuning in alle financieringsfasen: van seed (het geld waarmee een startup de eerste bedrijfsactiviteiten financiert) tot venture capital (durfkapitaal in een latere fase)

We versterken innovatiefondsen zoals het Regionaal fonds Vroege Fase Financiering, InnoGo! en ZPF en leveren door middel van revolverend financieren een bijdrage aan de structuurversterking van de Zeeuwse economie. De projecten richten zich hoofdzakelijk op investeringen in innovatieve startups, scaleups en mkb-ondernemingen. In toenemende mate wordt ingezet op het maken van impact, het leveren van een bijdrage aan de energie- en grondstoffentransitie en creatie en behoud van hoogwaardige directe en indirecte werkgelegenheid. Verder wordt steeds meer aangesloten bij de trend "volume to value", waarbij het meer van belang is in de juiste bedrijven te investeren dan alleen de investerings- en overige kwantitatieve targets te behalen. Gezien de krappe arbeidsmarkt en het willen behouden van high potentials in de regio, richten de fondsen zich op bedrijven met een hoog innovatievermogen.

- Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.

- InnoGo! stimuleert innovatieve ondernemers in de vroege fase door begeleiding van hun innovatie, het introduceren van de ondernemer in het netwerk en het verstrekken van leningen.
- Met het Zeeuws Participatiefonds (ZPF) verstrekken we risicodragend kapitaal, kennis en kunde van de aandeelhouders, het fondsmanagement en hun netwerken. Dit door aandelenparticipaties en/of achtergestelde leningen uit te geven aan innovatieve ondernemers. Deze bedrijven zitten in de (door)ontwikkelfase of de groeifase. Ze voegen waarde toe met een belangrijk effect op de Zeeuwse economie en werkgelegenheid.

Daarnaast faciliteren we financieringstafels, de voucherregeling Zeeland FM en het Zeeuws Informal Investing Network. We versterken ook de subsidiemogelijkheden in Zeeland, waaronder Zeeland in Stroomversnelling, CrossRoads, MIT Zuid, OPZuid en andere Europese innovatiesubsidies voor ondernemers.

MKB Samenwerking: Versterken van de concurrentiepositie van het brede mkb (innovatieve, jonge en reguliere mkb)

Voor welvaart en welzijn is het belangrijk dat Zeeland een goed vestigingsklimaat heeft voor ondernemers. Doel is om enerzijds de concurrentiepositie van bestaande Zeeuwse ondernemers te versterken en anderzijds onze economische positie en vestigingsklimaat als regio duurzaam te versterken. Om dit doel te bereiken, voeren we onder andere de actieagenda mkb-dienstverlening 2024-2026 uit om de mkb-dienstverlening structureel te versterken. Dit doen we in gezamenlijkheid met de partner-dienstverleners uit het regionale mkb-ecosysteem. We werken samen met Dockwize en Impuls Zeeland aan het project Bedrijfsopvolging Zeeuwse Familiebedrijven en bevorderen kennisdeling en community vorming bij familiebedrijven. We pakken de gesignaleerde regeldruk aan en ondersteunen ondernemers bij de energietransitie. Ook geven we periodiek een Zeeuws Economisch bericht uit. Samen met Campus Zeeland werken we aan de verbinding tussen onderwijs en mkb. Daarnaast zetten we in op de kansen voor het mkb binnen de sectoren maritiem/defensie en nucleair, die door de geopolitieke ontwikkelingen in urgentie toenemen.

Met Impuls Zeeland werken we aan ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig Zeeland: met name aan het geven van een impuls aan initiatieven die bijdragen aan de voedsel-, energie- en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering met een duurzaam verdienvermogen. Impuls Zeeland heeft drie kerntaken:

- Investeren: Impuls Zeeland financiert en begeleidt innovatieve start-ups, scale-ups en mkb-bedrijven in Zeeland. Daarnaast zet men in toenemende mate in op waardecreatie bij bedrijven in portfolio.
- Innoveren: Impuls Zeeland helpt ondernemers bij het omzetten van ideeën naar toekomstbestendige innovaties. Impuls Zeeland richt zich hierbij niet alleen op de ontwikkeling van innovatieve technieken, maar vooral op de toepassing ervan.
- Internationaliseren: Impuls Zeeland zet Zeeland op de kaart en sluit aan bij de Invest in Holland strategie. Het zwaartepunt ligt bij projecten die waarde toevoegen. Men helpt bedrijven die in Zeeland zaken willen doen. Impuls Zeeland geeft advies en begeleiding bij het vinden van een vestigingslocatie, financiering, afzetmarkten, samenwerkingspartners en netwerken. Impuls Zeeland stimuleert internationaal zakendoen.

Met Dockwize zetten we ons in voor bedrijfsversterking om een sterk economisch klimaat in Zeeland te bevorderen, met nadruk op de transities in water, energie en voedsel.

Digitale innovatie in het mkb, Toekomstbestendig mkb met behulp van digitalisering

- Voor het toekomstbestendig maken van Zeeland op het gebied van digitalisering wordt 'Digitaal Verder, het Digitaliseringsprogramma Zeeland 2024-2027' ingezet. Dit programma

van Impuls Zeeland komt tegemoet aan de specifieke behoeften van de Zeeuwse Kennis & Innovatienetwerken en richt zich op ondersteuning en samenwerking op het gebied van digitalisering, automatisering, robotisering en technologische ontwikkelingen.

- Dockwise ondersteunt ondernemers met het programma CTRL. om controle te krijgen op hun bedrijfsvoering op het gebied van digitalisering en digitale veiligheid.
- HZ University of Applied Sciences en Scada zetten de Human Capital Agenda voor IT & Digitalisering Zeeland 2030 voort om voldoende ICT-arbeidskrachten op te leiden en de digitale vaardigheden in Zeeland te verbeteren.
- Via EDIH Zuid-Nederland worden Zeeuwse mkb'ers geholpen met hun digitaliseringsslag, waarbij er nog meer aandacht zal zijn voor de thema's AI en digitale weerbaarheid.

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse visserij- en aquacultuursector

- Gezamenlijk met visserijbedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties en betrokken overheden uitvoering geven aan de Intentie-overeenkomst Oesterkweek, Duurzaamheid en Natuur.
- Gezamenlijk met visserijbedrijfsleven, natuur- en milieuorganisaties en betrokken overheden uitvoering geven aan de Blue Deal Mosselkweek Voordelta.
- Uitvoering geven aan het Visserij Ontwikkel Plan (VOP) Zuidwest Nederland ter versterking van het visserijbedrijfsleven en de visserijgemeenschappen.
- Behartigen belangen visserijgemeenschappen in het kader van Bestuurlijk Platform Visserij.

Versterken concurrentiepositie Zeeuwse foodsector

Ondersteunen netwerkorganisaties Food Delta Zeeland en Zeker Zeeuws. Dit doen we door een jaarlijkse subsidie te verstrekken en gezamenlijk activiteiten uit te voeren op het gebied van de promotie van streekproducten en het innovatieprogramma Food Delta Zeeland.

Doelstelling

Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie

Alle sectoren, waaronder industrie, mobiliteit, bouw en energie, streven naar 55% CO₂-reductie in 2030 en klimaatneutraliteit in 2050. Het verduurzamen van de industrie en het benutten van kansen in logistiek, bouw en mkb zijn cruciaal voor de economie van Zeeland.

Duurzame en Klimaatneutrale Industrie

Voor 2050 moet de Zeeuwse industrie overschakelen naar duurzame energie en grondstoffen. De mogelijke bouw van nieuwe kerncentrales in Borssele kan hierbij bijdragen, evenals de ontwikkeling van een waterstofhub en een nucleair kenniscentrum.

Het Rijk heeft naast de aanvankelijke voorkeurslocatie Borssele, afgelopen jaar ook Vlissingen en Terneuzen aangewezen als zoekgebied binnen Zeeland voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales. Daarnaast onderzoekt het Rijk ook of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is.

Circulaire Economie

Doel is om in 2050 een circulaire economie te bereiken, waar grondstoffen en producten continu worden hergebruikt. In Zeeland liggen kansen vooral in (wegen)bouw, industrie, havens en mkb. Maatschappelijk Verantwoord Inkopen stimuleert duurzamer marktgedrag in Zeeland. In een circulaire economie gaan we zuinig en slim om met grondstoffen, producten en afvalstoffen. Dit is belangrijk om de afhankelijkheid van andere landen voor wat betreft grondstoffen te verkleinen en om een schonere en gezondere wereld te realiseren waarin we mens en milieu beter beschermen.

Acties

Stimuleren circulaire/biobased economie

- We ondersteunen landelijke programma's zoals Groene Economie Nieuwe Economie en de circulaire programmalijs van Smart Delta Resources.
- We werken aan integratie van circulaire economie in de taken van omgevingsdiensten, bijvoorbeeld via opleidingen en pilots om circulariteit aan VTH toe te voegen.
- We ondersteunen het K&I-netwerk voor circulair bouwen, dat kennis deelt en oplossingen biedt voor circulair bouwen o.a. in de woondeal.
- We voeren het Plan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen uit om de marktintroductie van innovatieve circulaire projecten en producten te stimuleren. Meer hierover vindt u in de paragraaf Bedrijfsvoering en de paragraaf Duurzaamheid verderop in deze Begroting.
- We ondersteunen het mkb in de overgang naar een circulaire economie. Bijvoorbeeld door regelingen en fondsen via Impuls Zeeland aan te bieden en door circulaire doelen mee te nemen in provinciale regelingen zoals de regeling bedrijventerreinen, Zeeland in Stroomversnelling en onze inzet op Europese fondsen.
- We ondersteunen de Zeeuwse gemeenten bij de uitvoering van hun gezamenlijke beleidsplan "Zeeland Circulair 2025-2028".

Het goed inpassen van kernenergie in de Zeeuwse economie, landschap en het energiesysteem

Het Rijk heeft naast de aanvankelijke voorkeurslocatie Borssele, afgelopen jaar ook Vlissingen en Terneuzen aangewezen als zoekgebied binnen Zeeland voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales. Daarnaast onderzoekt het Rijk ook of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is.

Na het niet-bindende bod afgelopen jaar onderzoeken de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij NV (ZEH) en het Rijk verder of de aandelen in de Elektriciteits-Produktimaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) aan het Rijk kunnen worden overgedragen. In 2026 wordt een bindend bod verwacht, zodat meer duidelijk wordt welke vervolgstappen gezet moeten worden met de aandeelhouders van ZEH. Voor de voorgenomen nieuwbouw werken wij aan het vervolg van het aangeboden voorwaardenpakket in de vorm van een voorlopig Rijk-Regiopakket dat gereed is bij het ontwerp locatiebesluit. Dat besluit volgt later dan eerder is aangegeven naar verwachting in de tweede helft van 2026, volgens de laatste brief van het ministerie van Klimaat en Groene Groei. Vervolgens werken we aan een definitief locatie gebonden Rijk-Regiopakket dat gereed is bij de definitieve locatiekeuze. Dat verwachten we nu vanaf de tweede helft van 2027.

Met de onderhandelingen en uitwerking van het voorwaardenpakket in het Rijk-Regiopakket trekken wij samen op met de gemeenten Borssele, Terneuzen en Vlissingen.

Doelstelling

Vestigingsklimaat, imago en talent

- Het trekken, vasthouden en ontwikkelen van talent is een belangrijk onderdeel van het verbeteren van het Zeeuwse vestigingsklimaat. De focus ligt op onderwijs door het versterken van Campus Zeeland, het Delta Climate Center, en samenwerkingen met onderwijs- en onderzoeksinstituten. Doel is een hoogwaardig onderwijs- en kennisaanbod te creëren, zowel voor reguliere als nicheopleidingen. We werken samen met partners aan de doelen uit de Strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda van Campus Zeeland.
- Onder andere via het 'Aanvalsteam Arbeidsmarkt' wordt ingezet op een conjunctuurbestendige arbeidsmarkt, die kan voldoen aan de vraag naar voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten voor ons bedrijfsleven.
- We werken met diverse organisaties en bedrijven samen om het imago van Zeeland te verbeteren met de merkstrategie 'Bouwen aan de delta van de toekomst'. Zeeland heeft een sterk imago onder toeristen, maar het imago voor wonen, werken en studeren blijft achter bij de kwaliteiten die wij als Zeeuwen al lang kennen. We willen voorkomen dat dit een economische belemmering wordt. Zeeland is aantrekkelijk om te leven, werken, studeren,

ondernemen en recreëren, maar dit willen we buiten Zeeland beter onder de aandacht brengen.

Acties

Zeeland top of mind krijgen (zichtbaar en vindbaar) als aantrekkelijke regio om te leven, werken, studeren, ondernemen en recreëren.

Dit doen we via 4 sporen:

- Digitale Marktbewerking via www.zeeland.com:
 - Behoud en breid fans en doelgroepen uit.
 - Interactie met (potentiële) fans via social media, nieuwsbrieven en online marketingkanalen.
 - Zorg voor goede vindbaarheid op zoekmachines met inspirerende inhoud over Zeeland.
- Verder ontwikkelen van de merkstrategie op basis van de positioneringsstrategie “Shaping the Future Delta”: een sterk merk Zeeland maakt de regio ook in de toekomst ideaal om te ondernemen, werken, wonen, studeren en bezoeken.
- Omvormen van Team Zeeland Marketing naar een Merkorganisatie Zeeland, die voor de hele regio:
 - Structureel werkt aan een sterk merk Zeeland voor leven, werken, studeren en recreëren, gebaseerd op de positioneringsstrategie en de merkwaarden vindingrijk, daadkrachtig, rechte doorzee en verbindend.
 - Inspireren, faciliteren, verbinden en optreden als proactieve gesprekspartner.
- Activiteiten en campagnes gericht op specifieke doelgroepen:
 - Bevorderen van toeristische spreiding in tijd en plaats.
 - Samenwerken met event partners om doelgroepen te bereiken en Zeeland als aantrekkelijke regio te positioneren voor leven, werken, studeren en recreëren.
 - Gezamenlijk werven van talent voor Zeeland door middel van campagnes en product/marktcombinaties.

Het creëren van een hoogwaardig onderwijs, kennis en onderzoeksaanbod en - infrastructuur in heel Zeeland

- De Provincie werkt samen met bedrijven, kennis- en onderzoeksinstituten en medeoverheden aan de doelen uit de Strategische Onderwijs- en Onderzoeksagenda van Campus Zeeland. Een procescoördinator zal namens de partijen het jaarprogramma maken en projecten opzetten.
- Campusontwikkeling: we ontwikkelen ideeën en helpen uitvoeren van een samenhangende visie, focus en samenwerking rondom het Zeeuwse innovatie-ecosysteem en de bijbehorende fysieke inrichting: een campusgebied waar studenten, docenten, onderzoekers en startups elkaar kunnen ontmoeten, samenwerken, wonen, leven en werken.

Creëren van een arbeidsmarkt die conjunctuur bestendig is en kan voldoen aan de vraag naar voldoende gekwalificeerde arbeidskrachten voor de Zeeuwse arbeidsmarkt.

Begin 2026 wordt een aangepaste inzet op arbeidsmarkt vastgesteld. Hierin wordt voor de komende jaren de uitgangspunten beschreven. Tot die tijd zetten we in op:

- Samen met onze partners uit het onderwijs, bedrijfsleven en overheden stellen we Human Capital Agenda's op voor die sectoren en opgaven waar Zeeuwse organisaties en bedrijven een groot tekort aan mensen ervaart. Een samenhangende aanpak, met gebruikmaking van

bestaande expertise en activiteiten. Op dit moment ligt de focus op techniek en ICT & digitalisering.

- We faciliteren het Aanvalsteam Arbeidsmarkt, waarin de Provincie Zeeland een verbindende rol heeft. We signaleren, agenderen, coördineren, stimuleren en faciliteren. Met het Zeeuwse bedrijfsleven, de Arbeidsmarktregio, onderwijsinstellingen en andere overheden hebben we de krachten gebundeld in het Aanvalsteam. We werken aan een duurzame Zeeuwse arbeidsmarktinfrastructuur en het Aanvalsteam Arbeidsmarkt is een centraal punt waar initiatiefnemers terecht kunnen voor vragen of initiatieven.
- Binden & boeien van jongeren aan/voor Zeeland door projecten te ondersteunen gericht op eindexamenscholieren, MBO-, HBO- en WO-jongeren (binnen en buiten Zeeland) en een traineeprogramma.
- Samen met de Zeeuwse partners werken we aan een Leven Lang Ontwikkel-loket (LLO) waar Zeeuwen, werkenden in Zeeland en werkgevers terecht kunnen voor gratis advies op maat, online of in persoon. Het advies kan gaan over (her)oriëntatie op de arbeidsmarkt of ontwikkeling of scholing in alle vormen. Wij stimuleren en faciliteren het realiseren deze LLO-ambitie.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
040109 Vestigingsklimaat, imago en talent	4.764
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	10.528
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie	889
040112 Europa, Rijk en Regio	3.191
049999 Ambtelijke inzet	3.197
Totaal Lasten	22.570
Baten	
040110 Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	2.060
040111 Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie	595
040112 Europa, Rijk en Regio	986
Totaal Baten	3.641
Totaal begrote baten en lasten	-18.929
Onttrekkingen	
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	-5.002
Toevoegingen	
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	120
Totaal begrote reserves	4.882
Totaal begroot	-14.046

5 Programma Mobiliteit op maat

Inleiding en ontwikkelingen

Voor wonen, werken, recreëren, bedrijven en voorzieningen is de bereikbaarheid van Zeeland cruciaal. Die bereikbaarheid is kwetsbaar, omdat ze afhankelijk is van een beperkt aantal bruggen en tunnels. Daarom werken we aan het verbeteren van de bereikbaarheid en het in stand houden van de infrastructuur die eigendom is van de Provincie Zeeland.

Het in stand houden van die infrastructuur (de provinciale wegen, fietspaden en het Kanaal door Walcheren) is een steeds grotere opgave. De werkzaamheden zijn ingericht op behoud van een stabiele kwaliteit. Doordat veel van de infrastructuur in dezelfde periode is aangelegd, nadert een groot deel daarvan ook het einde van de levensduur. Deze moeten we daarom grondig renoveren of vervangen.

Met investeringen in de Zanddijk, Kapellebrug, Randweg Oud-Vossemeer en Deltaweg wordt gewerkt aan versterking van de bereikbaarheid. De Midden-Zeelandroute is het toekomstbeeld om de komende decennia te komen tot een volwaardige tweede hoofdontsluiting voor Zeeland.

Het is de afgelopen decennia gelukt het aantal verkeersdoden en verkeersgewonden fors omlaag te brengen. Landelijk is de trend dat het aantal ernstig verkeersgewonden weer toeneemt. Om dat in Zeeland te voorkomen zetten we stevig in op verkeersveiligheid. De grootste verkeersveiligheidsrisico's worden aangepakt door een samenhangende inzet op gedrag, handhaving en infrastructuur.

In de Regionale Mobiliteitsstrategie staat hoe we het openbaar vervoer in Zeeland wordt verbeterd. Aanvullend op de routes met de bus, Westerschelde Ferry en trein, introduceren we de Flex. Daarmee wordt heel Zeeland van 6.00 uur tot 23.00 uur met openbaar vervoer bereikbaar. In 2026 maken we de laatste regio's bereikbaar met de Flex en in december 2026 start de nieuwe busconcessie.

Speerpunten

- Uitvoering van het actieprogramma binnenvaart.
- In 2026 het uitrollen van de Flex in de laatste regio's van Zeeland.
- Succesvolle start van de nieuwe busconcessie door EBS eind 2026.
- Uitvoering opstarten Prioritering verkeersveiligheid Provinciale N-wegen.
- Onderzoeken Oosterschelde-oeververbinding in het kader van het Toekomstbeeld Midden-Zeelandroute.
- Uitvoering projecten voor verbetering goederenvervoer vanuit het realisatiepact Nort Sea Port Goederenvervoer Corridor Zuid.
- Voorbereiding uitvoering bereikbaarheidsplan Westerscheldetunnel.
- Verhogen aantal deelnemende middelbare scholen verkeersonderwijs.
- Sneller renoveren en vervangen van verouderde wegen, bruggen en tunnels.

Beleidskader

- https://www.zeeland.nl/sites/default/files/2022-10/RegionaleMobiliteitsstrategie_digitoegekankeljk.pdf
- [Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland \(2018\)](#)
- <https://vng.nl/publicaties/strategisch-plan-verkeersveiligheid-2030>
- [Zeeuwse uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid \(2020\)](#)
- [Zeeuws toekomstbeeld fiets \(2023\)](#)

Reguliere taken

- Het beheren, onderhouden én het toekomstbestendig houden van de provinciale infrastructuur. Die bestaat uit:
 - (water)wegen
 - fietspaden
 - civiele kunstwerken (nat en droog)
 - aanlandingsvoorzieningen en terminals voor het fietsvoetveer
- Het beheer en ontwikkelen van de concessies voor openbaar vervoer: bus en Westerschelde Ferry.
- Het aanbesteden en/of inbesteden van nieuwe vervoersconcessies en - contracten.
- Het en uitvoeren van maatregelen voor de verkeersveiligheid.

Maatschappelijk effect

Provincie Zeeland werkt samen met andere overheden aan een compleet netwerk van infrastructuur en openbaar vervoer in Zeeland. Het infrastructurele netwerk moet betrouwbaar, veilig en snel zijn. Het openbaar vervoer in Zeeland moet bereikbaar, betaalbaar en beschikbaar zijn.

Doelstelling

Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen

Een goede bereikbaarheid voor inwoners, bedrijven, toeristen en forenzen en een goede bereikbaarheid via (vaar)wegen en spoor van de Zeeuwse havens- en grootschalige bedrijventerreinen door:

- Snelle en betrouwbare wegverbindingen.
- Een netwerk van spoor- en (vaag)wegverbindingen met het achterland met genoeg capaciteit voor de Zeeuwse havens (Terneuzen en Vlissingen-Oost) en grootschalige bedrijventerreinen.

Hierbij werken we aan versterking van de bereikbaarheid in en van Zeeland. Het Zeeuwse netwerk is kwetsbaar door de afhankelijkheid van bruggen en tunnels. In 2025 hebben de problemen met de Vlaketunnel de kwetsbaarheid van het Zeeuwse netwerk opnieuw aangetoond. Tegelijkertijd groeit Zeeland. Door de groei van de economie en de bevolking neemt het verkeer ook toe. Om die groei op te kunnen vangen, en de robuustheid van het netwerk te vergroten, is aanpak van de Midden-Zeelandroute noodzakelijk.

Ook moeten de wegen die in beheer zijn bij de Provincie Zeeland voldoende kwaliteit hebben. Met name in de verkeersveiligheid is winst te behalen. Met de prioritering verkeersveiligheid Provinciale N-wegen is de inzet voor de komende jaren bepaald. Op 18 wegen/ fietspaden zal worden gewerkt aan verbeteringen.

Ten slotte gaat het om het investeren in de binnenvaart en het verbeteren van het spoor. Zodat de havens en andere bedrijventerreinen niet alleen via de weg bereikbaar zijn. Nationaal werken we daarvoor samen in het programma goederenvervoercorridors.

Acties

Versterken van het incidentmanagement en verkeersmanagement

- Uitvoering geven aan incidentmanagement via verkeerscentrale en kantonniers en verkeersmanagement via Regionaal Verkeerskundig Team in samenwerking tussen Provincie, Rijkswaterstaat, NV Westerscheldetunnel, North Sea Port en Waterschap.
- Start van samenwerkingsverband Zeeland Bereikbaar.

Verbeteren logistiek en goederenvervoer

- Nationale samenwerking via het programma goederenvervoercorridors.
- Uitvoeren realisatiepact North Sea Port District in het kader van de goederenvervoercorridors.
- Stimuleren innovatie in de logistieke en transportsector via Zeeland Connect.
- Begeleiden bedrijven van modal shift van weg naar water en spoor via Zeeland Connect in samenwerking met Impuls Zeeland en North Sea Port.

Versterken binnenvaart

Uitvoeren actieprogramma binnenvaart, waaronder:

- Aanleg walstroomvoorzieningen kanaal door Walcheren en faciliteren walstroom in gemeentelijke binnenhavens.
- Aanleg van extra ligplaats binnenvaart Kanaal door Walcheren.
- Realisatie startpagina digitale instrumenten voor binnenvaartschippers.

Investeren in bereikbaarheid en verkeersveiligheid provinciale infrastructuur

- Voorbereiding uitvoering bereikbaarheidsplan Westerscheldetunnel voor reparatiewerkzaamheden in 2027.
- Vervolgstappen op basis van het Toekomstbeeld Midden-Zeeland route, specifiek onderzoeken Oosterschelde-oeververbinding.
- Op basis van het onderzoek doorgaand vrachtverkeer en de landelijke vrachtwagenheffing worden maatregelen vastgesteld en uitgevoerd.
- Naast de investeringen in grote projecten (Zanddijk, Traverse Kapellebrug en Deltaweg) worden goedgekeurde projecten in uitvoering gebracht (Randweg Oud-Vossemeer) en nieuwe projecten voorbereid (o.a. N667).

Beleid en prioritering bereikbaarheid en verkeersveiligheid

- Uitvoering opstarten Prioritering verkeersveiligheid Provinciale N-wegen.
- Rapportage Prioritering verkeersveiligheid Provinciale N-wegen.

Doelstelling

Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie

Samen met onze regionale partners werken we aan de uitvoering van de Regionale Mobiliteitsstrategie. In 2025 is een stevige basis gelegd met de uitrol van de Flex op Schouwen-Duiveland, Noord-Beveland, Walcheren en in Zeeuws-Vlaanderen, met de gunning van de

busconcessie aan EBS en met de voorbereiding op de Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer. De introductie van startprojecten de Flex en de implementatie van de busconcessie zorgen voor een verbetering van de bereikbaarheid in Zeeland. Eind 2026 zal de nieuwe concessie starten en in heel Zeeland de Flex actief zijn. Daarmee is er overal in Zeeland tussen 6.00 uur 's ochtends en 23.00 uur 's avonds een vervoersmogelijkheid. Via onze subsidieregeling hub ontwikkeling ondersteunen we de ontwikkeling van diverse mobiliteitshubs in de 13 gemeenten van de provincie. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ondersteunt de activiteiten actief, als voorbeeld voor andere delen van Nederland. De provincie Zeeland is hierin een koploperregio.

Acties

Uitvoering busconcessie

- Voor de verlengde concessieperiode 2025–2026 is ingezet op een beheerstrategie waarbij Connexxion en de Provincie toewerken naar een soepele transitie naar de nieuwe busconcessie per december 2026.
- Daarbij is er naar aanleiding van de rituitval in 2025 extra aandacht voor het voorkomen van rituitval.

Uitvoering Westerschelde ferry

- Vanuit de lopende opdracht aan de Westerschelde Ferry BV de gemaakte afspraken opvolgen.
- Voorbereidingen treffen voor exploitatie met nieuwe schepen.

Invoering flex en startprojecten

- Uitrol in de laatste regio's, Bevelanden en Tholen, van de Flex.
- Voor uitrol in iedere regio met door de gemeenten gecontracteerde vervoerder afspraken vastleggen over beschikbaarheid van voldoende vervoermiddelen en personeel.
- Op basis van tussentijdse evaluaties werking van de spelregels voor de Flex bezien.

Verbetering hubs en haltes

- Zeeuws netwerk van hubs en haltes optimaliseren en aan laten sluiten op de nieuwe dienstregeling van de bus, trein, de Flex en deelvervoer in het kader van de uitvoering van de regionale mobiliteitsstrategie.
- Realisatie van nieuwe hubs of upgraden van bestaande hubs ten behoeve van de algemene bereikbaarheid en van North Sea Port District (realisatie gereed voor 2028).

Totstandkoming mobiliteitscentrale

- Begin 2026 beoogde start van de Gemeenschappelijke Regeling Publiek Vervoer.
- Inregelen werking Gemeenschappelijke Regeling en onderliggende BV.
- Evalueren en bijsturen op kwaliteit, bereikbaarheid en betaalbaarheid mobiliteitsaanbod.

Digitaal plannen, boeken en betalen

- Introductie in 2025 en verdere uitrol in 2026 van minimaal door marktpartijen ontwikkelde mobiliteitsdienstverlening apps 2025-2027.
- Verdere optimalisatie en benutting van de digitale systemen bij de Mobiliteitscentrale.
- Informatievoorziening voor reizigers via ReizendoorZeeland en telefonisch via mobiliteitscentrale.

Living Lab Smart Mobility

Via het Living Lab worden innovaties gericht op verdere verbetering voor reizigers uitgetest. Tot eind 2027 worden binnen het living lab projecten opgepakt. In 2026 lopende testprojecten zijn:

- Drempelloos in- en uitchecken in het publiek vervoer via het systeem van MobyYou.
- Groepsgewijs veilig van en naar school wandelen en fietsen door gebruik Scool2walk.
- Vernieuwende laadmethoden die het stroomnet balanceren bij hubs via Interreg-project Super Smart Charging Hub.

Implementatie busconcessie

- Implementatie busconcessie met EBS.
- Wissel van concessiehouder van Connexxion naar EBS december 2026

Doelstelling

Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen

Een doelmatig en doeltreffend beheer van de provinciale (water)wegen op zodanige wijze dat deze aansluit bij de principes van assetmanagement en voldoet aan het onderhoudsniveau zoals door het bestuur vastgesteld.

Ten behoeve van een efficiënt en effectief beheer en onderhoud van de provinciale (vaar)wegen is in 2023 het Strategisch Assetmanagement Plan (SAMP) met daarin opgenomen een ontwikkelagenda vastgesteld. Bij het in stand houden van de infrastructuur wordt gekeken naar de prestaties die de provinciale infrastructuur (onder andere vaarwegen, wegen, fietspaden, bruggen) moet leveren, de kosten die daaraan verbonden zijn en de risico's die daarbij acceptabel zijn. Het SAMP bevat de kaders en uitgangspunten op strategisch niveau op grond waarvan de instandhouding (beheer en onderhoud) van de provinciale (vaar)wegen en daarmee verbonden kunstwerken doelmatig en doeltreffend georganiseerd wordt. Als nadere uitwerking van het Beheerkader is per infrastructureel kapitaalgoed een beheerplan opgesteld. Daarin is op operationeel niveau beschreven op welke wijze dat specifieke kapitaalgoed in stand wordt gehouden.

Acties

Het plannen en uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan infrastructurele kapitaalgoederen op dusdanige wijze dat ze op het vastgestelde niveau in stand worden gehouden.

- We verbeteren het inzicht in meerjarige onderhoudsplanningen en het behoud binnen en tussen de verschillende kapitaalgoederen. Dat doen we op basis van het vastgestelde Strategisch Assetmanagement Plan en uitvoeringsstrategieën.
- Tevens vindt afstemming plaats met de plannen op het gebied van de geprioriteerde verkeersveiligheidsverbeteringen aan de infrastructuur. Het vastgestelde niveau is met deze werkwijze geborgd en onderdeel van uitvoering van onze reguliere taak.

De versterking van de samenwerking met andere (vaar)wegbeheerders door periodieke afstemmingsmomenten, we richten ons onder andere op een goede afstemming van werkzaamheden en het voorkomen van overlast voor de weggebruikers.

- Als regio staan we voor een grote onderhoudsopgave die zorgen voor stremmingen. Daarbij is het Zeeuwse wegennet, zeker in de zomerperiode met veel toeristisch verkeer, vanwege het beperkte aantal oeververbindingen kwetsbaar voor uitval van wegen door bijvoorbeeld incidenten. De grootste wegbeheerders en ProRail stemmen de planning van werkzaamheden aan Zeeuwse wegen en het spoor af binnen het Regionaal Verkeersteam (RVT).
- Samen met Rijkswaterstaat, North Sea Port, NV Westerscheldetunnel en Waterschap Scheldestromen zetten we de transitie in gang van RVT naar team Bereikbaar Zeeland, waarvoor in 2025 een samenwerkingsovereenkomst is opgesteld. Dit om de inzet en samenwerking te vergroten.

Nadere uitwerking assetmanagement door actualisatie en implementatie uitvoeringsstrategieën

In 2022 hebben we de uitvoeringsstrategie voor de zogeheten natte infrastructuur vastgesteld. Dit omvat het Kanaal door Walcheren met de daar aanwezige bruggen en sluizen alsook de Zeelandbrug. Inmiddels zijn voor alle provinciale infrastructuur, zoals wegen en fietspaden, uitvoeringsstrategieën of beheerplannen vastgesteld. Het Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland is volgens de nieuwe principes van assetmanagement in 2023 vernieuwd.

Doelstelling

Verbetering verkeersveiligheid

De ambitie is geen (vermijdbare) verkeersslachtoffers in 2050. Met de Zeeuwse uitvoeringsagenda Verkeersveiligheid uit 2020 was het doel om in 10 jaar tijd het aantal verkeersslachtoffers te halveren. Een forse opgave aangezien de landelijke trend laat zien dat zonder aanvullende maatregelen, met name onder de kwetsbare verkeersdeelnemers (waaronder een groot aandeel fietsers), het aantal ernstige verkeersgewonden stijgt. Ook in Zeeland is de afgelopen jaren de daling van het aantal verkeersslachtoffers gestabiliseerd. Het aanpakken van de grootste veiligheidsrisico's in het verkeer heeft voor de provincie hoge prioriteit.

Het vergroten van de verkeersveiligheid vraagt om aanpak van de grootste risico's in de samenhang tussen gedrag, handhaving en infrastructuur. Mede op basis van de verkeersveiligheidsanalyse provinciale N-wegen en de door SWOV gepubliceerde Zeeuwse Staat van de verkeersveiligheid zijn prioriteiten voor de infrastructurele investeringen bepaald en wordt de aanpak op gedrag en handhaving doorgezet.

Samen met de gemeenten, de scholen (zowel basis- als voortgezet onderwijs) en met onze partners zoals Veilig Verkeer Nederland, ANWB en ZLM geven we verkeerseducatie vorm van 4 tot 18 jaar. Door aan te sluiten bij landelijke gedragsbeïnvloedingscampagnes met een Zeeuwse invulling daarbij, proberen we verkeersonveilig gedrag terug te dringen. Nationaal lobbyen we voor meer verkeershandhaving en werken we samen met de politie, het Openbaar Ministerie en de gemeenten, die sinds kort hun BOA's kunnen inzetten voor kleine handhavingstaken.

Acties

We maken het verkeer veiliger voor kwetsbare en onervaren weggebruikers

- Wij bieden verkeerseducatie aan voor zo veel mogelijk basis- en voortgezet onderwijs leerlingen. Met het programma Zeeuws Verkeersveiligheidslabel (ZVL) verzorgen we verkeerseducatie op zo veel mogelijk basisscholen in Zeeland. Op dit moment gebeurt dit op 60% van de scholen, waarbij we streven meer scholen te laten aansluiten. Vanuit Verkeers Educatie Voortgezet Onderwijs (VEVO) gebeurt dit voor de middelbare scholen. Daarvan neemt inmiddels 100% van de scholen deel.
- Stimuleren van de uitrol van het landelijke project gericht op senioren 'Doortrappen, gezond en veilig fietsen tot je 100e!' onder alle Zeeuwse gemeenten.
- Het in heel Zeeland stimuleren van bewustwording en gedragsverandering rond veilige deelname aan het verkeer. Met de landelijke campagnemiddelen (frames/mottoborden) van het ministerie van I&W stimuleren wij onze partners om de verkeersveiligheidsboodschap "kom veilig thuis" uit te dragen. Provincie Zeeland financiert de inkoop en verspreiding van de campagneposters onder alle partner organisaties.

We verminderen de risico's van afleiding in het verkeer

De activiteiten over afleiding richten zich voornamelijk op het tegengaan van het gebruik van de mobiele telefoon tijdens deelname aan het verkeer. De landelijke campagne MONO is daarbij een belangrijk instrument. Hierbij volgen we de landelijke campagne kalender. In de MONO maanden organiseren we ook veel Zeeuwse MONO activiteiten, zoals een posterwedstrijd en MONO Scoort.

We verminderen de risico's van vermenging van landbouwverkeer met ander verkeer

We zetten in op bewustwording rond veilig omgaan met landbouwverkeer onder verkeersdeelnemers tijdens oogstseizoenen. In samenwerking met de partners richten wij ons op veilig gedrag op de weg met de campagne 'Wie zaait, moet oogsten'.

We verminderen het aantal verkeersovertredingen.

- We werken in landelijke verband aan het inzetten van meer verkeershandhaving en meer invloed vanuit regio's op de locaties en wijze van verkeershandhaving.
- Stimuleren van de uitrol BOA verkeerstaken onder Zeeuwse gemeenten.
- Inzetten op verkeershandhaving thema afleiding in verkeer in samenwerking met de Politie Zeeland-West-Brabant met het project 'Ogen op de Weg (MONO bus)'.

Gecoördineerde uitvoering van de Zeeuwse uitvoering agenda SPV 2030.

In 2025 is nationaal het bestuursakkoord voor de uitvoering van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid (SPV) vernieuwd. De samenhangende inzet op educatie en voorlichting (education), infrastructuur (engineering) en handhaving (enforcement) blijft het uitgangspunt. Binnen Zeeland wordt een gecoördineerde regionale uitvoering verzorgd door de afstemming binnen het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ).

Ondersteunen en stimuleren Verkeershandhaving

- We werken in landelijke verband aan het inzetten van meer verkeershandhaving en meer invloed vanuit regio's op de locaties en wijze van verkeershandhaving.
- Stimuleren van de uitrol BOA verkeerstaken onder Zeeuwse gemeenten.

- Inzetten op verkeershandhaving thema afleiding in verkeer in samenwerking met de Politie Zeeland-West-Brabant met het project 'Ogen op de Weg (MONO bus)'.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	2022	2023	2024
doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen: het basisniveau wordt behaald	ja	ja	ja
bereikbaarheid van basisvoorzieningen (ziekenhuis, huisarts, basisschool, middelbare school, Mbo, Hbo en wo, supermarkt) per auto **	matig	matig	matig
bereikbaarheid van basisvoorzieningen (ziekenhuis, huisarts, basisschool, middelbare school, Mbo, Hbo en wo, supermarkt) met Openbaar Vervoer**	beperkt	beperkt	beperkt
verkeersveiligheid : # geregistreerde verkeersdoden (ROVZ)	23	15	18

* Gewerkt wordt met VeiligheidNL aan een betere cijfers ten aanzien van verkeersveiligheid. Verwacht wordt dat in 2026 meer en betere cijfers beschikbaar komen

** Nationaal is een traject ingezet om de bereikbaarheid van voorzieningen in beeld te brengen. In de tweede helft van 2025 en in 2026 wordt hier samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor Zeeland een uitwerking aan gegeven.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2023	Stand 2024	Streefwaarde 2025	Streefwaarde 2026	Einddoel
(Vaar)wegen	Onderhoudsniveau infrastructurele kapitaalgoederen	Basis	Basis	Basis	Basis	Basis
Vergroten verkeersveiligheid	Aantal verkeersdoden	15	18	<16	<15	halvering aantal verkeersdoden in 2030 (<11)*

Snelle en betrouwbare wegverbindingen	Reistijdverlies op hoofdwegennet in Zeeland			<1%	<1%	Reistijdverlies van maximaal 1% van reistijd.
Waardering openbaar vervoer (OV- klantenbarometer)	Klantenwaardering voor het openbaar vervoer waarvoor concessieverlening plaatsvindt door de Provincie	Bus: 8,0 WSF: 8,2	Bus: 8,0 WSF: 8,6	Bus: 8,0 WSF: 8,5	Bus: 8,0 WSF: 8,5	bus: 8,0 WSF: 8,5

* * Landelijke doelstelling halvering verkeersslachtoffers in 2030 (referentiejaar 2020). In 2020 waren er 22 verkeersdoden. Met de landelijke Monitor Verkeerveiligheid (MOVE), beschikbaar begin 2026 komen betrouwbaardere cijfers over verkeersongevallen tot stand.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	24.125
050105 Wegeninvesteringen	7.535
050111 Verbetering verkeersveiligheid	917
050112 Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen	32.507
050113 Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie	35.974
059999 Ambtelijke inzet	14.601
Totaal Lasten	115.658
Baten	
050101 Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	969
050112 Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen	29.300
050113 Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie	4.527
Totaal Baten	34.796
Totaal begrote baten en lasten	-80.862
Onttrekkingen	
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	-20.258
Toevoegingen	
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	18.719
Totaal begrote reserves	1.539
Totaal begroot	-79.322

6 Programma Iedereen telt!

Inleiding en ontwikkelingen

Het programma “Iedereen telt!” gaat over brede welvaart. Brede welvaart omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving. En over sociale binding, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. In dit programma hebben we in het bijzonder aandacht voor het sociaal-cultureel functioneren van Zeeland. Hoe zijn individuen en groepen in de samenleving onderling in contact? En zijn zij in staat om relaties op te bouwen en zichzelf verder te ontwikkelen? We zetten cultuur, erfgoed, leefbaarheid, gezondheid en sport in om een levendig en sociaal Zeeland voor iedereen te bereiken. Dit doen we samen met andere overheden en instellingen, die hierin allemaal hun eigen rol hebben.

Cultuur

Cultuur is een belangrijke taak van de Provincie. Onder cultuur verstaan we het hele culturele veld van kunsten tot erfgoed en van cultuureducatie tot evenementen. Het Zeeuwse cultuur profiel kent regionale, nationale en internationale onderdelen. Een breed cultuuraanbod zorgt voor een aantrekkelijke regio waar mensen willen wonen, werken en recreëren. Met cultuur versterken we onze stedelijke aantrekkelijkheid en landschappelijke kenmerken. Cultuur draagt bij aan het Zeeuws bruto regionaal product (BRP) en de werkgelegenheid. Cultuur is daarnaast creatief, maakt blij, prikkelt en spiegelt.

Ons beleid richt zich op Zeeuwse inwoners, bezoekers én op mensen die zich hier willen vestigen. We hechten veel waarde om aandacht te besteden aan makers, culturele vernieuwing, erfgoed en creatieve economie en zorgen ervoor dat dit voor iedereen toegankelijk en bereikbaar is. Hoewel de bezoekersaantallen binnen de cultuur- en erfgoed sector (onder andere musea, theaters, etc.) landelijk stijgen, nemen tegelijkertijd de kosten voor personeel en huisvesting toe. Daarnaast zorgt krapte op de arbeidsmarkt voor onvervulbare vacature. Volgens ons is onder andere het bundelen van krachten door samenwerking nodig om de deze problemen op te vangen.

Erfgoed

Het Zeeuws erfgoed vertelt verhalen wat eerdere generaties hebben (mee)gemaakt. We vinden het belangrijk om dit erfgoed te behouden en te gebruiken. Het erfgoed is toegankelijk en ervaarbaar, terwijl de (archeologische) waarden beschermd blijven. We zorgen voor een verbinding met maatschappelijke uitdagingen zodat erfgoed nog meer actuele waarde krijgt.

Leefbaarheid en gezond leven

We geven uitvoering aan de leefbaarheidsagenda 2024-2027, complementair aan andere overheden en partijen en dragen daarmee bij aan de brede welvaart van alle Zeeuwen. Speerpunt is om zorg toekomstig te maken en te houden in Zeeland. Hierop wordt extra inzet gepleegd in de komende periode.

Sport

Met de verlenging van de inzet op het Zeeuws Sportakkoord 'Sport verenigt Zeeland' werken we aan een duurzame en toekomstbestendige sportinfrastructuur in Zeeland. Deze moet bereikbaar, toegankelijk en betaalbaar zijn. We stimuleren bewegen en zetten in op een gezondere leefstijl. Ook brengen we op deze manier mensen samen.

Wettelijke taken

- Bibliotheekwet (Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (WSOB)).
- Erfgoedwet (inclusief wettelijke taken met betrekking tot archeologie).
- Omgevingswet.
- Mediawet.

Beleidskader

- [Omgevingsvisie](#)
- [Koersdocument Uitvoeringsagenda Zeeuws Erfgoed](#)
- [Uitvoeringsagenda cultuur en erfgoed](#)
- [Zeeuws Sportakkoord](#)
- [Nationaal Sportakkoord 2018](#)
- <https://www.zeeland.nl/sites/default/files/2023-06/Coalitieakkoord%202023-2027.pdf>

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024
Aantal bezoekers Zeeuwse musea	497.720	630.683	nog niet bekend
Aantal toekenningen voor restauratie rijksmonumenten	7	7	14
Aantal leerlingen cultuureducatie VO-MBO-HBO	niet bekend	9.000	nog niet bekend
Aantal deelnemers Talentontwikkelingstrajecten	niet van toepassing	niet van toepassing	nog niet bekend
Aantal toekenningen voor onderzoeksvragen en producties over Zeeland	niet van toepassing	niet van toepassing	nog niet bekend

Aantal deelnemers restauratie opleidingsproject en restauratie cursusaanbod	niet van toepassing	30	40
---	---------------------	----	----

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2023	Stand 2024	Streefwaarde 2025	Streefwaarde 2026	Einddoel
Basis voor cultuur en erfgoed	Aantal banen in de Zeeuwse creatieve sector (totaal)	1740 (2022)	nog niet bekend	1795	1795	1850
	Aantal banen in de subsector Kunsten en erfgoed	810 (2022)		850	850	900
Participatie en publieksverbreding	Gemiddeld rapportcijfer voor Zeeuws cultuur- en erfgoedaanbod	niet bekend	6,8	7,0	7,0	8,0
Jeugd en jongeren	Gemiddeld rapportcijfer zichtbaarheid van cultuur- en erfgoedaanbod door jongeren	niet bekend	6,1	6,3	6,3	7,5
Makersklimaat en kennisontwikkeling	Aantal bezoeken aan voorstellingen voor professionele podiumkunsten per capita	0,3 bezoeken per inwoner	n.n.b.	0,5 bezoeken per inwoner	0,5 bezoeken per inwoners	1,0 bezoeken per inwoner
Innovatie en transitie	Aantal behandelde casussen bij het Erfgoed Transitieteam	0	0	2	2	10
Leefbaarheid: meedoen en gezond in Zeeland	Percentage (2022 : 41,2%) van de bevolking van 15 jaar en ouder dat georganiseerd vrijwilligerswerk verricht in Zeeland (bron; CBS)	nog niet bekend	nog niet bekend	44%	nog niet bekend	50%

Doelstelling

Basis voor Cultuur en Erfgoed

Het aanmoedigen van meer dynamiek en samenwerking in de cultuur- en erfgoedsector en zorgen voor een stabiele basis(infrastructuur).

Acties

Er wordt een regeling restauratie Rijksmonumenten opengesteld

Sinds 2012 hebben Rijk en Provincies bestuurlijke afspraken gemaakt over de restauraties van rijksmonumenten zonder woonfunctie. Ook is afgesproken welke (rijks)middelen hiervoor worden ingezet. De restauratieopgave voor niet-woonhuismonumenten in Zeeland is groot; uit de erfgoedmonitor blijkt dat in Zeeland de staat van onderhoud slechter is dan in andere delen van Nederland. Daarom wordt een regeling voor de restauratie van deze groep rijksmonumenten opengesteld.

We dragen zorg voor het archeologisch en gebouwd erfgoed door het toezicht op de gemeenten via IBT te intensiveren en kennisdeling

De Provincie Zeeland is de toezichthouder op de gemeenten voor de domeinen gebouwd erfgoed en archeologie. Dit is een wettelijke taak. Met dit toezicht controleren we of de gemeente op de juiste manier zorgdragen voor het erfgoed, of ze beleid hier op hebben en of ze ook naar dit beleid handelen.

We voldoen aan onze wettelijke taak ter ondersteuning van de openbare bibliotheekfunctie

De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) omschrijft specifieke provinciale taken die zijn toevertrouwd aan de Provinciale Ondersteuningsinstelling (POI):

- Ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken
- De distributie van fysieke middelen en media tussen bibliotheekvestigingen binnen de provincie en tussen de provincies.
- Levering van gegevens, bijvoorbeeld over collecties aan de Koninklijke Bibliotheek en beleidsinformatie aan het ministerie van OCW.

In 2025 of 2026 wordt een wetswijzing aangenomen voor een provinciale en gemeentelijke zorgplicht voor bibliotheken. De gemeenten ontvangen daarvoor ook structureel extra middelen. Door deze gemeentelijke zorgplicht, krijgen de Provincies een nieuwe taak op het gebied van het interbestuurlijke toezicht op gemeenten.

We subsidiëren één organisatie voor de ondersteuning van het cultuur- en erfgoedveld, daar waar het niet sector specifiek is

Uit landelijke vergelijkingen blijkt dat Zeeland veel culturele voorzieningen per inwoner heeft. Hiermee wordt een basisniveau aan culturele voorzieningen nagestreefd. Veel maar relatief kleine locaties brengen ook mogelijke risico's met zich mee. Er is vaak te weinig geld en personeel om te investeren in professionaliteit. Door gebrek aan financiële middelen is er minder tijd en ruimte om te ontwikkelen. Daarnaast zijn de gestegen kosten binnen de culturele sector moeilijker te dragen voor relatief kleinere instellingen.

Om de behoefte aan ondersteuning bij generieke kennisverzameling, kennisdeling, deskundigheidsbevordering en netwerkvorming te vervullen, wordt gekozen voor één ondersteuningsorganisatie subsidie te verlenen.

Doelstelling

Innovatie en Transitie

Het activeren van de cultuur- en erfgoedsector om bij te dragen aan het vormgeven van de grote transities.

Acties

We intensiveren de aandacht voor historische landschapselementen en – inrichting die bijdragen aan (landelijke) transities, zoals de klimaatopgave

De Provincie Zeeland intensificeert de aandacht voor historische landschapselementen en -inrichting. Hierbij wordt aandacht besteed aan onderdelen van de klimaatopgave die een bedreiging vormen voor dit erfgoed, zoals bijvoorbeeld droogte. Naast het behoud van gebouwd erfgoed dat als

rijksmonument is aangewezen, geven we ook meer aandacht aan groene cultuurhistorische elementen rijksmonumenten.

We intensiveren de aandacht voor de waarde van cultuur in innovatieve processen bij onder andere het bedrijfsleven

Kunst, cultuur en erfgoed spelen een rol in het bevorderen van de creativiteit, ook binnen het bedrijfsleven. Daarom zetten we in op de wederkerigheid in deze relatie: cultuur en erfgoed brengen meerwaarde voor de omgeving, dus ook voor de werknemers. Daarnaast kan vanuit ontwerpend denken (als methode uit de creatieve sector) een andere kijk op bedrijfsprocessen komen. Met goede voorbeelden van bedrijven die deze methode succesvol hebben toegepast, worden Zeeuwse bedrijven gemotiveerd ook hierin te investeren.

Een Zeeuws Erfgoed Expertteam is ingesteld om de transitie van erfgoed te bevorderen

Zeeland kent veel monumentale gebouwen zoals kerken, landhuizen en fabriekspanden. De beheerkosten van deze panden zijn vaak hoog, waardoor steeds meer monumentale panden leegstaan. De beste manier om het behoud van een gebouw te garanderen, is om te zorgen dat het in gebruik blijft. Om dit te realiseren moet soms een pand een nieuwe, innovatieve functie krijgen. Het Zeeuws Erfgoed Expertteam kan hiervoor ingezet worden. We beginnen met een proefproject op het gebied van agrarisch erfgoed.

Doelstelling

Jeugd en Jongeren

Het vergroten van de waardering, productie en deelname van jongeren aan cultuur en erfgoed.

Acties

We faciliteren een doorgaande leerlijn cultuur- en erfgoededucatie

Alle Zeeuwse kinderen en jongeren kunnen via cultuur- en erfgoed educatie in aanraking komen met het cultuur en erfgoedveld. Ze kunnen hiermee zichzelf ontwikkelen, maar ook gemotiveerd raken om in deze sector te gaan werken. De doorgaande leerlijn loopt daarom van het primair onderwijs tot en met het hoger onderwijs.

We zetten in op talentontwikkeling en (bij)scholing van startende en midcareer professionals in de cultuur- en erfgoed sector

Het ondersteunen van talenten in de cultuur- en erfgoedsector helpt bij het professionaliseren van de sector. De organisaties die een subsidie ontvangen uit de meerjarige regeling kunsten en festivals 2025-2028 voeren dit uit. Het draagt ook bij het binden van talent aan de regio en aan de persoonsontwikkeling. Op termijn is de ambitie nog een incidentele regeling te starten voor projectsubsidies talentontwikkeling. Voor nu wordt dit deels opgevangen van de NSPD regeling.

Doelstelling

Leefbaarheid: meedoen en gezond in Zeeland

We streven naar een samenleving waarbij iedereen kan meedoen. De zorg moet daarbij beschikbaar en bereikbaar zijn.

Acties

De beschikbaar van (zorg)voorzieningen en kansengelijkheid

We ondersteunen initiatieven die de bereikbaarheid en beschikbaarheid van (zorg)voorzieningen verbeteren en bijdragen aan de leefbaarheid in onze provincie. Daarnaast zetten we ons in voor kansengelijkheid door initiatieven te steunen die de deelname van alle inwoners aan de Zeeuwse samenleving bevorderen. Dit doen we onder andere door laaggeletterdheid tegen te gaan en digitale vaardigheden bij kwetsbare groepen te stimuleren.

Sociale samenhang en participatie

In samenwerking met de Zeeuwse gemeenten ondersteunen we (bewoners)initiatieven in de kernen die tot versterking van het voorzieningenniveau en de leefbaarheid leiden. We sluiten hierbij nadrukkelijk aan bij de initiatiefkracht en de betrokkenheid van de inwoners zelf.

Veilige en vrije samenleving

We ondersteunen en faciliteren de activiteiten rondom de Vier Vrijheden van Franklin D. Roosevelt en 4/5 mei. Dit omvat lezingen, concerten, festivals, tentoonstellingen en schoolactiviteiten, die het verhaal vertellen over veilig- en vrijheid in de samenleving. In dat kader werken wij onder andere samen met het Anti Discriminatie Bureau Zeeland.

Gezond leven – sport verenigt Zeeland

Het Zeeuws Sportakkoord kent 6 themalijnen, per thema zijn er nadere doelstellingen en acties.

Een selectie van de acties voor 2026:

Thema Duurzaamheid:

- Onderzoek naar een provinciaal fonds verduurzaming sportaccommodaties.

Thema Vitale aanbieders en sociaal veilige sport:

- Uitbreiden 'Vitale kernen', waarbij samen met de GGD sociale innovatie als uitgangspunt wordt genomen, om meer inwoners actief te betrekken.
- Versterken van het coördinatiepunt voor clubondersteuning, waarbij 13 gemeenten en 10 sportbonden zijn aangesloten.

Thema Vaardig in Bewegen:

- Implementatie van het Lokaal Beweegteamconcept, waarbij verschillende beweegspecialisten bijdragen aan de kwaliteit en plezier in bewegen.

Thema Maatschappelijke (Top)sportevenementen:

- Organisatie van het Zeeuws Topsportgala in een nieuw jasje.

Thema Inclusie:

- 3.000 kinderen gebruik laten maken van het Jeugdfonds Sport en Cultuur.
- 1.500 volwassenen gebruik laten maken van het Volwassenenfonds Sport en Cultuur.

Versterken gezondheidszorg en infrastructuur

We zetten ons in voor het behoud en versterken van de zorgvoorzieningen in Zeeland. Dit doen we onder andere door samenwerking met de Zeeuwse Zorg Coalitie (ZZC), faciliteren van innovaties in de zorg en ondersteunen van initiatieven. De moeten bijdragen aan het oplossen of verminderen van het personeelstekort in de zorg, zoals onder andere het tekort aan huis- en tandartsen.

Bevorderen positieve gezondheid

We ondersteunen activiteiten die bijdragen aan:

- Een gezonde levensstijl en bewegen.
- (Zelfmoord)preventie.
- Bestrijden van eenzaamheid onder ouderen én jongeren.
- Sociale weerbaarheid.
- Zorglandschap toekomstig bestendig maken voor Zeeland.

Doelstelling

Makersklimaat en kennisontwikkeling

Het mogelijk maken van meer producties in en over Zeeland inclusief kennisontwikkeling.

Acties

We faciliteren (wetenschappelijk) onderzoek naar Zeeuwse thema's

Provincie Zeeland heeft een rijk verleden, maar het verhaal hiervan is nog niet compleet. Door verschillende soorten onderzoek te ondersteunen, zoals archeologisch onderzoek, literatuurstudies of collectieonderzoek, kunnen de ontbrekende delen worden opgevuld.

We ondersteunen producties in alle cultuur- en erfgoed disciplines.

Provincie Zeeland wil het beroepsklimaat en culturele productie in Zeeland ondersteunen. Dit kan gaan om het ontwikkelen van nieuwe concepten, het maken van nieuwe (kunst)werken, het ontwikkelen van tentoonstellingen, of het uitvoeren van archeologisch en historisch onderzoek. Het gaat ook om produceren van kennis over Zeeuwse thema's. Stimulering van het productie- en makersklimaat vergroot de verbeelding en het bewustzijn van de Zeeuwse identiteit. Dit doen we onder andere door het openen van een makersregeling en een innovatiefonds (via Regio Deal 4).

Doelstelling

Participatie en Publieksverbreding

Het behouden, toegankelijk maken en benutten van cultuur en erfgoed voor iedereen.

Acties

We investeren in samenwerkingsverbanden binnen de cultuur- en erfgoedsector om daarmee de vrijwilligersparticipatie te vergroten

Vrijwilligers vormen de ruggengraat van veel cultuur- en erfgoedorganisaties in Provincie Zeeland. Vrijwilligers leveren een belangrijke bijdrage aan de continuïteit en het functioneren van de organisaties in Zeeland. Zij zorgen er mede voor dat cultuur- en erfgoed beschikbaar en beleefbaar blijven voor het publiek. Bij de herijking van de ondersteuningstaken die we tot de provinciale opdracht rekenen, worden de behoeften vanuit de vrijwilligers(organisaties) betrokken. Provincie Zeeland en Zeeuwse gemeenten bekijken samen, in het kader van het convenant cultuur en erfgoed, welke (aanvullende) ondersteuning geboden kan worden om vrijwilligerswerk in de sector aantrekkelijker te maken, zodat we de huidige vrijwilligers langer behouden en meer vrijwilligers mee gaan doen.

We brengen de behoefte in kaart met betrekking tot erfgoed in relatie tot herdenken en vieren en agenderen deze

Door in te zetten op herdenken en vieren, bevordert de Provincie Zeeland de aandacht voor de geschiedenis van slavernij en de Tweede Wereldoorlog. Daarnaast wordt via de Four Freedoms door het jaar heen aandacht gevraagd voor de vier universele vrijheden en vieren van vrijheid.

Er wordt een regeling voor Faro-initiatieven opengesteld

Landelijk is steeds meer aandacht voor immaterieel erfgoed. Dit komt mede door het Verdrag van Faro en de ontwikkelingen op het gebied van erfgoedparticipatie. We hebben oog voor het unieke en rijke immaterieel erfgoed van Zeeland, in lijn van de Canon van Zeeland en de Zeeuwse erfgoedlijnen. We blijven het immateriële erfgoed van Zeeland verbinden aan het materieel erfgoed (bijvoorbeeld een restauratieopgave met ambachten). Om de cultuur- en erfgoedparticipatie te vergroten wordt hiervoor een regeling opengesteld.

Het Verdrag van Faro stelt dat erfgoed meer dan nu een functie kan hebben voor de samenleving. Niet alleen de historische plek zelf, het voorwerp, de traditie, het is belangrijk, maar vooral ook de verschillende betekenissen en het gebruik ervan. Erfgoed is bovendien een bron voor ruimtelijke, sociale, economische en democratische ontwikkeling als alle belanghebbenden daar een betrokkenheid bij hebben. De cruciale elementen zijn samen te vatten in drie punten:

- Erfgoed als kwaliteit van een samenleving (erfgoed als sociale waarde).
- Erfgoed is een mensenrecht; iedereen en elke gemeenschap heeft recht op betrokkenheid bij erfgoed.
- Democratisering van erfgoed.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed	21.917
060106 Participatie en Publieksverbreding	1.984
060107 Jeugd en Jongeren	718
060108 Makersklimaat	1.051
060109 Innovatie en Transitie	688
060110 Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland	3.049
069999 Ambtelijke inzet	1.683
Totaal Lasten	31.089
Baten	
060105 Basis voor Cultuur en Erfgoed	479
060106 Participatie en Publieksverbreding	25
060109 Innovatie en Transitie	388
Totaal Baten	891
Totaal begrote baten en lasten	-30.198
Onttrekkingen	
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	-1.391
Toevoegingen	
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	202
Totaal begrote reserves	1.189
Totaal begroot	-29.009

7 Programma Bestuur

Inleiding en ontwikkelingen

Inleiding en ontwikkelingen

Omschrijving (toelichting)

De begroting 2026 van de Provincie Zeeland maakt ons doel zichtbaar: het realiseren van een sterk en toekomstgericht bestuur. Een bestuur dat richting geeft aan de toekomst van Zeeland (2050) en inspeelt op de uitdagingen en kansen van deze tijd. Het programma Bestuur kent vier pijlers:

1. **Een sterk provinciaal bestuur**
2. **Een weerbaar bestuur**
3. **Een samenwerkend bestuur**
4. **Een signalerend bestuur**

De rode draad is de kwaliteit van het openbaar bestuur: hoe de overheid functioneert en hoe betrouwbaar zij is voor de burger. Voor inwoners betekent dit dat de Provincie open communiceert, goed functioneert en luistert naar wensen en verwachtingen. Waar mogelijk nemen we deze wensen mee in beleid en besluiten; als dat niet kan, leggen we uit waarom niet.

1. Sterk provinciaal bestuur

Als toezichthouder controleren we de financiën van gemeenten, waterschappen en samenwerkingsverbanden. Ook houden we toezicht op de uitvoering van medebewindstaken door gemeenten. Indien nodig bieden we ondersteuning in samenwerking met betrokken partijen en zoeken we samen naar verbeteringen. Waar nodig handhaven we regels om naleving te borgen. Daarnaast vinden we het belangrijk om informatie open en duidelijk te delen, zodat inwoners begrijpen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt.

2. Weerbaar bestuur

Weerbaar bestuur betekent dat we zorgen voor eerlijkheid, veiligheid en veerkracht. We bewaken dat onze diensten en producten niet worden misbruikt. Bij vergunningverlening passen we, indien voorgeschreven of noodzakelijk, de Wet Bibob toe. Deze wet ondersteunt ons in integrale besluitvorming en creëert een gelijk speelveld voor ondernemers. Zo zetten we ons actief in tegen ondermijning.

3. Samenwerkend bestuur

Samenwerkend bestuur houdt in dat de Provincie Zeeland actief samenwerkt met verschillende partners om gezamenlijk meer te bereiken. Dit doen we in de regio, met Vlaanderen en met andere provincies via het Interprovinciaal Overleg (IPO). Ook nemen we deel aan het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Samen met gemeenten en het waterschap werken we aan belangrijke opgaven, zoals Zeeland 2050 en de Zeeuwse Norm Weerbare Overheid. We versterken onze positie, onderhouden relaties en zorgen voor positieve, duurzame veranderingen aan beide zijden van de grens. Dat doen we door kennis en middelen te delen en gezamenlijk op te treden.

4. Signalerend bestuur

Als signalerend bestuur volgen we veranderingen en trends die Zeeland kunnen raken. Dit kan gaan om nieuwe regelgeving, beleid, economische ontwikkelingen, technologische innovaties of maatschappelijke trends. Door deze vroegtijdig te signaleren kunnen we proactief inspelen op wat er

gebeurt. Met onze lobby brengen we Zeeuwse belangen onder de aandacht bij landelijke en Europese beleidsmakers. Zo versterken we de positie van Zeeland en benutten we toekomstige kansen.

Speerpunten

- Zeeland (2050) onder de aandacht brengen bij het nieuwe Kabinet, de Eerste- en Tweede Kamer, de Europese Commissie en het Europees Parlement. We benadrukken daarbij de Zeeuwse belangen en thema's die voor Zeeland van groot belang zijn.
- Minimaal één integrale controle laten uitvoeren door de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) en de Dienst Centraal Milieubeheer Rijnmond (DCMR), waarna een gezamenlijke evaluatie plaatsvindt.
- In gesprek blijven met inwoners om draagvlak voor beleid te vergroten en vertrouwen in de Provincie te versterken.

Beleidskader

- [*Gemeenschappelijk financieel toezichtkader GTK 2020 versie 12 april 2022 | Lokale wet- en regelgeving \(overheid.nl\)*](#)
- [*Rijkstaken Openbare Veiligheid - Organisatieplan Commissaris van de Koning in Zeeland \(2019\)*](#)
- [*Strategische Visie Euregio Scheldemond \(2021\)*](#)
- [*Ambtsinstructie Commissaris van Koning*](#)
- [*Advies bestuurlijke werkgroep Donner-Berx inzake oplossen van \(juridische\) grensknelpunten*](#)
- [*Gedragscodex Politieke Ambtsdragers 2024*](#)
- [*Protocol vermoedens integriteitsschendingen politieke ambtsdragers provincie Zeeland \(2020\)*](#)
- [*Expliciete politiek - Politiek en netwerksturing in de provincie Zeeland \(2019\)*](#)
- [*Zeeuwse norm weerbare overheid \(2022\)*](#)
- [*Beleidsregel Bibob Provincie Zeeland 2024 inzake omgevingsvergunningen, subsidies, vastgoedtransacties en overheidsopdrachten*](#)
- [*Beleidskader IBT 2023-2027*](#)

Reguliere taken

1. Taken commissaris van de Koning (CvdK) als rijksorgaan en als boegbeeld van de Provincie Zeeland:

- Voorzitter van Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten.
- De CvdK stimuleert samenwerking tussen instellingen en organisaties in de provincie. De commissaris gaat regelmatig op werkbezoek bij de gemeenten in de Provincie. Daarnaast draagt hij bij aan het behartigen van de Zeeuwse belangen buiten de provincie.
- Bestuurlijk toezicht op de Veiligheidsregio Zeeland.
- Coördinatie grensgovernance: het zorgen voor goede afstemming en besluitvorming tussen de verschillende bestuurslagen op de grens van Vlaanderen-Nederland.
- Regietafel vluchtelingen.
- Integrale en fysieke veiligheid.
- Bestuurlijke verantwoordelijkheid om als rijksorgaan, in de vorm van een wettelijke zorgplicht, de bestuurlijke integriteit van de provincie te bevorderen. De CvdK heeft bij verstoorde bestuurlijke verhoudingen een adviserende en bemiddelende rol.

2. Ondersteuning, van Provinciale Staten, (Staten)commissies en Gedeputeerde Staten.

3. Taken Gedeputeerde Staten:

- Interbestuurlijk toezicht (financieel en generiek) gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen.
- Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het Openbaar Bestuur (Wet Bibob).
- Bevorderen bestuurlijke integriteit; Samenwerking RIEC Zeeland West-Brabant.
- Bevorderen en bewaken kwaliteit lokaal bestuur.

Maatschappelijk effect

Wij werken als een democratisch, open en inclusief provinciebestuur. Wij vinden iedere inwoner even belangrijk en waarderen inbreng van buitenaf. Verder bewaken wij de kwaliteit van het openbaar bestuur. Dit is in het belang van het welzijn van de Zeeuwse inwoners en de economische prestaties in onze provincie. Dit doen wij met bewustzijn van de bijzondere ligging van onze regio, weerbaar tegen ondermijnende invloeden aan beide kanten van de grens.

Trendindicatoren

Gemeenten onder preventief toezicht:	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024
Landelijk	1	2	2
Zeeland	1	1	1

Opkomstpercentage statenverkiezing (Kiesraad):	Stand 2015	Stand 2019	Stand 2023
Landelijk	47,8%	56,2%	58,8%
Zeeland	52,2%	59,2%	62,4%

Doelindicatoren

Doelindicatoren	Indicator	Stand 2024	Stand 2025	Streefwaarde 2025	Streefwaarde 2026	Einddoel
Financieel gezonde Zeeuwse gemeenten	Gemeenten onder preventief toezicht	1	1	1	0	0
Weerbaar bestuur	Integrale controle uitgevoerd	*	*	*	1	1
Weerbaar bestuur	Geactualiseerd Bibob beleid doorgevoerd bij alle Zeeuwse gemeenten en Provincie in 2026	*	*	*	14	14

* In 2024 en 2025 niet bekend wegens een andere systematiek.

Doelstelling

Sterk provinciaal bestuur

Een Provincie die samen met inwoners, bedrijven, instellingen en overheden de (grote) opgaven voor Zeeland aanpakt.

Acties

De volksvertegenwoordiging van Zeeland is zichtbaar en benaderbaar voor de Zeeuwse kiezer.

De volksvertegenwoordiging van Zeeland streeft ernaar zichtbaar en benaderbaar te zijn voor alle Zeeuwse kiezers. Provinciale Staten en de Statencommissies vergaderen openbaar en deze bijeenkomsten zijn live te volgen via internet, zodat inwoners direct kunnen meekijken met de besluitvorming. Daarnaast worden de activiteiten van Provinciale Staten actief gedeeld via sociale media om de betrokkenheid te vergroten. Besluitvorming wordt transparanter gemaakt door het gebruik van een publiek toegankelijk stateninformatiesysteem, waarmee inwoners eenvoudig inzicht krijgen in wat er speelt. Verder gaan Provinciale Staten actief de dialoog aan met inwoners, om het draagvlak voor beleid te versterken en het vertrouwen in de politiek te vergroten. In aanloop naar de verkiezingen van maart 2027 worden in 2026 voorbereidingen getroffen, waaronder het aanbieden van de cursus Politiek Actief aan geïnteresseerde inwoners. Zo wordt de participatie versterkt en krijgen meer mensen de kans om betrokken te raken bij het Zeeuwse bestuur.

Provinciale Staten vullen op een vernieuwende manier de rollen in als volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur.

Provinciale Staten van Zeeland geven op een vernieuwende manier invulling aan hun drie kernrollen: volksvertegenwoordiger, kadersteller en controleur. Afhankelijk van de aard van de maatschappelijke opgaven en de specifieke situatie kiezen zij de meest passende werkwijze om publieke doelen te bereiken. Daarbij worden medeoverheden, maatschappelijke organisaties, instellingen en inwoners actief betrokken bij het ontwikkelen van provinciaal beleid. Ook wordt gewerkt aan het verder verbeteren van de samenwerking tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten, met als doel een goed functionerende democratie. Bijvoorbeeld tijdens de heidagen die elk halfjaar plaatsvinden. Om Statenleden beter in staat te stellen hun rol effectief te vervullen, wordt de ondersteuning versterkt. In dit kader wordt begin 2026 de verordening op ambtelijke ondersteuning en fractieondersteuning aangepast.

Doelstelling

Interbestuurlijk toezicht

Interbestuurlijk toezicht door Gedeputeerde Staten (GS) is een wettelijke taak. Met dit toezicht zorgen GS ervoor dat gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen hun medebewindstaken uitvoeren en een reëel sluitende begroting hebben.

Samenwerking is hierbij belangrijk. Gemeenschappelijke regelingen zijn samenwerkingsverbanden tussen verschillende gemeenten of overheidsorganisaties die gezamenlijk bepaalde taken of diensten uitvoeren en bijdragen aan de kwaliteit van het openbaar bestuur in Zeeland. GS en de Zeeuwse gemeenten werken samen aan diverse maatschappelijke vraagstukken. Zo draagt de Provincie bij aan een betrouwbare en transparante overheid.

Het doel is het vergroten van de effectiviteit van het toezicht en daarmee het versterken van de kwaliteit van het openbaar bestuur in Zeeland, nu en in de toekomst. Daarnaast is de Provincie actief in het aanpakken van grote opgaven in samenwerking met inwoners, bedrijven, instellingen en overheden.

Acties

Het publiceren van een totaaloverzicht per gemeente/waterschap

De Provincie publiceert online een overzicht van de financiën en stand van zaken per generiek domein per gemeente en waterschap. Deze beoordeling stelt ons in staat om gemeenten en het waterschap onderling en over de tijd heen te vergelijken, wat bijdraagt aan objectiviteit en transparantie.

Onder regie van BZK onderzoeken en mogelijk implementeren van aanvullingen op de SRE-norm (eis structureel en reëel sluitende begroting). Een reëel sluitende begroting houdt in dat de baten en lasten in evenwicht zijn én dat deze op een realistische en onderbouwde manier zijn geraamd. Dit is een voorwaarde voor het interbestuurlijk toezicht door Gedeputeerde Staten. Wanneer de begroting niet reëel sluitend is, kan dit aanleiding zijn voor verscherpt toezicht.

Toezichtinformatie is pas van waarde als deze actueel en bruikbaar is. Daarom streven we ernaar om toezichtsinformatie domeinspecifiek en binnen vastgestelde termijnen te beoordelen en terug te koppelen. Een kortere toezichtcyclus draagt bij aan tijdige bijstelling door gemeenten en het waterschap. Dit vergroot het lerend vermogen binnen het toezicht.

Waar mogelijk beoordelen we de verschillende toezichtdomeinen (zoals gebouwd erfgoed, omgevingsrecht) in samenhang. Een integrale benadering biedt een vollediger beeld van de prestaties en risico's van een gemeente en voorkomt versnippering in toezichtsignalen of interventies.

Doelstelling

Weerbaar bestuur

Het zorgen voor een vrije, veilige en rechtvaardige samenleving is een kerntaak van de overheid. Provincie Zeeland wil de integrale aanpak tegen ondermijnende criminaliteit in Zeeland aanmoedigen en ondersteunen. Dat doen we vanuit onze positie als provinciaal middenbestuur. Om dit doel te bereiken houdt de Provincie zich bezig met het tegengaan van ondermijning. Tegelijk vergroot zij haar eigen weerbaarheid en integriteit.

Acties

De aangescherpte Bibob-beleidsregel passen we toe

In 2025 zijn we een pilot gestart om toe te werken naar een nieuwe wijze van het toepassen van de Wet Bibob. In de kern komt dit neer op een meer signaalgerichte inzet, waardoor we de Wet Bibob gericht en daarmee beter kunnen inzetten. In 2026 voeren we deze pilot verder uit en bekijken we of dit de gewenste effecten oplevert.

Tegelijkertijd moedigen we een zo uniform mogelijke toepassing van de Wet Bibob door de Zeeuwse overheden aan, vanuit onze verantwoordelijkheid voor dit thema in de Zeeuwse Norm weerbare overheid 2.0.

De provincie is een integer handelende organisatie, die zich weerbaar opstelt tegen oneigenlijke invloeden en misbruik

In 2026 voeren we het beleidsplan aanpak ondermijning verder uit. Daarbij besteden we bijzondere aandacht aan acties die voortkomen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid. Ook wordt aandacht gegeven aan thema's zoals bewustwording rondom informatiebeveiliging en het vergroten van de weerbaarheid van (jacht)havens. Daarnaast behouden we onze coördinerende en faciliterende rol richting de Zeeuwse gemeenten en ondersteunen we hen bij het uitvoeren van de doelen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid 2.0.

In 2026 zijn de doelen uit de Zeeuwse norm weerbare overheid leidend om onze weerbaarheid te versterken

In 2026 gebruiken wij de aangescherpte ambities uit de Zeeuwse norm weerbare overheid 2.0 als meetinstrument om onze weerbaarheid te versterken. In 2025 hebben we de Zeeuwse norm geëvalueerd en herzien in een 2.0-versie. Deze nieuwe norm leidt tot een clustering van thema's en een concretisering van de ambities ten opzichte van de voorgaande versie. Provincie Zeeland heeft twee thema's op zich genomen om deze bij alle Zeeuwse overheden in te voeren, namelijk het thema Bibob en het thema informatiebeveiliging. Dit betekent dat er gestreefd wordt naar een uniform beleid en een uniforme toepassing van de Wet Bibob door alle overheden in Zeeland. Hiervoor onderzoeken en bevorderen we de samenwerking tussen de Zeeuwse overheden, waaronder gemeenten en gemeenschappelijke regelingen, om de informatiebeveiliging te versterken. Onder gemeenschappelijke regelingen valt bijvoorbeeld Veiligheidsregio Zeeland, die in opdracht van de Provincie werkt. Hierover wordt meer uitgewerkt in de paragraaf bedrijfsvoering van deze begroting.

In de eerste helft van 2026 stellen wij agressie protocollen op voor politieke ambtsdragers en medewerkers

Om ervoor te zorgen dat politieke ambtsdragers en medewerkers veilig hun werk kunnen doen richten we een meldpunt in voor gevallen van agressie, intimidatie en bedreiging.

Omgevingsdiensten RUD en DCMR voeren in opdracht van de Provincie het beleidsplan aanpak ondermijning en het Bibob beleid uit

RUD en DCMR zijn belangrijk omdat zij vergunningsaanvragen voor het omgevingsbeleid ontvangen. Meer dan voorheen willen we de omgevingsdiensten gebruiken als signalerende partner om bijvoorbeeld gericht de Wet Bibob in te kunnen zetten. Daarnaast voeren zij minimaal één keer per jaar een controle uit in opdracht van de provincie. Hierbij besteden zij aandacht aan signalen van ondermijning. Dit betekent minimaal één controle bij bedrijven die vallen onder het bevoegd gezag van Gedeputeerde Staten in de milieubranche. Deze controle voeren de RUD en DCMR uit met partners zoals de Nederlandse Politie, Uitvoeringsdiensten en IL&T (Inspectie Leefomgeving & Transport). Tegelijkertijd zal ook de RUD de Zeeuwse norm weerbare overheid voor de voor hen relevante onderdelen gebruiken.

Doelstelling

Samenwerkend bestuur

De wereld om ons heen verandert snel. De maatschappelijke uitdagingen worden steeds complexer en vragen om meer doordachte oplossingen. Dit heeft invloed op hoe lokale overheden werken. Zij moeten meer samenwerken en taken verdelen. We werken nu op verschillende niveaus samen om de problemen in Zeeland aan te pakken. Dit doen we door in de regio samen te werken via onder andere het Overleg Zeeuwse Overheden (OZO). Op landelijk niveau werken we samen met andere provincies via het Interprovinciaal Overleg (IPO). Zo kunnen we kennis delen en leren van elkaar.

Acties

In 2026 blijven we investeren in de Interbestuurlijke samenwerking. Zo kan Zeeland samen met de andere Provincies en onze samenwerkingspartijen in en buiten Zeeland actuele maatschappelijke vraagstukken aanpakken

We vinden het belangrijk om onze overlegstructuren goed te organiseren en daarmee ook goed te kunnen benutten. Daarom brengen we hierin focus aan. We nemen actief deel aan het OZO en het IPO om onze krachten in de regio en met andere provincies te bundelen.

Als Team Communicatie blijven we investeren in de communicatie over het werk van de Provincie: wat we doen, voor wie en waarom. Dat doen we interactief, transparant en toegankelijk

Met de kwaliteit van een krachtig openbaar bestuur in Zeeland als overkoepelend doel ondersteunt Team Kabinet de CvdK bij de vervulling van zijn rijkstaken die genoemd worden in Ambtsinstructie commissaris van de Koning. Daarnaast ondersteunt het de

De commissaris onderhoudt contacten en bevordert de samenwerking tussen de diverse overheden en organisaties door met regelmaat met de bestuurders in gesprek te zijn en op gemeente/werkbezoek te gaan. Gezien de veranderende samenleving wordt nadrukkelijk besteedt op welke wijze de maatschappelijke weerbaarheid op het gewenst niveau kan worden gebracht waarbij de Commissaris ook een (coördinerende) taak kan vervullen. De Commissaris heeft ook een nadrukkelijke adviserende en bemiddelende rol als hoeder van de integriteit en besteedt hier in het kader van de Zeeuwse Norm ruim aandacht aan.

Doelstelling

Signalerend bestuur

De Provincie signaleert en beïnvloedt vroegtijdig besluitvormingstrajecten van Nationaal- en Europees beleid en regelgeving. Zo zorgen we ervoor dat er voldoende rekening gehouden wordt met Zeeland.

Acties

Het continueren en waar mogelijk versterken van de samenwerking met Vlaanderen

De Provincie Zeeland blijft inzetten op het continueren en waar mogelijk versterken van de samenwerking met Vlaanderen. Dit gebeurt onder andere door actieve deelname aan het samenwerkingsverband governance Vlaanderen-Nederland, waaronder het bestuurlijk overleg Vlaanderen-Nederland, de Scheldemondraad en het North Sea Port District. Vanaf 2026 zal Zeeland bovendien deelnemen aan de Deltakamer, een nieuw bestuurlijk platform dat de Vlaams-Nederlandse Delta opvolgt. Dit platform bestaat uit vertegenwoordigers van zeehavens, overheden in de Zuidwestelijke Delta en bevoegde ministers, en richt zich op gezamenlijke opgaven in het grensgebied.

De inzet op samenwerking vertaalt zich in verschillende concrete acties. Zeeland neemt actief deel aan bestuurlijke overleggen en werkt mee aan de ontwikkeling en uitvoering van de strategische agenda voor de Vlaams-Nederlandse grensregio. Daarnaast participeren we in het Schakelpunt Grensbelemmeringen Vlaanderen-Nederland, dat knelpunten rond grensoverschrijdende samenwerking agendeert en oplost. Ook ondersteunen we de Commissaris van de Koning in zijn Rijksrol als bestuurlijk grenscoördinator. Tot slot wordt er actief gewerkt aan het verbinden van provinciale programma's met grensoverstijgende uitdagingen én bereiden we ons voor op het effectief inzetten van Europese fondsen uit het Meerjarig Financieel Kader (MFK) 2027–2034, met specifieke aandacht voor projecten in de grensregio.

Het versterken van de Zeeuwse positie in Den Haag en Brussel. Dit doen we door beleidsontwikkeling en besluitvorming te beïnvloeden met lobby in Brussel en Den Haag.

Ook het komende jaar zullen gemeenten, het waterschap en Provincie Zeeland, al dan niet, gezamenlijk in OZO-verband, intensief werken aan een effectieve lobby en signaleringsfunctie richting Den Haag en Brussel. Acties die hierbij horen zijn:

- Zeeland onder de aandacht brengen bij het nieuwe Kabinet, een nieuwe Tweede Kamer, Eerste Kamer, de Europese Commissie en het Europees parlement.
- Het benadrukken van de Zeeuwse belangen en specifieke thema's (Zeeland 2050) en zorgen dat deze een plek krijgen in bijvoorbeeld Prinsjesdag, de begrotingsbehandelingen en de voorjaarsnota.
- Het nadrukkelijk kenbaar maken van de specifieke (en unieke) situatie van Zeeland op thema's zoals elke regio telt, kernenergie, milieuzaken, financiën, Clean Industrial Deal, energietransitie en agrofood door onder andere team Public Affairs, in samenwerking met de programma's en opgaven.
- Versterken van de Zeeuwse positie door de organisatie van werkbezoeken van ministers, staatssecretarissen, DG's, deputaties, europarlementariërs en kamerleden.
- Zeeland verder zichtbaar maken door periodieke lunches met (Zeeuwse) tweede kamerleden, regelmatige nieuwsbrieven en bestuurlijke besprekingen.

Strategische evenementen van de Provincie Zeeland samen met externe partners uitvoeren. Denk aan de Haagse Dag, Oesterontmoeting en Nieuwjaarsbijeenkomst

In 2026 voert de Provincie Zeeland samen met partners jaarlijkse edities van strategische evenementen uit:

- We zijn gastheer voor de jaarlijkse Zeeuwse Oesterontmoeting.
- De Haagse- en Brusselse lobbyacties organiseren we samen met Zeeuwse- en Vlaamse partners.
- De Nieuwjaarsbijeenkomst aan het begin van ieder jaar.
- We voeren bijeenkomsten en -sessies en netwerkbijeenkomsten met collega-bestuurders uit die bijdragen aan de opgaven die voor Zeeland belangrijk zijn.
- Op 12 september 2026 zal ook met de Open Dag weer aandacht worden gegeven aan de provinciale organisatie. We sluiten hierbij aan bij Open Monumentendag.
- We bouwen Zeeuwse netwerken op en onderhouden deze door relatiemomenten als Concert at Sea en de Vestingcross.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
070101 Interbestuurlijk toezicht	36
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	1.997
070103 Sterk provinciaal bestuur	826
070104 Signalerend bestuur	662
070105 Weerbaar bestuur	445
079999 Ambtelijke inzet	7.917
Totaal Lasten	11.884
Baten	
070102 Herkenbaar en samenwerkend bestuur	51
070104 Signalerend bestuur	316
Totaal Baten	367
Totaal begrote baten en lasten	-11.517
Onttrekkingen	
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	-152
Totaal begroot	-11.364

8 Programma Energie op klimaat!

Inleiding en ontwikkelingen

Het klimaat verandert. Dit wordt jaarlijks bevestigd door het klimaatpanel van de VN (IPCC) en de klimaatscenario's van het KNMI. De temperatuur op aarde stijgt: dit komt door de toename van broeikasgassen in de lucht. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor mens, natuur en milieu. Daarom nemen we maatregelen. Maatregelen om klimaatverandering te beperken door over te gaan op schone energie (energietransitie). Maatregelen om ons aan te passen aan het veranderende klimaat (klimaatadaptatie). En maatregelen om voldoende bruikbaar zoet water te behouden in Zeeland (zoetwatersituatie).

De Provincie Zeeland voert haar klimaatbeleid en watertaken uit via het uitvoeringsprogramma "Energie op Klimaat!".

Op Europees én nationaal verband is afgesproken om de CO₂-uitstoot te beperken. De Provincie neemt haar verantwoordelijkheid om het Zeeuwse aandeel van deze wereldwijde opgave te behalen. Zo dragen we bij aan de wereldwijde en landelijke klimaatdoelen én om een aantrekkelijke vestigingslocatie te zijn en blijven. De uitdaging is om grondstoffen slimmer te gebruiken, omdat ze niet oneindig zijn en ook op kunnen raken. Daarnaast moeten we veel meer energie duurzaam opwekken, energie en water besparen en willen we de ontwikkeling naar een circulaire economie bevorderen. Een economie waarin we meer hergebruiken en minder afval overhouden. De weg naar een groene economie biedt veel kansen voor Zeeland, maar vraagt ook een grote inzet. Zowel van ons als van de Zeeuwse partners. In 2026 hebben wij extra aandacht voor de oplossingen voor netcongestie en de zoetwatersituatie in Zeeland. Bij netcongestie is er teveel elektriciteit op hetzelfde moment op één plek in het netwerk, waardoor het vol raakt.

Ondanks het terugdringen van de CO₂-uitstoot en het beperken van klimaatverandering, is klimaatverandering al gestart en niet meer terug te draaien. De klimaatveranderingen zijn ondertussen steeds merkbaarder. De verwachting is dat we vaker te maken krijgen met extremere vormen van droogte, hitte en wateroverlast. En daarnaast te maken hebben met de stijgende zeespiegel met een grotere kans op overstromingen. Om een goede leefomgeving te behouden moeten we ons daaraan aanpassen.

De kans op lange droge periodes wordt steeds groter. Dat is een probleem en een uitdaging voor heel Nederland en ook daarbuiten. In Zeeland is het extra ingewikkeld. Zeeland heeft namelijk maar een kleine verbinding met het zoete rivierwater. Daarnaast wordt het water op de lange termijn steeds zouter door het omringende zeewater en zoute grondwater. Daarom is voor Zeeland een eigen toekomstplan gemaakt.

De opgaven ten aanzien van energietransitie, klimaatadaptatie en water zijn uitgewerkt in verschillende regionale Zeeuwse strategieën. Ook (wettelijke) watertaken zijn verantwoordelijkheid van de Provincie Zeeland. De uitvoering hebben wij vormgegeven in het programma Energie, Klimaat en Water.

Speerpunten

- Opbrengst windenergie (op land): 700 MW in 2030 en zonne-energie: 1.000 MW in 2030.
- Toewerken naar een energiemix, inclusief kernenergie.
- Helpen met uitvoering SDR-regioplan 2030-2050 ten behoeve van een klimaatneutrale
- Industrie.
- Uitvoeren acties Regionale energiestrategie (RES).
- Bijdrage leveren aan beperken netcongestie.

- Uitvoeren acties Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ).
- Uitvoeren uitvoeringsprogramma Zeeuws Deltaplan Zoet Water.
- Uitvoeren van (wettelijke) taken rond het waterkwaliteit en -veiligheid.
- Bijdrage leveren aan de Zeeuwse Integrale gebiedenaanpak.

Beleidskader

- [*Regionale Energiestrategie*](#)
- [*Energievisie \(na vaststelling in 2025\)*](#)
- [*Klimaatadaptatiestrategie Zeeland*](#)
- [*Richtlijn overstromingsrisico's*](#)
- [*Omgevingsvisie*](#)
- [*Zeeuws Deltaplan Zoet Water*](#)
- [*Deltaprogramma*](#)
- [*Voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta*](#)
- [*Zwemwaterrichtlijn*](#)
- [*Kaderrichtlijn Water*](#)

Maatschappelijk effect

Door de CO₂ uitstoot te verminderen werken we aan een duurzame Zeeuwse economie en leefomgeving. We passen de leefomgeving en het watersysteem aan, zodat we kunnen omgaan met veranderende (klimaat)omstandigheden. Zo kunnen inwoners en bezoekers van Zeeland leven in een veilige, prettige en klimaatbestendige leefomgeving. Door verschillende maatregelen op elkaar af te stemmen, zorgen we ervoor dat Zeeland goed kan optreden bij dreigende tekorten van zoet water.

Energie, Klimaat en Water

In Zeeland werken we aan het voorkomen van klimaatverandering én het omgaan met de gevolgen van klimaatverandering. We sluiten aan bij de doelstellingen van het Rijk om het Klimaatakkoord van Parijs uit te voeren. Dit betekent een CO₂-afname van 55% in 2030 en het einddoel is geen CO₂ uitstoot in 2050.

Voor de energietransitie werken we samen met de Zeeuwse overheden en belangenorganisaties:

- In de Regionale Energiestrategie (RES) werken we aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving en mobiliteit en de opwek van duurzame energie (zon en wind).
- Voor de verduurzaming van de industrie werken we samen met Smart Delta Resources (SDR) aan de uitvoering van de Cluster Energie Strategie (CES).
- Tot slot werken we met de Zeeuwse overheden en de netwerkbeheerders Stedin, TenneT en Gasunie aan de Energievisie en pMIEK (provinciaal Meerjarenprogramma. Infrastructuur Energie en Klimaat) voor het toekomstbestendig maken van het energiesysteem.

Het doel van de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ) is een klimaatbestendig en waterrobuust Zeeland in 2050. Dat betekent dat we werken aan een watersysteem dat minder kwetsbaar is voor klimaatveranderingen. De strategie richt zich op doelen op de lange termijn, maar om die te bereiken moeten nu al maatregelen en keuzes gemaakt worden. De KasZ is een samenwerkingsverband van alle Zeeuwse overheden en belangenorganisaties in Zeeland. Daarnaast is in het Zeeuws Deltaplan Zoetwater een strategie opgesteld om Zeeland weerbaar te maken tegen zoetwatertekorten.

Binnen de Zuidwestelijke Delta werken we samen met onze partners binnen het Gebiedsoverleg Zuidwestelijke Delta om ons doel van een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta te kunnen realiseren. Dit doen we aan de hand van de vastgestelde Voorkeursstrategie.

Trendindicatoren

Trendindicatoren	Stand 2022	Stand 2023	Stand 2024
Emissie van broeikasgassen volgens bronbenadering (kton CO-eq.)	11,963	**	**
Productie van hernieuwbare energie in petajoule (PJ)	9.009	10.251	**
Percentage van de waterlichamen met goede ecologische kwaliteit*	0%	0%	0%

* Op afzonderlijke onderdelen wordt progressie geboekt. In het totaaloordeel is dit niet zichtbaar. Onder andere door one out, all out principe van de KRW, voldoet geen enkel waterlichaam aan de deze voorwaarde.

** De gegevens van 2023 in de kerndataset regionale klimaatmonitor zijn deels nog niet beschikbaar.

Doelindicatoren

Doel	Indicator	Stand 2024	Stand 2025	Streefwaarde 2025	Streefwaarde 2026	Einddoel 2030
Aantal (semi)publieke laadpunten EV	Aantal laadpalen	4.543	5.383	*	*	10.000
Hernieuwbare energie door wind op land	Totale productie van hernieuwbare energie in MW	601	601	*	*	700
Hernieuwbare energie zon wind op land (> 15 kW)	Totale productie van hernieuwbare energie in MW	573	700	*	*	1.000
Faciliteren energyhubs	Aantal	n.v.t.	1	n.v.t.	n.v.t.	10
Adviestrajecten verduurzaming MKB	Aantal	n.v.t.	10	85	85	85
Adviseren bedrijven ten aanzien van netcongestie via expertplatform	Aantal	251	324	**	**	500
Reductie emissie broeikasgassen provinciaal organisatie t.o.v. 2021	%	23	**	* *	*	55
Acties uitvoeringsagenda KaZ in uitvoering	Aantal	23	34	n.v.t.	n.v.t.	48
Klimaatrisico's zijn inzichtelijk en up to date via stresstesten en klimaatscenario's	%	100	100	100	100	100
Vergroenen schoolpleinen	Aantal	49	73	73	86	180
Actief benutten Zeeuwse labelsystematiek Klimaatadaptatie en klimaatonderlegger door Zeeuwse overheden	Aantal	6	7	15	15	15
Voldoen aan wettelijke normen aangewezen zwemwaterlocaties.	%	100	100	100	100	100

* In het klimaatakkoord en Zeeuwse uitwerking daarvan zijn doelenstellingen afgesproken voor 2030.

** De gegevens van 2024 in de kerndataset regionale klimaatmonitor zijn deels nog niet beschikbaar.

Doelstelling

Klimaatadaptatie en voldoende zoet water

Zeeland kan in 2050 de effecten van klimaatverandering (van hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen) opvangen of tegengaan. Ook is Zeeland in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten en gaan we zuinig om met zoet water. Om dit te bereiken voeren wij de acties van de Klimaatadaptatie Strategie Zeeland en het Deltaplan Zoet Water uit.

Acties

Berekenen en actueel houden overstromingsgevolgen in kader van EU-ROR

De Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (ROR) heeft als doel de negatieve gevolgen van overstromingen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het culturele erfgoed en de economische bedrijvigheid te beperken. Concreet verplicht de ROR het maken van een voorlopige risicobeoordeling, overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten en overstromingsrisicobeheerplannen. Dit ligt landelijk vast in het Overstromingsrisicobeheerplan 2022-2027 en is op Zeeuws niveau opgenomen in het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 (Provinciale Staten 12 november 2021). In 2025 zijn de overstromingsgevaar- en overstromingsrisicokaarten geactualiseerd en vastgesteld. De actualisering van de overstromingsbeheerplannen is voorzien in 2028.

In 2026 worden door het Rijk de Overstromingsbeheerplannen voor Rijn, Maas, Schelde en Eems opgesteld. Deze moeten uiterlijk 22 december 2027 gepubliceerd zijn.

De Provincie Zeeland moet de benodigde informatie voor het opstellen van de overstromingsbeheerplannen verstrekken aan het Rijk.

De Provincie Zeeland sluit aan bij internationaal afstemmingsoverleg ROR met Vlaanderen.

Stimuleren adaptatie maatregelen, onder andere via subsidieregeling realisatie groene schoolpleinen

Wij verlenen subsidie voor Groene Schoolpleinen en Groene en Klimaatadaptieve Bedrijventerreinen. We gaan verder met de vergroening van schoolpleinen van het basisonderwijs. In 2026 verkennen en indien starten we ook met de vergroening van schoolpleinen bij VO- en Mbo-scholen.

Toepassen van meerlaagsveiligheid

We werken aan het versterken van de waterveiligheid in Zeeland volgens het principe van meerlaagsveiligheid. Dat betekent dat we niet alleen inzetten op het versterken van primaire en secundaire keringen, maar ook kijken naar ruimtelijke ontwikkeling én crisisbeheersing en evacuatie.

In 2026 voeren we een pilot uit voor laag 2: ruimtelijke ingrepen die de gevolgen van een overstroming kunnen beperken. Voorbeelden zijn maatregelen die nu al genomen kunnen worden om schade in de toekomst te minimaliseren.

Daarnaast blijft er via het project FIER aandacht voor laag 3 en 4: crisisaanpak en herstel.

Opnemen Zeespiegelstijging onderdeel van de KasZ

Het thema zeespiegelstijging wordt opgenomen in de KasZ 2027-2032. We werken zeespiegelstijging verder uit als vijfde klimaateffect (naast wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen).

We gaan aan de slag met het opstellen van plannen van aanpak voor de aan zeespiegelstijging gerelateerde thema's bewustwording, mitigatie, kennis en onderzoek, adaptatie en inspiratie.

Uitvoering geven aan de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ)

De Klimaatadaptatiestrategie Zeeland is in 2021 vastgesteld in Provinciale Staten. Doel is om Zeeland in 2050 weerbaar tegen de gevolgen van klimaatveranderingen. De provincie voert samen met haar de partners de gezamenlijke acties van het uitvoeringsagenda van de KasZ uit die in 2024 is geactualiseerd. Eén van de acties is het opstellen van een "Klimaatonderlegger" (afwegingskader) om klimaatrisico's mee te nemen bij (ruimtelijke) ontwikkelingen. In 2026 wordt gewerkt aan de KasZ voor 2027-2032 zodat deze eind 2026 kan worden vastgesteld door gemeenten en staten.

Uitvoering geven aan het Zeeuws Deltaplan Zoet Water

Het Zeeuws Deltaplan Zoet Water is in december 2021 vastgesteld in PS. Het doel is om Zeeland in 2050 weerbaar tegen zoetwatertekorten te maken. Er is steeds minder zoet water beschikbaar door klimaatverandering. In 2026 werken we verder aan maatregelen om de zoetwaterbeschikbaarheid te verbeteren. Dit doen we door het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma. Ook kijken we in samenwerking met het Rijk naar mogelijke aanvullende middelen voor zoetwatermaatregelen. Daarnaast verkennen we in 2026 de mogelijkheden voor extra aanvoer van zoet water.

Doelstelling

Energietransitie

In 2030 willen we als Zeeuwse samenleving 55% minder CO2 uitstoten. Het einddoel is geen CO2 uitstoot in 2050. Aan de hand van de Zeeuwse Energievisie, het (Provinciaal) Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat, de Cluster Energiestrategie (CES) en de Regionale Energiestrategie (RES) werken we aan die doelstelling.

Acties

Aanpak energie-infrastructuur

In 2026 werken we vanuit de Aanpak Energie Infrastructuur aan de uitvoering van acties binnen drie geformuleerde actielijnen. Dit zijn:

1. Sneller bouwen.
2. Beter benutten van het bestaande systeem.
3. Integraal programmeren.

In actielijn 1 heeft Provincie Zeeland samen met de Werkgroep Integraal Programmeren een regierol in (ruimtelijke) processen voor de realisatie van energie-infraprojecten. Vanuit de Taskforce Zeeuwse Netoplossingen (actielijn 2) werken we aan energiehubs en maatwerkoplossingen gericht op verduurzaming van het MKB en optimaal functioneren van het energiesysteem. In actielijn 3 staat het integraal programmeren centraal en starten we met de voorbereiding van het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (pMIEK 3.0). De door PS vastgestelde Energievisie Zeeland vormt hiervoor de basis. Indien nodig krijgt deze een update.

Het fonds energietransitie van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen wordt besteed aan projecten die een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen voor de Energietransitie

De portefeuille van de Stichting Zeeuwse Publieke Belangen is goed gevuld dankzij de challenges "Boost the grid" en "Boost the Energy Transition". De lopende projecten worden begeleid en opgedane kennis wordt actief gedeeld met het netwerk (onder andere TaskForce Zeeuwse Netoplossingen en RES). SZPB blijft open voor nieuwe projectaanvragen waarbij het verhelpen van netcongestie en het leveren van een bijdrage aan de Zeeuwse energietransitie belangrijke criteria zijn.

Er is nog een budget van circa € 2 miljoen euro beschikbaar. In 2026 en 2027 wordt toegewerkt aan afronding van het fonds.

In het waterstofdossier geven we prioriteit aan het industriële verbruik: de komende jaren maken we werk van het vergroenen van de bestaande Zeeuwse waterstofvraag (elektrolyse)

Waterstof speelt een belangrijke rol in de energietransitie. Zeker voor de industrie en zware mobiliteit. Zeeland heeft de ambitie om de grootste waterstofhub van West-Europa te worden. Dat is in lijn met de toekomstvisie Zeeland2050. Maar dat betekent dat er niet alleen voor eigen gebruik geproduceerd en geïmporteerd zal worden. Hoe deze ambitie verder wordt ingevuld, werken we uit in een provinciale waterstofstrategie. Deze wordt in 2026 opgesteld. In deze strategie houden we ook rekening met de ruimtelijke inpassing.

We zetten verder in op de volgende activiteiten:

- Samen met andere overheden, (landelijk, regionaal en Europees), SDR, NSP en het bedrijfsleven werken we aan goede randvoorwaarden en aan de daadwerkelijke bouw van voldoende productielocaties (electrolysers). Dit doen we om te kunnen voldoen aan de vraag naar groene waterstof.
- Omdat de eigen lokale productie zeker de eerste jaren niet groot genoeg is om aan de regionale - en landelijke vraag te kunnen voldoen, maken we deels ook werk van import van groene waterstof. Dat gebeurt o.a. in de vorm van ammoniak als waterstofdrager. Samen met betrokken partijen werken we aan inpassing daarvan in het havengebied. Ook wordt gewerkt aan oplossingen voor het daarmee samenhangende transport naar het achterland.
- We bekijken op welke manier blauwe waterstof een rol kan spelen in de energietransitie. Dit is waterstof die met fossiele energie is gemaakt, maar waarbij de CO₂ is afgevangen.
- We dragen bij aan het tijdig realiseren van het landelijk waterstofnetwerk (de backbone) die de 5 grote landelijke industrieclusters met elkaar verbindt en die ook aansluit op het netwerk van de buurlanden. Het doel is om de backbone Zuid West eind 2023 in werking te hebben.
- Helpen ontwikkelen en realiseren van verschillende regionale waterstofketens, onder andere in de gemeente Kapelle met het realiseren van een lokaal distributienet met aansluiting op de backbone.
- Via Hydrogen Europe vindt kennisuitwisseling plaats over de Europese ontwikkelingen omtrent waterstof (marktcondities, wetgeving, financierbaarheid).

Kernenergie

Het Rijk heeft naast de voorkeurslocatie Borssele, afgelopen jaar ook Vlissingen en Terneuzen aangewezen als zoekgebied binnen Zeeland voor de bouw van twee nieuwe kerncentrales. Daarnaast onderzoekt het Rijk ook of bedrijfsduurverlenging van de huidige kerncentrale mogelijk is.

Na het niet-bindende-bod afgelopen jaar onderzoeken de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij NV (ZEH) en het Rijk verder of de aandelen in de Elektriciteits-Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) aan het Rijk kunnen worden overgedragen. In 2026 wordt een bindend bod verwacht. Dan wordt duidelijker welke vervolgstappen gezet moeten worden met de aandeelhouders van ZEH.

Voor de geplande nieuwbouw werken we verder aan een voorlopig Rijk-Regiopakket met voorwaarden. Dit pakket is klaar als het ontwerp voor het locatiebesluit af is. Dit besluit volgt waarschijnlijk in de tweede helft van 2026, volgens de laatste brief van het Ministerie van Klimaat en Groene Groei. Dit is later dan eerder gedacht.

Daarna maken we een definitief locatie gebonden Rijk-Regiopakket dat klaar is als de definitieve locatie is gekozen. Dat verwachten we vanaf de tweede helft van 2027. Bij het opstellen van de Rijk-Regiopakketten werken we nauw samen met de gemeenten Borssele, Terneuzen en Vlissingen.

Samen met gemeenten werken we aan de verduurzaming van de gebouwde omgeving waaronder het maatschappelijk vastgoed en particuliere woningen

Gemeenten en Provincie zetten in op de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. We geven uitvoering aan het Zeeuws Isolatie Programma, het stimuleren van warmteprojecten en het opstellen van warmteprogramma's in de gemeenten. De focus ligt op stimulering bij de isolatie van woningen met een D, E, F, of G energielabel.

Het Klimaat ontzorgingsprogramma Maatschappelijk vastgoed (KlimOp) wordt door de Provincie Zeeland verder opgepakt en uitgebreid. Het doel is om zoveel mogelijk richting uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen te gaan. Hiervoor benaderen we actief eigenaren die in een eerder stadium met een advies geholpen zijn. Daarnaast werken we nauw samen met de gemeenten over de aanpak van hun eigen maatschappelijk vastgoed. Ook de gemeenten kunnen vanuit het programma hulp en ondersteuning krijgen.

We faciliteren het MKB bij het verduurzamen van hun processen, bedrijfsvoering en gebouwen

Begin 2024 is de Taskforce Zeeuwse netoplossingen opgericht om bedrijven te helpen om netcongestie te verminderen. Daarnaast geeft het Expertplatform bedrijven advies om bedrijfsprocessen en -gebouwen te verduurzamen. Provincie Zeeland heeft voor de periode 2024-2025 subsidie verstrekt. De Taskforce en het Expertplatform blijven ook in 2026 actief voor het Zeeuwse bedrijfsleven.

Het ontzorgingsprogramma klein MKB is eind 2024 geopend via een subsidieregeling. Binnen deze regeling kunnen MKB'ers tot 50 medewerkers € 2.500 exclusief BTW subsidie krijgen voor duurzaamheidsadvies van het gebouw of proces. De subsidieregeling loopt door in 2025 en 2026. Er is budget om ruim 200 bedrijven te helpen met hun verduurzamingsplannen. Provincie Zeeland werkt met Impuls en regionale partners aan de opzet van een transitiefonds voor bedrijven en een duurzaamheidslening voor klein MKB. We willen deze begin 2026 openstellen.

We initiëren het gebruik van restwarmte en andere mogelijkheden voor kleinschalige duurzame warmte

- We blijven ons inzetten voor een grootschalig warmtenet met onder andere restwarmte vanuit Dow richting de gebouwde omgeving van Terneuzen.
- Voor het mogelijk toekomstige warmtenet Sloegebied is onderzoek gedaan naar de mogelijke uitwisseling van restwarmte van Zeeland Refinery richting de gebouwde omgeving van Vlissingen, Middelburg en Borsele. Dit lijkt volgens berekeningen van RHDHV financieel niet haalbaar. Een laatste doorrekening vindt nu plaats door NetVerder.
- Met gemeente Vlissingen onderzoeken we de haalbaarheid van een gezamenlijk warmtenet voor de Panoramabuurt.
- Aanjagen en verbinden van initiatieven voor de toepassing van mini-warmtenetten. In een aantal gemeenten worden initiatieven uitgewerkt tot een project.
- Via het interprovinciaal overleg blijven we aangehaakt op de landelijke ontwikkelingen op het gebied van de warmtetransitie (NPLW, NDW, fondsen en subsidies)

We ondersteunen de verduurzaming van het Zeeuwse industriecluster

Provincie Zeeland stimuleert en faciliteert de verduurzaming van het industriecluster in de bijdrage aan de klimaatdoelstellingen. Dat gebeurt onder andere door:

- Voortzetten deelname aan het platform Smart Delta Resources (SDR). We nemen als Provincie actief deel aan de 5 programma's van SDR (Spark Delta (elektriciteit), Hydrogen Delta (waterstof), Carbon Delta (CCS), Circular Delta (circulariteit) en Heat Delta (restwarmte))

- Als partij deelnemen aan de overleggen over de maatwerkafspraken met de drie grote Zeeuwse bedrijven DOW Chemicals, Zeeland Refinery en Yara Sluiskil. Doel van de maatwerkafspraken is meer en sneller CO2 reduceren dan op grond van wet- en regelgeving nodig. Daarnaast heeft Provincie Zeeland een faciliterende rol in gesprekken over verduurzaming met het rijk en de overige grote uitstoters in de regio, zoals DOW Chemicals en Yara Sluiskil.
- Actief inbreng leveren bij de voorbereiding (o.a. procedures) van de in het MIEK en pMIEK opgenomen energie infrastructuurprojecten van nationaal en regionaal belang zoals 380 kV Zeeuws Vlaanderen, de Multi Utiliteiten Kruising (MUK) en aansluiting op de landelijke waterstofbackbone.
- Verkennen van de mogelijkheden voor verschillende regionale waterstofnetten.

We realiseren wind- en zonprojecten, met als doel in 2030 binnen de provinciegrenzen 10,5/11 PJ duurzaam op te wekken

Om het doel te bereiken coördineert, regisseert en zo nodig bemiddelt de Provincie in projecten tussen initiatiefnemers, gemeenten, belangenorganisaties en omwonenden. Verder zorgt de Provincie voor beleid op hoofdlijnen waarbinnen wind- en zonprojecten gerealiseerd kunnen worden. Dit is opgenomen in de Omgevingsvisie en Omgevingsverordening.

We werken aan de uitvoering van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) en Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Zuidwest (RAL ZW)

De NAL geeft landelijk sturing aan het ontwikkelen van kennis en beleid op gebied van laadinfrastructuur. Provincies Zuid-Holland en Zeeland werken samen onder de noemer NAL-regio Zuidwest en voeren acties uit volgens de door beide besturen vastgestelde Regionale Aanpak Laadinfrastructuur Zuidwest (Ral Zuidwest) en het daaruit afgeleide jaarlijkse Plan van Aanpak. Voor 2026 en 2027 is de aanpak gericht op het uitvoeren van de regionale concessie laadinfrastructuur voor Zuidwest Nederland, het realiseren van een regionaal logistiek laadnetwerk en het realiseren van laadinfrastructuur voor de bouwsector. Daarnaast blijft de NAL-regio Zuidwest waar dat nodig is gemeenten ondersteunen met kennis.

We werken met het netwerk aan de uitvoering van de Regionale Energiestrategie

De RES Zeeland is een samenwerkingsverband met o.a. de Zeeuwse gemeenten, het Waterschap en netbeheerder Stedin. We werken aan de uitvoering van de Regionale Energiestrategie 2.0. De basis is gelijkwaardigheid en er wordt gewerkt volgens het principe van netwerksturing. Kennis en expertise over de opwek van duurzame energie op land/dak, de uitdagingen in de gebouwde omgeving en het gebruik van andere warmtebronnen delen we met alle stakeholders van RES Zeeland. Jaarlijks organiseren we hiervoor een grote bijeenkomst. Vier keer per jaar verschijnt de RES Nieuwsbrief.

We geven zelf het goede voorbeeld door ons eigen vastgoed te verduurzamen en hiermee onze CO2 uitstoot te verminderen

In 2025 is een start gemaakt met het meerjaren verduurzamingsplan voor het Abdijcomplex van de Provincie. Na een selectieprocedure is een adviseur gekozen die het gehele complex in kaart gaat brengen en verschillende scenario's opstelt voor verduurzaming. De bestaande plannen en adviezen worden hierin meegenomen. In 2026 worden deze plannen verder uitgedacht en uitgewerkt tot een definitieve meerjarenbegroting.

Doelstelling

Water en Bodem met kwaliteit

Een duurzaam bodemgebruik en goede kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Hiervoor werken we aan een watersysteem waarin waterpeilen en (ruimtelijke) ontwikkelingen op elkaar zijn afgestemd. Ook voldoet het watersysteem aan de Europese Kaderrichtlijn Water.

Wettelijke taken op het vlak van water(beheer) worden structureel uitgevoerd. De Provincie draagt samen met andere overheden (waterschap, gemeenten, Evides, Rijk) bij aan het behoud en waar mogelijk verbetering van de waterkwaliteit in grond- en oppervlaktewater, drinkwater en zwemwater.

Acties

Aanwijzen en bewaken beschermingsgebieden drinkwaterwinningen

Dit doen we onder andere om te voldoen aan de Europese Kaderrichtlijn Water. In de Omgevingsverordening is de bescherming van grondwaterbeschermingsgebieden vastgelegd. In gebiedsdossiers brengen we eventuele bedreigingen in beeld en benoemen we zo nodig maatregelen. De toestand wordt gevolgd via monitoring.

Aanwijzen zwemlocaties en toezien op veilige en hygiënische omstandigheden in samenwerking met waterbeheerders, gemeenten en RUD

Voldoen aan de Zwemwaterrichtlijn.

Bevorderen van een goed en efficiënt functionerende waterketen

Het samenwerkingsverband Samenwerking (Afval)waterketen Zeeland (SAZ+) bestaat uit alle Zeeuwse gemeenten, waterschap Scheldestromen en waterbedrijf Evides. De Provincie is geen actief deelnemer, maar adviseur en agendalid. Wij zien er op toe dat SAZ+ bijdraagt aan de provinciale, nationale en Europese doelen voor waterkwaliteit, waterkwantiteit en klimaatadaptatie.

Monitoren van de uitvoering van het Waterschapsbeheerprogramma en het analyseren van de voortgang via de jaarlijkse voortgangsrapportages overeenkomstig de voor waterkwaliteit geformuleerde doelstellingen in het Regionaal waterprogramma

Dit is onderdeel van de wettelijke toezichthoudende taak die de Provincie heeft ten opzichte van Waterschap Scheldestromen.

Zoeken naar synergie mogelijkheden voor realisatie waterdoelen met provinciale opgaven.

Het Zeeuwse watersysteem moet worden ingericht op het veranderende klimaat en ontwikkelingen uit de Zeeuwse samenleving. We stellen een strategie op hoe wij doelen van natuur, landbouw, recreatie, wonen en werken kunnen combineren met het inrichten van een toekomstig gericht watersysteem.

Doelstelling

Deltawateren

We werken aan een ecologisch gezonde, veilige en economisch aantrekkelijke delta. Dit doen we door samen met onze partners in te zetten op:

- Het realiseren van een gezond ecologisch systeem.
- Het verder versterken van de (water)veiligheid en klimaatbestendigheid.
- De zorg voor voldoende zoet water.
- Het stimuleren van de economische vitaliteit.

Acties

Bijdrage leveren aan uitvoeren voorkeursstrategie Zuidwestelijke Delta

In het uitvoeringsprogramma Zuidwestelijke Delta staat uitgeschreven hoe het Gebiedsoverleg de komende jaren wil helpen in om 2050 de eerste delta ter wereld te zijn die klaar is voor klimaatverandering. Zo kunnen mensen hier ook na 2050 prettig blijven wonen, werken en recreëren.

In 2026 stelt het Gebiedsoverleg de nieuwe Integrale Voorkeursstrategie vast. Als Provincie leveren we een bijdrage aan de bemensing van het programmabureau. Daarmee helpen wij bij het opstellen van de voorkeursstrategie en de uitvoering van de in het uitvoeringsprogramma opgenomen acties.

Vervolg Lange Termijn Perspectief Natuur Westerschelde (LTP-N)

In 2024 heeft de VNSC besloten de Lange Termijn Visie (LTV2030) voor het beleid en beheer van het Schelde Estuarium te opnieuw te bekijken. Het doel is om een langetermijnvisie te maken. Zo kunnen Vlaanderen en Nederland tussen de periode 2030 tot 2060 opnieuw grensoverschrijdende keuzes maken om het Schelde-estuarium ruimtelijk te blijven gebruiken.

Het gaat hierbij om beleid en beheer voor de drie gedeelde kernpijlers: veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid. De herijking wordt geleid door het Nederlandse ministerie van I&W en het Vlaamse Departement Mobiliteit en Openbare Werken via het 'projectteam LTV Schelde-estuarium'. Hierin zitten de partners van de VNSC, waaronder ook de Provincie Zeeland. Stakeholderparticipatie in het proces van de herijking vindt plaats via de Schelderaad. Eind 2025 moet de eerste fase van de herijking, de probleemanalyse zijn afgerond.

De planning is om in 2026 een start te maken met het in beeld brengen van mogelijke keuzes en principes voor beleid en beheer. Deze keuzes worden vertaald naar voorbeelden van concrete inrichtingsprincipes en hoe deze toe te passen op concrete gebieden. De laatste stap in het proces is het opstellen van een uitvoeringsagenda, zoals in 2005 gedaan is met de OntwikkelSchets 2010.

Vaststellen bestuursovereenkomst Grevelingen II (planuitwerking) en starten bestuursovereenkomst Grevelingen III (realisatiefase); actieve bijdrage aan de planvorming/planuitwerking en de daar lopende discussies rond natura 2000 & klimaat robuustheid

Zandsuppletie Galgeplaat; De planvoorbereidingsfase voor de zandsuppletie Galgeplaat is afgerond en het MIRT-besluit voor de uitvoering is genomen. De uitvoering start naar verwachting in de 2e helft van 2026.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	2.538
080103 Energietransitie	5.528
080107 Deltawateren	145
089999 Ambtelijke inzet	1.925
Totaal Lasten	10.136
Baten	
080101 Uitvoering klimaatadaptatie en voldoende zoet water	398
080103 Energietransitie	3.962
Totaal Baten	4.360
Totaal begrote baten en lasten	-5.776
Onttrekkingen	
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	-2.669
Toevoegingen	
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	31
Totaal begrote reserves	2.638
Totaal begroot	-3.138

9-1 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Inleiding

In dit deel van de begroting verantwoorden we de provinciale baten die niet rechtstreeks aan één van de programma's uit het programmaplan zijn te koppelen. Dit zijn inkomsten waar de provincie zelf over kan beslissen. Provincie Zeeland heeft de vrijheid om deze middelen voor elke gewenste provinciale doelstelling in te zetten.

In het overzicht staan:

- Lokale inkomsten, zoals de opcenten op de motorrijtuigenbelasting, die vrij besteed kunnen worden.
- De uitkering van het provinciefonds.
- Ontvangen dividend.
- Het saldo van de financieringsfunctie.
- Overige algemene dekkingsmiddelen (stelposten).

We beoordelen de risico's met ons risicomanagementsysteem en bepalen daarmee hoeveel reserves we nodig hebben.

Speerpunten

We streven naar een blijvende verbetering in de verdeling van het provinciefonds. Deze verdeling komt uit 2011, een tijd waarin Zeeland nog veel dividendinkomsten kreeg van het toenmalige PZEM.

Kengetallen

- € 46,3 miljoen motorrijtuigenbelasting
- € 169,4 miljoen provinciefonds
- € 16,0 miljoen dividend Westerscheldetunnel
- € 3,5 miljoen saldo financieringsfunctie

Beleidskader

- [*BBV, art. 8 lid 1b en lid 5*](#)
- [*Financiële verordening*](#)

Doelstelling

Opcenten motorrijtuigenbelasting

Het tarief voor provinciale opcenten in de begroting 2026 bedraagt 84,4 opcenten en wijzigt daarmee niet ten opzichte van 2025.

Doelstelling

Provinciefonds

In het huidige verdeelmodel van het provinciefonds is een zogenaamde OEM korting verwerkt vanwege rendement op Overige Eigen Middelen van de provincies. Deze verdeling dateert uit 2011 toen Zeeland nog aanzienlijke dividendinkomsten ontving van (destijds) PZEM. Zeeland wordt hierdoor jaarlijks € 10 miljoen gekort in de provinciefonds uitkering. In IPO-verband is besloten dat de andere provincies Zeeland compenseren met een bedrag van totaal € 6,7 miljoen per jaar. Als voorwaarde gold dat Zeeland haar provinciale opcenten op het tarief motorrijtuigenbelasting voor drie jaar verhoogde om op de € 10 miljoen uit te komen. Voor de jaren 2019 tot en met 2021 was dit tarief opgehoogd van 82,3 naar 89,1 opcenten.

Het herstel van de weeffout voor de verrekening van de OEM korting moet via een aanpassing van het verdeelmodel van de algemene uitkering provinciefonds. In opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK), in samenwerking met het IPO, wordt dit verdeelmodel geactualiseerd. Sinds 2022 wordt gewerkt aan deze actualisatie. Tot op heden is nog geen bestuurlijke overeenstemming tussen provincies onderling over de uitkomsten. Het ROB heeft in 2024 een advies uitgebracht aan de fondsbeheerders over het concept verdeelmodel dat door CEBEON is opgesteld. In 2025 is besloten tot een tussenstap, met een kleine aanpassing van het huidige verdeelmodel. Het Rijk werkt nu aan een plan van aanpak om het verdeelmodel, rekening houdend met de adviezen van het ROB, verder aan te passen. Het streven is een nieuw verdeelmodel per 1 januari 2027 in te laten gaan. Vooruitlopend op de herziening is in IPO verband afgesproken om de compensatie met ingang van 2025 te laten vervallen. Via het Statenvoorstel Inzet ZEH dividend is door PS besloten op 27 december 2024 om de vervallen compensatie in 2025 te dekken uit het ZEH dividend.

Doelstelling

Dividend

Als vergoeding voor rente en risico wegens deelneming in het aandelenkapitaal van bedrijven ontvangt de Provincie dividend. Voor 2026 is rekening gehouden met dividendbaten van ZEH, de Westerscheldetunnel (WST), Stedin en GBE Aqua. Voor het ZEH dividend heeft PS een afwegingskader vastgesteld. De dividendbaten van de WST worden structureel toegevoegd aan de bestemmingsreserve WST en Sluiskiltunnel, waardoor wijzigingen van dividend geen invloed hebben op de budgettaire ruimte van de provincie. Het dividend van Stedin wordt toegevoegd aan de budgettaire ruimte. Het dividend van GBE Aqua wordt in het kader van het compensatiepakket Wind in de Zeilen gedeeltelijk gebruikt ter dekking van de bijdrage aan het Delta Climate Center (DCC).

Doelstelling

Saldo van de financieringsfunctie

Dit betreft het saldo van de werkelijk ontvangen en betaalde rente. De omvang neemt sterk toe als gevolg van dividenduitkeringen van ZEH. De middelen worden onder andere gestald bij de schatkist, gemeenten en waterschappen. Over het saldo ontvangen we rente. We verwachten over 2026 € 4,0 miljoen rentebaten. Zie voor verdere uitleg de paragraaf Financiering.

Doelstelling

Overige algemene dekkingsmiddelen

Hierin zijn opgenomen de budgettaire ruimte en de geraamde afwikkelverschillen voorgaande dienstjaren.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
900102 Provinciefonds	5.233
900104 Saldo van de financieringsfunctie	590
900105 Budgettaire ruimte	-3
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-500
909999 Ambtelijke inzet	440
Totaal Lasten	5.759
Baten	
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	46.290
900102 Provinciefonds	169.424
900103 Dividend	19.098
900104 Saldo van de financieringsfunctie	4.080
900107 Overige inkomsten	6.700
Totaal Baten	245.592
Totaal begrote baten en lasten	239.832
Onttrekkingen	
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	-17.158
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	-14.037
Totaal Onttrekkingen	-31.194
Toevoegingen	
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	38.032
Totaal begrote reserves	-6.838
Totaal begroot	232.994

9-2 Kosten van overhead

Inleiding

In deze paragraaf van de begroting staan de provinciale lasten verantwoord die niet rechtstreeks aan één van de programma's zijn te koppelen. Dit geeft meer inzicht in de totale kosten van overhead.

Beleidskader

- [BBV, artikel 8 lid 1c en 1e](#)
- [Notitie overhead – commissie BBV, 2023](#)
- [Wet op de vennootschapsbelasting](#)

Uitgangspunten

Definitie overhead (Notitie overhead, commissie BBV 2023)

Het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen.

Uitgangspunten (Notitie overhead, commissie BBV 2023)

Directe kosten zoveel mogelijk direct toerekenen aan de betreffende taakvelden.

Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product en behoren daarom tot de overhead. Wanneer we deze ondersteunende taken uitbesteden, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.

Taken van hiërarchisch leidinggevenden behoren tot de overhead. De bijbehorende loonkosten behoren tot de overhead. Uitzondering zijn leidinggevenden wiens takenpakket nadrukkelijk een focus heeft op inhoud. De positionering van een functie binnen de organisatie heeft geen invloed op de beoordeling of er sprake is van overhead.

Vennootschapsbelasting

Er moet inzicht gegeven worden in het verwachte bedrag aan te betalen Vennootschapsbelasting (hierna: Vpb) in 2026.

De Provinciale activiteiten zijn beoordeeld. Hieruit is geconcludeerd dat Provincie Zeeland voor al haar activiteiten, evenals in de afgelopen jaren, geen fiscale onderneming drijft, dan wel dat er een vrijstelling kan worden toegepast.

Dit betekent dat er geen activiteiten plaatsvinden die tot een bedrag voor Vpb zullen leiden. Bij eventuele wijzigingen van activiteiten zal worden beoordeeld of zij tot een Vpb belaste activiteit zullen leiden.

Invulling overhead begroting

Hierna is op hoofdlijnen de uitwerking van overhead voor onze provinciale begroting:

Personeel

Rekening houdend met de notitie overhead van de commissie BBV is voor het personeelsbestand beoordeeld of er sprake is van directe taken in het primaire proces. Deze verdeling hanteren wij ook in de jaarrekening. Deze verdeling actualiseren we eenmaal per jaar, bij het opstellen van de begroting, tenzij er tussentijds een zodanig belangrijke ontwikkeling is die het beeld wezenlijk anders zal laten zijn. Dan leggen we een begrotingswijziging voor aan Provinciale Staten.

Huisvesting

Huisvesting die wordt gerekend tot de overhead heeft betrekking op kantoorruimten. Dit zijn ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen provinciale organisatie.

Kantoor- en opslagruimten die behoren tot een specifiek uitvoerende taak worden verantwoord op dat taakveld. Denk bijvoorbeeld aan de wegensteunpunten, die onder het programma regionale bereikbaarheid zijn opgenomen.

ICT-middelen

Kosten voor hardware en software rekenen we tot overhead. De reden hiervoor is dat we als provincie nauwelijks specifieke applicaties hebben voor één specifiek taakveld.

Overige overhead

Hieronder zijn de kosten voor onder meer algemene communicatie, juridische en financiële dienstverlening en overige facilitaire kosten opgenomen.

Bijdragen verbonden partijen

De bijdrage(n) die verbonden partijen, zoals Gemeenschappelijke Regelingen, in rekening brengen, worden verantwoord op het taakveld/de taakvelden waarvoor de verbonden partijen werkzaam zijn. Dat sluit aan bij landelijke voorschriften uit het BBV. Hierin is voorgeschreven dat de beleidsdoelstellingen van verbonden partijen bij de programma's moeten worden opgenomen waarvoor een verbonden partij actief is.

Wat mag het kosten?

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Begroting 2026
Lasten	
960101 Personeel	32.982
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	3.349
960103 ICT	7.965
960104 Overige overhead	1.939
Totaal Lasten	46.235
Baten	
960101 Personeel	55
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	65
960103 ICT	28
960104 Overige overhead	4.638
Totaal Baten	4.785
Totaal begrote baten en lasten	-41.449
Onttrekkingen	
989699 Bestemmingsreserves overhead	-1.024
Toevoegingen	
989699 Bestemmingsreserves overhead	438
Totaal begrote reserves	587
Totaal begroot	-40.863

Paragrafen

Paragraaf Provinciale heffingen

Inleiding

De inwoners en bedrijven van Zeeland betalen heffingen aan de Provincie Zeeland. Met dit geld én het geld uit het provinciefonds betaalt de Provincie gemeenschappelijke voorzieningen. In deze paragraaf bespreken we het beleid achter de verschillende heffingen. Daarnaast geven we inzicht in de berekening van de tarieven van heffingen.

Beleid

We gaan bij heffingen zo veel mogelijk uit van het profijtbeginssel. Het profijtbeginssel zie je sterker bij heffingen dan bij belastingen. Inwoners of bedrijven betalen naar de mate van het profijt dat ze van een bepaalde overheidsvoorziening of dienst hebben. Zeeland kent geen kwijtscheldingsbeleid voor provinciale heffingen. Zeeland kent wel enkele vrijstellingen van legesheffing.

Wijzigingen vergeleken met het beleid van vorig jaar

Vergeleken met 2025 zijn er geen beleidswijzigingen over heffingen.

Lokale lastendruk

Tarief opcenten MRB = 84,4

- Landelijk gemiddelde tarief MRB = 90,0
- Maximale tarief opcenten MRB = 144,0
- Maximaal kostendekkende tarieven voor heffingen en leges.

Geraamde opbrengsten

Bedragen x € 1 miljoen:

- € 46,29 opcenten motorrijtuigenbelasting.
- € 0,18 grondwaterheffing.
- € 1,24 leges

Beleidskader

- [Financiële verordening Provincie Zeeland 2017](#)
- [Verordening grondwateronttrekkingsheffing Provincie Zeeland 2024](#)

- [Verordening op de heffing en de invordering van leges provincie Zeeland 2024](#)

Belastingen

Opcenten motorrijtuigenbelasting

De motorrijtuigenbelasting (MRB) geldt voor het bezit van een auto en niet over het gebruik. Bovenop de MRB betalen houders van personenauto's en motoren 'provinciale opcenten'. De provincies stellen zelf hun opcenten tarief vast, tot een wettelijk bepaald maximum. De Belastingdienst int de belasting tezamen met de opcenten en draagt de opcenten aan de provincie af.

Het Zeeuwse tarief voor 2026 bedraagt 84,4 opcenten. Het landelijk gemiddelde tarief voor 2026 is 90,0. In 2026 mag maximaal 144,0 opcenten geheven worden. Zeeland heft in 2026 6,2% minder dan het landelijk gemiddelde.

Heffingen

Algemene uitgangspunten

Het uitgangspunt is dat de opbrengsten van heffingen en leges niet hoger mogen zijn dan de lasten van de activiteiten. Dit zijn alle materiële kosten en de salarissen. Iedere 4 jaar wordt het tarief verhoogd voor inflatie. Als blijkt dat het tarief ver beneden of boven de kostprijs ligt, wordt er een grotere stijging of daling doorgevoerd.

Grondwateronttrekkingsheffing

Onder de naam 'grondwateronttrekkingsheffing' wordt een provinciale heffing geheven voor het onttrekken van grondwater. De opbrengsten van deze heffing zijn om de kosten die we hiervoor maken te dekken. Het gaat om specifieke kosten van het voorkomen en tegengaan van de nadelige gevolgen van onttrekkingen en infiltraties én van onderzoeken in relatie tot het grondwaterbeleid. De provincie heft de provinciale grondwateronttrekkingsheffing op grond van de Waterwet en de provinciale verordening grondwateronttrekkingsheffing. De verordening grondwateronttrekkingsheffing Provincie Zeeland is van 2024.

Verhouding geraamde opbrengsten – geraamde kosten

In de meerjarenraming staat een structurele inkomst van € 184.000 geraamd. De opbrengst bestaat voor een groot deel uit inkomsten van permanente onttrekkingen. Daarnaast is er jaarlijks opbrengst van de grondwaterheffing van incidentele onttrekkingen. De materiële kosten van de grondwaterheffing zijn geraamd op € 160.000 per jaar.

Naast deze materiele kosten zijn er personeelslasten en overheadkosten gemaakt die samenhangen met deze activiteit. Hiervoor is respectievelijk € 101.500 en € 50.500 in de begroting 2026 aan lasten geraamd. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1 in deze paragraaf.

Leges

Provincie Zeeland legt voor diverse diensten leges op. Leges zijn vergoedingen voor kosten die de overheid maakt voor de dienstverlening aan inwoners en bedrijven. In de legesverordening Zeeland 2024 zijn de belastbare feiten en tarieven opgenomen. We vernieuwen de legesverordening en tarieventabel minimaal elke vier jaar. Wanneer hier aanleiding toe is, vindt tussentijds een aanpassing van de legesverordening plaats. Eind 2025 zal voorgesteld om een wijziging door te voeren in de tarieventabel met betrekking tot bouwleges vanwege de te hoge kostendekkingsgraad tot nu toe.

Verhouding geraamde opbrengsten – geraamde kosten

De opbrengsten van leges voor 2026 zijn geschat op € 1.243.000 per jaar. De verdeling van de opbrengsten is als volgt: Milieu € 500.000, Natuur € 228.000 en Verkeer en Vervoer € 50.000 en ontgrondingen € 15.000. De opbrengsten uit leges binnen de categorie Omgeving bestaan voor € 450.000 uit inkomsten van de BRIKS taken (Bouwen, Reclame, Inrit, Kappen en Slopen). Naast de materiële kosten van de leges, worden voornamelijk personeelskosten en overheadkosten gemaakt die ook samenhangen met deze leges. De loonkosten zijn geraamd op € 480.000 en de overheadkosten op € 240.000. De kosten aan de RUD en DCMR voor Milieu en BRIKS taken bedragen € 950.000. Een overzicht van de mate van kostendekkendheid is opgenomen in bijlage 1.

Bijlage 1 Berekening kostendekkendheid

Bijlage 1: Berekening kostendekkendheid Leges en Grondwaterheffing									
	grondwaterheffing		leges verkeer en vervoer	leges ontgrondings vergunning	leges omgevingsvergunning (WABO BRIKS)	leges milieuvergunningen	leges Natuur	totaal leges	
Kosten taakveld	221.000		193.000	23.000	450.000	500.000	304.000	1.470.000	
Inkomsten taakveld	0		0	0	0	0	0	0	
Netto kosten taakveld	221.000		193.000	23.000	450.000	500.000	304.000	1.470.000	
Toe te rekenen kosten:									
Overhead	50.500		76.500	11.500	0	0	152.000	240.000	
Totale kosten	271.500	100%	269.500	34.500	450.000	500.000	456.000	1.710.000	100%
Opbrengst heffingen	184.000	68%	50.000	15.000	450.000	500.000	228.000	1.243.000	73%

Paragraaf Duurzaamheid

Inleiding

Dit jaar is er net als vorig jaar een paragraaf over duurzaamheid opgenomen in de begroting 2026 van Provincie Zeeland. In deze paragraaf staan de ambities om in 2026 bij te dragen aan onze duurzaamheidsdoelen. We richten ons specifiek op de projecten en uitvoeringstaken van onze organisatie waar we directe invloed op hebben.

Waarom een paragraaf over duurzaamheid?

Met het realiseren van uitvoeringstaken willen we positieve impact maken op klimaat, milieu en/of maatschappij. We vinden het een logische stap om hierover verantwoording af te leggen. De ambities om bij te dragen aan de duurzaamheidsbeleidsdoelen zijn concreet gemaakt voor deze begroting. Op basis van de verwachte (inkoop)projecten en uitvoeringstaken zijn ambities geformuleerd. Hierbij zijn de ervaringscijfers van de monitoring in het jaarverslag 2024 voor maatschappelijk verantwoord inkopen en aanbesteden (MVOI) gebruikt. Provincie Zeeland vervult voor maatschappelijk verantwoord inkopen nog steeds een koplopperspositie. Vanuit deze rol stimuleren wij transparantie en verantwoording in de gehele productieketen.

Beleidskaders

In onderstaande tabel staan de beleidskaders aan welke de Provincie zich heeft gebonden op welke wijze dit wordt gemeten.

Beleidskader	Wijze van meten
Klimaat mitigatie (SDG 13)	
Klimaatakkoord van Parijs, Regionale Energiestrategie (RES 2.0) RES 2.0 - RES Zeeland, CO2 prestatieladder niveau 3	Hoeveelheid kilogram vermeden CO2
Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (2021 – 2026), Stresstesten	Klimaatrisico's voor Zeeland in beeld brengen
Een klimaat robuuste en waterbestendige infrastructuur in 2050 (Klimaatadaptatiestrategie Zeeland 2021-2026)	Totaal percentage areaal dat klimaat robuust is ingericht
Ongelijkheid verminderen (SDG 10)	
Besluit Gedeputeerde Staten van Zeeland 1 oktober 2015: 'Invulling afspraken participatiewet en social return'	Social return: percentage uitgave loonsom in opdrachten besteed aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt
Besluit Gedeputeerde Staten van Zeeland 17 december 2020: 'Charter diversiteit' en actieprogramma Diversiteit, gelijkwaardigheid en inclusie.	Aantal stages Provincie Zeeland Aantal personen met een afstand tot de arbeidsmarkt of arbeidsbeperking werkzaam bij de Provincie Zeeland
Directiebesluit Genderplan 2025-2027	Balans in het aantal man-vrouw op hogere salarisschalen (vanaf schaal 11). Aantrekken en behouden van divers talent.
Duurzame steden en gemeenschappen (SDG 11)	
Schone Lucht Akkoord 2020 Convenant Schoon en Emissie loos Bouwen (d.d. 2023)	Aantal vermeden kilogram NOx
Verantwoorde consumptie en productie (SDG 12)	
Grondstoffen akkoord 2017 Economisch uitvoeringsprogramma 2024- 2028	Aantal kilogram vermeden primaire grondstoffen
Manifest Duurzaam GWW 2030 (d.d. 2022)	Toepassen Milieukosten Indicator bij inkopen en aanbestedingen voor Grond-Weg-, en Waterbouw
Betaalbare en duurzame energie (SDG 7)	
Regionale Energie Strategie (RES 2.0) RES 2.0 - RES Zeeland	Megawatt opgesteld vermogen hernieuwbare energie Provincie Zeeland
Leven op het land (SDG 15)	
Natuurbeheerplan 2024	Aantal vierkante meter inheems groen
Goede gezondheid en welzijn (SDG 3)	
Voortvloeiend uit interbestuurlijk programma Omgevingswet: weren van Zeer Zorgwekkende Stoffen (Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) Informatiepunt Leefomgeving (iplo.nl)) Green Deal duurzame catering	Aantal kilogram vermeden stoffen die Carcinogeen (kankerverwekkend) en/of Mutageen (veranderingen in erfelijke eigenschappen inducerend) en/of Reproductie toxisch (schadelijk voor de voortplanting of het nageslacht) zijn (CRM- stoffen)

Inkoop

Voor 2026 hebben wij de volgende effecten begroot. In de tabellen hieronder wordt weer gegeven met welke uitvoeringstaken en projecten wij verwachten in 2026 een (positieve) duurzaamheidsimpact willen maken.

Samen met de markt gaan we de uitdaging aan om de percentages voor de te behalen effecten te verhogen. Waar referenties uit voorgaande jaren bekend zijn, worden de percentages in onderstaande tabel weergegeven. De witte vlakken geven aan dat er wel mogelijkheden zijn om effecten te behalen, maar deze cijfers nog niet beschikbaar zijn. De realisatie van de ambities wordt gemeten en gemonitord gedurende het gehele jaar. Voor de monitoring wordt gebruik gemaakt van de online rekenbladen die voor iedereen toegankelijk zijn via <https://mvidatabase.nl/>. In de handleiding MVOI-effectmeting zijn de definities en berekeningsmethodes uitgelegd per doel. Voor vermeden kg CO2 wordt emissie equiv de Nederlandse emissiefactoren gebruikt. We rekenen met CO2-equivalenten; dus ook andere broeikasgassen met 'Global Warming Potential' worden waar mogelijk meegenomen.

Emissiefactoren worden uitgedrukt in cijfers die de Nederlandse praktijksituatie zo goed mogelijk benaderen. Er worden Internationale/Europese cijfers gebruikt, tenzij de Nederlandse situatie afwijkend is (GHG-effect protocol). Er wordt aangenomen dat koolstof die vrijkomt in de kort cyclische keten geen versterkend effect heeft op het broeikaseffect. De grijze vlakken geven aan dat we op dit moment geen mogelijkheden zien om voor deze ambities effecten te behalen. De percentages in de tabel zijn een realistische inschatting op basis van ervaring uit de voorgaande jaren.

Grote projecten

	13 KLIMAATACIE	11 DUURZAME STETEN EN GEMEENSCHAPPEN	12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE	7 NETO-NULE EN ERGONOMIE	15 LEVEN OP HET LAND	3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN	10 ONGELUKEN VERMINDEREN
	Kilogram vermeden CO ₂	Kilogram vermeden NO _x	Kilogram vermeden primaire materialen	MegaWatt additionele geïnstalleerde hernieuwbare energie	Vierkante meter landschapselementen	Kilogram vervangen CRM-stoffen	Percentage van de loonsom
Radar toren	40%		90%				

Radartoren

In het Grenspark Groot Saefthinge wordt een panorama-/radartoren gebouwd. Bij de aanbesteding is in het ontwerp hoog ingezet op circulariteit en reductie van energiegebruik. Omdat Rijkswaterstaat een nieuwe radartoren moest hebben en de Provincie een multifunctioneel gebouw voor de omgeving is één gecombineerd gebouw ontworpen. Het radargedeele is van beton om de stijfheid te garanderen die benodigd is voor een goed radarsignaal. De multifunctionele gebouwen die zich rondom de radartoren bevinden en het panoramadek zijn zoveel mogelijk demonteerbaar en met circulaire en natuurlijke materialen ontworpen. Bovendien kan het multifunctionele deel worden gescheiden van de radar zou dat in de toekomst nodig moeten zijn. Met deze oplossing wordt bereikt dat minder materiaal nodig is. Het materiaal dat wordt toegepast is van hernieuwbare grondstoffen, waardoor 100% primaire materialen zijn vermeden. De oplevering staat gepland voor juli 2026.

Mobiliteit

	13 KLIMAATACIE	11 DUURZAAM STEVEN IN HET VERKEER	12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE	7 NETTAAANBIETEN VAN DUURZAAM EN HERNIEUWBAAR ENERGIE	15 LEVEN OP HET LAND	3 GOEDE GEZONDHEID EN WELZIJN	10 ONVEILIGHEID VERMINDEREN
	Kilogram vermeden CO ₂	Kilogram vermeden NO _x	Kilogram vermeden primaire materialen	MegaWatt additionele geïnstalleerde hernieuwbare energie	Vierkante meter landschapselementen	Kilogram vervangen CRM-stoffen	Percentage van de loonsom
Busconcessie	8%	8%					
Wagenpark							
- Personen	100%	10%					
- Weginspectie	30%	3%					
Onderzoek en advies	30%	50%					

De Provincie Zeeland heeft een verouderde vloot die bestaat uit drie vaartuigen die sterk verouderd zijn en waarbij de levensduur ruim is overschreden. Twee hiervan zijn verkocht omdat deze voor het uit te voeren werk niet meer benodigd zijn. Het laatste vaartuig blijft operationeel totdat er een nieuw vaartuig is aangekocht. De vervanging/aanschaf van het vaartuig voor de natte infrastructuur is momenteel in voorbereiding. Uitgangspunt is om hiervoor een elektrisch vaartuig aan te schaffen.

Busconcessie

Vanaf 13 december 2026 zal EBS het busvervoer in Zeeland verzorgen. In de aanbesteding van de concessie 2026-2038 zijn duurzaamheidseisen meegenomen op het gebied van CO₂ en het gebruik van circulaire materialen. Er wordt vanaf de start van de concessie voor 94% van de dienstregelingen met ZE-bussen gereden, dit geldt voor zowel de grote lijnbussen als de buurtbussen.

Wagenpark

Ons wagenpark is elektrisch, met uitzondering van de wegininspectievoertuigen. We streven naar de meest duurzame variant, doordat elektrische varianten op barrières stuiten zal er een onderzoek starten in 2026. Dit stelt ons in staat om praktijkervaring op te doen, technische en operationele knelpunten te identificeren en samen met onze partners te werken aan passende oplossingen. De nieuw aangeschafte wegininspectievoertuigen gaan op biodiesel (HVO100) rijden. We kiezen bewust voor een gefaseerde aanpak, waarbij duurzaamheid en uitvoerbaarheid hand in hand gaan.

In het kader van onze duurzaamheidsdoelstellingen streven wij ernaar om het volledige wagenpark – inclusief ondersteunende voertuigen – zo duurzaam mogelijk in te richten. Hierbij beperken wij ons niet uitsluitend tot elektrificatie, maar onderzoeken wij tevens de inzet van alternatieve brandstoffen zoals HVO100 en waterstof. Daarnaast zetten wij in op slimme mobiliteitsoplossingen en het reduceren van het aantal (fossiel) gereden kilometers.

In 2026 willen wij gebruik van de beschikbare faciliteiten binnen de Provincie Zeeland om het aantal gedeclareerde zakelijk gereden kilometers terug te dringen. Door het strategisch plaatsen van poolauto's willen wij het aantal (fossiel) gereden kilometers reduceren. Tevens voorzien wij een reductie van 30% in de CO₂-uitstoot van de voertuigen van de wegininspectie in 2026, ten opzichte van het huidige niveau (2025).

Onderhoud kapitaalgoederen

	13 KLIMAATACIE	11 DUURZAME STEKEN IN TOEWERKINGEN	12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE	7 WTAALAND EN ONTOERK TWEED	15 LEVEN OP HET LAND	3 GROTE GEZONDHEID EN WELZIJN	10 ONVEILIGHEID VERMINDEREN
	Kilogram vermeden CO2	Kilogram vermeden NOx	Kilogram vermeden primaire materialen	MegaWatt additionele geïnstalleerde hernieuwbare energie	Vierkante meter landschapselementen	Kilogram vervangen CRM-stoffen	Percentage van de loonsom
Grond, weg en waterbouw (onderhoud)	55%	10%	50%		20%		2%
Grond, weg en waterbouw (aanleg en renovatie)	60%	100%	55%		20%		2%
Onderhoud gebouwen							

Grond, weg en waterbouw

De ambitie voor de infrawerken voor het jaar 2026 is om de stikstofuitstoot te reduceren tot het niveau dat er geen stikstofdepositie is op natuurgebieden. Deze doelstelling vloeit voort uit de urgentie van de stikstofcrisis, die niet alleen in Zeeland, maar in heel Nederland grote gevolgen heeft. Het reduceren van stikstofuitstoot is essentieel om de projecten volgens planning te kunnen uitvoeren.

We willen de ontwikkeling van laadinfrastructuur op basis van hernieuwbare energie faciliteren. Deze duurzame en integrale aanpak draagt bij aan een structurele oplossing van de stikstofproblematiek. De precieze invulling van deze ambitie wordt nader uitgewerkt en afgestemd op de behoeften van toekomstige projecten van de afdeling infrastructuur.

Hoewel onderhoudswerkzaamheden momenteel niet onder de stikstofregulering vallen, zetten we ons proactief in om ook daar de uitstoot te verminderen. Zo wordt gestreefd naar een reductie van 10% stikstofuitstoot, onder andere door het gebruik van schonere brandstoffen en motoren.

Ook hergebruik van materialen wordt als een belangrijk speerpunt gezien, met een sterke focus op circulaire inkoop — bijvoorbeeld door materialen binnen hetzelfde project opnieuw toe te passen. Daarnaast stimuleren we toepassing van hernieuwbare materialen.

Verder streven we ernaar om meer groen aan te planten in of nabij projectlocaties, met als doel het bevorderen van natuurwaarden en biodiversiteit.

Dit jaar hebben we voor het eerst de ambitie per gepland project in beeld gebracht.

Nummer	Project	Type	Kg CO2 vermeden	Kg NOx	Vermeden Primaire materialen	MegaWatt additionele geïnstalleerde hernieuwbare energie	M2 landschapselement	Kg CRM vervangen
1	Groot onderhoud asfalt	Onderhoud	55%	10%	55%			
2	Onderhoud natte infrastructuur	Onderhoud	55%	10%	25%		20%	
3	Onderhoud kunstwerken (droog)	Onderhoud	55%	10%				

4	N656 Randweg Oud-Vossemeer	Project	60%		55%			
5	Vervangen drie verkeersregelininstallaties	Onderhoud	50%	10%				
6	N651 Vervangen Brug Stoofweg	Project	60%		30%			
7	Renovatie kademuur Edisonpark	Onderhoud	50%	10%	50%			
8	Baggerwerkzaamheden Talud veerhaven Breskens	Onderhoud	50%	10%				
9	Renovatie Basculebrug Zeelandbrug	Onderhoud	50%	10%	30%			

Onderhoud gebouwen

In het Integraal Provinciaal Overleg (IPO) hebben de provincies afgesproken dat het vastgoed van alle provincies in 2028 energie-neutraal moet zijn, met uitzondering van monumentale panden. Voor deze monumenten geldt de landelijke afspraak om, ten opzichte van 1990, de CO₂-uitstoot in 2030 met 40% te verminderen en in 2040 met 50%. Als strategie voor het behalen van de energie-neutrale doelstelling wordt uitgegaan van de Trias Energetica. Dit houdt in dat gebouwen eerst zo veel mogelijk worden verduurzaamd, bijvoorbeeld door middel van isolatie, zodat er zo min mogelijk energie nodig is. De energie die wel verbruikt wordt, moet zoveel mogelijk duurzaam worden opgewekt. Fossiele brandstoffen worden zo efficiënt mogelijk ingezet, met compensatie via Garanties van Oorsprong (GVO's).

In 2026 starten we met de renovatie van de gebouwen C en K. Deze renovaties dienen als voorbeeldprojecten voor de verdere verduurzaming van de panden van het Abdijcomplex. Het Abdijcomplex bestaat zowel uit monumentale panden als uit reguliere kantoorpanden, wat het verduurzamen van het complex een uitdaging maakt. Door de renovaties van C en K uit te voeren, kunnen we duidelijker de mogelijkheden en beperkingen van verduurzaming in de praktijk ervaren. Tijdens de renovatie willen we zoveel mogelijk duurzame maatregelen toepassen, zoals extra isolatie aan de gevels, nieuwe isolerende beglazing en ledverlichting. Het doel is om te onderzoeken of deze maatregelen ook in andere gebouwen van het complex toepasbaar zijn.

Tegelijkertijd lopen er al verschillende uitvoeringsprojecten om de provinciale gebouwen stapsgewijs duurzamer te maken. Bij iedere aanpassing of vervanging van installaties wordt het duurzaamheidsaspect meegenomen. Zo hebben we vorig jaar een warmtepompinstallatie gecombineerd met nieuwe energiezuinige cv-ketels geïnstalleerd voor de verwarming van de gebouwen A, B en C. Dit heeft geleid tot een lagere gasconsumptie. Daarnaast worden er zonnepanelen geplaatst bij de steunpunten, en lopen er verschillende onderzoeken naar verdere verduurzaming van het provinciale vastgoed.

Bedrijfsvoering

	13 KILMAACTIE	11 DUURZAAMSTE OPEN EN LEVENSGEDACHTEN	12 VERANTWOORDE CONSUMPTIE EN PRODUCTIE	7 NETTALAMATEN DUURZAAM EN VERHOUD	15 LEVEN OP HET LAND	3 GEZONDE GEZONDHEID EN WELZIJN	10 ONBELEID VERMINDEREN
	Kilogram vermeden CO ₂	Kilogram vermeden NO _x	Kilogram vermeden primaire materialen	MegaWatt additionele geïnstalleerde hernieuwbare energie	Vierkante meter landschapselementen	Kilogram vervangen CRM-stoffen	Percentage van de loonsom
Meubilair	50%		70%			50%	
Catering						50%	
Schoonmaak						50%	
Afval							
Geïntegreerd Financieel Systeem (GFIS)	100%						
Clouddiensten	10%						
Servers, laptops en telefoons	10%	10%	25%				
Energie	100%						

Personeel en Organisatie

Duurzaamheid is verankerd in het personeelsbeleid van Provincie Zeeland. Binnen P&O zetten we actief in op duurzame mobiliteit, sociale verantwoordelijkheid en voorbeeldgedrag, binnen het bredere kader van de Regeling Duurzaam Reizen (2022) en in lijn met de doelstellingen van de Regionale Energiestrategie Zeeland (RES). We werken deze ambitie uit via verschillende uitvoeringsprogramma's en strategische projecten. Ons doel is om bij te dragen aan een duurzamere toekomst voor onze organisatie en de samenleving. Dat doen we door:

- De CO₂-uitstoot van zakelijke reizen met 55% te verminderen in 2030.
- Over te gaan op volledig emissievrije mobiliteit in 2050.
- We maken het mobiliteitsbeleid duurzamer en stimuleren het gebruik van duurzame vervoersmiddelen.

Dit doen we op verschillende manieren, waarbij we het zo eenvoudig mogelijk houden. Voor dienstreizen en woon-werkverkeer stimuleren we slimme en bewuste keuzes, zoals reizen per (elektrische) fiets, openbaar- of deelfervoer. Ook niet reizen – bijvoorbeeld door gebruik te maken van digitale overleggen – wordt ondersteund. We verlagen drempels met moderne voorzieningen, passende vergoedingen en fiscale voordelen via het IKB, afgestemd op de behoeften van medewerkers. Binnen het HR-beleid krijgt duurzaamheid verder vorm met bijzondere aandacht voor de duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers. We investeren in vitaliteit, ontwikkeling en werk-privébalans via programma's voor mentale en fysieke gezondheid, een gevarieerd leer- en ontwikkelaanbod en de mogelijkheid tot hybride werken. Duurzaamheid is daarmee ook verankerd in ons leer en ontwikkel-aanbod. Gezonde keuzes – zoals fietsen, OV en digitaal overleg – worden actief gestimuleerd, wat bijdraagt aan zowel medewerkerstevredenheid als milieudoelstellingen.

Papierloos werken en digitale samenwerking zijn inmiddels de norm en versterken de flexibiliteit en efficiëntie binnen onze organisatie. Tot slot monitoren we de effecten van ons beleid, onder meer op het gebied van CO₂-uitstoot, mobiliteitskeuzes en gebruik van voorzieningen, zodat we gericht kunnen bijsturen en bouwen aan een toekomstbestendig, sociaal en duurzaam personeelsbeleid.

CO₂ Prestatieladder

Provincie Zeeland wil in 2026 ten opzichte van 2021 30% minder CO₂ uitstoten (absoluut). Om de doelstelling te halen werken we met de CO₂ Prestatieladder. De provincie is van start gegaan met de certificatie voor trede 3 en wil op termijn naar een certificatie voor trede 5.

Afval

Op de kantoren en steunpunten wordt het afval zoveel mogelijk gescheiden ingezameld. De inzamelingsbakken worden in 2026 ook zoveel mogelijk van hergebruikmateriaal gemaakt. In 2026 worden emissievrije of -arme voertuigen ingezet voor het ophalen van de vrijgekomen reststromen. We gaan in 2026 de CO₂ emissies van het afval voor het eerst in beeld brengen waarna voor de volgende begroting de ambities kunnen vaststellen.

Geïntegreerd Financieel Systeem (GFIS)

Per 1 oktober 2026 zal er een Geïntegreerd Financieel Inkoop Systeem (hierna 'GFIS') in gebruik worden genomen door Provincie Zeeland. De milieueffecten hiervan zijn vooral gerelateerd aan het energieverbruik, het gebruik van grondstoffen en verpakkingsmaterialen. Er wordt geïnvesteerd in nieuwe technologieën zoals vloeistofkoeling en energie-efficiënte hardware. Dit helpt om het energieverbruik van IT-apparatuur te verlagen en de koelingsbehoeften te optimaliseren. Daarnaast wordt 100% hernieuwbare energie gebruikt voor de datacenters. Er worden verschillende maatregelen en procedures getroffen om te garanderen dat de servers en andere producten die het bedrijf gebruikt, vrij zijn van conflictmineralen die op een onverantwoorde manier zijn gewonnen. Alle verpakkingen zijn gemaakt van minstens 50% gerecycled materiaal. Daarnaast is 100% van de verpakkingen herbruikbaar, recyclebaar of composteerbaar.

ICT

In 2026 zetten we in op het verder verminderen van de ecologische voetafdruk van onze ICT-activiteiten. We verkleinen actief onze ecologische voetafdruk én blijven innoveren. Terwijl nieuwe technologieën zoals AI en datagedreven werken meer energie vragen, zetten we daar energiezuinige IT-systemen, hernieuwbare bronnen en slim hergebruik tegenover. We maken afgewogen keuzes over welke IT-technologieën, zoals kunstmatige intelligentie ("AI"), we effectief kunnen inzetten voor onze vraagstukken, waarbij efficiëntie en duurzaamheid belangrijke kaders zijn.

Zo vervangen we verouderde systemen door energiezuinige, duurzamere IT-apparaten en maken we voor ons eigen , interne datacenter gebruik van hernieuwbare energiebronnen. We verlengen de levensduur van hardware via hergebruik en recycling, in nauwe samenwerking met onze leveranciers. Dankzij striktere duurzaamheidscriteria in onze aanbestedingen gebruiken we telefoons, laptops en andere werkplekmiddelen langer door. Daarnaast pakken we samen met leveranciers ons afval van IT-apparatuur aan: we voeren oude of defecte apparatuur verantwoord af, laten deze recyclen en geven afgeschreven middelen waar mogelijk een nieuwe bestemming. Bovendien werken we aan bewustwording bij alle medewerkers over het verantwoord en efficiënt gebruiken van nieuwe technologie als AI.

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding en uitgangspunten

In deze paragraaf worden de risico's in beeld gebracht en gerelateerd aan de beschikbare risicobuffer. Risicomanagement is een belangrijk middel om onze doelen te bereiken. Hierbij worden risico's goed in kaart gebracht, beheersmaatregelen genomen en bij de uitvoering vinger aan de pols gehouden.

Beheersmaatregelen zijn onder andere aanpassen van werkprocessen, wegnemen van de oorzaak, treffen van een voorziening of het afsluiten van een verzekering.

De bestuurlijke kaders voor risicomanagement zijn de risicobereidheid, de onderdelen van de risicobuffer, de gewenste omvang van de risicobuffer en het niveau van verantwoording.

De risico's zijn geïnventariseerd op projecten en op afdelingen. De berekende ratio (verhouding) weerstandsvermogen is gebaseerd op de manier zoals opgenomen in het Risicomanagementbeleid Provincie Zeeland.

Kernpunten

- Ratio weerstandsvermogen is berekend op 2,8 en gewaardeerd als uitstekend
- Benodigde risicobuffer is € 10,9 miljoen
- Beschikbare risicobuffer is € 30,2 miljoen

Beleidskader

- Risicomanagementbeleid provincie Zeeland.
- Ratio weerstandsvermogen is minstens 1,2. Dit betreft de verhouding tussen de beschikbare en benodigde risicobuffer.
- Zekerheidspercentage is 90%. Door het gebruik van de risicosimulatie berekenen we welk bedrag nodig is om de geïdentificeerde risico's in financiële zin af te dekken. Hierbij wordt gerekend met een zekerheidspercentage. Hoe hoger het zekerheidspercentage hoe hoger de berekende risicobuffer zal zijn. Het te hanteren zekerheidspercentage geeft zo de mate van risicobereidheid aan. De provincie hanteert een zekerheidspercentage van 90%.
- Risicobuffer is de algemene reserve, de vrij aanwendbare bestemmingsreserves en de vrije ruimte meerjarenraming.
- Risico's van € 200.000 of meer. Om grote risico's van kleine te onderscheiden wordt gewerkt met een grensbedrag. Er wordt verantwoording afgelegd over risico's met een maximaal financieel effect (worst case) van € 200.000 of groter.

Wijzigingen beleid ten opzichte van 2025

Er zijn geen wijzigingen in het risicomanagementbeleid ten opzichte van 2025. In 2025 is het Risicomanagementbeleid Provincie Zeeland vastgesteld.

Risico's

In het risicoprofiel van Zeeland zijn alle risico's waaraan onze Provincie wordt blootgesteld opgenomen. Enkele van deze risico's heeft ook een relatie met (voormalige) grote projecten. Het gaat om risico's over onderstaande onderwerpen.

Positie	Risico omschrijving	Kans klasse	kans in procenten	Maximale impact x € 1,0 miljoen
1	Project Zanddijk	3	31% - 50%	10,1
2	Wettelijke Milieutaken	3	31% - 50%	5,6
3	Garantstelling Hulst i.v.m. Perkpolder	2	11% - 30%	3,3
4	Controle POP-3 en overige Europese projecten	2	11% - 30%	1,0
5	Westerschelde ferry	1	< 10%	4,7
6	Tekort in Faunafonds	3	31% - 50%	0,5
7	Cybercrime	1	< 10%	2,0
8	Garantstelling ZB	1	< 10%	1,0
9	Wijziging licentiestructuur	2	11% - 30%	0,2

In dit overzicht staan de risico's in volgorde van invloed. De risico's Project Zanddijk, Wettelijke milieutaken en Garantstelling Hulst in verband met Perkpolder bepalen voor het grootste deel het risicoprofiel (87%) van de provincie en zijn op grond daarvan aan te merken als de grootste risico's. Het overzicht bestaat niet uit alleen enkelvoudige risico's. Zo zijn er meer risico's die gaan over de wettelijke milieutaken.

Ten opzichte van de tweede voortgangsrapportage 2025 zijn er geen wijzigingen.

Project Zanddijk

Op 16 december 2022 hebben Provinciale Staten een krediet voor project Zanddijk verstrekt van € 68 miljoen. Dit bedrag is gebaseerd op de kostennotitie van RHDHV van 28 oktober 2022 en de aanpassingen hierop, zoals opgenomen in het statenvoorstel kredietaanvraag en definitief ontwerp. In het projectkrediet is op basis van een risicodossier een risicoreserve opgenomen. De raming waarop het krediet is bepaald, heeft echter een bandbreedte van 15%. Deze bandbreedte hangt samen met de detaillering van berekeningen, zoals de hoeveelheid aan materiaal dat nodig is om de bouw te realiseren. Het kan voorkomen dat de werkelijk benodigde hoeveelheden en prijzen hoger zijn dan hetgeen is opgenomen in de raming voor het projectkrediet. Er is daardoor een risico op het ontoereikend zijn van het projectkrediet. Daarnaast is er bij een infrastructuurproject, naast het optreden van risico's die leiden tot budgetoverschrijding ook het risico op een langere doorlooptijd van de planning aanwezig.

Beheersmaatregelen:

Door de verdere uitwerking en aanbesteding van het project wordt de bandbreedte op de raming kleiner en zal het risico afnemen.

Wettelijke milieutaken

Dit bestaat uit de volgende onderdelen:

Met de komst van de Omgevingswet (OW) krijgen provincies de mogelijkheid om financiële zekerheid te vragen bij majeure risicobedrijven en bij afvalbedrijven. De financiële zekerheid wordt opgelegd ter nakoming van, op grond van de omgevingsvergunningen, geldende verplichtingen (zoals ontmanteling van een installatie) of ter dekking van aansprakelijkheid voor milieuschade die door de vergunde activiteit is ontstaan. Er is een aanvullende wetwijziging in voorbereiding dat dit een verplichting wordt. Het verwerken hiervan in de omgevingsvergunning vraagt extra tijd van omgevingsdiensten.

Naar aanleiding van de PFAS discussie is politiek de wens uitgesproken dat er voldoende tijd door de RUD Zeeland besteed moet worden aan de werkzaamheden die voortvloeien uit de Verdragen Helsinki en Espoo inzake dossiers met mogelijke grensoverschrijdende milieugevolgen. Via de Voorjaarsnota 2024 is deels dekking opgenomen, het resterende risico is niet gewijzigd ten opzichte van de vorige rapportage.

Door onder andere de bestuurlijke wens van meer toezicht en handhaving in het buitengebied (groene handhaving) is er een inschatting gemaakt van de hiermee gepaard gaande kosten. Op dit moment worden er verschillende scenario's uitgewerkt en afgestemd met de RUD Zeeland. Vervolgens zal een bestuurlijk voorstel worden voorbereid.

Beheersmaatregelen:

Via periodiek accounthoudersoverleg met de RUD en DCMR worden de actuele ontwikkelingen doorgesproken.

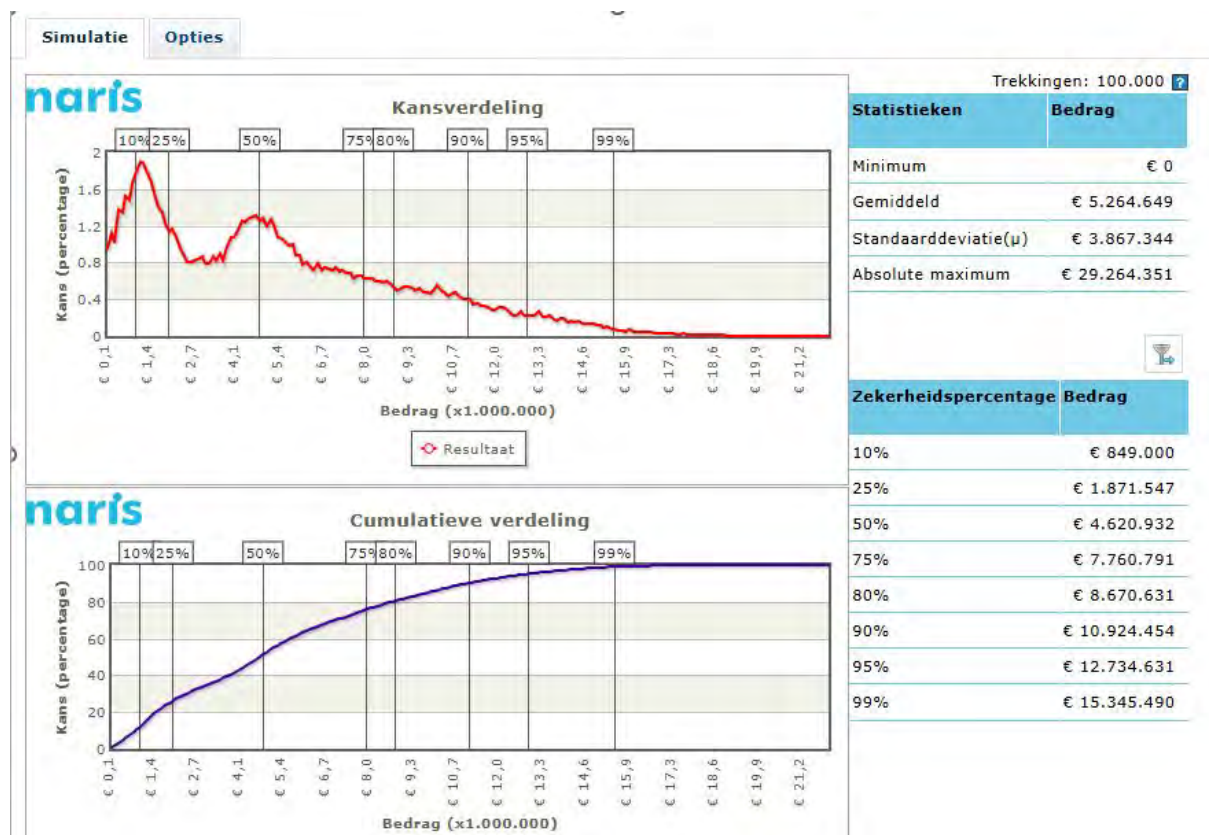
Garantstelling gemeente Hulst in verband met Perkpolder

In 2017 hebben Provinciale Staten besloten het project Perkpolder volledig over te dragen aan de gemeente Hulst en haar aandelen in Perkpolder Beheer BV te verkopen aan de gemeente Hulst. De gemeenteraad van de gemeente Hulst heeft deze aandelen overgenomen en het project zelfstandig verder te zetten. De provincie is per 2018 geen aandeelhouder meer maar staat na uittreding nog wel garant voor een maximum bedrag van € 3,3 miljoen ter beperking van de financiële risico's van de gemeente Hulst. Deze garantie vervalt op 31 december 2026, tenzij partijen schriftelijk anders overeenkomen.

Beheersmaatregelen:

De gemeente verstrekt gedurende de looptijd van de garantie jaarlijks aan de Provincie een controleverklaring van een externe accountant over de vastgestelde jaarrekening van Perkpolder Beheer. Hierover en over de actuele ontwikkelingen vindt jaarlijks minimaal één keer bestuurlijk overleg plaats tussen de Provincie en de gemeente Hulst. Gedurende het jaar vindt tevens ambtelijk overleg plaats over de actuele ontwikkelingen binnen het project Perkpolder. Na het vaststellen van een nieuwe grondexploitatie (GREX) door de gemeente Hulst ontvangen wij een exemplaar van deze GREX.

Benodigde risicobuffer

Op basis van de risicogegevens wordt door middel van een risicosimulatie de benodigde risicobuffer berekend. Dit is de buffer die nodig is om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Deze simulatie wordt toegepast, omdat het reserveren van het maximale bedrag in de "worst case" ongewenst en onnodig is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Bij de berekening van de risicosimulatie gaan we uit van het door Provinciale Staten vastgestelde zekerheidspercentage van 90%. Uit de risicosimulatie volgt dat met 90% zekerheid kan worden gesteld dat alle risico's zijn afgedekt met een bedrag van € 10,9 miljoen.

Beschikbare risicobuffer

De beschikbare risicobuffer bestaat uit het geheel aan middelen dat beschikbaar is om de risico's in financiële zin af te dekken.

Bedragen x € 1 miljoen	
Algemene reserve	21,3
*Vrij aanwendbare bestemmingsreserve	0,0
Ruimte meerjarenbegroting	8,9
Totaal	30,2

In bovenstaande opstelling is uitgegaan van cijfers inclusief de verwerking van de 9e begrotingswijziging 2025 en is nog geen rekening gehouden met de voorstellen uit de najaarsnota 2025. In de Najaarsnota worden nieuwe ratio's gepresenteerd. Hierbij is rekening gehouden met voorstellen die een verlaging van de ruimte in de meerjarenbegroting tot gevolg heeft.

* De ontvangen middelen ZEH zijn toegevoegd aan de reserve ZEH. Hoewel deze reserve nog geen bestemming hebben, heeft Provinciale Staten een kader vastgesteld waarin is opgenomen dat de middelen in deze reserve (meerjarig) uitgezet worden voor het genereren van rendement. Deze middelen zijn inmiddels ook meerjarig uitgezet bij gemeenten en waterschappen, waardoor deze middelen niet direct inzetbaar zijn voor andere doelen.

Ten opzichte van het oude risicomanagementbeleid maakt de vrije belastingcapaciteit motorrijtuigenbelasting geen onderdeel meer uit van de beschikbare risicobuffer. Hoewel deze ruimte niet meer wordt meegenomen in de beschikbare buffer, kunnen Provinciale Staten deze ruimte wel inzetten, jaarlijks per 1 januari. De opcenten gedurende het jaar aanpassen kan niet. De vrije belastingcapaciteit MRB bedraagt op dit moment € 32,5 miljoen per jaar.

De Algemene reserve is gewoonlijk de primaire risicobuffer, omdat deze direct is in te zetten. Het gaat om incidentele middelen.

De ruimte in de meerjarenbegroting wordt ook wel budgettaire ruimte genoemd. Dit betreft middelen zonder bestemming en maken deel uit van de beschikbare risicobuffer.

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen toont aan of het weerstandsvermogen van de Provincie toereikend is bij het huidige risicoprofiel. Via het risicomanagementbeleid hebben Provinciale Staten een ondergrens voor het ratio van het weerstandsvermogen vastgesteld van 1,2. Dit valt in de klasse voldoende.

Ratio weerstandsvermogen =	$\frac{\text{Beschikbare risicobuffer}}{\text{Benodigde risicobuffer}}$	=	$\frac{30,2}{10,9}$	=	2,8
----------------------------	---	---	---------------------	---	-----

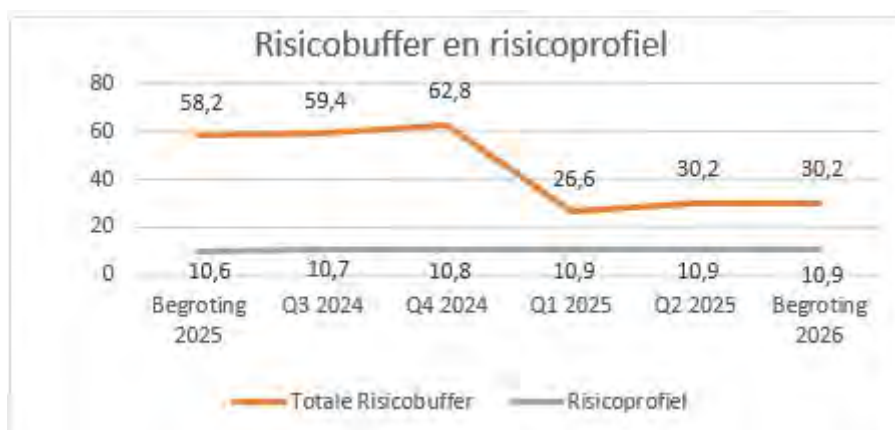
De ratio weerstandsvermogen is berekend op 2,8 en valt daarmee in de klasse uitstekend.

De ratio Algemene reserve wordt niet meer gepresenteerd na invoering van het nieuwe beleid.

Ontwikkeling risicobuffer en risicoprofiel

De ontwikkeling van de beschikbare risicobuffer en het risicoprofiel ziet er als volgt uit:

Ten opzichte van de 2e voortgangsrapportage 2025 is de beschikbare risicobuffer gelijk. De ontwikkeling van de ratio weerstandsvermogen is in onderstaande grafiek weergegeven:

Het risicoprofiel en de ratio weerstandsvermogen is gelijk gebleven ten opzichte van de 2e kwartaalrapportage 2025.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in deze paragraaf financiële kengetallen staan. Deze kengetallen geven meer inzicht in de (financiële) ruimte om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ofwel, ze geven inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de Provincie. In hun samenhang zeggen de kengetallen hoe de Provincie er financieel voor staat, zeker als we de ontwikkeling van de kengetallen over enkele jaren bekijken. Daarnaast wordt met de invoering van de kengetallen een verbetering van de onderlinge vergelijkbaarheid van Provincies beoogd.

Voor meer informatie en berekeningswijze van de kengetallen verwijzen we u naar de regeling: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0036853/2019-04-01>.

Formeel zijn er geen harde criteria voor de waarden waaraan de kengetallen moeten voldoen. Als richtlijn op signaalwaarden van de normen volgen we het gemeenschappelijk financieel toetsingskader, zie ook : http://decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/xhtmloutput/Historie/Zeeland/CVDR623323/CVDR623323_1.html. In onderstaand overzicht hebben we met kleur aangegeven of onze kengetallen voldoen aan deze norm waarbij groen betekent minst risicovol, oranje neutraal en rood meest risicovol. Voor de volledigheid is hieronder een overzicht van de normen opgenomen:

Kengetal	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90 %	90-130	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20-50	<20 %
Grondexploitatie	<20 %	20-35	>35 %
Structurele exploitatieruimte (begroting)[1]	>0 %	0	<0 %
[1] Zie ook paragraaf 7.1, Structureel en reëel begrotingsevenwicht.			
Belastingcapaciteit	<95 %	95-105	>105 %

Kengetallen	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Netto schuldquote	-3,0%	16,8%	31,4%	38,5%	39,3%	18,3%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-3,3%	17,0%	31,6%	38,6%	39,4%	18,3%
Solvabiliteitsratio	72,2%	59,6%	57,7%	59,7%	59,2%	65,3%
Structurele exploitatieruimte	91,6%	-1,2%	-4,0%	1,0%	4,6%	7,0%
Grondexploitatie	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Belastingcapaciteit	99,6%	95,0%	NNB	NNB	NNB	NNB

Netto schuldquote / netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit kengetal geeft een indicatie van de druk van schuldenlast (rente/aflossing) op de eigen middelen. De quote wordt berekend door de netto schuld te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er ook sprake is van verstrekte leningen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief verstrekte leningen weergegeven. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel is van de verstrekte leningen en de betekenis daarvan voor de schuldenlast. Als de netto schuld groter is dan 130% van de inkomsten, is er sprake van een erg hoge schuld. Een netto schuld die minimaal 100% van de inkomsten is, wordt als hoog gezien.

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de Provincie aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hiertoe wordt de omvang van het eigen vermogen (de reserves en het resultaat van de Provincie) gerelateerd aan de totale omvang van het vermogen (het eigen en het vreemde vermogen). Hoe hoger de solvabiliteitsratio hoe groter het deel van de activa dat is gefinancierd met eigen middelen en hoe groter de financiële weerbaarheid van de Provincie. Een solvabiliteitsratio van 20% - 50% wordt als gezond gezien. De solvabiliteitsratio geeft een indicatie over de hoogte van de schuldenlast die de Provincie is aangegaan en de mate dat deze schuldenlast beheersbaar is. In lijn met het gepresenteerde positieve kengetal in de jaarstukken 2024, laat zien dat er flexibiliteit in de begroting zit en ruimte is om aanvullende structurele lasten aan te gaan, zonder dat de begroting structureel uit evenwicht raakt.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft weer hoeveel structurele ruimte er is om de eigen lasten te dragen, ook als bijvoorbeeld de baten afnemen of lasten in de toekomst gaan toenemen. De ruimte wordt berekend door het structurele saldo (verschil tussen structurele baten en lasten) te delen door het totaal aan jaarlijkse baten. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering uit het provinciefonds en de inkomsten uit opcenten. Bij structurele lasten gaat het om de lasten die worden gemaakt voor het uitvoeren van structureel beleid, bedrijfsvoeringlasten en kapitaallasten. Een positief kengetal betekent dat we een positief saldo hebben tussen de structurele baten/lasten inclusief de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves. Het gepresenteerde positieve kengetal vanaf 2027 laat zien dat er flexibiliteit in de begroting zit en ruimte is om aanvullende structurele lasten aan te gaan, zonder dat de begroting structureel uit evenwicht raakt.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie is (de totale waarde van de gronden in eigendom bij de Provincie die kwalificeren als bouwgronden in exploitatie volgens het BBV) in relatie tot het totaal aan jaarlijkse baten. De Provincie kan namelijk risico's lopen inzake de waardeontwikkeling van gronden die op de balans staan. De omvang van de grondexploitatie is bij de Provincie op dit moment nihil. Dit betekent geen risico voor de financiële positie.

Belastingcapaciteit

Een provincie heeft de mogelijkheid het aantal opcenten te verhogen tot het maximaal te heffen aantal opcenten zoals dat door het Rijk wordt bepaald. De belastingcapaciteit van Provincies wordt berekend door het aantal opcenten in jaar t (het begrotingsjaar) te relateren aan het gemiddelde van het aantal opcenten van alle provincies in jaar t-1 en uit te drukken in een percentage.

De ratio's in onderling verband

De kengetallen netto schuldquote, netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte geldleningen, de solvabiliteitsratio en het kengetal grondexploitatie hebben met name betrekking op de balanspositie van de Provincie. Geen van deze kengetallen bevindt zich in een gevarezone. Sterker nog, de kengetallen laten alle een positieve ontwikkeling zien, waaruit ook blijkt dat de Provincie een gezonde balanspositie kent. De ratio grondexploitatie is 0%, omdat er geen sprake meer is van provinciale grondexploitaties.

De vreemd vermogenspositie is beheersbaar en biedt zelfs ruimte voor groei indien dat noodzakelijk is. Daarnaast laat de ratio weerstandstandvermogen en ratio algemene reserve zien dat de algemene reserve ruimte biedt om niet voorziene tegenvallers te kunnen afdekken. Tezamen met de gezonde vreemd vermogenspositie geeft dat ook ruimte om die eventuele tegenvallers op dat moment ook daadwerkelijk te kunnen financieren. De Provincie is dus weerbaar om onverwachte zaken te kunnen opvangen.

De kengetallen structurele exploitatieruimte en de belastingcapaciteit hebben betrekking op de exploitatie. Uit de berekening van de kengetallen blijkt dat de structurele baten vanaf 2027 ruim voldoende zijn om de structurele lasten af te dekken. De onbenutte belastingcapaciteit biedt bovendien ook mogelijkheden om de structurele baten verder te vergroten, mocht dat noodzakelijk zijn.

Bovenstaande uiteenzetting toont dat de financiële positie van de Provincie Zeeland beheersbaar en op orde is. De ratio's voldoen in ruime mate aan de gestelde normen. Ten opzichte van voorgaande perioden heeft de financiële positie zich positief ontwikkeld, met name doordat de vreemd vermogenspositie is afgebouwd en de eigen vermogenspositie is gegroeid. Daarmee biedt de financiële positie ook ruimte om eventuele tegenvallers zelfs op structurele basis te kunnen opvangen.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over het beheer en onderhoud van de provinciale kapitaalgoederen. Dit zijn bezittingen die de Provincie jarenlang kan gebruiken, zoals wegen en gebouwen. We leggen uit wat het kost om deze bezittingen goed te onderhouden en hoe we deze kosten indelen.

In deze paragraaf bespreken we:

- Het beleid voor het onderhoudsniveau.
- De huidige staat van onderhoud.
- De onderhoudsplannen.

Het in stand houden van de provinciale kapitaalgoederen verdelen we in drie categorieën:

- Klein en dagelijks onderhoud.
- Groot onderhoud.
- Vervanging en renovatie.

Daarnaast tonen we de geschatte kosten voor het onderhoud van provinciale eigendommen. We maken daarbij onderscheid tussen infrastructuur (wegen) en gebouwen van de Provincie.

Speerpunten

- Beheer en onderhoud worden uitgevoerd volgens de principes van assetmanagement, zoals wordt vastgelegd in het Strategisch Asset Management Plan.
- De provinciale infrastructuur in stand houden zodat deze minimaal voldoet aan de basisvereisten (wet- en regelgeving en goed rentmeesterschap).
- Groot onderhoud wordt gefinancierd via de onderhoudsreserve infrastructuur.
- De vervangings- en renovatieopgaven worden zorgvuldig geprogrammeerd, uitgevoerd en geborgd.
- Achterstallig onderhoud wordt niet toegestaan.

Acties

- De uitgangspunten van het Strategisch Asset Management Plan in de bedrijfsvoering opnemen.
- Een start maken met actualisatie van diverse beheerplannen per (infrastructureel) kapitaalgoed.
- Zorgen voor volledigheid en actualiteit van het integrale informatiebeheersysteem (sturen op data).
- De werkzaamheden voor vervanging en renovatie programmeren.
- Onderhoud (monumentale) panden Abdijcomplex.
- Aanpassing gebouwen in het kader van Flexibel Werken.
- Focus op Tijd- en plaats bewust werken.
- Implementatie Hospitality-concept en ontwikkeling netwerkrimte ten behoeve van externe samenwerking.

Beleidskader

- [Beheerkader Infrastructuur Provincie Zeeland \(2018\)](#)

Infrastructuur

De Provincie is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de provinciale wegen en vaarwegen. Als beheerder zorgen wij ervoor dat deze infrastructuur in goede staat verkeert en voldoet aan de geldende wet- en regelgeving.

Tabel 1 biedt een globaal overzicht van de provinciale infrastructuur.

Tabel 1 – Provinciaal areaal infrastructuur (afgerond)		
Wegen	Hoofdrijbaan	400 km
	Fietspaden	280 km
	Parallelwegen	110 km
	Civiele kunstwerken	260 stuks
	Verkeersregelininstallaties	25 stuks
	Lichtmasten	3.300 stuks
	Bewegwijzering	1.400 stuks
Water	Vaarweg	15 km
	Beweegbare bruggen	7 stuks
	Sluizen	4 stuks

Groen	Berm	600 hectare
	Bomen	24.000 stuks

We hanteren de principes van 'assetmanagement' om de instandhouding van de provinciale wegen en vaarwegen efficiënt te onderhouden. Voor ons betekent assetmanagement: "Het gecoördineerd optimaal beheren van kapitaalgoederen die van waarde zijn voor- en beantwoorden aan de doelen van de organisatie."

Met de principes van Asset Management stellen wij ons in staat niet alleen het regulier beheer en onderhoud uit te voeren, maar ook proactief in te spelen op toekomstige ontwikkelingen. Denk hierbij aan veroudering van infrastructuurobjecten, tekort aan personeel en materialen, duurzaamheidsvraagstukken en klimaatverandering, demografische veranderingen zoals vergrijzing, technologische innovaties en participatie van onze inwoners en belanghebbenden. Onze keuzes worden gebaseerd op de kernwaarden van de organisatie, wettelijke kaders, provinciale doelen en beleidsregels, richtlijnen, input van stakeholders en maatschappelijke trends.

- De prestaties die onze infrastructuur moeten leveren.
- De kosten die daarmee gepaard gaan.
- De risico's die we acceptabel achten.

We maken daarbij onderscheid tussen de wettelijk verplichte taken die voortvloeien uit onze rol als wegbeheerder (basis) en aanvullende maatregelen die bijdragen aan het realiseren van onze ambities en doelen (beleid).

Tabel 2 – Vastgestelde ambitie infrastructurele kapitaalgoederen	
Thema	Vastgestelde ambitie
Droge kunstwerken	Basis
Natte kunstwerken	Basis
Elektrotechnische Verkeersvoorzieningen	Basis
Verhardingen	Basis
Groen	Basis + Beleid (ecologisch bermbeheer)
Dienstverlening	Basis + Beleid (verkeers- en incident management)
Overige infrastructurele kapitaalgoederen	Basis

Het in stand houden van de provinciale kapitaalgoederen verdelen we in drie categorieën:

Dagelijks of regulier onderhoud

Een groot deel van het onderhoud aan de (vaar)weginfrastructuur vindt jaarlijks plaats. Dit betreft dagelijks of regulier onderhoud, waaronder het reinigen van de wegen, het maaien van bermen en het herstellen van (kleine) schades. Voor dit type onderhoud hanteren we de volgende criteria:

- Planbare activiteiten met een frequentie van minder dan 1 jaar.
- Niet-planbare activiteiten, zoals het verhelpen van calamiteiten.
- Activiteiten die niet zijn opgenomen in de reserve voor groot onderhoud.

Groot of planmatig onderhoud

Naast het jaarlijks terugkerend onderhoud voeren we ook werkzaamheden uit die minder frequent voorkomen, maar die relatief goed planbaar zijn. Dit noemen we groot onderhoud. Denk hierbij aan het opnieuw asfalteren van de wegen, het reviseren sluisdeuren en het vervangen van lichtmasten. Om deze werkzaamheden duurzaam te kunnen uitvoeren, is een financiële reserve ingesteld. Deze reserve groot onderhoud waarborgt dat er voldoende budget beschikbaar is voor een periode van tien jaar.

Onder de reserve groot onderhoud vallen:

- Planbare werkzaamheden met een frequentie van meer dan 1 jaar.
- Vervanging van objectonderdelen van infrastructuurobjecten.
- Vervangen van volledige objecten met een maximale investeringswaarde van € 250.000.

Vervanging en Renovatie

Vervanging en renovatie betreft het vernieuwen van volledige infrastructuurobjecten, waarbij de kosten minimaal €250.000 bedragen. Voorbeelden zijn het vervangen van een viaduct of het reconstrueren van bruggen over het Kanaal door Walcheren. De financiële dekking van deze werkzaamheden valt buiten de reserve voor groot onderhoud.

De afschrijvingslasten nemen bij deze opgave geleidelijk toe. Een groot deel van de Zeeuwse provinciale infrastructuur is aangelegd tussen de jaren 1950 en 1980. Objecten zoals bruggen, viaducten, sluizen, wegen etc. naderen door materiaalveroudering en de steeds toenemende belasting door zwaarder en intensiever verkeer het einde van hun theoretische technische levensduur. De groeiende behoefte aan grootschalig onderhoud, renovatie en mogelijke vervanging doet zich voor in een tijd waarin middelen als tijd, budget en personeel steeds schaarser worden. Om deze uitdaging het hoofd te bieden, is er een reserve voor vervanging en renovatie ingesteld. Deze reserve is bedoeld om pieken in afschrijvingslasten te egaliseren.

De geschatte kosten voor het onderhoud van de provinciale infrastructuur zijn opgenomen in de tabellen 3 en 4.

Tabel 3 – Kosten onderhoud infrastructuur (× €1.000)	2026	2027	2028	2029
Wegen	10.193	10.573	9.959	9.416
Vaarwegen	5.601	4.530	4.324	3.525

Groen	1.488	1.670	1.575	1.555
Totaal onderhoud infra	17.281	16.772	15.858	14.496

Tabel 4 – Kosten (vervangings)investeringen infrastructuur (× €1.000)	2026	2027	2028	2029
Wegen	10.625	16.550	26.500	16.557
Vaarwegen	PM	PM	PM	PM
Groen	PM	PM	PM	PM
Totaal investeringen infra	10.625	16.550	26.500	16.557

De genoemde bedragen in tabel 4 zijn gebaseerd op het totale investeringskrediet. De investeringen schrijven we af volgens het Besluit begroting en verantwoording en de financiële verordening van de Provincie Zeeland. Hierdoor verdelen we de totale kosten over de periode waarin we de investering gebruiken.

Provinciale gebouwen

Bedrijfsgebouwen infrastructuur

De bedrijfsgebouwen infrastructuur zijn de wegensteunpunten en de bedieningsgebouwen voor het Kanaal door Walcheren en de Zeelandbrug. De laatste schakel in het uitvoeringsprogramma Beleidsvisie steunpunten is de nieuwbouw van steunpunt 's-Heer Arendskerke. Na positieve besluitvorming zal samen met het Rijk, de gemeenten en het waterschap, de benodigde wegensteunpunten voor de gladheidbestrijding in kaart worden gebracht. Het is hierbij de bedoeling om een aantal van deze steunpunten gemeenschappelijk te gaan gebruiken.

Voor het meerjarig groot onderhoud beschikken we over een beheerkader. Op basis van, een bijgewerkte, 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen buitendienst, voeren we het uit. In de huidige meerjarenbegroting staan de volgende bedragen voor het gebruikelijke en het groot onderhoud van deze panden:

Tabel 5 – Onderhoud bedrijfsgebouwen en terreinen (× €1.000)	2026	2027	2028	2029
Structureel onderhoud	1.479	1.580	1.267	831
Incidenteel onderhoud	388	360	482	703
Totaal onderhoud Bedrijfsgebouwen en terreinen	1.867	1.940	1.749	1.534

Er is nu geen sprake van achterstallig onderhoud.

Fietsvoetveer

In 2004 zijn de gebouwen, aanlandingsvoorzieningen en twee SWATH-schepen voor het fietsvoetveer gekocht en in gebruik genomen. De provincie verhuurt deze aan de exploitant van het fietsvoetveer Vlissingen-Breskens; de Westerschelde Ferry B.V. In de huurovereenkomst voor de schepen staat dat de Westerschelde Ferry BV verantwoordelijk is voor het onderhoud aan de schepen. De gebouwen en aanlandingsvoorzieningen worden door de provincie onderhouden. In onderstaande tabel staan de onderhoudskosten weergegeven:

Tabel 6 – Kosten onderhoud faciliteiten fietsvoetveer (× €1.000)	2026	2027	2028	2029
Totaal onderhoud	1.105	960	1.172	1.009

Kantoorgebouwen, waaronder Provinciehuis

De provinciale kantoorgebouwen betreffen het Abdijcomplex (inclusief het deel van het Zeeuws Museum) en het pand Schuytvlot te Middelburg (huisvesting Erfgoed Zeeland). Een meerjarig Beheer- en onderhoudsplan (BOS) reguleert het beheer en onderhoud aan deze gebouwen. Het onderhoud bestaat uit bouwkundig onderhoud en installatietechnisch onderhoud.

Installatietechnisch onderhoud

- Installatietechnisch onderhoud baseren we op de NEN 2767 (conditiemeting voor bouw- en installatiedelen). Een externe gespecialiseerde partij voert vierjaarlijks de inventarisatie en inspectie uit. Deze inventarisatie wordt ook gebruikt voor de aanbesteding van het installatietechnisch onderhoud.
- De planning van dit onderhoud wordt, waar nodig, aangepast aan de planning van investeringen in de gebouwen en bouwkundige renovaties. Dit om deze werkzaamheden gecombineerd/tegelijk uit te kunnen voeren (prijzvoordeel) en om de overlast zoveel mogelijk te beperken.

Bouwkundig onderhoud

- De planning van het bouwkundig onderhoud wordt gebaseerd op de inspectierapporten van de Monumentenwacht, die deze inspecties tweejaarlijks uitvoert. Het onderhoud kent 4 classificaties: slecht; matig; redelijk en goed.
- In de rapporten wordt het onderverdeeld in:
 - Herstel binnen 0-1 jaar (slecht)
 - Herstel binnen 1-3 jaar (slecht/ matig)
 - Herstel binnen 3-6 jaar (matig/ redelijk)
 - Herstel binnen 6-10 jaar (redelijk)
- Dit wordt opgenomen in het BOS.
- Ook grotere renovaties van gebouwen, waarbij geen bouwkundige aanpassingen aan het gebouw worden uitgevoerd, zijn hierin opgenomen.

Voor het meerjarig groot onderhoud wordt een aparte reserve groot onderhoud gevormd. Dit gebeurt op basis van een bijgewerkte 10-jarige meerjarenplanning onderhoud provinciale gebouwen. Deze wordt jaarlijks geactualiseerd. In de huidige meerjarenbegroting staan de volgende bedragen voor het regulier en groot onderhoud van deze panden:

Tabel 7 – Kapitaalgoederen gebouwen (× €1.000)	2026	2027	2028	2029
Onderhoud en vervanging Abdijcomplex	1.052	1.063	946	927

Onderhoud gebouwen en terreinen	499	499	499	499
Pand Schuytvlot	47	187	232	36
Zeeuws Museum	269	191	72	72
Totaal Kapitaalgoederen gebouwen	1.867	1.940	1.749	1.534

Voor de periode 2026 t/m 2031 wordt er weer een BRIM-subsidie aangevraagd voor het meerjarig bouwkundig onderhoud van de monumentale panden. Op basis hiervan kan er in de periode 2025-2031 50 % van de kosten gesubsidieerd worden. De komende jaren zal dan de nadruk liggen op het onderhoud van de monumentale panden. Op dit moment zijn we in afwachting van de definitieve toekenning van de subsidie. Er is momenteel geen sprake van achterstallig onderhoud.

Verduurzaming vastgoed

In het IPO spraken provincies af dat het vastgoed van alle provincies in 2028 energie neutraal is behalve de monumentale panden. Voor monumenten geldt de landelijke afspraak om in 2030 40% CO2 gereduceerd te hebben (ten opzichte van 1990) en in 2040 50%. De voorbereidingen voor de realisatie hiervan zijn al gestart. Uitvoering vindt de komende jaren plaats. Daarbij kijken we niet alleen naar de eigen gebouwen maar wordt, waar mogelijk, ook de omgeving hierin betrokken. De planning is om de gebouwen aan de Korte Giststraat (gebouw C en K) 2026 te renoveren waarbij ook de verduurzamingsmaatregelen worden meegenomen. Deze renovatie wordt een voorbeeldproject voor de verdere verduurzaming van de panden van het Abdijcomplex die voor latere jaren gepland staan.

Bij de reguliere onderhoudswerkzaamheden wordt zoveel mogelijk voor duurzame oplossingen gekozen. Voorbeelden zijn o.m. defecte verlichtingsarmaturen vervangen door ledverlichting; pompen vervangen door toerengeregelde pompen, etc.

Paragraaf Financiering

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de uitvoering van de financieringsfunctie door de Provincie Zeeland. Financiering houdt voor de Provincie in dat er voldoende liquide middelen in kas zijn om aan alle financiële verplichtingen te voldoen. Zeeland beschikt over overvloedige liquide middelen die verplicht zijn gesteld bij de Schatkist of andere decentrale overheden (gemeenten en waterschappen). Vanaf 2024 keert ZEH dividend uit waardoor de liquiditeit is toegenomen en verder toeneemt komende jaren. In deze paragraaf geven we naast de liquiditeitspositie inzicht in de rentebaten, het renteresultaat en de rentetoerekening.

Beleid

Naast de provinciale kaders gelden de wettelijke kaders die zijn vastgelegd in:

- Wet financiering decentrale overheden (Wet fido),
<https://wetten.overheid.nl/BWBR0011987/2013-12-15>.

- Ministeriële regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (RUDDO), <https://wetten.overheid.nl/BWBR0012076/2014-12-30>.
- Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV), <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014606/2019-07-01>.

In deze kaders staan onder andere richtlijnen over het aangaan en verstrekken van leningen, evenals het verstrekken van leningen en garanties of afgeven van waarborgen voor de publieke taak. Uitzettingen of derivaten moeten een voorzichtig karakter hebben en niet zijn gericht op het ontwikkelen van inkomen door het lopen van overmatig risico. In de ministeriële regeling staat wat minimaal onder prudente uitzettingen en een prudent gebruik van derivaten moet worden verstaan. De voorschriften richten zich op de tegenpartij (debiteurenrisico) en op het type instrument (marktrisico).

Wijzigingen ten opzichte van beleid 2025

Er zijn geen wijzigingen in het beleid van 2026 vergeleken met het beleid van 2025.

Speerpunten

- Zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van de nodige financiële middelen.
- Beheersen van financiële risico's.
- Minimaliseren van de kosten en optimaliseren van opbrengsten bij het beheren van geldstromen en financiële posities.

Kengetallen

Kasgeldlimiet: € 28,3 miljoen.

Renterisiconorm: € 80,8 miljoen.

Beleidskader

- Besluit Financieringsstatuut Provincie Zeeland 2022.
- Financiële verordening Provincie Zeeland 2017.

Schatkistbankieren

Vanaf 2013 is de Wet verplicht Schatkistbankieren ingesteld. Dat houdt in dat de Provincie al haar overtollige liquide middelen moet aanhouden bij het Ministerie van Financiën. Dit kan in de vorm van een rekening courant of het plaatsen van (meerjarige) deposito's. Onder voorwaarden mogen er ook leningen verstrekt worden aan medeoverheden, het zogenaamde onderling uitlenen. Sinds eind 2022 heeft Zeeland per saldo liquide middelen over, deze moeten verplicht aangehouden worden in de schatkist. Zeeland ontvangt over het saldo rente. Er kan niet geleend worden bij de schatkist. De belangrijkste voorwaarde is dat er geen lening mag worden verstrekt aan een decentrale overheid waarop de uitlener ook financieel toezicht houdt. Een provincie mag dus geen overtollige middelen uitlenen aan een gemeente binnen de provincie. Onder bepaalde voorwaarden mag afgeweken worden van verplicht schatkistbankieren, bijvoorbeeld om leningen en of garanties te verstrekken onder de noemer Publieke taak. De bevoegdheid om een lening of garantie te verstrekken onder de publieke taak is een bevoegdheid van Provinciale Staten. Dat wil zeggen dat deze altijd moeten

worden voorgelegd aan Provinciale Staten ter besluitvorming. 80% van het dividend ZEH wordt ingezet voor het genereren van structureel rendement door het uit te zetten bij de schatkist of uit te lenen aan een andere decentrale overheid.

Risicobeheer vlottende schuld

De zogeheten 'kasgeldlimiet' stelt een grens aan de korte financiering (7% van het begrotingstotaal, totale lasten). Dit betekent dat we investeringen tot deze kasgeldlimiet mogen financieren met leningen die een looptijd hebben van maximaal 1 jaar, waardoor het renterisico van korte financiering beperkt wordt.

De maximaal toegestane financiering met kort geld in 2026 bedraagt ongeveer € 28,3 miljoen (7% van het begrotingstotaal van € 404 miljoen). Wij voldoen aan de kasgeldlimiet, we lenen op dit moment niet en de verwachting is dat dit de komende jaren niet nodig is.

Risicobeheer vaste schuld, renterisiconorm

Voor de vaste schuld is in de Wet fido ook een norm beschreven, de zogenaamde 'renterisiconorm'. De renterisiconorm is het maximaal toegestane renterisico over langlopende schulden (looptijd > 1 jaar). Een langlopende schuld wordt ook wel vaste schuld genoemd. Het renterisico op deze leningen is afhankelijk van:

- Het gedeelte van de vaste schuld waarvoor de geldnemer een wijziging van de rente met de leningsvoorwaarden niet kan beïnvloeden (renteherziening).
- Het gedeelte van de vaste schuld dat in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen (herfinanciering).

In de Wet fido, artikel 1 h, wordt de renterisiconorm beschreven als een bedrag ter grootte van een percentage van het totaal van het begrotingstotaal van het openbare lichaam bij start van het jaar. Voor provincies is dit percentage 20% van het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal voor 2026 bedraagt € 404 miljoen. De renterisiconorm voor Zeeland bedraagt vervolgens € 80,8 miljoen.

Omdat we vanaf 2022 niet meer lenen, wordt voldaan aan de renterisiconorm.

Verwacht rendement op uitzettingen

Overtollige liquide middelen moeten verplicht worden aangehouden in de schatkist. De rentevergoeding op de aangehouden middelen in de schatkist dalen sinds halverwege 2024 vanwege doorgevoerde renteverlagingen door de ECB. Dit heeft invloed op de renteopbrengsten op de lopende rekening bij de schatkist. In onderstaand overzicht zijn de te verwachten rentebaten opgenomen. In onderstaand overzicht is rekening gehouden met de ZEH dividendontvangsten in 2024 en 2025. Rentebaten over latere dividenduitkeringen worden pas geraamd indien de dividenduitkering ZEH is vastgesteld.

Bedragen x € 1 miljoen	2025	2026	2027	2028	2029
Te verwachten liquiditeitspositie per einde jaar (inclusief vaste uitzetting ZEH dividend)	286	211	161	141	115
Te verwachten rentebaten (inclusief uitzettingen ZEH)	5,7	4,4	3,7	3,1	2,4

Rentetoerekening

In artikel 13 BBV is voorgeschreven dat de paragraaf financiering in ieder geval inzicht geeft in:

- De rentelasten.
- Het renteresultaat.
- De financieringsbehoefte.
- De manier waarop rente aan investeringen, grondexploitaties, en taakvelden wordt toegerekend.

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de manier van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen dat de rentekosten aan deze taakvelden moeten worden toegerekend door een (rente)omslag. De commissie BBV adviseert het renteschema hieronder in de paragraaf Financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen.

RENTE SCHEMA 2026	€	€
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering		-
b. De externe rentebaten (idem)		-4.380.000,00
saldo externe rentelasten en baten		-4.380.000,00
c. De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
c. De rentebaat van doorverstrekte leningen (projectfinanciering)	-	
Saldo door te rekenen externe rente		-4.380.000,00
d1. rente over eigen vermogen	-	
d2. rente over voorzieningen	0	
Saldo rente over eigen vermogen en voorzieningen		-4.380.000,00
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		0
e. De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-
f. Renteresultaat op het taakveld treasury		-4.380.000,00

Overzicht verstrekte geldleningen

In onderstaand overzicht zijn de uitzettingen opgenomen met looptijden langer dan 1 jaar. Middelen die worden aangehouden op de lopende rekening bij de schatkist zijn hierin niet opgenomen.

De uitzettingen bij de schatkist en decentrale overheden betreffen € 100 miljoen en zijn in 2024 weggezet. De dividenduitkering ZEH in 2025 van € 67,5 miljoen zijn voorlopig geplaatst op de lopende rekening bij de schatkist en zijn niet opgenomen in onderstaand overzicht.

Wachtgeldvoorziening van de voormalige Provinciale Stoombootdiensten (PSD). De middelen voor die voorziening zijn via een 'cash-flow swap' op lange termijn belegd. Rente en aflossingen op deze lening worden ieder kwartaal ontvangen tot en met 2028.

Stichting Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten (SVN). Aan SVN is in totaal € 3 miljoen aan leningen bestemd voor stimulering duurzame woningverbetering. Deze leningen mochten tot en met 2013 worden uitgezet, daarna vloeien alle aflossingen terug naar de Provincie.

Tabel overzicht verstrekte geldleningen.

Verstrekte geldlening	Stand ultimo (bedragen x € 1.000)				
	2025	2026	2027	2028	2029
Leningen uitgezet					
Langlopende leningen bij schatkist en decentrale overheden (stamkapitaal ZEH)	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Wachtgeldvoorziening PSD	71	23	2	0	0
Duurzaamheidslening woningverbetering aan SVN	500	350	200	50	0
Totaal	100.471	100.373	100.202	100.050	100.000

Paragraaf Bedrijfsvoering

Vooruitgang door samenwerking

We willen het beste voor Zeeland en de mensen die hier wonen. We doen dat op verschillende manieren: door beleid te maken, samen te werken met anderen en door onze wettelijke taken uit te voeren. Ontwikkelingen zoals digitalisering en kunstmatige intelligentie veranderen ons werk.

Binnen onze organisatie is goede bedrijfsvoering heel belangrijk om onze taken en doelen te bereiken. De komende tijd blijven landelijke thema's, zoals de aanpak van het landelijk gebied, stikstof, energie en klimaat, veel aandacht vragen van de provincies. Daarnaast worden we geconfronteerd met complexer wetgeving en een krappe arbeidsmarkt.

Daarom is het belangrijk dat we naast ons huidige werk ook nieuwe diensten kunnen leveren. Dit zal druk zetten op onze bedrijfsvoering. Daarom moeten we ons zo organiseren dat we tijdig op deze diensten, maar ook op de externe ontwikkelingen kunnen anticiperen. Het is belangrijk dat we op tijd subsidies kunnen afgeven, tijdig deskundig advies kunnen geven over inkoop, maar bijvoorbeeld ook beschikken over een betrouwbare en goed ingerichte informatiesystemen. Dit vraagt om flexibiliteit en slimme, nieuwe manieren om ons werk nog beter te doen.

Kengetallen

Omvang ambtelijke organisatie (peildatum 30.6.2025)

Ambtelijke organisatie: 657,7 fte

Statengriffie: 7,56 fte

Rekenkamer: 1 fte

Beleidskader

- *Norm voor externe inhuur is, volgens de Rijksnorm, maximaal 10% van de totale personele uitgaven*
- *Inkoopbeleid*
- *Informatiebeleid*
- *Informatiebeheer*

Deze beleidskaders zijn een bevoegdheid van GS/Concerndirectie.

Goed werkgeverschap: blijvende aandacht voor strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning

Organisatieontwikkeling en personeel

Onze organisatie ontwikkelt zich dagelijks om het beste te doen voor Zeeland en de Zeeuwen. Tegelijkertijd blijft de wereld om ons heen in hoog tempo veranderen. De maatschappelijke opgaven worden complexer, urgenter en raken elkaar steeds vaker.

In het coalitieakkoord Met Zeeland, Voor Zeeland! staat beschreven dat er forse opgaven liggen waar wij uitvoering aan geven. Die opgaven vragen veel van onze mensen. Tegelijkertijd neemt het aantal beschikbare vakmensen af. De vergrijzing in de Zeeuwse arbeidsmarkt, de uitstroom door (pré)pensioen, én de structurele krapte op de arbeidsmarkt hebben directe gevolgen voor onze organisatie.

Strategisch personeelsbeleid en goed werkgeverschap

De combinatie van stijgende opgaven en krimpende arbeidsmarkt maakt strategisch personeelsbeleid en personeelsplanning urgenter dan ooit. Vanuit goed werkgeverschap blijven we investeren in het aantrekken, ontwikkelen en behouden van medewerkers. We vernieuwen hoe we naar werk, talent en inzetbaarheid kijken. Niet alleen vacatures vullen, maar slim en toekomstgericht organiseren is het uitgangspunt. Daarbij benutten we ook digitale middelen om processen en werkdruk te verlichten.

Arbeidsmarktcampagne Provincie Zeeland

Sinds 2024 voeren we de arbeidsmarktcampagne Provincie Zeeland, die we in 2026 voortzetten én intensiveren. De campagne richt zich op zichtbaarheid als werkgever, het werven van nieuw talent én het positioneren van het merk Zeeland als "shaping the future delta". Werken bij de provincie betekent bijdragen aan de leefomgeving van nu en van de toekomst.

Boeien en binden van talent

Het behouden van medewerkers is minstens zo belangrijk als het aantrekken ervan. Daarom zetten we in 2026 stevig in op het boeien en binden van talent. We bieden medewerkers de kans om te werken aan maatschappelijke opgaven die ertoe doen. Ook blijven we investeren in:

- Jong talent: minimaal 25 stageplekken per jaar, inzet op startersbanen en traineeships.
- Loopbaanontwikkeling en opleiding: maatwerktrajecten gericht op doorgroei, omscholing en hybride profielen.
- Vitaliteit en werkdruk: uitbreiding van het vitaliteitsbeleid, extra aandacht voor mentale gezondheid, werk-privébalans en preventie van uitval.
- Onboarding: versterking van ons introductie- en begeleidingsprogramma voor nieuwe medewerkers.

Voor moeilijk vervulbare functies experimenteren we met andere vormen van werving, zoals detachering, projectinzet en samenwerking met opleidingsinstellingen.

Diversiteit, inclusie en een veilige werkomgeving

We willen een organisatie zijn waarin iedereen zich welkom, gewaardeerd en veilig voelt. Diversiteit en inclusie blijven speerpunten.

Een veilige werkomgeving is essentieel. Medewerkers kunnen terecht bij vertrouwenspersonen en melding doen via de gedragscode integriteit en klokkenluidersregeling. Ook besteden we structureel aandacht aan sociale veiligheid.

Organisatieontwikkeling: Wendbaar en vakbekwaam

De uitvoering van het organisatieontwikkeltraject, gestart in 2024, zetten we in 2026 voort. We richten ons op het versterken van de wendbaarheid, ambtelijk vakmanschap en samenwerking binnen de

organisatie. Daarbij hoort ook het investeren in leiderschap en teamontwikkeling, zodat medewerkers ruimte krijgen om initiatief te nemen en eigenaarschap te tonen. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige organisatie, klaar om de opgaven van morgen aan te gaan.

Communicatie

We zetten ons dagelijks in om het beste te doen, met én voor Zeeland en de inwoners van Zeeland. Nog afgezien van de plicht die we als overheid hebben om over onderdelen van ons werk te communiceren, willen we gewoon zelf ook laten zien wat we doen, voor wie we dat doen en waarom we dat doen. En dat zo begrijpelijk en toegankelijk mogelijk.

Visie op communicatie

Provinciale Staten hebben in het voorjaar van 2025 de nieuwe Visie op communicatie vastgesteld. Allereerst zetten we communicatie in om beleid en besluitvorming over het voetlicht te brengen. We tonen wat we doen en welke keuzes we maken. Daarnaast gaan we in gesprek met inwoners, organisaties en andere overheden.

Middelen

Team Communicatie zorgt dat Zeeland en de inwoners van Zeeland weten waarvoor ze terecht kunnen bij de Provincie Zeeland. Maar ook wat ze van Provincie Zeeland mogen verwachten en hoe ze zaken kunnen aankaarten. Die communicatie geven we onder meer vorm onze (digitale) communicatiemiddelen:

- Social media (Facebook, LinkedIn, X, Instagram, Bluesky, Mastodon, YouTube).
- www.zeeland.nl.
- E-mail nieuwsbrieven.
- Online en gedrukte magazines (bijvoorbeeld magazine IN ZEELAND).
- Sociaal jaarverslag.
- Narrowcasting (beeldschermen met informatie).
- De Abdijstudio voor webinars of live gesprekken.
- Beeldloket voor foto en video.
- Mediaberichten.
- Podcasts.

Heldere communicatie

Team Communicatie is verantwoordelijk voor heldere en eenduidige communicatie met de Zeeuwse samenleving. Maar zij zijn er niet alléén van: heldere communicatie is een verantwoordelijkheid van de gehele organisatie. Team Communicatie kan daar wél heel goed bij helpen. En doet dat dan ook. Onder meer door de inzet voor Direct Duidelijke teksten en het toegankelijk maken van documenten die op de website staan.

IN ZEELAND

IN ZEELAND, het kwartaalmagazine van de Provincie Zeeland, begon in 2022 en is sinds 2024 een vast communicatiemiddel met een oplage van 5.000 exemplaren en bijna 4.000 abonnees. Dat aantal groeit na het verschijnen van elke nieuwe editie. Het magazine, dat verder via gemeentehuizen en bibliotheken verspreid wordt, geeft inzicht in provinciaal beleid, subsidies en politieke besluiten.

Sociale media

De inzet op sociale media blijft groot. De komst van de nieuwe commissaris heeft de aandacht en onze inzet voor sociale media vergroot. Die inzet zal het komende jaar vermoedelijk toenemen.

Participatie

Dat de inwoners van Zeeland, bedrijven, instellingen en medeoverheden door middel van participatie beter en meer betrokken kunnen worden bij de beleidsontwikkeling staat niet ter discussie. Dat is

immers ook de gedachte achter de titel van het coalitieakkoord en de gebiedsgerichte aanpak. Wel is het zaak participatie gericht en verstandig in te zetten. Plat gezegd: je moet iets kunnen en willen doen met wat je ophaalt. Team Communicatie heeft het initiatief genomen om participatie meer handen en voeten te geven binnen de organisatie. Dat gaat de komende jaren zijn beslag krijgen, onder meer via een gerichte aanpak en trainingen van medewerkers.

Ondersteuning college

Vast onderdeel van het werk van het team communicatie is de ondersteuning van het college van Gedeputeerde Staten en zijn individuele leden. De commissaris heeft 1,0 fte communicatieondersteuning/woordvoering en iedere gedeputeerde 0,5 fte. Die ondersteuning bestaat onder meer uit het geven van communicatieadvies op allerlei terreinen, en het voorbereiden en begeleiden van mediaoptredens, het beantwoorden van persvragen en het (mee)schrijven aan speeches. Daarnaast werken de communicatieadviseurs aan de communicatie van en over projecten en programma's in de portefeuille van 'hun' bestuurder.

Subsidies

Met ingang van het jaar 2023 is de Algemene subsidieverordening Zeeland 2023 (Asv 2023) en het Algemene subsidiebesluit Zeeland 2023 (Asb 2023) van kracht geworden. Gezamenlijk vormen zij het juridisch kader voor het subsidiebeleid van de Provincie Zeeland. Aansluitend is ook de beleidsnota subsidies herzien en geactualiseerd, deze beleidsnota is bekend onder de benaming 'Samen meer resultaat met subsidies'.

Er is en wordt nog steeds ingezet op verdere professionalisering middels digitalisering en de toepassingen die het biedt, digitaal indienen is de norm en er wordt verder bezien of toepassing van AI wellicht mogelijkheden biedt. Aansluitend werken we binnen de mogelijkheden van ons digitaal systeem aan signalering waarmee aanvragers een melding krijgen van naderende deadlines. De eerste oriëntatie wordt gedaan naar een specifiek subsidie-volgsysteem.

Financieel meerjarig perspectief

De begroting toont een gezond meerjarig financieel perspectief. In de najaarsnota 2025 schetsen we een geactualiseerd financieel perspectief. Ook houden we daarin rekening met de onzekerheden die op de Provincie af kunnen komen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de herijking van het provinciefonds, onze belangrijkste inkomstenbron. De dividenden van ZEH kunnen ertoe leiden dat komende jaren incidentele ruimte binnen de meerjarenbegroting ontstaat. Hiervoor hanteren wij het afwegingskader dat door Provinciale Staten in april 2024 is vastgesteld.

Financiële informatievoorziening

Voor het opstellen en digitaal publiceren van onze P&C documenten zoals begroting en jaarrekening gebruiken we het softwarepakket Pepperflow.

Het verder ontwikkelen van Horizontaal Toezicht

In het najaar van 2023 liep het verlengde convenant Horizontaal Toezicht met de Belastingdienst af. De Belastingdienst heeft de afgelopen jaren gewerkt aan de door ontwikkeling van het zogenaamde Horizontaal Toezicht (DHT). Deze veranderingen hebben gevolgen voor de samenwerking tussen de

Provincie en de Belastingdienst. In het verleden lag de nadruk op de samenwerking met de Belastingdienst. Nu is het accent verschoven naar het zelf (systematisch) in de gaten houden van interne beheersmaatregelen. De Belastingdienst stelt vanuit haar eigen eisen DHT specifieke eisen aan de inrichting en controle van onze interne processen. De Provincie Zeeland wil de processen kunnen beheersen voor zowel de rechtmatigheidsverantwoording als voor het DHT.

De organisatie heeft reeds in 2022 en 2023 stappen gezet om te kunnen voldoen aan de eisen van het 'doorontwikkelde' convenant Horizontaal Toezicht. Maar toch wil de provincie het verlengen van het Horizontaal Toezicht convenant voorlopig on hold zetten. Dit omdat de provincie met ingang van 2027 met een nieuw financieel systeem gaat werken. De implementatie van dit nieuwe systeem zal in 2026 veel tijd en energie gaan kosten.

De Belastingdienst zal de reguliere klantbehandeling in 2026 bij onze organisatie voorzetten. Bij de vormgeving hiervan houden ze daarbij rekening met de onder het oorspronkelijke convenant met ons opgedane ervaringen. Ook zullen er periodiek bedrijfsgesprekken gevoerd blijven worden en blijft de mogelijkheid tot vooroverleg bestaan. Er verandert hierdoor feitelijk niets in onze huidige (werk)relatie met de Belastingdienst.

Betalen en invorderen

De Provincie Zeeland heeft als doelstelling om 95% van de facturen binnen de wettelijke betalingstermijn te betalen. Wij zetten dit beleid voort in 2026.

Controloffunctie

De controloffunctie gaat om het 'in control' zijn en blijven van de organisatie. We werken aan een goed georganiseerd en geaccepteerd systeem van sturing en beheersing. De controloffunctie is van de gehele organisatie. We doen het samen, waarbij de afdeling Control een regiefunctie heeft.?

In 2026 blijven we werken aan de onderwerpen:

- Risicomanagement: de basis van de Zeeuwse 'drielijnen' staat. In 2026 blijven we de lijnen verstevigen.
- Het inhoudsrijker maken van de P&C-cyclus. Dit betekent bijvoorbeeld dat we samen terug- en vooruitkijken naar de realisatie van doelen.

Naast bovenstaande onderwerpen staan ook aan een aantal jaarlijks terugkerende onderwerpen op de planning. Dit zijn onder meer:

- Rechtmatigheidsverantwoording: ter onderbouwing worden diverse (verbijzonderde) interne controles uitgevoerd en vindt verantwoording plaats in de jaarstukken.
- Projectcontrol: het toetsen en adviseren over de beheersing van de grote projecten.
- 217a onderzoek: het uitvoeren van een 217a onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door Gedeputeerde Staten gevoerde beleid.

Verbeteren kwaliteit informatiehuishouding

De verdere digitalisering van de provinciale processen leidt tot een voortdurende toename in zowel de hoeveelheid als de variëteit van digitale informatie. Deze moeten duurzaam gearchiveerd en ontsloten worden. In 2026 geven we daarom onder andere uitvoering aan:

- Het aanpassen van de Archiefverordening en het Besluit informatiebeheer, zodat we klaar zijn voor de nieuwe Archiefwet.
- Het interprovinciale meerjarenplan Wet open overheid, 'Informatiehuishouding op orde':
 - het inrichten van een informatiestructuurplan,
 - het opstellen van kaders en richtlijnen voor projectarchivering,
 - en het opstellen van het "handboek informatiebeheerprocessen".
- Het beter vindbaar maken van digitale informatie met behulp van AI-technologie. Hiervoor wordt een voorstel voorbereid voor de Voorjaarnota 2026.

Informatieveiligheid

In 2026 treedt naar verwachting de Cyberbeveiligingswet in werking. De wet is gericht op het versterken van onze digitale en economische weerbaarheid, zoals verplichte technische maatregelen om bij een cyberaanval te kunnen blijven functioneren en het verminderen van de afhankelijkheid van grote, buitenlandse IT-leveranciers.

De Nederlandse overheid werkt op dit gebied intensief samen. In 2026 realiseren we in samenwerking een zogenaamd "Security Operations Center": een dienst die dag en nacht de beveiliging van ons IT-netwerk, de IT-systemen en de applicaties in de gaten houdt en beveiligingsincidenten signaleert. Hiervoor wordt een voorstel voorbereid voor de Voorjaarnota 2026.

In Zeeland werkt de provincie samen met de gemeenten en uitvoeringsorganisaties aan kennisuitwisseling over cyberveiligheid onder de titel "Zeeuwse Norm Weerbare Overheid". We bieden elkaar hulp bij eventuele beveiligingsincidenten en werken aan gezamenlijke bewustwording over cyberveiligheid.

De provincie is gecertificeerd voor veilige omgang met informatie (ISO27001). We blijven onze beveiliging verbeteren: in 2026 voeren we extra maatregelen in, waaronder het extra versleutelen van bestanden.

Datagedreven werken en AI

De Provincie Zeeland wil in 2026 een organisatie zijn die beslissingen neemt op basis van actuele, betrouwbare en goed ontsloten data. Dat betekent:

- Beleidskeuzes onderbouwen met heldere inzichten, scenario's en meetbare effecten.
- Data en AI-technologie inzetten voor complexe, integrale vraagstukken, zoals de balans tussen wonen, landbouw, natuur en economie.
- AI op een verantwoorde, veilige en juridisch correcte manier gebruiken, zodat het daadwerkelijk bijdraagt aan betere dienstverlening, efficiëntere bedrijfsvoering en innovatieve oplossingen.

Daarom zetten we in 2026 belangrijke stappen naar een datagedreven en AI-bewuste organisatie. Dit is relevant bij het vormen van het beeld over Zeeland 2050 en bij de gebiedenaanpakken.

We doen dit door:

- het realiseren van een centrale dataopslag. Dit maakt het mogelijk om in een meerjarig groeipad data van verschillende provinciale programma's en prioritaire dossiers bijeen te brengen. Dit maakt integrale analyses mogelijk. In 2026 nemen we deze basisvoorziening in gebruik en worden de beheerders getraind.

- Provinciale medewerkers te trainen in datageletterdheid en AI-vaardigheden, conform de verplichtingen van de AI-act.
- in 2026 een bedrijfsvoeringsproces te innoveren door middel van AI-technologie, gericht op hogere efficiëntie en/of effectiviteit. Dit sluit aan op de oproep van Provinciale Staten van november 2024.

Uitvoeringsprogramma Zeeuwse Digitale Agenda

In 2026 werken we langs een geactualiseerd uitvoeringsprogramma naar aanleiding van de motie “AI in de Digitale Agenda” (november 2024). Hierin is specifiek aandacht voor:

1. “Boost IT”, de “Human Capital Agenda” (HCA) ICT bundelt de krachten van onderwijs, bedrijfsleven en overheid om de groeiende vraag naar ICT-professionals in Zeeland te beantwoorden. De Provincie is reeds geruime tijd betrokken bij dit initiatief om jong ICT talent aan te trekken en vast te houden voor de regio. Voor het vervolg van de betrokkenheid bij deze agenda wordt een voorstel voorbereid voor de voorjaarsnota 2026.
2. De Data Alliantie Zeeland, de gedachte daarbij is om digitalisering, data en dataproducten in te zetten als middel bij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. Dat wordt vormgegeven door samenwerking te organiseren in het Zeeuwse netwerk. Het doorontwikkelen van het fundament verdient aandacht. Met name een community waarin data-adepten van de diverse Zeeuwse overheden kennis met elkaar kunnen delen is een belangrijk aspect daarvan, waarvoor de samenwerking is aangegaan met de Vereniging Zeeuwse Gemeenten.
3. Datafest Zeeland, dit evenement ism HZ, Roosevelt University, Scalda en Rijkswaterstaat is de perfecte gelegenheid voor studenten Data Science om van experts te leren, datawetenschapsvaardigheden te ontwikkelen en langs relevante thema’s een echt verschil te maken voor Zeeland en in de wereld. Na geslaagde edities in 2023, 2024 en afgelopen jaar werken we nu aan het bestendigen van dit evenement.

Structurele doelen

Naast de bestuurlijke doelen hebben we zeven doelstellingen waaraan we ook in 2026 werken:

- Het ziekteverzuim is onder de landelijke Verbaannorm (op dit moment 4,9% waarbij bijstelling nog mogelijk is). Het verzuim nam de afgelopen jaren toe, veelal veroorzaakt door niet arbeidsgerelateerde klachten. Ook in 2025 worden (zo nodig aanvullende) maatregelen genomen om het ziekteverzuim te reduceren c.q. beperkt te houden.
- We bieden binnen onze organisatie minimaal vijftientig stageplaatsen aan per jaar. Onze externe inhuur bedraagt niet meer dan 10% dan de Rijksnorm (comply or explain).
- Het quotumpercentage voor 2025 (indicatief) om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een baan te bieden is minimaal 28,5 fte (1fte = 25,5 uur) (Participatiewet). De organisatie loopt op schema om deze doelen te halen. Het quotumpercentage wordt jaarlijks geactualiseerd omdat het betrekking heeft op een heel jaar. Het quotumpercentage kan daardoor nog wijzigen.
- We betalen facturen zo snel als mogelijk, maar uiterlijk binnen 30 dagen.
- We behandelen subsidie-, vergunning- en ontheffingsaanvragen binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijnen.
- We zetten in om ingebrekestellingen, bejegeningssklachten, beroepschriften en bezwaarschriften te voorkomen. Als deze komen behandelen we ze binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijn.

Aansluiten op een Zeeuws e-depot

In 2026 voert de Provincie Zeeland het 'Aansluitplan Zeeuws e-Depot' verder uit. Doel van dit aansluitplan is om de digitale archieven van de Provincie op te nemen in het Zeeuws e-Depot (definitieve, digitale bewaarplaats) zodat deze archieven duurzaam bewaard blijven en publiekelijk toegankelijk zijn. Voor 2026 ligt de focus op het overbrengen en/of uitplaatsen van het digitaal archief 2016-2020, de videotulen van Provinciale Staten- en Commissievergaderingen van 2006 t/m 2023 en de BRZO-dossiers 2014-2019 van de RUD naar het e-Depot.

PIOFACH-taken RUD

In 2025 heeft Provincie Zeeland, op verzoek van de Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD), een aanbod gedaan voor het leveren van ondersteunende diensten. Eind maart 2025 is ingestemd met dit voorstel. De uitvoering van deze taken start per 1 januari 2026.

Met de implementatie van de ondersteunende bedrijfsvoeringstaken Personeel en Organisatie (P&O), Informatievoorziening en ICT (IA), Financiën (F), Control (C), Facilitaire Zaken (FZ), Inkoop (IK) en Juridische Zaken (JZ), beogen wij een efficiënte en effectieve ondersteuning van de bedrijfsvoering van de RUD. Elk bedrijfsvoeringsonderdeel heeft een plan gemaakt om op 1 januari 2026 ondersteuning te kunnen leveren aan de RUD. Daarbij werken we nauw samen met de RUD en gemeente Terneuzen. Een belangrijk onderdeel zijn de medewerkers die het ondersteunende werk gaan doen. Deze medewerkers komen in dienst van de Provincie en werken vooral vanuit het Provinciehuis. Voor dit werk is extra capaciteit nodig en zijn vacatures opengesteld.

Door deze taken op ons te nemen, stellen wij RUD Zeeland in staat zich te concentreren op haar kerntaken en de verdere versterking van de organisatie. Tegelijkertijd zorgen wij voor een professionele, betrouwbare en toekomstbestendige uitvoering van de ondersteunende processen.

Project GFIS

We werken aan de vervanging van onze systemen voor Financiën (Unit4) en Inkoop (Proactis). Met het project GFIS (Geïntegreerd Financieel en Inkoop Systeem) zetten we stappen naar één gebruiksvriendelijk en toekomstbestendig systeem. De implementatie van ERPx (Unit4) neemt een groot gedeelte van 2026 in beslag.

Paragraaf Verbonden partijen

Verbonden partijen

Inleiding

Als verbonden partijen voor de Provincie Zeeland worden aangemerkt publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regelingen) of privaatrechtelijke rechtspersonen (verenigingen, stichtingen, BV's en NV's) waarin we een bestuurlijk én een financieel belang hebben.

Een bestuurlijk belang houdt in dat er sprake is van zeggenschap, hetzij uit een provinciale vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij uit hoofde van stemrecht. Een financieel belang betekent dat een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat. Oftewel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid voor de provincie bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Visie en beleid

De Provincie heeft diverse instrumenten tot haar beschikking om publieke doelen te bereiken. Het meest geëigende instrument is wet- en regelgeving. Wanneer de Provincie hieraan niet genoeg heeft, kunnen andere instrumenten, zoals subsidieverlening of verbonden partijen benut worden.

De Nota Verbonden Partijen is vastgesteld door Provinciale Staten in haar vergadering van 23 juli 2021 (https://www.zeeland.nl/sites/default/files/digitaalarchief/IB21_a90ae73c.pdf). Hierin zijn de volgende belangrijke beleidsuitgangspunten vastgelegd:

- De Provincie Zeeland participeert uitsluitend in een verbonden partij wanneer hiermee een publiek belang wordt gediend en publieke doelen niet op een andere manier beter gerealiseerd kunnen worden.
- De Provincie Zeeland kiest voor die samenwerkingsvorm, publiekrechtelijk of privaatrechtelijk, die het best past bij het dienen van het publiek belang.
- Bij iedere verbonden partij wordt er afgewogen of er een aandeelhoudersstrategie dient te worden vastgesteld.

De Provincie Zeeland participeert in diverse verbonden partijen. We vinden het belangrijk dat we in een goede verhouding met onze verbonden partijen staan. Naast formele momenten worden daarom ook informele momenten benut waarin actuele zaken besproken worden.

In deze paragraaf geven we per verbonden partij nadere informatie.

Speerpunten

- Toetreding Rijk als aandeelhouder van Impuls.
- Onderzoek naar mogelijkheden Zero Emissie schepen voor veerverbinding Vlissingen-Breskens.
- Aandelenoverdracht kerncentrale Borssele naar de rijksoverheid.
- Blijvend inzetten op tolvrij maken van Westerscheldetunnel voor vrachtverkeer.
- Opstellen bereikbaarheidsplan Westerscheldetunnel n.a.v. betonschade.
- Oprichting mobiliteitscentrale.
- Oprichting energietransitiefonds.
- Toetreding tot de GR het Zeeuws Archief.
- Oprichting GR NDFF (nationale databank Flora en Fauna).
- Actualiseren nota verbonden partijen.

Kengetallen

- Kapitaalparticipaties van deelnemingen opgenomen op de provinciale balans onder de Financiële vaste activa. Op 1 januari 2026 in totaal ongeveer € 298,1 miljoen.
- Per 1 januari 2025 staat de provincie voor verbonden partijen garant voor ongeveer € 204 miljoen (op basis van jaarrekeningen 2024).

Beleidskader

Nota Verbonden Partijen 2021 (Vastgesteld door Provinciale Staten op 23 juli 2021).

Overzicht verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen (GR)

- Regionale uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vennootschappen en coöperaties

- Zanddijk B.V.
- Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH)
- Stedin Netbeheer B.V. (Stedin)
- North Sea Port SE (NSP SE)
- N.V. Westerscheldetunnel (WST)
- N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)
- Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)
- Gemeenschappelijk bezit Evides Aqua B.V. (GBE Aqua)
- Westerschelde Ferry B.V. (WSF)
- Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)
- Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. (GVZ)

Stichtingen en verenigingen

- Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)
- Huis van de Nederlandse Provincies (HNP)
- Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A. (Dova)

Overige verbonden partijen

- Provinciaal fonds nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Geopark Schelde Delta
- Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinstreek
- Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst
- Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A.

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013. De gemeenschappelijke regeling (GR) is bij besluit van Provinciale Staten, RUDT-005, d.d. 21 juni 2013 vastgesteld.

Publiek belang

De RUD Zeeland draagt sinds 1 januari 2014 samen met de Provincie (en de andere deelnemers) zorg voor een schone, veilige en gezonde leefomgeving.

Daarvoor voert de RUD taken uit op het gebied van de Omgevingswet en provinciale verordeningen. Het gaat daarbij om uitvoering van de taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving en om adviestaken. Sinds 1 oktober 2019 worden de taken voor de SEVESO (voorheen Besluit risico's zware ongevallen) bedrijven door de DCMR Milieudienst Rijnmond uitgevoerd.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland

Bestuurlijk belang

De GR RUD is een samenwerkingsverband van de Provincie Zeeland en de Zeeuwse gemeenten. Het algemeen bestuur (AB) van RUD Zeeland bestaat uit 14 personen, van wie er één is benoemd vanuit Gedeputeerde Staten (GS). Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit vier leden, allen afkomstig uit het AB. Eén DB lid is een lid van het AB dat is aangewezen door GS van de provincie. De voorzitter van het AB is ook voorzitter van het DB. Het lid van het AB, aangewezen door GS van de Provincie heeft zeven stemmen. De overige leden van het AB, aangewezen door de colleges van B&W van de gemeenten hebben ieder één stem. Voor belangrijke besluiten, waaronder de begroting, is een tweederde meerderheid nodig.

Doelstelling

De RUD-Zeeland voert voor ons de vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van de omgevingswet uit. Daarnaast voert de RUD de advies- en specialistische taken uit, zoals op het gebied van externe veiligheid, luchtvaart, geluid, bodem, luchtkwaliteit en toezicht en handhaving van de groene wetten.

Bezoldiging

De bezoldiging van de bestuurder valt binnen de normen van de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

€ 0 (sluitende ontwerp-begroting 2026 welke voor zienswijze aan de deelnemers is voorgelegd, vaststelling voorzien in de vergadering van het AB van september 2025).

Verwachte dividenduitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

De deelnemersbijdrage 2026 van de Provincie Zeeland is volgens de ontwerp-begroting 2026 van de RUD Zeeland geraamd op € 7.621.100.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting *)	€ 771
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 771

* Schatting betreft het eigen vermogen volgens de geprognostiseerde balans opgenomen in de ontwerp begroting 2026 van de RUD.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting *)	€ 5.038
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 5.038

* Schatting betreft het vreemd vermogen volgens de geprognostiseerde balans opgenomen in de ontwerp begroting 2026 van de RUD.

Risico's

De Provincie Zeeland is als deelnemer mede aansprakelijk voor financiële tekorten. De RUD heeft voor 2026-2029 een sluitende meerjarenbegroting. Financiële aansprakelijkheid voor de Provincie

Zeeland kan pas ontstaan na besluitvorming daarover in het Dagelijks Bestuur (DB) en het Algemeen Bestuur (AB) van de RUD Zeeland. De Provincie Zeeland maakt onderdeel uit van de besluitvorming in het DB en AB.

De RUD Zeeland begroot vanaf 2021 over op te leveren producten volgens PxQ (prijs x hoeveelheid) systematiek. Producten zonder kental in PxQ begroot de RUD Zeeland apart op basis van ervaringscijfers, maar sommige werkzaamheden zijn vooraf niet goed in te schatten (vraag gestuurd en complexiteit). We rekenen uiteindelijk af op basis van de werkelijk door de RUD Zeeland gemaakte uren tot het moment dat er een nieuwe financieringssystematiek wordt ingevoerd.

Verder kunnen de volgende zaken nog effect hebben op de financiële bijdrage aan de RUD Zeeland:

- Nieuwe landelijke wettelijke verplichtingen voor de Provincie die mogelijk meer inzet van de RUD Zeeland vragen (zoals op grond van de Omgevingswet, Wet elektronische publicatie, Wet open overheid).
- De uitkomsten van het Interbestuurlijk programma verbetering VTH Stelsel (IBP-VTH). Dit is het vervolg op het landelijk rapport van de Commissie van Aartsen getiteld "Om de leefomgeving, Omgevingsdiensten als gangmaker voor het bestuur" en het onderzoek van de landelijke Rekenkamer getiteld "Handhaven in het duister".
Onder meer op het gebied van de uitvoering van het plan van aanpak en financiering hiervan door alle deelnemers, een wijziging van de financieringssystematiek zelf en kwaliteitscriteria.
- Het nog vast te stellen ambitieniveau voor de RUD Zeeland op werkterreinen als groen toezicht, circulaire economie en stikstof.
- Toekomstige huisvesting en ondersteuning op de bedrijfsvoeringstaken (PIOFAC).

Zanddijk B.V.

Vestigingsplaats

Statutaire zetel: Middelburg

Vestigingsplaats: Yerseke

Oprichting/deelname provincie

Oprichting 23 juni 2023.

Publiek belang

Zanddijk BV gaat in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) uitvoeren van de reconstructie van de N673 met aansluitende wegen en rotondes en bijbehorende werken.

Programma begroting

Grote projecten.

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder. De vennootschap wordt bestuurd door één algemeen directeur onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC bestaat uit drie personen overeenkomstig de statuten. De leden van de RvC zijn benoemd door de AvA.

Doelstelling

Zanddijk BV heeft als doel het in opdracht van de Provincie Zeeland voorbereiden en (laten) uitvoeren van de reconstructie van de N673 met aansluitende wegen en rotondes en bijbehorende werken (Project Zanddijk) en voorts het verrichten van al hetgeen met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

De bezoldiging van de directeur valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

In het boekjaar 2026 wordt een financieel resultaat verwacht van € 0.

Verwachte dividenduitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

100%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 1 *

Per 31-12-2026 (schatting)	€ 1
----------------------------	-----

* Het eigen vermogen bedraagt uitsluitend het maatschappelijk kapitaal ter grootte van € 1 wat geplaatst is bij de oprichting.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 295
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 295

Schatting gebaseerd op saldo volgens laatst vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

Provincie Zeeland is als 100% aandeelhouder aansprakelijk voor mogelijke (toekomstige) financiële tekorten.

Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. (ZEH)

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

DELTA N.V. kwam voort uit de fusie in 1991 tussen Watermaatschappij Zuid West Nederland (WMZ) en de Provinciale Energie Houdstermaatschappij (ZEH). In 2017 is na de verkoop van het onderdeel Retail de naam van DELTA N.V. gewijzigd in PZEM N.V. Bij de verkoop van de wholesale onderdelen, eind 2022, is de naam PZEM mee verkocht en zijn de resterende onderdelen doorgedaan onder de naam 'Provinciale Energie Houdstermaatschappij' (ZEH).

Publiek belang

Sinds de verkoop van enkele belangrijke bedrijfsonderdelen, voor het laatst de verkoop van de aandelen Evides aan GBE Aqua en de verkoop van wholesale (onder andere de Sloecentrale) aan EPH, omvatten de activiteiten van ZEH enkel nog commerciële energieproductie- en leveringsactiviteiten. Voor de energie gerelateerde activiteiten geldt, dat er geen direct provinciaal publiek belang meer aanwezig is, dat aandeelhouderschap rechtvaardigt. Het belangrijkste onderdeel binnen ZEH betreft op dit moment het aandelenbelang in de kerncentrale (EPZ).

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

ZEH N.V. is een houdstermaatschappij. ZEH N.V. omvat het 70% aandelenbelang in N.V. EPZ (de kerncentrale), het 50% aandelenbelang in BMC Moerdijk B.V. (de biomassacentrale), de PPA Gemini, de belangen in Set Fund I en Set Fund II, het 50% aandelenbelang in NPG Willebroek N.V. (een zonnepark in België) en een aanzienlijke financiële positie.

Bezoldiging

Het uitgangspunt voor het beloningsbeleid is dat ZEH N.V. een zodanige beloning toekent dat de mensen die beschikken over de juiste kennis en ervaring uit de markt aangetrokken kunnen worden, en voor ZEH N.V. behouden kunnen worden. Daarbij wordt de WNT-norm van toepassing verklaard. Indien aantoonbaar blijkt dat er geen gekwalificeerde bestuurder gevonden kan worden binnen de WNT-norm geldt als absolute plafond het gewogen gemiddelde van 50% publiek en 50% markt.

Aandeelhoudersstrategie

Op 15 december 2023 is de aandeelhoudersstrategie Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij vastgesteld door Provinciale Staten. De Provincie Zeeland geeft invulling aan het aandeelhouderschap door:

- Het beogen om actief aandeelhouder te zijn binnen de grenzen van de wet en de statuten gegeven het grote financiële belang (dividend en risico's).
- Het streven naar frequente communicatie met ZEH N.V. via (informele) aandeelhoudersbijeenkomsten en bredere presentaties rond belangrijke besluitvormingstrajecten.
- Het via een vertegenwoordiging in de aandeelhouderscommissie actief toezien op de borging van haar belangen en hierbij steeds zo veel mogelijk gezamenlijk optrekken met overige aandeelhouders.
- Haar bevoegdheden conform de herziene statuten van ZEH N.V. zorgvuldig te hanteren en daarbij steeds de uitgangspunten van de beleidsnota Verbonden partijen 2021 en de doelstellingen van de aandeelhoudersstrategie als uitgangspunt nemen.
- In 2021 te hebben besloten om de aandelen Evides (waterbedrijf) over te hevelen aan de ZEH aandeelhouders (via oprichting van GBE Aqua B.V.).
- In 2022 te hebben besloten om de Wholesale-activiteiten (onder andere de Sloecentrale en ZEH Pipe) te verkopen aan EPH.

Verwacht financieel resultaat

Het verwachte resultaat over 2026 is ongeveer € 63,4 miljoen (o.b.v. ondernemingsplan 2025-2027). Dit is gebaseerd op de elektriciteitsprijzen per 30 juni 2024 en kan daarom nog sterk afwijken.

Verwachte dividenduitkering

In juni 2026 nemen de aandeelhouders een besluit over het dividendvoorstel over 2025. In het ondernemingsplan ZEH 2025-2027 is een verwachte dividenduitkering opgenomen van € 175 miljoen in 2026.

Verwacht financieel belang

50%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 1.168.000
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 1.052.000

Schatting gebaseerd op laatst beschikbare informatie in het ondernemingsplan 2025-2027.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 619.000
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 635.000

Schatting gebaseerd op laatst beschikbare informatie in het ondernemingsplan 2025-2027.

Risico's

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen ZEH N.V. gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 568.000. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in ZEH N.V. een risico loopt tot dit bedrag. De Provincie Zeeland heeft geen garanties of leningen aan ZEH N.V. verstrekt. Mochten de energieprijzen sterk dalen, is ZEH N.V. mogelijk financieel niet langer in staat om de kerncentrale te financieren. Vanwege het nationaal belang van de kerncentrale hebben zowel de commissie Balkenende als ook de aandeelhouders aangegeven dat voor een oplossing van dit probleem het Rijk hier zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

Stedin Netwerkbeheer B.V.

Vestigingsplaats

Rotterdam

Oprichting/deelname provincie

Stedin is de regionale netbeheerder van het elektriciteits- gasnetwerk in het grootste deel van Zuid-Holland en de provincies Utrecht en Zeeland. Dit netwerk omvat circa 2,3 miljoen aansluitingen, voor zowel huishoudens als zakelijke klanten. Het aandeelhouderschap van Stedin ligt conform de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet in publieke handen, waaronder Provincie Zeeland en 12 Zeeuwse gemeenten. Het publieke aandeelhouderschap is één van de pijlers om de publieke belangen van een efficiënt en goed opererend netwerkbedrijf te borgen. Daarnaast worden de publieke belangen geborgd door wet- en regelgeving en de ACM als onafhankelijk toezichthouder.

Publiek belang

Het toekomstbestendiger maken van de energienetten als onderdeel van het overkoepelde landelijke en Europese beleid (Klimaatakkoord, Fit for 55, REPowerEU) is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle overheden. De (versnelling van) de elektrificatie is een randvoorwaarde om deze ambities te realiseren. Een goede energie-infrastructuur binnen het verzorgingsgebied van Stedin is daarmee van groot publiek belang.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Via het aandeelhouderschap kunnen de belangen van Zeeland optimaal worden geborgd. Enerzijds door de zeggenschap en bevoegdheden die gepaard gaan met het aandeelhouderschap en anderzijds door de intensievere dialoog en contactmomenten als aandeelhouder en lid van de Aandeelhouderscommissie (AHC).

Doelstelling

In stand houden en uitbreiden van het energienetwerk om het netwerk toekomstbestendig te maken en de energievoorziening op niveau te houden.

Bezoldiging

De beloning van de bestuurders van Stedin vallen binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Aandeelhouders werken intensief samen via de aandeelhouderscommissie (AHC) waar Zeeland zitting in heeft. Conform de nota verbonden partijen is er geen aandeelhoudersstrategie (het belang is kleiner dan 25%).

Verwacht financieel resultaat

Het resultaat na belastingen 2024 is € 158 miljoen. De omzet is in 2024 met € 296 miljoen gestegen tot € 2.048 miljoen als gevolg van tariefstijgingen. Stedin verwacht dat het investeringsniveau de komende jaren hoog zal blijven.

Verwachte dividenduitkering

Het verwachte dividend over 2025 is € 56.452

Verwacht financieel belang

Provincie Zeeland heeft 6.397 aandelen en daarmee een belang van 0,11%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting o.b.v. halfjaarbericht 2025)	€ 3.466.000

Per 31-12-2026 (schatting o.b.v. halfjaarbericht 2025)	€ 3.466.000
--	-------------

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting o.b.v. halfjaarbericht 2025)	€ 6.129.000
Per 31-12-2026 (schatting o.b.v. halfjaarbericht 2025)	€ 6.129.000

Risico's

Op de balans van de Provincie Zeeland zijn de aandelen Stedin gewaardeerd tegen een boekwaarde van € 5 mln. Dit betekent dat de Provincie Zeeland over haar deelneming in Stedin een risico loopt tot dit bedrag.

North Sea Port SE

Vestigingsplaats

Sas van Gent

Oprichting/deelname provincie

29 juni 2018

Publiek belang

Via aandeelhouderschap in North Sea Port SE streeft de Provincie naar:

- De borging van nautisch beheer en toegankelijkheid van de Zeeuwse havens.
- Stimulering van economische bedrijvigheid en ontwikkeling in Zeeland.
- Bevordering van duurzame werkgelegenheid in de Provincie Zeeland, zowel direct via North Sea Port SE als indirect via de aan de haveninfrastructuur verbonden ondernemingen.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 25% stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders.

Doelstelling

Het (laten) exploiteren van het havenbedrijf en het versterken de internationale positie van de Zeeuwse haven en industrie op de korte en lange termijn.

Bezoldiging

In de AvA 2024 is het bezoldigingsbeleid vastgesteld. Voor de bestuurders die zijn aangesteld na vaststelling van dit beleid vindt de bezoldiging plaats conform dit beleid. Voor de bestuurders die eerder zijn aangesteld worden de bestaande bezoldigingsafspraken gerespecteerd.

Aandeelhoudersstrategie

In 2025 is de geactualiseerde 'Aandeelhoudersstrategie North Sea Port - Samen, slimmer en duurzamer' vastgesteld door de Provinciale Staten.

In deze aandeelhoudersstrategie wordt de strategische driehoek, bestaande uit economische ontwikkeling, werkgelegenheid, duurzaamheid, klimaat en financiële prestaties, aangevuld met de randvoorwaarden veiligheid en leefbaarheid.

Over het geheel van de activiteiten dient North Sea Port een positie in of nabij het centrum van de strategische driehoek in te nemen. De strategische driehoek is de basis van de jaarlijkse rapportage aan de aandeelhouders over de positie van North Sea Port. Strategische projecten dienen als een portfolio binnen de strategische driehoek te worden gepositioneerd om de evenwichtige ontwikkeling aan te tonen.

Verwacht financieel resultaat

Over het jaar 2026 zijn nog geen gegevens bekend.

Verwachte dividenduitkering

Zolang sprake is van garanties zal geen dividend uitgekeerd worden.

Verwacht financieel belang

Kapitaalbelang van 25%.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting op basis van jaarrekening 2024)	€ 676.679
Per 31-12-2026 (schatting op basis van jaarrekening 2024)	€ 676.679

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting op basis van jaarrekening 2024)	€ 305.634
Per 31-12-2026 (schatting op basis van jaarrekening 2024)	€ 305.634

Risico's

De Provincie Zeeland heeft een belang van 25% in North Sea Port SE. Het eigen vermogen van North Sea Port SE bedraagt eind 2024 € 677 miljoen. Als er in de toekomst verliezen zijn, kan de situatie ontstaan dat het eigen vermogen te weinig is. In dat geval zullen de garanties ingeroepen worden.

Het totaal aan garanties bedraagt per 2026 € 365 miljoen (North Sea Port SE € 300 miljoen en WarmCO2 C.V. € 65 miljoen) + P.M. met betrekking tot de waarde van de derivatenportefeuille (deze waarde fluctueert). Voor de Provincie Zeeland betekent dit dat er een bedrag van € 182,5 miljoen opgevraagd kan worden. Indien North Sea Port geconfronteerd wordt met forse tegenvallers en hoge kosten, kan een dergelijke situatie ontstaan. Provincie Zeeland zal dan een beroep doen op de door North Sea Port SE afgegeven 'vrijwaring'. North Sea Port SE vrijwaart Provincie Zeeland tegen en zal Provincie Zeeland volledig schadeloos stellen voor garantiebetalen.

N.V. Westerscheldetunnel (WST)

Vestigingsplaats

Borssele

Oprichting/deelname provincie

18 maart 2009

Publiek belang

In de vastgestelde aandeelhoudersstrategie is opgenomen:

- Mobiliteit: Een zo hoog mogelijke beschikbaarheid van het gehele tracé tussen Goes en Terneuzen.
- Veiligheid: Verkeersveiligheid geldt als één van de hoogste prioriteiten.
- Tarieven: Invloed op tarievenbeleid om een juiste balans te kunnen waarborgen tussen financiële belangen van de WST enerzijds en de financiële impact voor de burger anderzijds.
- Dekking voor infrastructuur: Het dividend van de WST aanwenden om de aanleg en het onderhoud van de Sluiskiltunnel en de aankoop van de aandelen WST terug te verdienen.
- Provincie Zeeland wil aandeelhouder blijven om invloed te houden op veiligheid, beschikbaarheid en tarieven.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland heeft 100% stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders (AvA). De vennootschap wordt bestuurd door een directie bestaande uit één of meer leden, onder toezicht van een Raad van Commissarissen (RvC). De RvC stelt het aantal leden van de directie vast. Op dit moment is er één algemeen directeur. Een lid van de directie wordt benoemd door de RvC. De RvC bestaat uit drie personen. De leden van de RvC worden benoemd door de AvA.

Doelstelling

De vennootschap heeft als doel een tunnel onder de Westerschelde – met aansluitende wegen en bijbehorende werken – tot stand te brengen en als rechthebbende te exploiteren of doen exploiteren, alsmede ter bevordering van dit doel het deelnemen in, het voeren van beheer over, het financieren van andere ondernemingen en vennootschappen en het stellen van zekerheid voor schulden van anderen en al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

De aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 13 februari 2015. De uitwerking van de aandeelhoudersstrategie is vastgesteld op 30 september 2016. Hierin is vastgelegd om te streven naar zo laag mogelijke tarieven voor de huidige gebruikers, de toltarieven gelijk te houden voor een

periode van 4 jaar en de aandeelhoudersstrategie na een periode van 4 jaar te herijken. Op 1 maart 2019 is besloten het tarievenbeleid uit de aandeelhoudersstrategie van de Westerscheldetunnel te wijzigen. De korting voor de T-tag-gebruikers is vanaf 1 januari 2020 tot het einde van de tolheffing verhoogd tot minimaal 40% en voor veelgebruikers tot minimaal 50% van het nominaal tarief.

Op 5 juli 2024 is de aandeelhoudersstrategie herijkt vastgesteld, waarin ten aanzien van het tarievenbeleid de volgende aanpassingen zijn doorgevoerd:

- Een tolvrije passage voor personenauto's en motoren per 1 januari 2025 (categorie 1, 2 en 5) instellen.
- Voor de nog betalende gebruikers van categorie 3 en 4 per 1 januari 2025, de huidige tariefindeling (nominaal tarief, T-tag tarief, veelgebruikerstarief) TE handhaven.

Verwacht financieel resultaat

Verwacht financieel resultaat 2026 op basis van het beleidsplan 2024 Westerscheldetunnel is € 16,5 miljoen (uitkering in 2027).

Verwachte dividenduitkering

€ 15,6 miljoen (resultaat 2025, uitkering in 2026) op basis van het beleidsplan 2024.

Verwacht financieel belang

Per 01-01-2026	100 %
Per 31-12-2026	100 %

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 81,8
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 82,6

Schatting gebaseerd op het Beleidsplan 2024.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 177,2
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 154,0

Schatting gebaseerd op het Beleidsplan 2024.

Risico's

Een risico is een lagere dividenduitkering op de langere termijn. Van invloed hierop is het aantal werkelijke passages.

Een tweede risico is de waardering van N.V. Westerscheldetunnel. Doordat de resterende periode tot 2033 elk jaar korter wordt, daalt de marktwaarde gebaseerd op de netto contante waarde van de toekomstige kasstromen. Als de marktwaarde onder de huidige boekwaarde (€115 miljoen) daalt, zal er een afwaardering moeten plaatsvinden. Indien de bestemmingsreserve Westerscheldetunnel op dat moment niet voldoende is, zal er tijdelijk een onttrekking aan de algemene reserve moeten plaatsvinden. Uiterlijk bij de opheffing in 2033 zal de onttrekking weer teruggestort worden in de algemene reserve.

Op 20 november 2023 ondertekenden gedeputeerde Van der Maas namens ons college en minister Harbers de Bestuursovereenkomst Tolvrije Westerscheldetunnel waarin afspraken tussen beide partijen zijn vastgelegd over het eerder tolvrij maken van de Westerscheldetunnel voor personenverkeer per 1 januari 2025. De ambitie van de Provincie Zeeland is een vervroegde tolvrije Westerscheldetunnel voor al het verkeer. Dit vraagt een (extra) financiële impuls van het Rijk. De bestuursovereenkomst leidt ertoe dat de inkomsten van de NV Westerscheldetunnel (WST) vanaf 2025 voor een substantieel deel vast zijn, terwijl een groot deel van de kosten variabel zijn. Dat kan er toe leiden dat de WST onvoldoende mogelijkheden heeft haar inkomsten te vergroten op het moment dat de variabele kosten aanzienlijk toenemen. In dat geval zal zij een beroep doen op de aandeelhouder (Provincie) ter dekking van die kosten.

Tot slot heeft de WST op 6 juni 2024 een persbericht met betrekking tot de betonschade Westerscheldetunnel uitgebracht. In mei 2025 heeft de Westerscheldetunnel gecommuniceerd dat het herstel in 2027 zal plaatsvinden. Naast het herstel, is ook het daarbij komende bereikbaarheidsplan onderdeel van de project- of overlegstructuur met de Westerscheldetunnel, gemeente Borsele en Terneuzen. Dat moet leiden tot een veilige, doch kostenefficiënte oplossing voor de breuk en een bereikbaarheidsplan voor Zeeland met een breed draagvlak. De provincie Zeeland pakt regie in het opstellen van het bereikbaarheidsplan, waarvoor extra tijdelijke middelen benodigd zijn. De kosten voor het herstel zijn op dit moment nog niet in beeld. Afhankelijk van de omvang van de kosten kan dat betekenen dat zij hiervoor een beroep doen op de aandeelhouder (Provincie) ter dekking van die kosten.

N.V. Economische Impuls Zeeland (Impuls)

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

9 november 2007

Publiek belang

Impuls Zeeland is voor de Provincie een partner bij het ontwikkelen en stimuleren van de Zeeuwse economie. Impuls Zeeland moet het gat dichtten tussen ideeën en eerste planontwikkeling en de daadwerkelijke uitvoering van projecten. Impuls Zeeland speelt als regionale ontwikkelingsmaatschappij in op kansen die zich voordoen voor de Zeeuwse economie. Als aanjager ontwikkelt Impuls Zeeland nieuwe initiatieven en projecten in regionale en (inter)nationale samenwerkingsverbanden. De doelstellingen van de Provincie Zeeland voor Impuls Zeeland zijn opgenomen in het Economisch Uitvoeringsprogramma 2024-2028 en zijn gekoppeld aan het coalitieakkoord 2023-2027 'Met Zeeland, voor Zeeland'.

Programma begroting

Ondernemend Zeeland.

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 66% (98.977 aandelen) van het stemrecht in de AvA. De aandeelhouders bestaan naast de Provincie uit onder andere de dertien Zeeuwse gemeenten. De vennootschap wordt bestuurd door één directeur. Het toezicht wordt uitgevoerd door de Raad van Commissarissen (RvC) van drie leden. De leden van de RvC worden aangesteld door de aandeelhouders. Geen van de leden van de directie of RvC is direct of op voordracht van de Provincie Zeeland benoemd.

Doelstelling

Impuls Zeeland werkt aan ontwikkelingen die bijdragen aan een duurzaam en toekomstbestendig Zeeland: met name aan het geven van een impuls aan initiatieven die bijdragen aan de voedsel-, energie- en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering met een duurzaam verdienvermogen.

Impuls heeft drie kerntaken:

- **Investeren:** Impuls Zeeland financiert en begeleidt innovatieve start-ups, scale-ups en mkb-bedrijven in Zeeland. Daarnaast zet men in toenemende mate in op waardecreatie bij bedrijven in portfolio.
- **Innoveren:** Impuls Zeeland helpt ondernemers bij het omzetten van ideeën naar toekomstbestendige innovaties die bijdragen aan de voedsel-, energie- en grondstoffentransitie (circulaire economie) en digitalisering in een aantal Zeeuwse topsectoren (logistiek, vrijetijdseconomie, agrifood). Impuls Zeeland richt zich hierbij niet alleen op de ontwikkeling van innovatieve technieken, maar vooral op de toepassing ervan.
- **Internationaliseren:** Impuls Zeeland zet Zeeland op de kaart en sluit aan bij de Invest in Holland strategie. Het zwaartepunt ligt bij projecten die waarde toevoegen. Men helpt bedrijven die in Zeeland zaken willen doen. Impuls Zeeland geeft advies en begeleiding bij het vinden van een vestigingslocatie, financiering, afzetmarkten, samenwerkingspartners en netwerken. Impuls Zeeland stimuleert internationaal zaken doen.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Geen.

Verwacht financieel resultaat

€ 0 (gebaseerd op jaarrekening 2023, laatst vastgesteld)

Verwachte dividenduitkering

€ 0 (gebaseerd op jaarrekening 2023, laatst vastgesteld)

Verwacht financieel belang

Per 01-01-2026	79,5 %
Per 31-12-2026	79,5 %

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 10.909
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 10.909

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 2.106
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 2.106

Risico's

Er zijn geen garanties verleend aan Impuls Zeeland. De Provincie Zeeland verstrekt een integrale kostensubsidie aan Impuls Zeeland. Indien de Provincie overgaat tot verkoop van de aandelen, dan is

het wettelijk niet mogelijk om de integrale kostensubsidie in één keer stop te zetten. De subsidie aan Impuls Zeeland is meerjarig in de provinciale begroting opgenomen.

Nederlandse Waterschapsbank N.V. (NWB)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

5 mei 1954

Publiek belang

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 0,11% stemrecht in de AvA.

Doelstelling

Het verzorgen van rendabele financiële dienstverlening tegen lage tarieven voor overheden en instellingen uit de semipublieke sector zowel in goede als in slechte tijden.

Bezoldiging

De NWB beoogt in haar beloningsbeleid haar maatschappelijke rol als bank van en voor de publieke sector te weerspiegelen. Dit uit zich in een gematigd en duurzaam beloningsbeleid dat past binnen de strategie, het risicoprofiel en de risk appetite van de NWB, dat eenduidig en transparant is en in lijn met nationale en internationale regelgeving. Daarnaast is het beleid van de NWB gericht op het aantrekken en behouden van gekwalificeerd en deskundig personeel.

Aandeelhoudersstrategie

Door de Provincie Zeeland is geen aandeelhoudersstrategie vastgesteld.

Verwacht financieel resultaat

De nettowinst van de NWB Bank is in 2024 uitgekomen op € 94 miljoen. Het verwacht resultaat over 2025 en 2026 is onbekend.

Verwachte dividenduitkering

De directie NWB Bank heeft in 2019 richting de aandeelhouders gecommuniceerd er naar te streven een meerjarig bestendig dividend uit te keren dat past binnen een bandbreedte van de pay-out ratio van 40-60% waarbij een bedrag van € 40 miljoen per jaar is genoemd. In de meerjarenraming van de Provincie Zeeland is geen dividend van de NWB Bank geraamd.

Verwacht financieel belang

Per 01-01-2026	0,06%
Per 31-12-2026	0,06%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 2.094
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 2.094

Schatting gebaseerd op het saldo per 1 januari 2025 uit de vastgestelde jaarrekening 2024.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1 miljoen)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 76.674

Per 31-12-2026 (schatting)	€ 76.674
----------------------------	----------

Schatting gebaseerd op het saldo per 1 januari 2025 uit de vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's.

GBE Aqua B.V.

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

GBE Aqua B.V. komt voort uit de verkoop van de aandelen Evides door ZEH (toen nog PZEM) aan haar aandeelhouders. In de vergadering van 23 juli 2021 hebben Provinciale Staten van Zeeland besloten tot oprichting van- en deelname aan GBE Aqua B.V. Op 8 december 2021 heeft ZEH de aandelen Evides verkocht aan GBE Aqua.

Publiek belang

Het waarborgen van het wettelijk gedefinieerde publiek belang conform de drinkwaterwet. Voor Evides is dit het leveren van continu, betrouwbaar drinkwater.

Programma begroting

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien.

Bestuurlijk belang

Het bestuurlijk belang bestaat uit 50,051% stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).

Doelstelling

De vennootschap heeft ten doel het houden en beheren van aandelen in Evides en het uitoefenen van stemrecht daarop.

Bezoldiging

Op de bezoldiging van de directeur van GBE Aqua holding is de WNT-norm van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

In lijn met de beleidsnota verbonden partijen wordt er vanuit GBE Aqua een aandeelhouderstrategie voor Evides opgesteld.

Verwacht financieel resultaat

Het verwacht financieel resultaat van GBE Aqua over 2026 is - € 49.311.

Verwachte dividenduitkering

Het vrij besteedbare dividend van Evides en GBE Aqua is in 2026 naar verwachting ongeveer € 3,0 miljoen.

Verwacht financieel belang

De Provincie Zeeland heeft een kapitaalbelang van 50,051% in GBE Aqua B.V.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 313
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 313

Schatting gebaseerd op laatst vastgestelde jaarrekening 2024.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedrag x € 1.000)	
------------------------------------	--

Schatting per 01-01-2026 (schatting)	€ 1,6
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 1,6

Schatting gebaseerd op laatst vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

Omdat de lening binnen GBE Aqua in 2024 volledig is afgelost bestaat er voor de Provincie Zeeland geen garantieverplichting meer in 2026. Het risico dat de Provincie Zeeland wordt aangesproken op haar garantieverplichting is hiermee komen te vervallen.

Westerschelde Ferry B.V. (WSF)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

1 januari 2015

Publiek belang

Een efficiënte, regelmatige, betrouwbare fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde tussen Vlissingen en Breskens.

Programma begroting

Mobiliteit op maat.

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland is 100% aandeelhouder.

Doelstelling

Deze vennootschap heeft ten doel om in opdracht van de Provincie Zeeland een fiets-voet-veerverbinding over de Westerschelde - met bijbehorende werken - tussen Vlissingen en Breskens vice versa in stand te houden en te exploiteren, inclusief het noodzakelijk alternatief busvervoer tussen Vlissingen en Breskens vice versa.

Bezoldiging

Bezoldiging directeur valt binnen de WNT-norm.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

Over het boekjaar 2026 wordt een positief financieel resultaat verwacht van € 232.754 (bron: Beleidsplan Westerschelde Ferry 2025).

Verwachte dividenduitkering

€ 0

Verwacht financieel belang

100%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 912
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 1.145

Schatting gebaseerd op laatst vastgestelde jaarrekening 2024 en mutatie gebaseerd op het Beleidsplan 2025.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 776

Per 31-12-2026 (schatting)	€ 776
----------------------------	-------

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

Op 4 juli 2024 heeft Gedeputeerde Staten Provinciale Staten laten weten het proces op te willen gaan starten gericht op bouw van nieuwe schepen voor de Westerschelde Ferry en dit te doen als project van de Provincie Zeeland. Daarbij is ten aanzien van de exploitatie gemeld: "Vooralsnog gaan wij daarbij uit van het handhaven van de status van Dienst van Algemeen Economisch Belang (DAEB), zoals eerder door uw Staten besloten. Deze diensten bevinden zich op het grensvlak tussen publieke belangen op nationaal en decentraal niveau en de regels van de interne markt. Voorbeelden van DAEB's zijn onrendabele openbaarvervoersdiensten, sociale verzekeringsdiensten en publieke omroepdiensten. Decentrale overheden mogen deze diensten beleggen bij een onderneming, als de markt de diensten onvoldoende oppakt of deze niet tegen maatschappelijk aanvaardbare voorwaarden verricht. Op grond van de categorisering als DAEB wordt de exploitatie ondergebracht bij de Westerschelde Ferry BV. "

Op 15 november 2024 heeft Provinciale Staten het statenvoorstel startnotitie Vervanging schepen Westerschelde Ferry vastgesteld en dit als groot project benoemd. Dit betekent dat in verschillende fasen toegewerkt zal worden naar een voorstel over vervanging van de huidige schepen. Een besluit daarover dient te worden genomen aan het einde van de ontwerpfase. Tot midden 2025 loopt voorafgaand aan de ontwerpfase nog de definitiefase, waarin het project eerst nader wordt gekaderd. Wanneer niet voor 1 januari 2029 tot nieuwe schepen kan worden gekomen wordt voorzien dat investeringen in de huidige schepen noodzakelijk zijn.

De Provincie Zeeland heeft als 100% aandeelhouder een financieel risico dat zij in haar rol als aandeelhouder aanvullende middelen aan de Westerschelde Ferry BV ter beschikking dient te stellen (agiotstorting) in het geval het Eigen Vermogen van de Westerschelde Ferry BV onvoldoende zou zijn om mogelijke negatieve financiële resultaten veroorzaakt door o.a. tegenvallende aantallen passagiers, onverwachte hoge onderhoudskosten, stijgende brandstofkosten en een stijging van de energieprijzen, op te kunnen vangen.

Een bijkomend risico wat nu al gelopen wordt is vroegtijdige vervanging door onherstelbare schade van een van de motoren van de huidige schepen. Omdat vanuit de Europese Standaard tot vaststelling van de technische voorschriften voor schepen (ES-TRIN) het wisselen van een bestaande motor niet meer is toegestaan. Om het risico te mitigeren zijn de volgende mitigaties voorzien:

- Plan A: alles in het werk stellen om de planning te halen. Dit mitigeert alleen het risico van de herkeuring 2029.
- Plan B: IL&T -> dispensatie geldende wet- en regelgeving. Dit mitigeert beide benoemde risico's.
- Plan C: tijdelijke inzet van andere schepen. Dit mitigeert beide benoemde risico's.
- Plan D: vervangen van de motoren in de bestaande schepen door dieselmotoren die minder milieubelastend zijn. Uit een eerste onderzoek blijkt dat de investering ongeveer € 1,8 en € 3,1 miljoen per schip bedraagt.

Dit risico is ook opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Investeringsfonds Zeeland B.V. (IFZ)

Vestigingsplaats

Vlissingen

Oprichting/deelname provincie

2018

Publiek belang

Het fonds is opgericht om aan startende en (door)groeierende ondernemers start-, ontwikkel- of groeikapitaal te verstrekken. Het Rijk, Provincie Zeeland en N.V. Economische Impuls Zeeland werken hierbij samen aan een Zeeuwse financieringsinfrastructuur; aansluitend bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven en revolverend van aard.

Vanuit het compensatiepakket 'Wind in de zeilen' heeft het Rijk haar inbreng in het Investeringsfonds Zeeland met een bedrag van € 20 miljoen vergroot. Aanvullend is in het kader van de versterking van het fondsvermogen van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) door het Rijk en de Provincie Zeeland gezamenlijk € 5,4 miljoen beschikbaar gesteld om de solvabiliteitspositie van veelal innovatieve mkb-bedrijven te versterken.

Voor financiering van innovatieve ondernemers worden (door Impuls) drie fondsen beheerd:

1. Het regionale fonds Vroege Fase Financiering (VFF) verstrekt leningen aan innovatieve starters. Zij gebruiken deze lening om te onderzoeken of hun idee een kans van slagen heeft op de markt. De VFF moet ervoor zorgen dat ideeën van de planfase in de startfase komen.
2. InnoGo! begeleidt en/of financiert Zeeuwse innovatieve startende of mkb ondernemers, waarvan de (technische) innovatie zich in de ontwikkelfase bevindt. Dit fonds verstrekt leningen tot maximaal € 350.000
3. Het Zeeuws Participatiefonds investeert in Zeeuwse innovatie en snelgroeierende mkb-bedrijven in de vroege groeifase, waarvan de innovatie reeds op de markt is. Dit gebeurt in de vorm van een achtergestelde lening, deelname in aandelenkapitaal of een combinatie van beide. Per participatie geldt op dit moment een maximum van € 2.500.000.

Verder heeft Impuls een fonds voor het deelnemen in, het (doen) begeleiden van ondernemers en ondernemingen die een bijdrage leveren aan de vrijetijdseconomie in de Provincie Zeeland, het zogenaamde Fonds Verblijfseconomie Zeeland (leningen tussen de € 200.000 en € 750.000).

Innovatie is de motor van concurrentiekracht, het economisch perspectief op lange termijn en een belangrijke drijver van welvaartsgroei.

Programma begroting

Ondernemend Zeeland.

Bestuurlijk belang

De Provincie heeft 29,1% van de aandelen. De aandeelhouders bestaan naast de provincie uit N.V. Economische Impuls Zeeland (23,6%) en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (47,3%).

Doelstelling

Doel van het IFZ is het realiseren van een Zeeuwse financieringsinfrastructuur die aansluit bij de behoeften van het regionaal bedrijfsleven. Dit om de economische ontwikkeling in Zeeland te stimuleren en de positie en (internationale) concurrentiekracht van Zeeland en Nederland te versterken.

Bezoldiging

Het IFZ heeft geen personeel in dienst, maar huurt de expertise van N.V. Economische Impuls Zeeland in. De directeur van Impuls Zeeland is uitvoerend bestuurder.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

-/- € 250.000 (verwacht geconsolideerd verlies voor 2026, schatting)

Verwachte dividenduitkering

€ 0

Verwacht financieel belang

Per 01-01-2026	29,10%
Per 31-12-2026	29,10%

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 42.458
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 42.458

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 1.826
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 1.826

Risico's

Het IFZ verstrekt (hoog)risicodragend kapitaal. Risico hierbij is dat verstrekte leningen aan participaties in ondernemingen niet volledig terugvloeien naar het IFZ, waarmee het beschikbare kapitaal bij het IFZ in de loop van de tijd afneemt. Gevolg hiervan is dat er minder nieuwe leningen / participaties kunnen worden aangegaan. Het risico voor de provincie Zeeland is beperkt tot de aandelenparticipatie in het IFZ.

Gemeentelijke vervoercentrale Zeeland B.V.

Vestigingsplaats

Terneuzen

Oprichting/deelname provincie

11 juni 2008

Publiek belang

De Provincie is in december 2016 toegetreden als aandeelhouder om uitvoering te kunnen blijven geven aan de mobiliteitsgarantie in de vorm van de haltetaxi, waarvoor de Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. de ritplanning verzorgt.

Programma begroting

Mobiliteit op maat

Bestuurlijk belang

2.000 preferente aandelen en heeft daarmee voor 9% zeggenschap in de vennootschap.

Doelstelling

De Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V. verzorgt voor gemeenten en samenwerkingsverbanden de ritplanning van het doelgroepenvervoer en voor de Provincie de ritplanning van het haltetaxivervoer.

Bezoldiging

Het salaris valt binnen de maximale bezoldiging volgens de WNT.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

€ 0

Verwachte dividenduitkering

Er is geen sprake van dividenduitkering.

Verwacht financieel belang

De vaste provinciale exploitatiebijdrage voor 2026 (centrale kosten) is circa € 120.000.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 538
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 538

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 2.549
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 2.549

Risico's

Nihil, omdat Provincie niet risicodragende aandelen bezit.

Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

Vestigingsplaats

Den Haag

Oprichting/deelname provincie

1986

Publiek belang

De vereniging IPO is een samenwerkings- en overlegorgaan van alle provincies. De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie (BIJ12) maakt formeel onderdeel uit van het IPO.

Programma begroting

Bestuur.

Bestuurlijk belang

Het bestuur bestaat uit twaalf leden, één gedeputeerde per provincie en een onafhankelijke voorzitter. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

De Algemene Vergadering (AV) bestaat uit 24 leden die zijn voorgedragen door Provinciale Staten: twee Statenleden per provincie. De AV voert de 'governance'-rol binnen de vereniging uit. De AV benoemt het bestuur en verleent goedkeuring aan de meerjarenagenda, de jaarplannen, het jaarverslag, de jaarrekening en de begroting van het IPO.

Doelstelling

Het IPO heeft als doelstelling het behartigen van de belangen van provincies en het bieden van een platform voor lobby, overleg, uitwisseling en innovatie.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

€ 0 volgens de Concept Begroting 2026 welke behandeld is in de Algemene Vergadering (AV) van het IPO op 24 juni 2025. De definitieve begroting 2026 wordt pas in november 2026 door de AV van het IPO vastgesteld en is nog niet beschikbaar.

Verwachte dividenduitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2026 op basis van de concept Begroting 2026 € 4.639.000 bij in de kosten (op een begroot totaal van € 78.969.000). Dit is exclusief de geschatte kosten voor de open-einde regeling faunaschade ad € 3.065.0000.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€2.808
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 2.808

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024, begroting 2025 en concept begroting 2026.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 53.222
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 53.222

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024, begroting 2025 en concept begroting 2026.

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's, echter bij gezamenlijke besluitvorming over uitbreiding van taken voor IPO/BIJ12 bestaat de mogelijkheid dat de deelnemersbijdrage stijgt (naast reguliere indexering).

Huis van de Nederlandse Provincies

Vestigingsplaats

Brussel (B)

Oprichting/deelname provincie

2000

Publiek belang

Samenwerkingsorgaan voor het verbeteren van de internationale contacten en relaties tussen de Nederlandse Provincies en de Europese en andere nationale en lokale overheden. EU belangenbehartiging van de Provincie Zeeland garanderen en (deels) in te kaderen in de gezamenlijke interprovinciale EU belangenbehartiging.

Programma begroting

Bestuur.

Bestuurlijk belang

Het bestuur bestaat uit dertien leden, één gedeputeerde per provincie en een vertegenwoordiger van het IPO. Ieder bestuurslid heeft een eigen inhoudelijke portefeuille. De termijn van het bestuur is gelijk aan de termijn van de Provinciale Staten: vier jaar.

Doelstelling

Het volgen en beïnvloeden van Europees beleid en regelgeving. Het versterken van de internationale contacten, relaties en lobby gekoppeld aan de Zeeuwse belangen in Brussel.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

Volgens de Begroting 2025 en het meerjarig perspectief 2026-2028 € 0. Er is nog geen (concept) begroting 2026 beschikbaar. De definitieve begroting 2026 wordt pas in november 2025 door de AV van het HNP vastgesteld.

Verwachte dividenduitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2025 € 84.000 bij op een totale begroting van € 1.217.800. Dit bedrag zal voor 2025 nog geïndexeerd worden bij vaststelling van de Begroting 2026.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 661
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 661

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024 en begroting 2025.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 716
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 716

Schatting gebaseerd op de laatst vastgestelde jaarrekening 2024 en begroting 2025.

Risico's

De Provincie voorziet geen risico's, echter indien het HNP bestuur besluit tot uitbreiding van taken en/of extra activiteiten voor het HNP bestaat de mogelijkheid dat de deelnemersbijdrage stijgt.

Provinciaal fonds Nazorg gesloten stortplaatsen Zeeland

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2022 door middel van statenvoorstel FEZ-614.

Publiek belang

De betrokkenheid van de Provincie vloeit voort uit de wet milieubeheer. Het Nazorgfonds is een "spaarpot" waaruit de kosten van de nazorg van relatief jonge stortplaatsen wordt gedekt.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland.

Bestuurlijk belang

De Provincie Zeeland is 100% financieel en bestuurlijk verantwoordelijk na sluiting van de stortplaats. Het college vormt het dagelijks- en algemeen bestuur:

- Dagelijks bestuur Dhr. J. de Bat (Financiën) en Dhr. B.L.L. van der Velde (Milieu).
- Algemeen bestuur (voltallig college).

Doelstelling

Het Nazorgfonds heeft 2 doelstellingen:

- De middelen zo goed mogelijk beheren zodat de eeuwigdurende nazorg bekostigd kan worden.
- Zorgdragen dat de middelen alleen aan dit doel besteed worden.

Bezoldiging

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

Het verwacht financieel resultaat is € 0, uitgaande van 5% rendement.

Verwachte dividenduitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

Op de voorzieningen dient het fonds een rendement te behalen van 5%. Afwijkingen in het gerealiseerde beleggingsrendement verlopen via de equalisatiereserve beleggingsresultaten .

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 1.079
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 1.233

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 16.167
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 16.853

Risico's

Financiële risico's:

Nadat een sluitingsverklaring wordt afgegeven voor een stortplaats gaat de nazorgfase van start. Als na het afgeven van een sluitingsverklaring blijkt dat in het Nazorgfonds onvoldoende vermogen aanwezig is om de eeuwigdurende nazorg te kunnen bekostigen, komen aanvullende kosten voor rekening van de provincie en is het verhalen op de exploitanten niet meer mogelijk. Ook ontstaat er een financieel risico wanneer het werkelijke beleggingsrendement van het Nazorgfonds lager is dan het doelrendement (rekenrente voor doelvermogen en heffing) of wanneer het op te brengen doelvermogen te laag blijkt te zijn.

Beheersmaatregelen:

1. Bij het afgeven van een sluitingsverklaring stellen we een financiële eindafrekening op om een tekort of overschot ten opzichte van het doelvermogen bij aanvang van de nazorg te kunnen vereffenen op het moment van overdracht van de stortplaats. We berekenen de benodigde doelvermogens volgens het IPO rekenmodel op basis van goedgekeurde nazorgplannen.
2. Door de vorming van de egalisatiereserve beleggingsrendement egalisatiereserve beleggingsresultaten is er ruimte om tegenvallende rendement op te vangen.

Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) North Sea Port District

Vestigingsplaats

Gent

Oprichting/deelname provincie

De oprichting van de BGTS en de deelname van de Provincie Zeeland in de BGTS heeft per 1 december 2021 plaatsgevonden.

Publiek belang

Het North Sea Port District, het grondgebied van Vlissingen, Terneuzen, Borsele, Zelzate, Evergem en Gent is een gebied met grote uitdagingen. Vragen over industrie, infrastructuur, voorzieningen, cultuur, wonen en natuur komen in een druk gebied bij elkaar. Om deze vraagstukken beter, sneller en doelgerichter te kunnen adresseren en agenderen werd het samenwerkingsverband North Sea Port District opgericht. Dit samenwerkingsverband is in 2021 de BGTS geworden. Op bestuurlijk en op ambtelijk niveau worden de gezamenlijke grensoverschrijdende ruimtelijke vraagstukken geagendeerd. Verder speelt de BGTS NSPD ook bij de uitvoering van de regiodeal NSPD een rol. De visie van het District wordt als volgt geformuleerd: "In 2050 is het North Sea Port District een plaats waar klimaatneutraliteit en leefbaarheid elkaar versterken. De nabijheid en nauwe samenwerking tussen haven, kernen en landschap is hierbij een grote troef en van cruciaal belang". Daarnaast is het North Sea Port District ook als (enig grensoverstijgende, van de 16) NOVEX-gebied aangeduid door het Nederlandse Rijk. Het is dus een gebied met bijzonder groot belang. Deze belang heeft Vlaanderen op de Vlaams - Nederlandse Top van 1 April 2025 ook ondertekend.

Programma begroting

Woonplaats Zeeland.

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en draagt voor 17% bij in de kosten van de BGTS. De andere deelnemers zijn Gent, Terneuzen, Evergem, Vlissingen, Zelzate, Borsele, Oost-Vlaanderen en Zeeland.

Doelstelling

Grensoverschrijdende vraagstukken agenderen en gezamenlijk oplossen.

Bezoldiging

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Er is voor de BGTS geen aandeelhoudersstrategie opgeteld.

Verwacht financieel resultaat

€ 0 (BGTS NSPD heeft enkel een zichtrekening die geen rente genereert)

Verwachte dividenduitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

De Provincie Zeeland draagt bij in het jaarlijkse budget voor een bedrag van € 17.000. De bedoeling is dat de bijdrage (voor elk partner) in 2026 gaat verdubbelen. Dus voor 2026 zou het € 34.000 moeten zijn.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (Schatting)	€ 0
Per 31-12-2026 (Schatting)	€ 0

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 5
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 5

Risico's

Deelname aan BGTS NSPD brengt de verplichting tot het voldoen van een jaarlijkse bijdrage met zich mee. Uittreding uit de BGTS NSPD is volgens de statuten mogelijk op ieder moment, mits dit een jaar van te voren wordt aangegeven.

Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Geopark Schelde Delta

Vestigingsplaats

Middelburg

Oprichting/deelname provincie

De BGTS Geopark Schelde Delta en de deelname van de Provincie Zeeland in de BGTS vindt plaats per 1 januari 2025. De Provincie Zeeland is daarbij de administratieve zetel.

Publiek belang

Het keurmerk UNESCO Global Geopark Geopark is van toepassing voor een grensoverschrijdend geologisch wetenschappelijk begrenst gebied waar het mondingsgebied van de rivier de Schelde haar invloed heeft. Het omvat de hele provincie Zeeland en delen van de provincies Noord-Brabant, Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen. Het UNESCO Global Geopark keurmerk is de hoogste mondiale status op gebied van ontstaansgeschiedenis, landschap, natuur, cultuurhistorie en duurzame ontwikkeling in de lijn verleden - heden - toekomst. Klimaatveranderingen en wisselingen in de zeespiegel en de wisselwerking tussen mens en het natuurlijk systeem in het verleden is daarbij het grote thema voor de Schelde Delta wat via educatie, beleving, onderzoek en toerisme wordt gedeeld aan bewoners en bezoekers. Inspiratie uit het verleden voor de opgaves richting de toekomst. Geoparken leveren daarnaast gelinkt aan de UN een belangrijke bijdrage aan de Sustainable Development Goals van de UN.

Op 27 maart 2024 is na beoordeling van de aanvraag door UNESCO de status toegekend. Een voorwaarde daarbij is dat het UNESCO Global Geopark Schelde Delta een zelfstandige grensoverschrijdende rechtspersoon is die waakt over de kwaliteit en het goed gebruik van het keurmerk door het grensoverschrijdende partnernetwerk van circa 150 organisaties. Om deze reden is de BGTS Geopark Schelde Delta opgericht door de 5 coördinerende provincies.

Na in alle Provinciale Staten en Provincieraden van de 5 provincies te zijn goedgekeurd is op 28 november 2024 de oprichtingsakte van de BGTS ondertekend door de 5 bevoegde gedeputeerden.

Programma begroting

Balans in landelijk gebied.

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en draagt voor 20% bij in de kosten van de BGTS. De andere deelnemers zijn de Provincies Noord-Brabant, Antwerpen, Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen.

Doelstelling

Grensoverschrijdende kwaliteitsborging, samenwerking en goed gebruik van het UNESCO Global Geopark keurmerk. Het coördineren van gezamenlijke profileringsactiviteiten als Geopark Schelde Delta. De samenwerkende partners stimuleren het keurmerk bij relevante activiteiten toe te passen en uit te dragen.

Bezoldiging

Niet van toepassing.

Aandeelhoudersstrategie

Er is voor de BGTS geen aandeelhoudersstrategie opgeteld.

Verwacht financieel resultaat

De BGTS Geopark Schelde Delta heeft geen zelfstandig werkingsbudget omdat dit bij de afzonderlijke deelnemers is ondergebracht conform de statuten. Er wordt alleen jaarlijks voorzien in een bijdrage aan de BGTS waarmee de verplichte administratieve/financiële planning&control handelingen kunnen worden gefinancierd en waarmee de jaarlijkse contributie aan UNESCO wordt voldaan.

Verwachte dividenduitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

De Provincie Zeeland draagt bij in het jaarlijkse budget voor een bedrag van € 2.500.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 0
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 0

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 0
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 0

Risico's

Deelname aan BGTS Geopark Schelde Delta brengt de verplichting tot het voldoen van een jaarlijkse bijdrage met zich mee. Daarnaast draagt de Provincie Zeeland de verantwoording van administratieve zetel. Uittreding uit de BGTS Geopark Schelde Delta is volgens de statuten mogelijk.

Benelux Groepering voor Territoriale Samenwerking (BGTS) Landschapspark Zwinstreek

Vestigingsplaats

Brugge (B)

Oprichting/deelname provincie

Besluit Provinciale Staten 5 juli 2024.

Publiek belang

Het gemeenschappelijk belang van de partijen is tot een gestructureerde grensoverschrijdende samenwerking te komen.

Programma begroting

Grote Projecten

Bestuurlijk belang

De BGTS Landschapspark Zwinstreek bestaat uit de volgende deelnemers:

- De Provincie West-Vlaanderen.
- De Provincie Oost-Vlaanderen.
- De Provincie Zeeland.
- De stad Brugge.
- De stad Damme.
- De gemeente Knokke-Heist.
- De gemeente Maldegem.
- De gemeente Sint-Laureins.
- De gemeente Sluis.

Vertegenwoordiging in de algemene vergadering vindt plaats door één afgevaardigde per deelnemer en aanvullend drie afgevaardigden namens publieke instellingen (landbouwsector, natuursector en erfgoedsector).

Doelstelling

1. Het versterken en herstellen van de landschappelijke identiteit en landschapskwaliteit van het gebied vanuit een integrale visie op erfgoed, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid, recreatie en toerisme.

2. Het bijdragen aan de realisatie van Europese, Vlaamse en Nederlandse beleidsbeslissingen met betrekking tot de landschappelijke identiteit en landschapskwaliteit vermeld in Europese wetgeving, Vlaamse decreten, Nederlandse wetgeving en beleidsplannen.
3. Het aanbieden van een unieke beleving van het landschap en de streek aan zowel lokale als binnen- en buitenlandse bezoekers.

Bezoldiging

Bezoldiging bestuurder valt binnen de Wet Normering Topinkomens (WNT).

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

Het is een rechtspersoon zonder winstoogmerk. Op dit moment is nog geen begroting voor 2026 beschikbaar, dus inschatting is € 0.

Verwachte dividenduitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

Geschatte aandeel van Provincie Zeeland in de werkingsbijdrage van het parkbureau is € 20.000., de kosten voor de projectmanager € 40.000 en projectkosten € 100.000.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 38
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 38

In 2024 is BGTS opgericht en schatting is gebaseerd op vastgestelde jaarrekening 2024 en inschatting dat resultaten 2025 en 2026 nihil zijn.

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting)	€ 50
Per 31-12-2026 (schatting)	€ 50

De schatting is gebaseerd op vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

De provinciale bijdrage is bedoeld als bijdrage in de kosten van het Parkbureau zelf. In deze provinciale bijdrage is geen rekening gehouden met projectkosten, voor projecten aan de Nederlandse zijde van de grens. De uit te voeren projecten richten zich met name op landbouw, zoet water, recreatie, erfgoed en landschap. Ook de provinciale opgaven zullen landen in dit gebied. Het Parkbureau is de gebiedsmakelaar die projecten initieert, combineert, faciliteert en uitvoert. In het Operationeel Plan is een opsomming gemaakt van projecten. Samen met Gemeente Sluis en betrokken partners zal bekeken te worden aan welke projecten Provincie Zeeland deelneemt. Deelname aan een project wordt altijd voorafgaand aan Gedeputeerde Staten ter besluitvorming voorgelegd, waarbij ook de financiële dekking wordt betrokken.

Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) Linieland van Waas en Hulst

Vestigingsplaats

Sint-Gillis-Waas (B)

Oprichting/deelname provincie

28 juni 2013

Publiek belang

Het is een Europese gemeenschappelijke regeling voor de ontwikkeling van het grensgebied, waarbij het gaat om economie, mobiliteit, natuur, recreatie, cultuurhistorie en leefbaarheid.

Programma begroting

Bestuur

Bestuurlijk belang

Provincie Zeeland is deelnemer en heeft een belang van 12,5%. Andere deelnemers zijn: Provincie Oost-Vlaanderen (B), de gemeenten Hulst, Stekene (B), Beveren (B) en Sint-Gillis-Waas (B) en de (intergemeentelijke) samenwerkingsverbanden Interwaas (B) en Maatschappij Linkerschelde Oever (MLSO) (B).

Doelstelling

De EGTS Linieland van Waas en Hulst richt zich op ontwikkeling en groei in de grensstreek met concrete samenwerkingsprojecten op de thema's:

- haven en economie
- mobiliteit
- natuur
- recreatie en cultuurhistorie
- wonen en leefbaarheid

Via de grensoverschrijdende samenwerking worden oplossingen gezocht voor grensknelpunten en het bevorderen van de sociale en economische samenhang in de regio.

Bezoldiging

Niet van toepassing (geen personeel in dienst).

Aandeelhoudersstrategie

Niet van toepassing.

Verwacht financieel resultaat

Het verwachte resultaat over 2026 is nog niet bekend, omdat de (concept) begroting 2026 van de EGTS nog niet beschikbaar is. Volgens de meerjarenbegroting 2025-2028 is sprake van een sluitende jaarschijf 2026.

Verwachte dividenduitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

Provincie Zeeland draagt in 2026 bij in werkingskosten secretariaat EGTS zijnde € 24.000 (op grond van meerjarenraming 2025-2028).

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting *)	446
Per 31-12-2026 (schatting **)	446

* Nog geen resultaat over 2025 (begroot 0) bekend, is saldo per 1 januari 2025 volgens vastgestelde jaarrekening 2024.

** Schatting begroot resultaat = € 0 (op basis van meerjarenraming 2025-2028)

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen (bedragen x € 1.000)	
Per 01-01-2026 (schatting *)	190
Per 31-12-2026 (schatting *)	190

* Nog geen resultaat over 2025 bekend, is saldo per 1 januari 2025 volgens vastgestelde jaarrekening 2024.

Risico's

EGTS betreft een regionaal samenwerkingsverband. In de huidige systematiek (statuten) is opgenomen dat de provincie per taakonderdeel verantwoordelijkheid kan nemen en dat het belang van de Provincie daarin afgewogen kan worden. Afspraken over provinciale betrokkenheid bij andere thema's dienen apart aan Gedeputeerde Staten te worden voorgelegd.

Gezien de ontwikkeling van de jaarresultaten en het eigen vermogen over de afgelopen jaren is op 21 december 2022 door het bestuur van de Linieraad besloten tot een structurele verhoging van de werkingsbijdragen van de deelnemers met ingang van 2023 met 20% (uitkomend voor Zeeland op € 24.000 per jaar). Verder is besloten om bij uitvoering van specifieke projecten door de EGTS dat ook de personeelsinzet via een vooraf afgesproken verdeelsleutel aan deelnemende projectpartners doorbelast wordt. Met deze maatregelen beoogt de EGTS het financiële beleid robuuster te maken.

Coöperatieve Vereniging NDOV-DOVA U.A.

Vestigingsplaats

Utrecht

Oprichting/deelname provincie

Op 31 oktober 2018 is de rechtspersoon Coöperatie Samenwerkingsverband DOVA U.A. bij notariële akte te Utrecht opgericht. De organisatie is ontstaan uit het project GOVI en het project NDOV.

De coöperatieve vereniging heeft tot doel het ondersteunen en versterken van de samenwerking tussen decentrale overheden die verantwoordelijk zijn voor het aanbesteden en organiseren van openbaar vervoer in Nederland.

Publiek belang

De Provincie Zeeland is lid van de Coöperatieve Vereniging Samenwerkingsverband DOVA U.A., een samenwerkingsverband op het gebied van openbaar vervoer en publieke mobiliteit, bestaande uit de 12 provincies, de Vervoerregio Amsterdam, de Metropoolregio Rotterdam Den Haag en het OV Bureau Groningen Drenthe.

De vereniging ondersteunt beleidsafstemming, kennisdeling en databeheer in het openbaar vervoer. DOVA faciliteert overlegstructuren, verzorgt de jaarlijkse LTI berekening en beheert OV-data. De organisatie werkt thematisch via netwerken aan gezamenlijke opgaven. Activiteiten zijn deels beleidsmatig, deels uitvoerend, en vinden plaats vanuit de werklocatie in Utrecht.

Programma begroting

Programma mobiliteit op maat.

Bestuurlijk belang

Het samenwerkingsverband telt 15 leden. Elk lid heeft één stem in de ledenvergadering.

Doelstelling

De coöperatie heeft ten doel het faciliteren en ondersteunen van de leden bij collectieve vraagstukken op het gebied van de exploitatie, infrastructuur en services voor reizigers, zoals informatievoorziening over het openbaar vervoer en andere vormen van collectief vervoer of individueel vervoer. Uiteindelijk doel is te komen tot een beter mobiliteitsbeleid van de leden en het realiseren van een doeltreffend en efficiënt vervoer voor de reiziger.

Bezoldiging

De coöperatie heeft per 31 december 2024 25 medewerkers (21,6 fte) in dienst.

Aandeelhoudersstrategie

Er is voor deze coöperatieve vereniging geen aandeelhoudersstrategie opgesteld.

Verwacht financieel resultaat

Het verwachte resultaat van Samenwerkingsverband DOVA voor het jaar 2026 is nagenoeg neutraal – er wordt geen winst of verlies begroot.

Totale begrote baten (inkomsten): ca. € 6.714.636
(waarvan € 6.290.103 uit ledenbijdragen, exclusief BISON)

Totale begrote lasten (kosten): eveneens ca. € 6.714.636
(verdeeld over thematische activiteiten, organisatiekosten, BISON, NDOV, etc.)

De begroting is dus in evenwicht. De lasten zijn afgestemd op de baten, met beperkte ruimte voor onvoorziene uitgaven via een generiek werkbudget.

Verwachte dividend uitkering

Niet van toepassing.

Verwacht financieel belang

Provincie Zeeland betaalt in 2026 contributie ter hoogte van 1,7% van de reguliere kosten en 2,78% van de DRIS kosten.

Verwacht eigen vermogen

Eigen Vermogen
(bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2026 (schatting)	Nog geen informatie bekend
-------------------------------	-------------------------------

Per 31-12-2026 (schatting)	Nog geen informatie bekend
-------------------------------	-------------------------------

Verwacht vreemd vermogen

Vreemd Vermogen
(bedragen x € 1.000)

Per 01-01-2026 (schatting)	Nog geen informatie bekend
-------------------------------	-------------------------------

Per 31-12-2026 (schatting)	Nog geen informatie bekend
-------------------------------	-------------------------------

Risico's

Het risicomanagement van DOVA is erop gericht om de (schadelijke) gevolgen van risico's zoveel mogelijk te voorkomen, te beperken dan wel strikt te monitoren. De risico's zijn opgenomen in de risicoparagraaf van de begroting.

Andere risico's zijn:

- Onzekere besluitvorming over voorwaardelijke programma's.
Programma's als 'Vanzelfsprekend OV' (€300.000) en het Imagoprogramma 'Trots op ons OV' (€1 miljoen) zijn nog niet definitief goedgekeurd. Bij afwijzing ontstaat er risico op verlies van slagkracht of vertraging in de uitvoering.
- Indexering en prijsstijgingen.
Hoewel er een indexering van 3,75% is toegepast, blijven de werkelijke inflatie- of loonontwikkelingen onzeker. Dit kan leiden tot tekorten op personeels- of projectbudgetten.
- Projectspectifieke onzekerheden.
Projecten zoals het dataplatform, MIPOV-vernieuwing en DRIS-ketenbeheer zijn complex en afhankelijk van meerdere partijen. Er is risico op vertraging, overschrijding van kosten of onvoldoende resultaat.
- Onbalans in bijdragen en gebruik.
Aangepaste verdeelsleutels (zoals hogere vaste voet en DRIS-sleutel) kunnen door sommige leden als oneerlijk ervaren worden, wat risico's oplevert voor het draagvlak en continuïteit van samenwerking.
- Afhankelijkheid van externe financiering.
DOVA is voor een aantal projecten afhankelijk van subsidies van het Rijk (IenW). Als die uitblijven of worden verlaagd, kunnen geplande activiteiten niet of slechts deels doorgaan.

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Alle plannen en projecten in de fysieke leefomgeving vragen om grond; of deze opgaven nu komen uit bijvoorbeeld de Zeeuwse Omgevingsvisie of het Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEK). Een belangrijk punt in de provinciale Nota Grondbeleid is het versterken van de uitvoeringskracht om de opgaven nog beter en sneller te realiseren. We benaderen de opgaven in het landelijk en stedelijk gebied integraal. Dit doen we aan de keukentafel bij de mensen

thuis. Onze gesprekken plannen in samenhang met de andere Zeeuwse overheden. Hiermee willen we onder meer voorkomen dat vandaag de provincie bij een grondeigenaar met een grondvraag aan de deur staat en morgen bijvoorbeeld het waterschap. Deze inmiddels jarenlange structurele, integrale denk- en werkwijze is wat de Provincie Zeeland bijzonder maakt.

Als Provincie hebben we een regisseursrol in het landelijk gebied. Vanuit deze rol proberen we de samenwerking te bevorderen met overheden én private eigenaren. Daarbij speelt het instrument kavelruilen in combinatie met het instrument grondbank een belangrijke rol. Het beschikken over (ruil)grond is een onmisbare voorwaarde om daadwerkelijk functieveranderingen te kunnen realiseren. Ook stimuleren we betere samenwerking bij integrale gebiedsontwikkelingen en gebiedstransformaties. Dit draagt bij aan een betere woon- en leefomgeving. Hiervoor hebben we als Provincie het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam ingesteld. Dit team bestaat uit een afvaardiging van de Zeeuwse gemeenten en landelijke organisaties (bijvoorbeeld het Expertteam woningbouw van RVO).

Om de uitvoeringskracht in Zeeland verder te versterken zetten we in op de speerpunten uit de nota Grondbeleid:

- Verbeteren van de samenwerking tussen overheden en grondeigenaren in Zeeland.
- Vergroten van het areaal van ruilgronden (Grondbank Zeeland).
- Introduceren van het nieuwe grondinstrument: Ontwikkelingsbank. Dit instrument is in werking gezet op Schouwen, Walcheren en Zuid-Beveland.
- Ontwikkelen 'Kennissalliantie Grond & Eigendom' om uitvoeringskracht te vergroten.

Beleid

Het integrale uitvoeringsbeleid voor vastgoed hebben PS op 7 oktober 2022 vastgesteld in de Nota Grondbeleid 2022. De doelen zijn onderdeel van opgaven en vertaald naar de korte, middellange en lange termijnplanning. Uitgangspunt is vrijwilligheid. De prijzen voor aankoop, verkoop en pacht volgen ontwikkelingen op de grondmarkt (marktprijs). Hierbij is in het landelijk gebied samenwerking met en tussen overheden erg belangrijk. Volgens de wet heeft de Provincie in het landelijk gebied een regisserende rol en een verantwoordelijkheid voor de uitvoering. In het stedelijk gebied is de rol van de Provincie ondersteunend.

Na de vaststelling van de Nota Grondbeleid zijn er extra taken bij het team Vastgoed gekomen. Er zijn verschillende (landelijke) regelingen en uitvoeringstaken ontwikkeld die raken aan grond- en vastgoedzaken. Voor team Vastgoed gaat dat onder andere over het uitvoeren van de Regeling Provinciale Gebiedsgerichte Beëindiging veehouderijlocaties (RPGb). Zowel bij de (landelijke) totstandkoming van deze regelingen en de uitvoering wordt onze specifieke expertise gevraagd.

Speerpunten

Uitgangspunten voor 2026 zijn:

- We hanteren prijzen die passen bij de markt (marktconform).
- Vrijwilligheid.
- Kavelruilbureau Zeeland in combinatie met de Grondbank Zeeland.
- Verwerving van grond en gebouwen voor onze doelen en projecten.
- Het tijdelijk uitgeven in pacht van onze gronden.
- Herpositionering provinciaal eigendom: verkoop van gronden en gebouwen die niet meer nodig zijn voor onze doelstellingen en aankoop in die gebieden waar de opgaven liggen.
- Landelijke kennis beschikbaar stellen voor de opgaven in het bebouwde gebied via het Zeeuws Stedelijk Coördinatieteam.

- Kennisalliantie Grond en Eigendom: bevorderen van kennisontwikkeling over eigendom, gebruik, grondzaken en vastgoed.
- Winsten en verliezen binnen projecten komen ten gunste dan wel ten laste van het projectbudget.
- Algemene winsten en verliezen komen ten gunste dan wel ten laste van de algemene middelen (behalve winst op ILG percelen).
- Uitvoeren Regeling Provinciale Gebiedsgerichte Beëindiging veehouderijlocaties (RPGB).

Opgaven

Opgaven 2026:

- Provinciale opgaven: onder andere verwerving voor natuur (NNZ, biodiversiteit), infrastructuur, (zoet)water, energie, stikstof.
- 10 kavelruilen (inschatting).
- Streven naar verbeteren van 250 hectare landbouwstructuur (inschatting).
- Bedienen van 70 partijen via kavelruil.
- Mede op verzoek van en in samenwerking met andere (semi-)overheden zetten we vrijwillige, integrale kavelruilen op. We verwachten 7 lopende ruilingsverzoek af te ronden waarbij we zowel agrariërs toekomstperspectief bieden en maatschappelijke opgaven realiseren.
- Toename grondvoorraad Grondbank Zeeland met 100 hectare.

Beleidskader

- [*Nota Grondbeleid 2022*](#)

Provinciale opgaven:

- [*Zeeuwse Omgevingsvisie*](#)
- [*Provinciale Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat \(PMIEK\)*](#)
- [*Natuurbeheerplan 2025*](#)

Resultaten, winst en risico's

Voor de Grondbank hebben we een krediet beschikbaar gesteld oplopend tot € 145 miljoen. De ruilgronden staan op de balans (boekhouding) voor het bedrag waarvoor ze zijn gekocht. Bij verkoop ontstaat er een resultaat. Een positief resultaat ('boekwinst') wordt, volgens de financiële voorschriften, aan de algemene reserve toegevoegd. Een negatief resultaat ('boekverlies') wordt aan de algemene reserve onttrokken. Uitzondering op deze regel zijn de resultaten van percelen die onderdeel uitmaken van het Natuurakkoord (2011). Een positief resultaat wordt aan de bestemmingsreserve natuur toegevoegd.

Uit voorzichtigheid hebben we geen positieve resultaten in de begroting opgenomen. Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) worden gronden die voor een project zijn gekocht meteen betaald uit het budget dat voor een project is gereserveerd.

Op dit moment is het risico op de grondportefeuille (gronden die onderdeel uitmaken van de Grondbank) klein. Ze zijn en blijven agrarisch. De markt voor landbouwgrond verandert meestal langzaam en we kunnen ongeveer 30 jaar vooruitkijken. Jaarlijks schatten we de kans op daling van de grondprijs in en melden we dit zo nodig in de reguliere planning- en control cyclus. Door deze

inschatting kunnen we op tijd maatregelen nemen. Er zijn op dit moment geen projecten waar we risico's voor grondaankopen opnemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De gebouwen (opstallen) die in Provinciaal bezit zijn, hebben een hoger risicoprofiel. Voor de gebouwen in de Grondbank bepalen we elk jaar wat ze op dat moment waard zijn. Als ze minder waard zijn geworden dan in de boekhouding staat, dan zetten we geld opzij voor het verlies. Soms kiezen we ervoor voor om het verlies direct af te boeken.

Grondbank Zeeland

De Provincie Zeeland heeft een Grondbank van ongeveer 1.200 hectare. Deze grond bestaat vooral uit landbouwgrond. Elk jaar wordt deze grond verpacht aan agrariërs. Dat betekent dat de Provincie er geld mee verdient. Het beheren van deze grond en het vastgoed kost ook geld. Zo betaalt de Provincie bijvoorbeeld waterschaps- en gemeentelijke belastingen voor de gebouwen en wegen. Daarnaast zijn er kosten als grond wordt geruild of verkocht. Bijvoorbeeld kosten voor de notaris, het kadaster, taxaties en bodemonderzoeken. Ook het uitgeven van grond brengt kosten met zich mee. De bedoeling is dat deze kosten worden terugverdiend, dus dat het in totaal niets kost.

Paragraaf Openbaarheid (Wet open overheid)

Inleiding

In deze paragraaf gaan wij in op de beleidsvoornemens rond de uitvoering van de Wet open overheid (Woo). De verplichting voor deze Openbaarheidsparagraaf volgt uit artikel 3.5 van de Woo. De Woo regelt het recht op informatie van de overheid en heeft als doel een open overheid, voor iedereen.

Provincie Zeeland moet en wil dit ook zijn. Daarvoor is nodig dat wij zorgen voor een goede, geordende en toegankelijke informatiehuishouding en transparant zijn over de keuzes die wij maken. Daarom delen wij op eigen initiatief zoveel mogelijk informatie.

Woo-verzoeken

De behandeling van Woo-verzoeken vraagt om een goed gecoördineerd werkproces. Het doel is de Woo-verzoeken kwalitatief goed en binnen de termijn te kunnen behandelen. Het landelijke beeld dat zowel het aantal als de complexiteit van Woo-verzoeken de afgelopen jaren toeneemt, zien we in Zeeland ook. Provincie Zeeland heeft een Woo-coördinator. De Woo-coördinator is het eerste aanspreekpunt voor de Woo-verzoeken. Hij geeft advies aan de collega's die de verzoeken inhoudelijk behandelen over de juridische kaders en de manier van afhandeling. Ook bewaakt hij de termijnen. Daarnaast zorgt deze functionaris, met de collega's van de unit Functioneel Informatiebeheer en collega's op interprovinciaal niveau, dat het werkproces blijft ontwikkelen en verbeteren.

Beleid

Op grond van de Woo moeten wij verschillende categorieën informatie actief, dus uit eigen beweging, openbaar (gaan) maken. Deze verplichting treedt gefaseerd (in vier tranches) in werking. Voor de volledigheid staat hieronder een overzicht van de informatiecategorieën met daarbij de geschatte tranches.

Artikel Woo	Informatiecategorie	Tranche
-------------	---------------------	---------

3.3, lid 1.a	Wetten en andere algemeen verbindende voorschriften	1
3.3, lid 1.b	Overige besluiten van algemene strekking	1
3.3, lid 1.c	Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, inclusief de adviesaanvraag	2
3.3, lid 1.d	Inzicht in organisatie en werkwijze, waaronder de taken en bevoegdheden van de organisatieonderdelen	1
3.3, lid 1.e	De bereikbaarheid van het bestuursorgaan en zijn organisatieonderdelen en de wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend	1
3.3, lid 2.a	Bij de Kamers en de verenigde vergadering der Staten-Generaal, provinciale staten, gemeenteraden en algemene besturen van waterschappen ter behandeling ingekomen stukken	3
3.3, lid 2.b	Vergaderstukken en verslagen van de Kamers en de verenigde vergadering der Staten-Generaal (n.v.t. bij provincies);	niet van toepassing bij provincies
3.3, lid 2.c	Vergaderstukken en verslagen van de vertegenwoordigende lichamen van decentrale overheden	2
3.3, lid 2.d	Agenda's en besluitenlijsten van de hoogste bestuurlijke organen van openbare lichamen	2
3.3, lid 2.e	Adviezen	2
3.3, lid 2.f	Convenanten	3
3.3, lid 2.g	Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen	2
3.3, lid 2.h	Verplichtingen tot verstrekking van subsidies, anders dan met een beschikking (n.v.t. bij provincies);	niet van toepassing bij provincies
3.3, lid 2.i	Woo-verzoeken, -besluiten en verstrekte informatie	3
3.3, lid 2.j	Onderzoeksrapporten	3
3.3, lid 2.k	Beschikkingen	4
3.3, lid 2.l	Klachtoordelen	3

Openbaarmaking van de informatiecategorieën van tranche één is in 2024 (per 1 november) verplicht geworden. Vanaf 2026 zullen naar verwachting de actieve openbaarmaking van de tweede tranche, derde en uiteindelijk ook vierde tranche van de informatiecategorieën verplicht worden. Een aantal van de categorieën uit tranche twee en drie wordt nu al actief openbaar gemaakt op onze eigen website en is vindbaar via de Woo-index. Dat zijn de volgende:

- Bij de Kamers en de verenigde vergadering der Staten-Generaal, provinciale staten, gemeenteraden en algemene besturen van waterschappen ter behandeling ingekomen stukken.
- Vergaderstukken en verslagen van de vertegenwoordigende lichamen van decentrale overheden.
- Agenda's en besluitenlijsten van de hoogste bestuurlijke organen van openbare lichamen.
- Jaarplannen en jaarverslagen van bestuursorganen.
- Convenanten.
- Klachtoordelen.
- Woo-verzoeken, -besluiten en verstrekte informatie.

Dat betekent dat wij in 2026 verder aan de slag gaan met het uitwerken en actief openbaar maken van de categorieën:

- Ontwerpen van wetten, andere algemeen verbindende voorschriften en overige besluiten van algemene strekking waarover een extern advies is gevraagd, inclusief de adviesaanvraag.
- Adviezen.
- Beschikkingen.
- Onderzoeksrapporten.

Uitgangspunten

De uitgangspunten die Provincie Zeeland hanteert ten aanzien van de openbaarmaking van informatie zijn niet veranderd ten opzichte van voorgaande jaren. De uitgangspunten blijven daarmee:

- Informatie is openbaar, tenzij er een (op basis van de wet gegronde) reden is waarom dat niet kan.
- Samenwerking vindt plaats met andere provincies via het interprovinciale programma Digitalisering, spoor Dienstverlening. Ook werken we samen in ons eigen regionale netwerk (kennisuitwisseling met gemeenten, waterschap en andere organisaties).
- Documenten maken we zo veel als mogelijk duurzaam toegankelijk en makkelijk vindbaar voor inwoners, journalisten, bedrijven en instellingen.

Toekomstbeeld Open Zeeland

- Provincie Zeeland is een open en controleerbare organisatie.
- De informatie wordt duidelijk, gestructureerd en in een logisch geheel aangeboden.
- De informatie is en blijft duurzaam toegankelijk.
- Publicatieprocessen zijn daarbij verbeterd en zo veel mogelijk geautomatiseerd.
- Het aantal verzoeken om informatie neemt af, doordat Provincie Zeeland zich open opstelt en actief haar omgeving informeert.

Speerpunten

De speerpunten waar wij in 2026 verder mee aan de slag gaan, zijn:

- Het verder gefaseerd openstellen van de informatiecategorieën uit de Woo via de landelijke Woo-index.
- Het aanpassen van systemen en werkprocessen voor het kunnen openstellen van de informatiecategorieën.
- Uitvoering geven aan het interprovinciale 'Meerjarenplan Wet open overheid provincies', waaronder het inrichten van een kwaliteitssystematiek voor informatiebeheer.
- Het opleiden en het vergroten van bewustwording van medewerkers op het gebied van informatiehuishouding.
- Het maken van afspraken met de verbonden partijen van Provincie Zeeland om te voldoen aan de Woo.

Paragraaf Wind in de Zeilen

Inleiding

In juli 2020 ondertekenden het Rijk en de regio Zeeland het bestuursakkoord 'Wind in de Zeilen'. Daarmee is een compensatie vastgelegd voor het mislopen van de Marinierskazerne in Vlissingen. Het pakket is met name bedoeld voor versterking van de sociaaleconomische structuur en het vestigingsklimaat van Vlissingen en Zeeland. Op 10 juli 2020 stemden Provinciale Staten in met het pakket. Het bestuursakkoord kent een investeringsomvang van ruim € 650 miljoen in de periode tot 2030.

In de voortgangsrapportage 'Wind in de Zeilen' van juni 2025 is inzicht geboden in de meest recente stand van zaken van het investeringspakket

Compensatiepakket

Het compensatiepakket is opgedeeld in verschillende fiches. Deze fiches dragen alle bij aan de economische structuurversterking van Vlissingen en Zeeland. De stuurgroep en de uitvoeringsregisseur van Wind in de Zeilen monitoren de realisatie van de fiches.

Een aantal van de fiches wordt uitgevoerd door de Provincie of raken de provinciale beleidsdoelstellingen uit de begroting. Andere worden uitgevoerd door derden en komen niet terug in de begroting 2026. In onderstaande tabel zijn alle fiches weergegeven uit het pakket Wind in de Zeilen. Bij de fiches die in 2026 nog in uitvoering zijn, is aangegeven in welk programma uit deze begroting u de inzet van de Provincie in 2026 terug kunt lezen.

Fiche	Programma / strategische opgave in de begroting
1A - Vergoeding van gemaakte kosten	<i>Fiche is afgerond</i>
1B - Law Delta	<i>Programma Woonplaats Zeeland-doelstelling Law Delta</i>
1C - Oprichting Delta Climate Center	<i>Programma Ondernemend Zeeland-doelstelling Campus Zeeland - fiche afgerond</i>
1D - Fysieke ontwikkeling Kenniswerf Vlissingen	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1E - Investeringsfonds Zeeland	<i>Fiche is afgerond</i>
1F - Bereikbaarheid: Intercity Vlissingen-Randstad	Programma Mobiliteit op maat doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Rail Gent-Terneuzen	Programma Mobiliteit op maat doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Living Lab Slimme Mobiliteit	Programma Mobiliteit op maat doelstelling Goede bereikbaarheid voor bedrijven, bezoekers en bewoners en leefbaarheidsagenda
1F - Bereikbaarheid: Ontwikkeling stationsomgeving Vlissingen	Buitenom begroting provincie Zeeland
1G - Industrie en haven	<i>Fiche is afgerond</i>
1H - Zorg	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland (Fiche H2 afgerond)</i>
1I - Arbeidsmarkt: impuls werkzoekende	<i>Buitenom begroting provincie Zeeland</i>
1J - Aardgasvrije wijken	<i>Fiche is afgerond</i>
1K - Ontvlechten Evides en PZEM	<i>Fiche is afgerond</i>

Governance

Om invulling te geven aan het compensatiepakket is nauwe bestuurlijke samenwerking en structuur cruciaal. Er is daarom een stuurgroep 'Wind in de Zeilen' aangesteld. Deze bestaat uit de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en bestuurlijke vertegenwoordigers van de Provincie en de gemeente Vlissingen.

Het Rijk heeft daarnaast een onafhankelijk uitvoeringsregisseur aangesteld. Deze regisseur lost knelpunten op in de uitvoering en zorgt voor draagvlak. Bij eventuele problemen in de uitvoering grijp hij in. Daarnaast draagt de uitvoeringsregisseur zorg voor een voortgangsrapportage en monitoringsoverzicht.

Financiële begroting 2026

Lasten en baten en toelichting per programma

Inleiding

De onderstaande tabellen geven een meerjarig overzicht van alle lasten en baten. Het verloop is gebaseerd op de gegevens van:

- De vastgestelde jaarstukken van 2024.
- De begroting 2025 t/m de 9e begrotingswijziging.
- De begroting 2026.

Als eerste wordt een totaaloverzicht gepresenteerd met daarbij de baten, lasten en het saldo van de programma's. De andere tabellen bevatten de individuele programma's met daarbij de bijbehorende toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Ten slotte worden de lasten en baten per programma toegelicht.

Tabel lasten en baten per programma

(Bedragen x € 1.000)

Programma's	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	10.406	5.768	-4.639	17.857	15.953	-1.905	14.225	12.697	-1.529
02 Woonplaats Zeeland	23.117	4.886	-18.231	35.700	6.819	-28.881	30.227	2.599	-27.627
03 Balans in landelijk gebied	43.193	9.378	-33.814	67.546	19.875	-47.671	58.451	18.132	-40.319
04 Ondernemend Zeeland	17.093	1.853	-15.239	30.022	5.099	-24.922	22.570	3.641	-18.929
05 Mobiliteit op maat	88.167	4.509	-83.659	114.954	35.821	-79.133	115.658	34.796	-80.862
06 Iedereen telt!	28.585	2.664	-25.920	37.003	2.650	-34.354	31.089	891	-30.198
07 Bestuur	10.712	523	-10.189	12.887	419	-12.468	11.884	367	-11.517
08 Energie op klimaat!	8.772	4.277	-4.495	15.663	5.112	-10.551	10.136	4.360	-5.776
Totaal programma's	230.044	33.858	-196.186	331.632	91.747	-239.885	294.240	77.484	-216.756
Algemene dekkingsmiddelen	-1.481	490.463	491.944	9.758	246.757	236.998	5.759	245.592	239.832
Overhead	36.862	173	-36.689	43.774	1.652	-42.123	46.235	4.785	-41.449
Heffing voor de vpb	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saldo baten en lasten	265.425	524.494	259.069	385.165	340.156	-45.009	346.234	327.861	-18.373
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	357.176	108.994	-248.182	69.194	114.203	45.009	57.798	76.171	18.373
Totaal resultaat	622.601	633.488	10.887	454.358	454.358	-	404.032	404.032	-

Programma	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01 Grote projecten en strategische opgaven	10.406	5.768	-4.639	17.857	15.953	-1.905	14.225	12.697	1.529
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	-855	11.023	11.878	563	3.772	3.209	-	500	-500
Totaal programma 1	9.551	16.791	7.239	18.421	19.725	1.304	14.225	13.197	1.029

Programma	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
02 Woonplaats Zeeland	23.117	4.886	-18.231	35.700	6.819	-28.881	30.227	2.599	27.627
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	9.257	8.895	-362	215	16.179	15.964	172	8.768	-8.596

(Bedragen x € 1.000)

Totaal programma 2	32.374	13.781	-18.593	35.915	22.998	-12.916	30.399	11.367	19.032
---------------------------	---------------	---------------	----------------	---------------	---------------	----------------	---------------	---------------	---------------

Programma	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
03 Balans in landelijk gebied	43.193	9.378	-33.814	67.546	19.875	-47.671	58.451	18.132	40.319
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	7.843	7.182	-661	300	12.250	11.950	83	5.212	-5.128
Totaal programma 3	51.036	16.561	-34.475	67.846	32.124	-35.722	58.535	23.344	35.191

Programma	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
04 Ondernemend Zeeland	17.093	1.853	-15.239	30.022	5.099	-24.922	22.570	3.641	18.929
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	8.049	12.388	4.339	160	10.736	10.576	120	5.002	-4.882
Totaal programma 4	25.142	14.242	-10.901	30.181	15.835	-14.346	22.690	8.643	14.046

Programma	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
05 Mobiliteit op maat	88.167	4.509	-83.659	114.954	35.821	-79.133	115.658	34.796	80.862
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	22.131	30.496	8.365	11.265	21.085	9.821	18.719	20.258	-1.539
Totaal programma 5	110.299	35.005	-75.294	126.219	56.906	-69.312	134.377	55.055	79.322

Programma	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
06 Iedereen telt!	28.585	2.664	-25.920	37.003	2.650	-34.354	31.089	891	30.198
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	5.502	4.094	-1.408	332	5.629	5.297	202	1.391	-1.189
Totaal programma 6	34.087	6.759	-27.328	37.336	8.279	-29.057	31.292	2.282	29.009

	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
--	-----------------	--	--	----------------	--	--	----------------	--	--

(Bedragen x € 1.000)

Programma	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
07 Bestuur	10.712	523	-10.189	12.887	419	-12.468	11.884	367	11.517
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	839	701	-138	-	614	614	-	152	-152
Totaal programma 7	11.551	1.224	-10.327	12.887	1.033	-11.854	11.884	520	11.364

Programma	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
08 Energie op klimaat!	8.772	4.277	-4.495	15.663	5.112	-10.551	10.136	4.360	5.776
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	3.207	2.874	-333	11	2.604	2.593	31	2.669	-2.638
Totaal programma 8	11.978	7.150	4.828	15.674	7.716	-7.958	10.167	7.029	3.138

Programma	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Algemene dekkingsmiddelen	-1.481	490.463	491.944	9.758	246.757	236.998	5.759	245.592	-239.832
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	299.935	30.871	-269.064	55.735	39.613	-16.122	38.032	31.194	6.838
Totaal programma algemene dekkingsmiddelen	298.453	521.333	222.880	65.494	286.370	220.876	43.791	276.786	-232.994

Programma	Realisatie 2024			Begroting 2025			Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Overhead	36.862	173	-36.689	43.774	1.652	-42.123	46.235	4.785	41.449
Toevoeging/ onttrekkingen reserves	1.268	470	-798	612	1.721	1.108	438	1.024	-587
Totaal programma overhead	38.130	643	-37.487	44.387	3.372	-41.015	46.673	5.810	40.863

Totaal resultaat	622.601	633.488	10.887	454.358	454.358	-	404.032	404.032	-
-------------------------	----------------	----------------	---------------	----------------	----------------	----------	----------------	----------------	----------

Toelichting lasten en baten per programma

Programma 01 Grote projecten

In dit programma zijn de baten en lasten van het grote project Natuurpakket Westerschelde (NPW) opgenomen.

De investeringen in de grote projecten Deltaweg, Zanddijk, Traverse Kapellebrug en vervanging schepen Westerschelde Ferry worden geactiveerd op de balans ten laste van het beschikbaar gestelde investeringskrediet (zie ook hoofdstuk investeringen).

Programma 02 Woonplaats Zeeland

De belangrijkste posten betreffen het werken met de omgevingswet, ruimtelijke kwaliteit met betrekking tot wonen, bedrijventerreinen en de omgevingsvisie, recreatie en toerisme, en de deelnemersbijdrage aan de RUD en DCMR.

Programma 03 Balans in landelijk gebied

De belangrijke posten betreffen natuurbeheer, -ontwikkeling, -herstel, -beleving en -bescherming, evenals een duurzame landbouw.

Programma 04 Ondernemend Zeeland

De belangrijkste posten betreffen de bijdrage aan Impuls Zeeland, ontwikkelingen op het gebied van food en arbeidsmarkt en de concurrentiepositie van Zeeuwse ondernemers, Campus Zeeland, Zichtbaar Zeeland en circulaire economie en diverse fondsen / Europese programma's.

Programma 05 Mobiliteit op maat

De belangrijkste posten betreffen de kapitaal- en beheerlasten van de N62 (Sloeweg en Tractaatweg), de onderhouds- en renovatiebudgetten voor de infrastructuur en budgetten voor openbaar vervoer inclusief de Westerschelde Ferry en Living Lab Slimme mobiliteit in het kader van Wind in de Zeilen .

Programma 06 Iedereen telt!

De belangrijkste posten betreffen de beschikbare budgetten voor gesubsidieerde instellingen op dit beleidsterrein en de restauratie van rijksmonumenten.

Programma 07 Bestuur

De belangrijkste posten betreffen de budgetten voor de ondersteuning van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, Rekenkamer, uitvoering van de Rijkstaken van de CdK en voor samenwerkingsverbanden als de Scheldemondraad en het IPO en voor de lobby functie.

Programma 08 Energie op klimaat!

In dit programma zijn de lasten opgenomen van opgaven uitvoering klimaatadaptatie, voldoende zoet water en energietransitie.

Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Belangrijkste posten betreffen de baten uit de opcenten motorrijtuigenbelasting, het provinciefonds en de dividenden van de Westerscheldetunnel en ZEH. Eveneens worden hier de financieringslasten begroot. Er is geen post onvoorzien opgenomen in de begroting 2026.

Kosten van overhead

De overheadkosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, worden verantwoord in dit programma.

Vennootschapsbelasting

Er is geen bedrag aan vennootschapsbelasting voorzien in de begroting 2026.

Meerjarenperspectief en toelichting

Inleiding

In onderstaande tabel zijn alle geraamde lasten en baten van 2026 t/m 2029 weergegeven. Deze cijfers zijn gepresenteerd per programma en bijbehorende doelstellingen.

(bedragen x € 1.000)

Programma/ Doelstelling	Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
01-Grote projecten en strategische opgaven												
010102-NPW	13.197	12.697	-500	1.622	1.122	-500	719	719	-	947	947	-
019999-Ambtelijke inzet	1.029	-	-1.029	1.036	-	-1.036	1.024	-	-1.024	1.028	-	-1.028
Totaal 01-Grote projecten en strategische opgaven	14.225	12.697	-1.529	2.658	1.122	-1.536	1.743	719	-1.024	1.975	947	-1.028
02-Woonplaats Zeeland												
020105-Ruimtelijke kwaliteit: werken met de Omgevingswet	179	24	-155	179	24	-155	179	24	-155	179	24	-155
020106-Milieu: Woon- en werkklimaat zijn versterkt	16.465	1.327	-15.138	16.559	1.327	-15.233	16.593	1.327	-15.266	16.429	1.327	-15.102
020107-Ruimtelijke Kwaliteit: toekomstbestendig wonen in Zeeland	6.843	795	-6.048	4.644	542	-4.102	1.525	-	-1.525	1.489	-	-1.489
020108-Toerisme en recreatie: bestemming in balans	1.207	-	-1.207	830	-	-830	1.033	-	-1.033	1.033	-	-1.033
020109-Ruimtelijke kwaliteit: omgevingsvisie en verordening, advies	603	54	-550	2.426	54	-2.372	314	-	-314	314	-	-314
020110-Ruimtelijke kwaliteit: toekomstbestendige bedrijventerreinen	2.065	400	-1.665	459	233	-226	-	-	-	-	-	-
029999-Ambtelijke inzet	2.865	-	-2.865	2.886	-	-2.886	2.851	-	-2.851	2.863	-	-2.863
Totaal 02-Woonplaats Zeeland	30.227	2.599	-27.627	27.983	2.180	-25.804	22.494	1.351	-21.144	22.306	1.351	-20.956
03-Balans in landelijk gebied												
030103-Natuurherstel	24.824	16.571	-8.253	13.950	7.888	-6.061	12.564	6.988	-5.576	12.274	6.698	-5.576
030105-Natuurbeleving: verbreding en verbinding	3.508	-	-3.508	3.294	-	-3.294	3.295	-	-3.295	3.254	-	-3.254
030106-Volhoudbare landbouw	1.665	-	-1.665	1.665	-	-1.665	1.665	-	-1.665	1.665	-	-1.665
030107-Natuurbeheer	19.056	52	-19.004	19.151	52	-19.099	19.333	52	-19.281	19.206	-	-19.206
030108-Natuurontwikkeling	3.772	1.165	-2.606	3.607	1.166	-2.441	3.607	1.166	-2.441	3.607	1.155	-2.452
030109-Natuurbescherming	255	344	89	139	228	89	139	228	89	139	228	89
039999-Ambtelijke inzet	5.373	-	-5.373	4.660	-	-4.660	4.391	-	-4.391	4.003	-	-4.003
Totaal 03-Balans in landelijk gebied	58.451	18.132	-40.319	46.465	9.334	-37.131	44.993	8.434	-36.559	44.147	8.081	-36.065
04-Ondernemend Zeeland												
040109-Vestigingsklimaat, imago en talent	4.764	-	-4.764	3.829	-	-3.829	3.729	-	-3.729	3.729	-	-3.729
040110-Innovatie, valorisatie en ontwikkelkracht	10.528	2.060	-8.468	8.026	1.655	-6.370	4.465	-	-4.465	4.465	-	-4.465
040111-Transitie naar een duurzame en klimaatneutrale economie	889	595	-293	293	-	-293	293	-	-293	293	-	-293
040112-Europa, Rijk en Regio	3.191	986	-2.205	3.145	943	-2.202	2.547	790	-1.757	1.732	187	-1.545
049999-Ambtelijke inzet	3.197	-	-3.197	3.205	-	-3.205	3.168	-	-3.168	3.180	-	-3.180

(bedragen x € 1.000)

Totaal 04-Ondernemend Zeeland	22.570	3.641	-18.929	18.498	2.598	-15.900	14.203	790	-13.413	13.400	187	-13.213
05-Mobiliteit op maat												
050101-Doelmatig en doeltreffend beheer (water)wegen	24.125	969	-23.155	23.700	877	-22.822	22.980	827	-22.153	21.486	827	-20.658
050105 Wegeninvesteringen	7.535	-	-7.535	207	-	-207	2.166	-	-2.166	2.166	-	-2.166
050111-Verbetering verkeersveiligheid	917	-	-917	917	-	-917	917	-	-917	917	-	-917
050112-Investeren in bereikbaarheid voor personen en goederen	32.507	29.300	-3.207	32.022	29.300	-2.722	34.045	29.300	-4.745	34.045	29.300	-4.745
050113-Uitvoering regionale mobiliteitsstrategie	35.974	4.527	-31.447	36.653	4.099	-32.553	33.816	2.305	-31.511	33.816	2.305	-31.511
059999-Ambtelijke inzet	14.601	-	-14.601	14.783	-	-14.783	14.376	-	-14.376	14.193	-	-14.193
Totaal 05-Mobiliteit op maat	115.658	34.796	-80.862	108.281	34.277	-74.004	108.301	32.433	-75.868	106.623	32.433	-74.191
06-Iedereen telt!												
060105-Basis voor Cultuur en Erfgoed	21.917	479	-21.439	20.572	479	-20.094	18.981	479	-18.502	18.957	479	-18.478
060106-Participatie en Publieksverbreding	1.984	25	-1.959	2.080	-	-2.080	2.618	-	-2.618	2.285	-	-2.285
060107-Jeugd en Jongeren	718	-	-718	850	-	-850	861	-	-861	1.499	-	-1.499
060108-Makersklimaat	1.051	-	-1.051	1.051	-	-1.051	1.051	-	-1.051	1.605	-	-1.605
060109-Innovatie en Transitie	688	388	-300	688	388	-300	-	-	-	-	-	-
060110-Leefbaarheid – Meedoen en Gezond in Zeeland	3.049	-	-3.049	2.761	-	-2.761	2.343	-	-2.343	2.004	-	-2.004
069999-Ambtelijke inzet	1.683	-	-1.683	1.708	-	-1.708	1.678	-	-1.678	1.636	-	-1.636
Totaal 06-Iedereen telt!	31.089	891	-30.198	29.709	866	-28.843	27.532	479	-27.053	27.985	479	-27.507
07-Bestuur												
070101-Interbestuurlijk toezicht	36	-	-36	36	-	-36	36	-	-36	36	-	-36
070102-Samenwerkend bestuur	1.997	51	-1.946	2.018	51	-1.967	2.012	51	-1.961	2.029	51	-1.978
070103-Sterk Provinciaal bestuur	826	-	-826	1.030	-	-1.030	826	-	-826	826	-	-826
070104-Signalerend bestuur	662	316	-347	566	220	-347	560	213	-347	560	213	-347
070105- Weerbaar bestuur	445	-	-445	437	-	-437	437	-	-437	437	-	-437
079999-Ambtelijke inzet	7.917	-	-7.917	8.069	-	-8.069	7.775	-	-7.775	7.407	-	-7.407
Totaal 07-Bestuur	11.884	367	-11.517	12.156	271	-11.885	11.646	265	-11.382	11.295	265	-11.030
08-Energie op klimaat!												
080101-Klimaatadaptatie en voldoende zoet water	2.538	398	-2.139	1.032	8	-1.024	293	-	-293	293	-	-293
080103-Energietransitie	5.528	3.962	-1.567	2.829	1.249	-1.581	1.612	605	-1.007	1.612	605	-1.007
080107-Deltawateren	145	-	-145	145	-	-145	145	-	-145	145	-	-145
089999-Ambtelijke inzet	1.925	-	-1.925	1.924	-	-1.924	2.079	-	-2.079	2.088	-	-2.088

(bedragen x € 1.000)

Totaal 08-Energie op klimaat!	10.136	4.360	-5.776	5.930	1.256	-4.673	4.129	605	-3.524	4.137	605	-3.532
Totaal programma's	294.240	77.484	-216.756	251.681	51.905	-199.777	235.041	45.075	-189.966	231.869	44.347	-187.522
90 Algemene dekkingsmiddelen												
900101 Opcenten motorrijtuigenbelasting	-	46.290	46.290	-	46.290	46.290	-	46.290	46.290	-	46.290	46.290
900102 Provinciefonds	5.233	169.424	164.192	5.655	175.993	170.338	6.287	183.169	176.883	7.730	190.203	182.473
900103 Dividend	-	19.098	19.098	-	19.544	19.544	-	15.078	15.078	-	11.949	11.949
900104 Saldo van de financieringsfunctie	590	4.080	3.490	505	3.080	2.575	553	2.380	1.827	521	1.630	1.109
900105 Budgettaire ruimte	-3	-	3	-21	-	21	479	-	-479	4.788	-	-4.788
900106 Onvoorzien inclusief stelposten	-500	-	500	-500	-	500	-500	-	500	-500	-	500
900107 Overige inkomsten	-	6.700	6.700	-	6.700	6.700	-	6.700	6.700	-	6.700	6.700
909999 Ambtelijke inzet	440	-	-440	443	-	-443	437	-	-437	439	-	-439
Totaal 90 Algemene dekkingsmiddelen	5.759	245.592	239.832	6.082	251.607	245.526	7.256	253.617	246.361	12.979	256.772	243.793
96 Overhead												
960101 Personeel	32.982	55	-32.927	32.565	24	-32.541	31.973	-	-31.973	31.594	-	-31.594
960102 Huisvesting en facilitaire zaken	3.349	65	-3.284	3.348	33	-3.315	3.153	21	-3.132	3.091	21	-3.069
960103 ICT	7.965	28	-7.938	7.698	12	-7.686	7.806	-	-7.806	7.412	-	-7.412
960104 Overige overhead	1.939	4.638	2.699	1.980	4.298	2.318	1.785	4.194	2.409	1.748	4.067	2.319
Totaal 96 Overhead	46.235	4.785	-41.449	45.591	4.367	-41.224	44.717	4.215	-40.502	43.845	4.088	-39.757
Saldo lasten en baten	346.234	327.861	-18.373	303.353	307.879	4.525	287.014	302.908	15.893	288.692	305.207	16.515
980199 Bestemmingsreserves-Pr.1	-	500	500	-	2.523	2.523	-	-	-	-	-	-
980299 Bestemmingsreserves-Pr.2	172	8.768	8.596	150	5.436	5.286	28	176	148	-	-	-
980399 Bestemmingsreserves-Pr.3	83	5.212	5.128	83	1.665	1.582	-	96	96	-	-	-
980499 Bestemmingsreserves-Pr.4	120	5.002	4.882	120	3.221	3.101	-	450	450	-	-	-
980599 Bestemmingsreserves-Pr.5	18.719	20.258	1.539	6.868	11.883	5.016	7.173	10.205	3.032	7.353	8.515	1.163
980699 Bestemmingsreserves-Pr.6	202	1.391	1.189	490	700	210	864	200	-664	-	700	700
980799 Bestemmingsreserves-Pr.7	-	152	152	-	152	152	-	-	-	-	-	-
980899 Bestemmingsreserves-Pr.8	31	2.669	2.638	31	1.466	1.435	-	-	-	-	-	-
989098 Algemene reserve-algemene dekkingsmiddelen	-	17.158	17.158	-	4.112	4.112	-	5.347	5.347	-	-	-
989099 Bestemmingsreserves-algemene dekkingsmiddelen	38.032	14.037	-23.995	40.695	12.098	-28.597	30.717	5.987	-24.730	24.397	5.887	-18.510
989699 Bestemmingsreserves overhead	438	1.024	587	360	1.014	654	482	910	428	703	836	133
Totaal 98-Reserves	57.798	76.171	18.373	48.797	44.272	-4.525	39.264	23.371	-15.893	32.453	15.938	-16.515

(bedragen x € 1.000)

Resultaat	404.032	404.032	-	352.150	352.150	-	326.278	326.278	-	321.145	321.145	-
------------------	---------	---------	---	---------	---------	---	---------	---------	---	---------	---------	---

Uiteenzetting van de financiële positie

Toelichting op de ramingen uit de begroting en de meerjarenraming

De ramingen van de posten uit zowel de begroting als uit het meerjarenperspectief zijn gebaseerd op:

- Ervaringscijfers uit eerdere begrotingen en jaarrekeningen, tot en met 9e wijziging 2025.
- Lopende beleidsnota's.
- Separate statenvoorstellen inclusief de bijlagen.
- Circulaires provinciefonds van de rijksoverheid, tot en met de meicirculaire 2025.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Met de invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB) in 2015 is deze jaarlijks terugkerende verplichting (onder andere vakantiegeld) niet meer aan de orde. De kosten en de uitgaven vallen in het betreffende begrotingsjaar. Hieronder vallen ook de werkelijke kosten die samenhangen met het persoonlijk opleidingsbudget (POB) van de medewerkers. Er is geen voorziening getroffen voor eventueel opgebouwde opleidingsrechten.

Financiering

Tot 2022 bevond de Provincie Zeeland zich in een leensituatie, waarvoor een renteswap werd aangehouden. Deze swap is eind 2022 afgewikkeld. Sindsdien beschikt de Provincie over beperkte overtollige middelen, die verplicht moeten worden aangehouden in de schatkist. De rentevergoeding op deze middelen is sinds halverwege 2022 gestegen door de renteverhogingen van de ECB. Momenteel begint de rentestand te stabiliseren.

Geprognosticeerde balans

Inleiding

In de financiële begroting wordt een geprognosticeerde balans opgenomen met als doel meer inzicht te geven in de ontwikkelingen van de investeringen en het aanwenden van reserves en voorzieningen in de financieringsbehoefte. De laatst bekende stand van de balans is opgenomen in de jaarrekening van 2024. Deze cijfers worden in onderstaande tabel verkort weergegeven in 2024. De cijfers van 2025 t/m 2029 zijn de geprognosticeerde cijfers, die respectievelijk de cijfers laten zien van 31 december 2025 tot en met 31 december 2029.

Een gespecificeerd overzicht van het verloop van de reserves, voorzieningen en overlopende passiva vindt u terug in de het hoofdstuk 'Mutaties reserves, voorzieningen en overlopende passiva'.

Tabel geprognosticeerde balans

(bedragen x € 1.000)

Activa	Ultimo	Ultimo	Ultimo	Ultimo	Ultimo	Ultimo
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Investerings met een economisch nut	27.118	29.322	28.796	25.569	22.397	19.656
Investerings openbare ruimte met een maatschappelijk nut	43.388	52.595	68.093	78.831	102.174	115.595
Financiële vaste activa	398.930	398.785	395.059	391.361	380.190	376.138
Voorraden	74.614	74.614	74.614	74.614	74.614	74.614
Uitzettingen rentetypische looptijd < 1 jaar	178.187	178.187	178.187	178.187	178.187	178.187
Uitzettingen rentetypische looptijd > 1 jaar	-	-	-	-	-	-
Overlopende activa	22.575	22.575	22.575	22.575	22.575	22.575
Liquide middelen	16.756	75.000	44.000	4.000	21.000	14.000
Totaal activa	761.570	831.080	811.326	775.139	801.139	800.767

Passiva	Ultimo	Ultimo	Ultimo	Ultimo	Ultimo	Ultimo
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	53.258	47.894	30.736	26.623	21.276	21.276
Bestemmingsreserves	485.478	456.830	455.614	464.251	485.492	502.007
Resultaat na bestemming	10.887	-	-	-	-	-
Voorzieningen	8.926	8.421	8.115	7.899	7.697	7.513
Vaste schulden rentetypische looptijd > of gelijk 1 jaar	5	5	5	5	5	5
Netto vlottende schulden rentetypische looptijd <1 jaar	26.227	131.798	168.114	137.294	151.841	140.410
Overlopende passiva incl nog te betalen	176.790	186.132	148.742	139.066	134.827	129.556
Totaal passiva	761.570	831.080	811.326	775.139	801.139	800.767

Investerings

Tabel investeringen

Onderstaand overzicht geeft de geraamde eindstand weer van het investeringsproject van het desbetreffende jaar.

(bedragen x € 1.000)

Materiële vaste activa	Krediet	Restant krediet 2024	Afschrijving m.i.v.	Afschrijvings periode jaar	Boekwaarde ultimo				
					2025	2026	2027	2028	2029
<u>Gronden en terreinen</u>									
Natuurgronden	-	-	n.v.t.	n.v.t.	1.452	1.452	1.452	1.452	1.452
Experimenteergronden	-	-	n.v.t.	n.v.t.	409	409	409	409	409
<u>Bedrijfsterreinen</u>									
Gistpoortgebouw	-	-	2008	30	1.223	1.122	1.020	918	816
Verbouwing Zeeuws museum	-	-	2007	30	2.203	2.003	1.803	1.603	1.403
Verbouwing pand Schuytvlot	-	-	2010	30	2.181	2.026	1.871	1.715	1.560
Wegsteunpunt 's Heerarendskerke	2.000	1.988	2026	30	12	1.933	1.867	1.800	1.733
Verbouwing gebouw G	-	-	2019	30	1.482	1.418	1.353	1.289	1.225
Verbouwing gebouw A	-	-	2021	30	987	947	908	868	829
Aanpassingen gebouw A	-	-	2024	30	399	385	370	356	342
Mauritsfort	-	-	2021	10	67	54	40	27	13
Hybride werken kantoorgebouwen	-	-	2024	30	74	71	69	66	64
Verduurzaming bedrijfspanden	1.100	102	2025	10	998	990	880	770	660
Geactiveerde salarislasteren	-	-	n.v.t.	n.v.t.	-	-	-	-	-
Saneringskosten gebouw A	72	72	2026	10	72	65	57	50	43
<u>Grond, weg en waterbouwkundige werken</u>									
Aanlandingsinrichtingen	-	-	2004	30	1.218	1.065	913	761	609
Infrastructurale voorzieningen fast ferry	-	-	2005	30	823	730	638	546	453
Vervangen leidingwerk aanlandingsvoorzieningen	-	-	2021	10	190	152	114	76	38
<u>Vervoermiddelen</u>									
Swathboten	-	-	2004	30	7.178	6.281	5.384	4.487	3.590
ZE-Schepen	1.500	1.471	2028	30	750	1.500	1.450	1.400	1.350
<u>Machines, apparaten en installaties</u>									
Modernisering NCV	-	-	2021	10	190	152	114	76	38
Website	-	-	2022	5	35	4	-	-	-
Accespoints	-	-	2021	6	10	-	-	-	-
Glasvezel object bediening	-	-	2023	10	119	102	85	68	51
Netwerkkomponenten 2021	-	-	2023	4	41	-	-	-	-
Verkeersmanagementsysteem	100	78	2026	7	100	86	71	57	43
Software Zeelandbrug	300	300	2026	7	300	257	243	229	214
Hybride werken technische installaties	390	85	2026	10	390	351	337	322	308
Meubilair commissiezaal	70	70	2026	5	70	56	42	27	13
Integrated Service Management systeem	210	63	2026	5	210	168	154	139	125
Netwerkkomponenten 2023	125	99	2026	4	125	94	63	31	-
Laagwerker Zeelandbrug Oostzijde	1.300	452	2026	30	1.300	1.257	1.242	1.228	1.214
IT Infra 23 Azure Stack	850	132	2026	4	850	638	425	213	-
Smartphones 2025	690	690	2026	3	690	460	230	-	-
Clienthardware 2024	440	440	2026	4	440	330	220	110	-
Netwerkkomponenten 2024	200	103	2026	4	200	150	100	50	-
Herhuisvesting 2024	425	326	2026	10	425	383	340	298	255

(bedragen x € 1.000)

Repro repress	200	197	2026	7	200	171	143	114	86
Grondwatermeetnet	1.200	927	2026	10	1.200	1.080	960	840	720
Laptops statenleden 2023			2024	4	102	51	-	-	-
Microsoft 365			2025	4	130	87	43	-	-
Edge switches 2023			2025	4	186	124	62	-	-
Client hardware 2022			2025	4	291	194	97	-	-
Totaal investeringen met economisch nut	11.172	7.595			29.322	28.796	25.569	22.397	19.656
Sloeweg fase 1	-	-	2017	14	2.550	2.024	1.499	973	448
Tractaatweg	-	-	2020	14	1.804	1.579	1.353	1.128	902
Sloeweg fase 2	-	-	2019	14	3.831	3.329	2.828	2.327	1.826
N286 landbouwroute rondweg Poortvliet	1.953	742	2025	35	-	1.932	1.876	1.821	1.765
N673 Zanddijk	68.000	62.846	2028	35	8.000	16.000	24.000	50.000	66.057
N290 Othene	1.471	46	2025	30	-	1.422	1.373	1.324	1.275
N652 Recreatieverdeelweg schakel	-	-	2020	15	198	181	164	146	129
N289 Oude rijksweg	-	-	2021	35	601	581	561	541	521
N258 reconstructie Absdale Hulst	-	-	2023	35	461	447	433	419	405
Stationsbrug Middelburg-chroom 6	-	-	2021	60	4.441	4.360	4.279	4.198	4.118
Verharde bermen	-	-	2019	30	243	227	211	196	180
Fietsvoorziening Oud Vossemeer Broekseweg	-	-	2020	35	1.408	1.360	1.311	1.263	1.215
N256 vri bypassinstallatie Zandkreeksdam	-	-	2023	15	639	586	533	480	426
N661 vri Nieuw Zuidbeekseweg	-	-	2020	15	89	79	69	59	49
N290 traverse Kapellebrug	8.601	4.269	2027	35	1.700	6.000	8.601	8.355	8.109
N252 duiker	-	-	2023	80	472	466	460	454	448
N253 (turbo) rotonde Anna ter Muiden	-	-	2021	35	739	714	690	665	640
Oesterdam rotonde Speelmansplaten	-	-	2024	35	977	948	918	888	859
N256 Landbouwweg Zandkreeksluis	1.420	977	2026	35	1.420	1.379	1.339	1.298	1.258
N286 fietspad St. Maartensdijk	-	-	2022	35	176	170	165	160	154
Fietspad Sluiskil-sluizencomplex	530	514	2026	35	530	515	500	485	469
Rehabilitatie Philipsdam	3.800	665	2026	35	3.800	3.691	3.583	3.474	3.366
ivri langeweg N256	315	60	2026	15	315	294	273	252	231
N662 afw.Ritthemsest	-	-	2023	35	360	349	337	326	315
iVRI Deltaweg N256	460	179	2026	15	460	429	399	368	337
veilige bermen	3.056	890	2026	35	3.056	2.969	2.881	2.794	2.707
Afrit Kruiningen	-	-	2023	35	631	611	591	572	552
Traverse Boerenhol	-	-	2023	35	330	320	310	299	289
Kruispunt N664 's Heerhendrikskinderen	1.644	1.277	2026	35	1.644	1.597	1.550	1.503	1.456
Kruispunt N666 Baarlandsezandweg	1.216	421	2026	35	1.216	1.181	1.147	1.112	1.077
N252 Maintenace Value Park	1.800	-	2026	35	1.800	1.749	1.697	1.646	1.594
N662 rotonde Ritthemsestraat	-	-	2023	35	693	671	649	628	606
VRI N256 Noordlangestraat/Julianastraat	-	-	2025	15	215	201	175	158	160

(bedragen x € 1.000)

Dorpsentree Kuitaart	-	-	2024	35	195	189	183	177	172
N290 Ronde Tivoli	1.000	16	2025	35	1.000	971	943	914	886
N288 Rot Valkenisseweg	1.000	-	2027	35	500	500	2.000	1.971	1.943
Bermverharding Tractaatweg	-	-	2025	35	215	209	203	196	190
Deltaweg	2.000	1.882	2028	35	500	1.000	2.000	1.971	1.943
N667 Renovatie	250	250	2027	35	125	250	221	193	164
Randweg oud-Vossemeer	3.000	3.000	2027	35	1.500	3.000	2.971	2.943	2.914
Over Arnezijkanaal	1.500	1.487	2026	35	1.500	1.457	1.429	1.400	1.371
IVRI Oosterdam/Vierwegen/Spuie g	1.600	1.600	2026	15	1.600	1.493	1.465	1.436	1.408
Geactiveerde salarislasten	-	-	n.v.t.	n.v.t.	661	661	661	661	661
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	104.616	81.121			52.595	68.093	78.831	102.174	115.595
Financiële vaste activa									
<i>Kapitaalverstrekingen aan deelnemingen</i>									
Aandelenkapitaal Westerscheldetunnel	-	-	n.v.t.	n.v.t.	115.258	115.258	115.258	115.258	115.258
Aandelenkapitaal PZEM NV	-	-	n.v.t.	n.v.t.	568	568	568	568	568
Aandelenkapitaal Stedin	-	-	n.v.t.	n.v.t.	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Aandelenkapitaal economische impuls Zeeland	-	-	n.v.t.	n.v.t.	99	99	99	99	99
Aandelenkapitaal WSF BV	-	-	n.v.t.	n.v.t.	500	500	500	500	500
Aandelenkapitaal IFZ	-	-	n.v.t.	n.v.t.	12.475	12.975	13.475	13.975	13.975
Aandelenkapitaal GBE Aqua	-	-	n.v.t.	n.v.t.	164.238	164.238	164.238	164.238	164.238
<i>Leningen aan openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)</i>									
Lening u/g gemeente Hendrik Ido Ambacht	-	-	n.v.t.	n.v.t.	7.500	7.500	7.500	-	-
Lening u/g Gemeente Rotterdam	-	-	n.v.t.	n.v.t.	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Lening u/g waterschap s Brabantse Delta	-	-	n.v.t.	n.v.t.	20.000	18.000	16.000	14.000	12.000
Lening u/g Waterschap Valleien Heuvel	-	-	n.v.t.	n.v.t.	20.000	18.000	16.000	14.000	12.000
<i>Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd langer dan één jaar</i>									
Uitzetting Schatkistbankieren 5 jaar	-	-	n.v.t.	n.v.t.	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Uitzetting u/g Schatkistbankieren 6 jaar	-	-	n.v.t.	n.v.t.	22.500	22.500	22.500	22.500	22.500
Overige langlopende leningen									
Duurzaamheidslening woningverbetering	-	-	n.v.t.	n.v.t.	501	351	201	51	-
<i>Overige uitzettingen rentetypische looptijd > of gelijk aan één jaar</i>									
Fortis belegging	-	-	n.v.t.	n.v.t.	147	71	23	2	-
Totaal Financiële vaste activa	-	-			398.785	395.059	391.361	380.190	376.138

Mutaties reserves, voorzieningen en overlopende passiva

Inleiding

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) dienen op de balans de reserves, voorzieningen en overlopende passiva toegelicht te worden, naar de aard en reden enerzijds en de wijzigingen in de stand anderzijds. De toelichting wordt per balanspost gegeven. Het meerjarig verloop van de stand van de reserves, voorzieningen en overlopende passiva worden in de financiële tabellen aangegeven. In de regels af (onttrekking) en bij (toevoeging) is een opsomming gegeven van verplichtingen ten laste van de balansposten, waartoe Provinciale Staten (PS) reeds besloten hebben of welke in deze begroting vastgesteld worden.

Reserves

Een reserve is een vermogensbestanddeel dat als eigen vermogen wordt aangemerkt. Reserves zijn vrij te besteden, tenzij Provinciale Staten aan een reserve een bestemming heeft gegeven. De bevoegdheid om te beschikken over de reserves ligt bij PS. Voorts mag aan een reserve rente worden toegerekend, maar de Provincie Zeeland heeft in de financiële verordening vastgelegd dit niet te doen.

Met ingang van 2004 is het BBV van toepassing. Dit besluit schrijft voor dat mutaties in reserves uitsluitend via resultaatbestemming mogen plaatsvinden. Dit betekent dat elk voorstel tot wijziging van de lasten van een programma, dat gedekt wordt middels een beschikking over een (bestemmings)reserve ter goedkeuring wordt voorgelegd aan PS. Op deze manier is de bevoegdheid over de bestemming van de reserves door PS geborgd.

Onder het eigen vermogen zijn de algemene reserve en de bestemmingsreserves opgenomen. Voor de algemene reserve kan Provinciale Staten nog een nadere bestemming bepalen. Bestemmingsreserves zijn reserves waaraan Provinciale Staten al een bestemming hebben gegeven.

Als besloten wordt dat projecten later in de tijd uitgevoerd worden of eerder in uitvoering komen dan oorspronkelijk begroot en daarbij verschuiven over de jaargrens, dan worden deze budgetten met instemming van Provinciale Staten van het ene naar het andere jaar budgetneutraal overgeheveld via de bestemmingsreserve meerjarige projecten (de toevoeging en onttrekking zijn per saldo over de boekjaren van gelijke omvang).

De onderstaande tabel geeft de mutaties weer op de reserves voor de periode 2025-2029.

Tabel mutaties reserves

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving reserve	Beginsaldo 2025	Toev.	Ontrek.	eindsaldo 2025	Toev.	Ontrek.	eindsaldo 2026	Toev.	Ontrek.	eindsaldo 2027	Toev.	Ontrek.	eindsaldo 2028	Toev.	Ontrek.	eindsaldo 2029
Algemene reserve	53.258	8.918	14.282	47.894	-	17.158	30.736	-	4.112	26.623	-	5.347	21.276	-	-	21.276
Totaal algemene reserve	53.258	8.918	14.282	47.894	-	17.158	30.736	-	4.112	26.623	-	5.347	21.276	-	-	21.276
Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel	1.395	12.738	7.179	6.954	16.038	3.908	19.084	16.537	3.908	31.712	12.072	3.908	39.876	8.944	3.908	44.912
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum	2.400	-	200	2.200	-	200	2.000	-	200	1.800	-	200	1.600	-	200	1.400
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw	1.323	-	102	1.222	-	102	1.120	-	102	1.018	-	102	916	-	102	814
Dekkingsreserve Schuytvlot	2.330	-	155	2.174	-	155	2.019	-	155	1.864	-	155	1.708	-	155	1.553
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen	1.370	-	152	1.218	-	152	1.065	-	152	913	-	152	761	-	152	609
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen	923	-	92	831	-	92	738	-	92	646	-	92	554	-	92	462
Dekkingsreserve wegsteunp 's Heerarendskerke	1.999	-	-	1.999	-	67	1.933	-	67	1.866	-	67	1.800	-	67	1.733
Reserve meerjarige projecten	44.213	9.558	38.442	15.329	1.506	11.867	4.969	-	4.108	861	893	1.005	748	-	588	160
Reserve natuur	4.260	-	-	4.260	-	-	4.260	-	-	4.260	-	-	4.260	-	-	4.260
Reserve investeringsagenda	18.708	35.240	26.574	27.374	20.350	21.111	26.614	21.700	15.658	32.655	18.000	-	50.655	16.000	-	66.655
Dekkingsreserve wegeninvesteringen	31.755	694	172	32.277	687	529	32.435	815	867	32.383	15	924	31.474	15	924	30.565
Dekkingsreserve gebouw G en A	2.004	-	82	1.922	-	82	1.840	-	82	1.758	-	82	1.676	-	82	1.593
Dekkingsreserve N286	889	-	27	862	-	27	835	-	27	808	-	27	781	-	27	754
Bestemmingsreserve ZIS	2	-	-	2	-	-	2	-	-	2	-	-	2	-	-	2
Dekkingsreserve NCV	133	-	27	106	-	27	80	-	27	53	-	27	27	-	27	-
Bestemmingsreserve investeringsfonds	12.975	500	-	13.475	500	-	13.975	500	-	14.475	-	-	14.475	-	-	14.475
Onderhoudsreserve infrastructuur	3.328	9.840	9.833	3.335	18.329	16.399	5.265	8.011	8.967	4.309	7.802	8.489	3.622	6.790	6.800	3.613
bestemmingsres WSF	500	-	-	500	-	-	500	-	-	500	-	-	500	-	-	500
Dekkingsreserve investering apparaatskosten	2.361	-	10	2.351	-	10	2.341	-	10	2.331	-	10	2.321	-	10	2.311

(bedragen x € 1.000)

Bestemmingsreserve onderhoud Bedrijfspanen	1.202	607	933	876	388	643	620	360	629	351	482	572	260	703	593	369
Bestemmingsreserve Wind in de Zeilen	1.682	341	-	2.023	-	-	2.023	-	2.023	-	-	-	-	-	-	-
Bestemmingsreserve Delta Kenniscentrum	16.603	1.644	2.300	15.947	-	3.047	12.900	-	2.100	10.800	-	2.100	8.700	-	2.100	6.600
Bestemmingsreserve GBE Aqua	163.758	-	-	163.758	-	-	163.758	-	-	163.758	-	-	163.758	-	-	163.758
Bestemmingsreserve meerjarige subsidies	4.960	-	4.475	486	-	485	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dekkingsreserve verduurzaming bedrijfspanen	1.100	110	110	1.100	-	110	990	-	110	880	-	110	770	-	110	660
Bestemmingsreserve cofinanciering EU-projecten	2.405	-	2.355	50	-	-	50	-	-	50	-	-	50	-	-	50
Bestemmingsreserve ZEH	151.500	-	6.700	144.800	-	-	144.800	-	-	144.800	-	-	144.800	-	-	144.800
Dekkingsreserve ZE-schepen	9.400	-	-	9.400	-	-	9.400	-	-	9.400	-	-	9.400	-	-	9.400
Totaal bestemmingsreserves	485.478	71.272	99.921	456.830	57.798	59.013	455.614	47.923	39.285	464.251	39.264	18.023	485.492	32.453	15.938	502.007
Totaal reserves	538.736	80.190	114.203	504.723	57.798	76.171	486.350	47.923	43.398	490.875	39.264	23.371	506.768	32.453	15.938	523.283

Algemene reserve en overige reserves

Excel-tabel

Algemene reserve			
Algemeen			
Doel reserve	Opvang van rekeningsaldi en onvoorziene mee- en tegenvallers		
Instellingsbesluit			
Kenmerken			
Functie	Algemeen		
Voeding	Positieve rekeningsaldi; incidentele meevallers.		
Eindjaar	N.v.t.		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Separate besuiten PS voornamelijk via voor- en najaarsnota.		

Bestemmingsreserve WST en Sluikiltunnel			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijving-, onderhoudskosten en financieringslasten van de Westerschelde- en de Sluikiltunnel.		
Instellingsbesluit	1-1-2014		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Jaarlijkse dividend Westerscheldetunnel N.V.		
Eindjaar	2033		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Lasten voor afschrijving, onderhoud en rente van de Sluikiltunnel en de Westerscheldetunnel en de afwaardering van de Westerscheldetunnel		

Verbouwing Zeeuws museum			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de verbouwing van het Zeeuws Museum.		
Instellingsbesluit	1-1-2007		
Kenmerken			
Functie	Egaliseren		
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte		
Eindjaar	2037		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

Verbouwing Gistpoortgebouw			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de verbouwing van het Gistpoortgebouw.		
Instellingsbesluit	1-1-2006		
Kenmerken			
Functie	N.v.t.		
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte		
Eindjaar	2036		
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum: N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten		

Verbouwing Schuytvlot			
Algemeen			
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de verbouwing Schuytvlot.		
Instellingsbesluit	1-1-2009		

Algemene reserve				
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte			
Eindjaar	2039			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			

FF aanlandingsvoorzieningen				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de aanlandingsvoorzieningen fast ferry.			
Instellingsbesluit	1-1-2003			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte			
Eindjaar	2033			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			

FF gebouwen en terreinen				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van de gebouwen en terreinen fast ferry.			
Instellingsbesluit	1-1-2004			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte			
Eindjaar	2034			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			

Wegsteunpunt 's Heerarendskerke				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten van het wegsteunpunt 's Heerarendskerke.			
Instellingsbesluit	1-1-2014			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Gevormd via budgettaire ruimte			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			

Meerjarige projecten				
Algemeen				
Doel reserve	Zekerheid creëren over het beschikbaar blijven van in een jaar niet volledig bestede projectbudgetten.			
Instellingsbesluit	1-1-2015			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Niet bestede budgetten in het lopende begrotingsjaar.			
Eindjaar	N.v.t.			

Algemene reserve				
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding				

Natuur				
Doel reserve	Nakomen afspraken uit het Natuurakkoord en de Bestuurovereenkomst Grond (december 2013).			
Instellingsbesluit	1-1-2015			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Incidentele boekwinst grondtransacties die betrekking hebben op het Natuurakkoord en de Bestuurovereenkomst grond.			
Eindjaar	2027			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Lasten voortkomend uit verwerving gronden natuurontwikkeling.			

Investeringsagenda				
Doel reserve	Duurzame investeringen in Zeeland.			
Instellingsbesluit	Voorjaarnota 2016			
Kenmerken				
Functie	Besteden			
Voeding	Vrije budgettaire ruimte en algemene reserve			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	De inzet vanuit de investeringsagenda geldt primair voor investeringen die gerelateerd zijn aan de strategische opgave en daarnaast voor weginvesteringen, natuurontwikkeling en economische innovatie. Twee keer per jaar worden voorstellen aan PS gedaan voor bestedingen ten laste van de investeringsagenda.			

Weginvesteringen				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten weginvesteringen.			
Instellingsbesluit	1-1-2019			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	N.v.t.			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			

Gebouw G en A				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten G en A.			
Instellingsbesluit	1-1-2019			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	N.v.t.			
Eindjaar	2049			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			

Algemene reserve				
N286				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten N286.			
Instellingsbesluit	1-1-2022			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Investeringsagenda			
Eindjaar	2057			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			
Zeeland in Stroomversnelling				
Algemeen				
Doel reserve	Uitvoering investeringsprogramma Zeeland in Stroomversnelling.			
Instellingsbesluit	1-1-2017			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Investeringsagenda en budgettaire ruimte			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Lasten die die betrekking hebben op het programma Zeeland in Stroomversnelling.			
Nautische Centrale Vliissingen				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten Nautische Centrale Vliissingen.			
Instellingsbesluit	1-1-2019			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Investeringsagenda			
Eindjaar	2029			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			
Investeringsfonds Zeeland				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van eventuele afwaarderingen kapitaalstortingen in het Investeringsfonds Zeeland BV.			
Instellingsbesluit	Voorjaarnota 2018			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Gevormd uit budgettaire ruimte			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afwaarderingen			
Infrastructuur Natte kunstwerken				
Algemeen				
Doel reserve	Gelijkmatige verdeling van de onderhoudslasten groot onderhoud natte kunstwerken.			
Instellingsbesluit	Zomernota 2017			

Algemene reserve				
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Jaarlijkst dotering			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Lasten groot onderhoud			
Westerschelde ferry				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van eventuele afwaarderingen kapitaalstorting Westerschelde ferry BV.			
Instellingsbesluit	2018			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	N.v.t.			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afwaarderingen			
Investering apparaatskosten				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten wegeninvesteringen.			
Instellingsbesluit				
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Geactiveerde salariskosten investeringsprojecten			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			
Onderhoud bedrijfspanden				
Algemeen				
Doel reserve	Egalisatie kosten groot onderhoud bedrijfspanden.			
Instellingsbesluit	Voorjaarsnota 2018			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Vorming uit budgettaire ruimte			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Lasten groot onderhoud bedrijfspanden			
Wind in de Zeilen				
Algemeen				
Doel reserve	Op 9 juli 2020 is besloten de bestemmingsreserve Marinierskazerne Vlissingen te hernoemen naar bestemmingsreserve Wind in de Zeilen in het kader van activiteiten volgend uit het compensatiepakket Wind in de Zeilen.			
Instellingsbesluit	9-jul-20			
Kenmerken				
Functie	Besteden			
Voeding	Vorming vanuit budgettaire ruimte			

Algemene reserve				
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Bestedingen in het kader van het Rijkspakket Wind in de Zeilen.			
Delta Kenniscentrum				
Algemeen				
Doel reserve	Bestedingen voor het Delta Climate Centre.			
Instellingsbesluit	23-7-2021			
Kenmerken				
Functie	Besteden			
Voeding	Provinciale inkomsten garantiepremie en vrijval bestemmingsreserve GBE Aqua			
Eindjaar	2030			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	20 mln.
Voorwaarden besteding	Subsidie aan het Delta Climate Centre			
GBE Aqua				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking kapitaalstorting GBE Aqua.			
Instellingsbesluit	23-7-2021			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Dividenden GBE Aqua en Rijksbijdrage van € 10 miljoen.			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afwaarderingen GBE Aqua			
Meerjarige subsidies				
Algemeen				
Doel reserve	Verstrekte meerjarige projectsubsidies egaliseren conform BBV.			
Instellingsbesluit	1-1-2020			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Toegekende projectsubsidiegelden waarvan de lasten niet worden genomen in het jaar van beschikken.			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Gerealiseerde projectsubsidies in het juiste jaar.			
Verduurzaming bedrijfspanden				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten verduurzaming bedrijfspanden.			
Instellingsbesluit	1-1-2024			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Investeringsagenda			
Eindjaar	2035			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			

Algemene reserve				
Co-financierings EU-projecten				
Algemeen				
Doel reserve	Voldoen aan de benodigde cofinanciering van het operationele programma Zuid (OP Zuid).			
Instellingsbesluit	Najaarsnota 2020			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	Lopende exploitatiebudgetten.			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding				
ZEH				
Algemeen				
Doel reserve	Behalen structurele rendementen.			
Instellingsbesluit	27-sep-24			
Kenmerken				
Functie	Egaliseren			
Voeding	90% van de dividenduitkering ZEH, na aflossing GBE Aqua			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Instandhouding van het kapitaal, eventuele afweering van de kapitaalverstrekkingen.			
ZE-schepen				
Algemeen				
Doel reserve	Dekking van de jaarlijkse afschrijvingslasten ZE-Schepen.			
Instellingsbesluit	1-1-2024			
Kenmerken				
Functie	ZEH dividend			
Voeding	N.v.t.			
Eindjaar	N.v.t.			
Bandbreedte	Minimum:	N.v.t.	Maximum:	N.v.t.
Voorwaarden besteding	Afschrijvingslasten			

Voorzieningen

Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de Provincie. Om die reden kennen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand. Voorzieningen worden in principe gewaardeerd op de contante waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De voorziening Waterbeheer is gewaardeerd op het nominale bedrag. De uitgangspunten die zijn gehanteerd voor de bepaling van de voorziening zijn toegelicht in de toelichting op de balanspost.

Voorzieningen (art. 44 BBV) worden gevormd wegens:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten. Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het “jaarlijks vergelijkbaar volume” is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan, met uitzondering van voorzieningen die gewaardeerd zijn tegen netto contante waarde.

De onderstaande tabel geeft de mutaties weer op voorzieningen voor de periode 2025-2029.

Specificatie voorzieningen

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving voorziening	2025	2026	2027	2028	2029
Voorziening wachtgeld PSD	572	294	148	92	50
Toevoegingen	34	6	3	2	1
Aanwendungen	311	152	58	44	26
Eind	294	148	92	50	26
Voorziening waardeoverdracht pensioen	3.337	3.153	2.969	2.785	2.601
politieke ambtsdragers					
Toevoegingen	66	66	66	66	66
Aanwendungen	250	250	250	250	250
Eind	3.153	2.969	2.785	2.601	2.417
Voorziening spaarverlof	3.498	3.604	3.604	3.604	3.604
Toevoegingen	106	-	-	-	-
Aanwendungen	-	-	-	-	-
Eind	3.604	3.604	3.604	3.604	3.604
Voorziening RVU	188	188	188	188	188
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Aanwendungen	-	-	-	-	-
Eind	188	188	188	188	188
Voorziening waterbeheer	1.331	1.370	1.394	1.418	1.442
Toevoegingen	199	184	184	184	184
Aanwendungen	160	160	160	160	160
Eind	1.370	1.394	1.418	1.442	1.466
Totaal voorzieningen	8.421	8.115	7.899	7.697	7.513

Voorzieningen conform artikel 44.2 C BBV

Voorziening middelen derden met specifiek bestedingsdoel.

Voorziening waterbeheer

De leges voor de waterheffing worden jaarlijks toegevoegd en de uitgaven in verband met de compensatie van de negatieve effecten van deze wateronttrekkingen en die geen gelijkmatig patroon vertonen per jaar worden hieruit betaald. In de meerjarenbegroting worden de uitgaven voor de op handen zijnde gerelateerde projecten onttrokken aan de voorziening.

Voorzieningen conform artikel 44.1 A BBV

Op bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.

Voorziening wachtgeld PSD

De voorziening is gevormd voor de (wachtgeld)verplichtingen van ex-PSD-ers na de opheffing van de PSD in 2003. Bij het beëindigen van de PSD heeft het Rijk de sanering afgekocht en zijn voor de wachtgeld deze middelen, aangevuld met provinciale middelen, op contante waarde toegevoegd

aan deze voorziening. De voorziening komt voort uit het sociaal plan waarin de provincie garant staat voor een aanvulling op het inkomen tot een bepaald niveau.

Voor het bepalen van de wachtgeldrechten is gebruik gemaakt van de basisgegevens per wachtgelder, zoals deze ook worden gebruikt door Loyalis, de uitvoerende instantie voor de wachtgelden. Daarnaast op de inzichten die de bemiddelingscommissie heeft van de neveninkomsten nu en in de toekomst. De rentecomponent, de inflatie en het prijspeil van de berekening is in overeenstemming met het meerjarig besluit. De rechten zijn gebaseerd op de opheffingsdatum PSD van 18 maart 2003.

De uitkering wachtgelden als aanvulling op andere inkomsten wordt jaarlijks onttrokken en om de voorziening op peil te houden wordt er jaarlijks rente toegevoegd aan de voorziening. Deze is gelijk aan de renteopbrengst van de uitgezette middelen.

Voorziening waardeoverdracht GS-pensioen

Voor de wachtgeld- en pensioenverplichtingen aan oud-leden Gedeputeerde Staten en hun echtgenotes en kinderen, is in 2013 een voorziening overeenkomstig aangelegd. Eventuele afkoopsommen van voormalige bestuurders die verschuldigd zijn bij de overdracht van de pensioenafspraken naar pensioenfondsen of andere overheden, worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening spaarverlof

Begin 2022 zijn er aan de commissie BBV een aantal vragen gesteld over het treffen van een voorziening voor verlofsparen (naar aanleiding van afspraken in de CAO Gemeenten 2021-2022). Medewerkers kunnen (bovenwettelijke) vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. Deze vakantie-uren verjaren niet. Dit leidt tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen naar oordeel van de commissie sprake is van arbeidskosten-gerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, is hier een voorziening voor gevormd.

De mogelijkheid om verlof te sparen is ook al enige tijd geregeld in de Cao Provincies, waarmee op basis van de nieuwe informatie van de commissie BBV ook voor Provincie Zeeland hiervoor een voorziening is getroffen. Eventuele bijstelling vindt plaats tijdens het jaarrekening-proces, op basis van daadwerkelijke jaarrealisatie, die bestaat uit gespaard en opgenomen verlof.

Specificatie overlopende passiva

Excel-tabel

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving overlopende passiva	Beginsaldo 2025	Toev.	Ontrek.	Eindsaldo 2025	Toev.	Ontrek.	Eindsaldo 2026	Toev.	Ontrek.	Eindsaldo 2027	Toev.	Ontrek.	Eindsaldo 2028	Toev.	Ontrek.	Eindsaldo 2029
Europese overheidslichamen																
OP Natuur Pakket Westerschelde	33.579	-	15.953	17.627	-	12.697	4.930	-	1.122	3.808	-	719	3.088	-	947	2.141
OP BRIM-subsidie Zeelandbrug	225	-	-	225	-	-	225	-	-	225	-	-	225	-	-	225
OP Veilige bermen	258	-	-	258	-	-	258	-	-	258	-	-	258	-	-	258
OP SPUK snelfietsroute	1.535	-	-	1.535	-	1.535	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK flexibele woningbouw	1.213	-	783	430	-	430	-0	-	-	-0	-	-	-0	-	-	-0
OP SPUK Verkeersveilig mtr	608	-	-	608	-	-	608	-	-	608	-	-	608	-	-	608
OP SPUK Ontzorgprogr Maats Vastgoed	861	-	411	450	-	402	48	-	70	-22	-	-	-22	-	-	-22
OP ZIS2 Iedereen telt	-19	19	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0	-	-	0
OP SPUK veilig, doelmatig en duurzaam gebruik	255	-	117	138	-	117	21	-	-	21	-	-	21	-	-	21
infrastructuur																
OP SPUK Programma Natuur	3.305	406	3.710	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP RD3 Participatieplatform	3	-	-	3	-	-	3	-	-	3	-	-	3	-	-	3
OP SPUK WidZ Living Lab	2.289	-	862	1.427	-	865	562	-	562	0	-	-	0	-	-	0
OP SPUK Schone Lucht Akkoord	146	-	146	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK bodem overbruggingsjaar	44	-	44	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK Novi-gebied North Sea Port D	108	-	108	-0	-	-	-0	-	-	-0	-	-	-0	-	-	-0
OP Uitv.kstn POP3 WSS	165	-	165	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK impulsregeling klimaatadaptie	65	-	62	3	-	-	3	-	-	3	-	-	3	-	-	3
OP SPUK IVRI	217	-	-	217	-	-	217	-	-	217	-	-	217	-	-	217
OP SPUK 2022 bodemopgaven	111	-	111	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK Impuls Jongerencultuur	1	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK Deltaprogramma zoet water	1.614	435	8	2.041	-	8	2.034	-	8	2.026	-6	-	2.020	-	-	2.020
OP SPUK Woondeals	1.280	-	372	907	-	365	542	-	542	0	-	-	0	-	-	0
OP SPUK CDOKE	1.882	1.119	1.261	1.740	-	748	992	-	574	419	-	-	419	-	-	419

(bedragen x € 1.000)

OP SPUK snellaadinfrastructuur	5.593	1.351	1.870	5.074	-	1.792	3.282	-	-	3.282	-	-	3.282	-	-	3.282
OP SPUK 2023 bodemopgaven	167	-	167	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK RD NSPD	27.630	-	5.205	22.425	-	2.555	19.870	-	2.429	17.441	-	-	17.441	-	-	17.441
OP SPUK Kernenergie	643	507	1.150	-0	-	595	-595	-	-	-595	-	-	-595	-	-	-595
OP SPUK natuurinclusief isoleren	3.137	-	116	3.021	-	116	2.905	-	-	2.905	-	-	2.905	-	-	2.905
OP SPUK Netten op Zee	13.796	18.394	1.717	30.473	-	2.547	27.926	-	1.872	26.055	-	1.872	24.183	-	1.510	22.673
OP SPUK 2024 bodemopgaven	1.676	1.581	3.258	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP KasZeeland	174	-	-	174	-	-	174	-	-	174	-	-	174	-	-	174
OP SPUK Pasmelders	7.875	3.845	3.500	8.220	-	4.375	3.845	-	3.845	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK Koplopers	4.033	20.962	3.575	21.420	1.338	3.233	19.525	-	-	19.525	-	-	19.525	-	-	19.525
OP SPUK Pr Natuur 2e fase	11.587	2.335	6.755	7.167	2.576	7.570	2.174	8.968	7.170	3.972	4.628	6.270	2.330	3.166	5.980	-484
OP SPUK Imp jong+talent	193	-	193	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK deelmobiliteitshub	413	-	413	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK MKB ontzorgingsprogramma	1.170	-	392	778	-	415	363	-	-	363	-	-	363	-	-	363
OP SPUK Verduurzaming bedrijventerre	1.033	-	400	633	-	400	233	-	233	-0	-	-	-0	-	-	-0
OP SPUK Visserijontwikkelplan	-	5.299	5.299	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP SPUK MGB veehouderij	-	5.082		5.082	-	-	5.082	-	-	5.082	-	-	5.082	-	-	5.082
Overige Nederlandse overheidslichamen																
OP Actief bodembeheer	80	24	24	80	24	24	80	24	24	80	24	24	80	24	24	80
Platform diffuse bronnen	11	-	-	11	-	-	11	-	-	11	-	-	11	-	-	11
OP Vitaal Sloe/Kanaalzone 2012-2014	162	-	-	162	-	-	162	-	-	162	-	-	162	-	-	162
OP Lobbyist Den Haag	106	207	271	42	207	207	42	207	207	42	207	207	42	207	207	42
OP Cofinancieringsfonds LEADER	290	-	290	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
OP ZIS gemeenten RD NSPD	783	783	808	758	783	1.324	217	783	1.001	0	-	-	0	-	-	0
Totaal	130.297	62.350	59.515	133.132	4.929	42.318	95.742	9.983	19.659	86.066	4.853	9.092	81.827	3.397	8.669	76.556

Incidentele en structurele lasten en baten per programma

Inleiding

Om vast te stellen of er naast een sluitende begroting voor het jaar 2026 ook sprake is van een structureel evenwicht schrijft het BBV voor, dat een limitatief overzicht in de begroting wordt opgenomen van de incidentele lasten en incidentele baten. Dit overzicht zoals bedoeld in BBV artikel 19 en 23 is in de onderstaande tabel opgenomen.

Uitgangspunten

Volgens het BBV is het verplicht om een overzicht te presenteren van de incidentele baten en lasten. Het BBV schrijft voor dat lasten en baten incidenteel zijn als deze niet langer dan drie jaar in de begroting voorkomen.

Dit BBV-voorschrift geeft aan welke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves als structureel zijn te beschouwen. In het BBV wordt er in principe van uitgegaan dat alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves incidenteel van aard zijn. Afwijkingen op deze regel zijn mogelijk.

De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves in de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029 worden door de Provincie als incidenteel beschouwd.

Tabel incidentele lasten en baten per programma

Lasten (bedragen x € 1.000)	2026		2027		2028		2029	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
01 Grote projecten en strategische opgaven	13.197	1.944	1.622	1.959	719	1.935	947	1.943
02 Woonplaats Zeeland	5.907	24.318	6.499	21.483	1.309	21.184	1.161	21.144
03 Balans in landelijk gebied	13.442	45.009	2.852	43.612	2.353	42.640	2.312	41.835
04 Ondernemend Zeeland	4.163	18.407	2.197	16.301	1.970	12.233	1.608	11.792
05 Mobiliteit op maat	9.436	105.312	3.775	103.590	4.124	103.271	4.798	100.916
06 Iedereen telt!	1.202	29.887	938	28.772	1.063	26.469	509	27.477
07 Bestuur	139	11.745	246	11.910	36	11.610	36	11.259
08 Energie op klimaat!	4.462	5.674	1.746	4.183	605	3.524	605	3.532
90 Algemene dekkingsmiddelen	-503	6.264	-521	6.604	-21	7.279	4.288	8.692
96 Overhead	2.926	43.303	2.823	42.762	2.518	42.193	2.297	41.541
Totaal lasten	54.370	291.865	22.178	281.175	14.676	272.338	18.561	270.131

Baten (bedragen x € 1.000)	2026		2027		2028		2029	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
01 Grote projecten en strategische opgaven	12.697	-	1.122	-	719	-	947	-
02 Woonplaats Zeeland	819	1.781	829	1.351	-	1.351	-	1.351
03 Balans in landelijk gebied	9.117	9.015	718	8.615	718	7.716	718	7.363
04 Ondernemend Zeeland	1.143	2.498	548	2.050	548	242	187	-
05 Mobiliteit op maat	117	34.679	50	34.227	-	32.433	-	32.433
06 Iedereen telt!	25	866	-	866	-	479	-	479
07 Bestuur	103	265	6	265	-	265	-	265
08 Energie op klimaat!	3.962	398	1.249	8	605	-	605	-
90 Algemene dekkingsmiddelen	6.700	238.892	6.700	244.907	6.700	246.917	6.700	250.072
96 Overhead	4.638	147	4.298	69	4.194	21	4.067	21
Totaal baten	39.320	288.541	15.521	292.358	13.485	289.423	13.224	291.983

Overzicht (bedragen x € 1.000)	2026		2027		2028		2029	
	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel	Incidenteel	Structureel
Incidenteel begrotingssaldo		-15.049		-6.658		-1.191		-5.337
Structureel begrotingssaldo		-3.324		11.183		17.085		21.852
Saldo baten en lasten		-18.373		4.525		15.893		16.515
Mutaties reserves		18.373		-4.525		-15.893		-16.515
Begrotingssaldo na bestemming		-		-		-		-

Toelichting staat van incidentele baten en lasten

Programma 1 Grote Projecten en strategische opgaven
Het project NPW heeft een incidenteel karakter.

Programma 2 Woonplaats Zeeland

De lasten voor de leegstaande pandenregeling, SPUK Woondeals , woonfonds gebiedsgericht en verduurzaming bedrijventerreinen zijn als incidentele lasten opgenomen.

De baten voor de SPUK-gelden Woondeals en verduurzaming bedrijventerreinen zijn als incidentele baten opgenomen.

Programma 3 Balans in landelijk gebied

De baten en de lasten voor de specifieke uitkeringen natuur, koplopers akkerbouw en PAS-melders en het NSP landelijk gebied zijn als incidenteel opgenomen in de begroting 2026.

Programma 4 Ondernemend Zeeland

De baten en lasten voor de verduurzaming visserij, SPUK kernenergie, uitvoeringskosten NSP, de uitvoering van de digitale agenda en de uitvoeringskosten NOZ zijn als incidenteel opgenomen.

Programma 5 Mobiliteit op maat

Het renoveren en conserveren van de basculebrug Zeelandbrug is opgenomen als incidentele last in de begroting 2026.

Programma 6 Iedereen telt!

De lasten voor de ontwikkelprogramma cultuur, het sportakkoord en samenleving FFA zijn opgenomen als incidentele lasten.

Programma 7 Bestuur

In dit programma zijn de baten en lasten voor het schakelpunt Interreg opgenomen als incidentele baten en lasten.

Programma 8 Energie op klimaat!

De lasten en de baten van de specifieke uitkeringen snellaadinfrastructuur, CDOKE, energie NOZ, RAL 23-30 en mkb ontzorgingsprogramma zijn gemarkeerd als incidentele lasten en baten.

Programma 90 Algemene dekkingsmiddelen

De incidentele baten betreffen de bijdrage van het IPO in de weeffout Provinciefonds.

Programma 96 Kosten van de overhead

De incidentele lasten betreffen de implementatie van een nieuw financieel pakket en de lasten voor de PIOFACH-taken regionale omgevingsdienst.

Structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Tabel structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Volgens artikel 23 van de BBV is het verplicht om in de begroting een overzicht te presenteren van de per jaar beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In onderstaand overzicht worden alle structurele mutaties gespecificeerd.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving reserve	2025	2026	2027	2028	2029
Dekkingsreserve verduurzaming bedrijfspanden					
Toevoegingen	110	-	-	-	-
Onttrekkingen	110	110	110	110	110
bestemmingsreserve WST en Sluiskiltunnel					
Toevoegingen	12.738	16.038	16.537	12.072	8.944
Onttrekkingen	7.179	3.908	3.908	3.908	3.908
Bestemmingsreserve Delta Kenniscentrum					
Toevoegingen	1.644	-	-	-	-
Onttrekkingen	2.300	3.047	2.100	2.100	2.100
Dekkingsreserve verbouwing Zws museum					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	200	200	200	200	200
Dekkingsreserve Gistpoortgebouw					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	102	102	102	102	102
Dekkingsreserve Schuytvlot					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	155	155	155	155	155
Dekkingsreserve FF aanlandingsvoorzieningen					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	152	152	152	152	152
Dekkingsreserve FF gebouwen en terreinen					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	92	92	92	92	92
Dekkingsreserve wegsteunp 's Heerarendskerke					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	-	67	67	67	67
dekkingsres wegeninv					
Toevoegingen	694	687	815	15	15
Onttrekkingen	172	529	867	924	924
Dekkingsreserve gebouw G					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	82	82	82	82	82
Dekkingsreserve N286					
Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	27	27	27	27	27
Dekkingsreserve NCV					

(bedragen x € 1.000)

Toevoegingen	-	-	-	-	-
Onttrekkingen	27	27	27	27	27
onderh.res.infrastr.					
Toevoegingen	9.840	18.329	8.011	7.802	6.790
Onttrekkingen	9.833	16.399	8.967	8.489	6.800
Bestemmingsreserve onderhoud bedrijfspanden					
Toevoegingen	375	388	360	482	703
Onttrekkingen	933	643	629	572	593
Totaal structurele toevoegingen	25.401	35.442	25.723	20.371	16.453
Totaal structurele onttrekkingen	21.365	25.540	17.486	17.008	15.340
Saldo (negatief is afname reserve)	4.037	9.901	8.236	3.363	1.113

Lasten en baten per taakveld

Lasten en baten per taakveld

Op basis van artikel 7 lid 3c van het BBV is onderstaand overzicht met ingang van 2017 verplicht. Dit betreffen de door het Rijk voorgeschreven taakvelden volgens de standaard lv3 rapportage. Iedere Provincie heeft zijn eigen programmastructuur. Door de verschillende programmastructuren zijn de Provincies niet met elkaar te vergelijken. Door gebruik van taakvelden kunnen Provincies met elkaar vergeleken worden.

(Bedragen x € 1.000)

Taakveld	Begroting 2026		
	Lasten	Baten	Saldo
0.1 Uitkering provinciefonds	5.233	166.043	-160.811
0.2 Opbrengst provinciale belastingen	-	46.340	-46.340
0.3 Geldleningen en uitzettingen	595	4.080	-3.485
0.4 Deelnemingen	349	19.098	-18.748
0.5 Algemene dekkingsmiddelen, overige b	-503	10.081	-10.584
0.6 Overhead	47.403	4.784	42.619
0.7 Vennootschapsbelasting	-	-	-
0.8 Mutaties reserves	57.798	76.171	-18.373
0.9 Resultaat	-	-	-
Totaal taakveld Algemene dekkingsmiddelen	110.875	326.597	-215.722
1.1 Provinciale Staten	3.492	-	3.492
1.2 Gedeputeerde Staten	1.621	52	1.569
1.3 Kabinetszaken	570	-	570
1.4 Bestuurlijke organisatie	1.062	213	849
1.5 Interbestuurlijk toezicht op de regi	669	-	669
1.6 Openbare orde en veiligheid	944	-	944
1.9 Bestuur, overige baten en lasten	2.991	103	2.888
Totaal taakveld bestuur	11.349	368	10.981
2.1 Landwegen	54.844	29.995	24.849
2.2 Waterwegen	15.836	92	15.744
2.3 Openbaar vervoer	38.358	4.476	33.882
2.9 Verkeer en vervoer, overige baten en	2.455	58	2.397
Totaal taakveld verkeer en vervoer	111.494	34.621	76.872
3.1 Waterkeringen	497	201	296
3.2 Kwantiteit oppervlaktewater	946	-	946
3.3 Kwantiteit grondwater	1.949	245	1.704
3.4 Kwaliteit oppervlaktewater	338	-	338
3.5 Kwaliteit grondwater	115	-	115
3.9 Water, overige baten en lasten	740	-	740
Totaal taakveld water	4.585	446	4.139
4.1 Bodembescherming	708	189	519
4.2 Luchtverontreiniging	-	-	-
4.3 Geluidhinder	-	-	-
4.4 Vergunningverlening en handhaving	15.730	978	14.752
4.5 Ontgroningen	-	-	-
4.6 Duurzaamheid	8.067	3.962	4.105
4.9 Milieu, overige baten en lasten	378	-	378
Totaal taakveld milieu	24.882	5.128	19.754
5.1 Natuurontwikkeling	10.768	7.204	3.565
5.2 Beheer natuurgebieden	42.740	16.688	26.052
5.3 Beheer flora en fauna	5.055	227	4.828
5.9 Natuur, overige baten en lasten	1.007	-	1.007
Totaal taakveld natuur	59.571	24.119	35.452
6.1 Agrarische aangelegenheden	6.548	1.217	5.331
6.2 Logistiek	1.288	125	1.163
6.3 Kennis en innovatie	12.151	2.655	9.496
6.4 Recreatie en toerisme	10.495	5.493	5.002
6.9 Regionale economie, overige baten en	8.819	986	7.833

(Bedragen x € 1.000)

Totaal taakveld regionale economie	39.301	10.476	28.824
7.1 Cultuur	19.080	891	18.189
7.2 Maatschappij	8.434	-	8.434
7.9 Cultuur en maatschappij, overige bat	961	-	961
Totaal taakveld cultuur en maatschappij	28.476	891	27.584
8.1 Ruimtelijke ordening	12.290	1.020	11.269
8.2 Volkshuisvesting	1.010	365	645
8.3 Stedelijke vernieuwing	149	-	149
8.9 Ruimte, overige baten en lasten	52	-	52
Totaal taakveld ruimte	13.501	1.385	12.115
Gerealiseerd resultaat	404.032	404.032	-

EMU saldo

Inleiding

Iedere overheidslaag is verantwoordelijk voor een gezonde financiële ontwikkeling binnen de specifieke kaders die daarvoor gelden, zoals het BBV en het nationale begrotingsbeleid. Samen zijn de overheden verantwoordelijk voor gezonde overheidsfinanciën van Nederland als geheel.

In de regeling vaststelling gelijkwaardige inspanning decentrale overheden inzake het EMU-saldo is het collectieve aandeel van de decentrale overheden in het EMU-saldo bepaald. Om Provincies en gemeenten tijdig een beeld te geven wat dit voor hen betekent, publiceert het Ministerie van BZK in lijn met de Wet houdbare overheidsfinanciën (Hof) individuele EMU-referentiewaarden. Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een Provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft. De Wet Hof bepaalt dat de individuele referentiewaarde voor het EMU-saldo van de individuele overheden naast het eigen aandeel ook het aandeel in openbare lichamen betreft. Het aandeel in openbare lichamen is het deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen dat aan de betreffende deelnemende individuele decentrale overheid wordt toegerekend. Een deel van het EMU-saldo van de gemeenschappelijke regelingen maakt dus onderdeel uit van het EMU-saldo van de deelnemende decentrale overheden.

De individuele referentiewaarde voor 2026 voor de Provincie Zeeland is niet opgenomen in de septembercirculaire 2025 van het provinciefonds en daarom nog niet bekend.

(Bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Omschrijving	Volgens jaarstukken 2024	Volgens begroting 2025	Volgens begroting 2026	Volgens meerjarenraming in begroting 2026	Volgens meerjarenraming in begroting 2026	Volgens meerjarenraming in begroting 2026
Exploitatiesaldo voor toevoeging c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	259.069	-45.009	-18.373	4.525	15.893	16.515
Mutatie (im)materiële vaste activa	183.737	11.411	14.972	7.511	20.171	10.680
Mutatie voorzieningen	1.257	-504	-307	-215	-202	-184
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	11.932	-	-	-	-	-
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte	-	-	-	-	-	-
boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa						
Berekend EMU-saldo	455.995	-34.103	-3.708	11.821	35.862	27.010

COLOFON

Uitgave
Provincie Zeeland

Fotografie

Bezoekadres
Provinciehuis, Abdij 6
4331 BK Middelburg

Contact
provincie@zeeland.nl

Vastgesteld door Gedeputeerde Staten op 23 september 2025

